คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

- *ออกแบบการเรียนรู้โดยใช้มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดชั้นปีเป็นเป้าหมาย*
- *ออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*
- *ใช้แนวคิด **Backward Design** ผสมผสานกับแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ต่าง ๆ อย่างหลากหลาย*
- *ออกแบบการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะสำคัญของนักเรียนในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิต และการใช้เทคโนโลยี*
- *แบ่งแผนการจัดการเรียนรู้เป็นรายชั่วโมง สะดวกในการใช้*
- *มีองค์ประกอบครบถ้วนตามแนวทางการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา*
- *นำไปพัฒนาเป็นผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนวิทยฐานะได้*

ผลิตและจัดจำหน่ายโดย บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

วัฒนาพานิช สำราญราษฎร์

216-220 ถนนบำรุงเมือง แขวงสำราญราษฎร์ เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200

โทร.02 222 9394 • 02 222 5371-2 FAX 01 225 6556 • 02 255 6557

email: info@wpp.co.th

คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย
ห้ามละเมิด ทำซ้ำ ดัดแปลง และเผยแพร่
ส่วนใดส่วนหนึ่ง เว้นแต่จะได้รับอนุญาต

ผู้เรียบเรียง

สุเทพ จิตรชื่น กศ.บ., กศ.ม. ดร.พิษณุ เพชรพัชรกุล ศษ.บ., ศศ.ม., กจ.ด.
ประจวบ ตรีภักดิ์ ป.ธ.4, พธ.บ., สส.ม. กุสุมาวดี ชัยชูโชติ ศ.บ., ศ.ม.
พงษ์ศักดิ์ แคล้วเครือ ศศ.บ. (เกียรตินิยม), ร.ม. จุลพงษ์ อุดมพรพิบูล วท.บ., วท.ม.
บุญรัตน์ รอดตา ศษ.บ. นฤชภรณ์ กมลนฤเมธ ศศ.บ. อิทธิกร โชควิสุทธิ์ ศศ.บ.

บรรณาธิการ

สุระ ดามาพงษ์ กศ.บ., กศ.ม. สมพร อ่อนน้อม พธ.บ. (เกียรตินิยม), นศ.บ.

ISBN 978-974-18-5790-6

พิมพ์ที่ บริษัท โรงพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด นายเริงชัย จงพิพัฒนสุข กรรมการผู้จัดการ

สื่อการเรียนรู้ ป. 1–ป. 6 (ชั้นละ 1 เล่ม) ตัวชี้วัดเป็นชั้นปี ตามหลักสูตรแกนกลางฯ 2551

• หนังสือเรียน (ศธ. อนุญาต) • แบบฝึกทักษะ • ฉบับสมบูรณ์แบบ • แผนฯ (CD)

หนังสือเรียน • แบบฝึกหัด • ฉบับสมบูรณ์แบบ • แผนฯ (CD) **ภาษาไทย ป. ๑–๖ เล่ม ๑–๒**.....สุระ ดามาพงษ์ และคณะ
หนังสือเรียน • แบบฝึกหัด • ฉบับสมบูรณ์แบบ • แผนฯ (CD) **คณิตศาสตร์ ป. 1–6 เล่ม 1–2**.....ประทุมพร ศรีวัฒนกูล และคณะ
หนังสือเรียน • แบบฝึกทักษะ • ฉบับสมบูรณ์แบบ • แผนฯ (CD) **วิทยาศาสตร์ ป. 1–6**.....ดร.บัญชา แสนทวี และคณะ
หนังสือเรียน • แบบฝึกทักษะ • ฉบับสมบูรณ์แบบ • แผนฯ (CD) **สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 1–6**.....สุเทพ จิตรชื่น และคณะ
หนังสือเรียน • แบบฝึกทักษะ • ฉบับสมบูรณ์แบบ • แผนฯ (CD) **สุขศึกษาและพลศึกษา ป. 1–6**.....ผศ. เชาวลิต ภูมิภาค และคณะ
หนังสือเรียน • แบบฝึกทักษะ • ฉบับสมบูรณ์แบบ • แผนฯ (CD) **ศิลปะ ป. 1–6**.....ทวีศักดิ์ จริงกิจ และคณะ
หนังสือเรียน • แบบฝึกทักษะ • ฉบับสมบูรณ์แบบ • แผนฯ (CD) **การงานอาชีพและเทคโนโลยี ป. 1–6**.....อรุณี ลิมศิริ และคณะ
หนังสือเรียน • แบบฝึกทักษะ • ฉบับสมบูรณ์แบบ • แผนฯ (CD) **เทคโนโลยีสารสนเทศ ป. 1–6**.....ดร.ศรีไพร ศักดิ์รุ่งพงศากุล และคณะ
หนังสือเรียน • แบบฝึกทักษะ • แผนฯ (CD) **ประวัติศาสตร์ ป. 1–6**.....รศ. ดร.ไพฑูรย์ มีกุศล และคณะ
หนังสือเรียน • แบบฝึกทักษะ • แผนฯ (CD) **พระพุทธศาสนา ป. 1–6**.....รศ. ดร.จรัส พยัคฆราชศักดิ์ และคณะ
หนังสือเรียน รายวิชาเพิ่มเติม • แผนฯ (CD) **อาเซียนศึกษา ป. 1–6**.....สมพร อ่อนน้อม และคณะ
หนังสือเรียน รายวิชาเพิ่มเติม • แผนฯ (CD) **หน้าที่พลเมือง ๑–๖ ป. ๑–๖**.....สมพร อ่อนน้อม และคณะ

หนังสือเรียน • แบบฝึกหัด • แผนฯ • ซีดี **Tops ป. 1–6**.....Rebecca York Hanlon และคณะ
หนังสือเรียน • แบบฝึกหัด • แผนฯ • ซีดี **Gogo Loves English ป. 1 –6**.....Stanton Procter และคณะ

สื่อการเรียนรู้ ฉบับสมบูรณ์แบบ • แผนฯ (CD) **ภาษาอังกฤษ ป. 1–6**.....ดร.ประไพพรรณ เอมชู และคณะ
สื่อการเรียนรู้ ฉบับสมบูรณ์แบบ **หลักการใช้ภาษาไทย ป. ๑–๖**.....สุระ ดามาพงษ์ และคณะ
สื่อการเรียนรู้ ฉบับสมบูรณ์แบบ **เศรษฐกิจพอเพียง ป. 1–6**.....พิษณุ เพชรพัชรกุล และคณะ
สื่อการเรียนรู้ ฉบับสมบูรณ์แบบ **คุณธรรมนำความรู้ ป. 1–6**.....สุเทพ จิตรชื่น และคณะ
กิจกรรม ลูกเสือ เนตรนารี ฉบับสมบูรณ์แบบ **ป. 1–6**.....ดร.อำนาจ ช่างเรียน และคณะ
กิจกรรม ยุวกาชาด ฉบับสมบูรณ์แบบ **ป. 1–6**.....ดร.อำนาจ ช่างเรียน และคณะ

คำนำ

คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ **สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4** เล่มนี้เป็นสื่อการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้โดย**ยึดหลักการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Backward Design ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child-Centered) ตามหลักการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ** ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม บทบาทของครูมีหน้าที่เอื้ออำนวยความสะดวกให้นักเรียนประสบผลสำเร็จ โดยสร้างสถานการณ์การเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ทำให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ได้ในเชิงบูรณาการด้วยวิธีการที่หลากหลาย เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปความรู้ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนได้รับการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม และด้านทักษะ/กระบวนการ นำไปสู่การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข

การจัดทำคู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเล่มนี้ได้จัดทำตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งครอบคลุมทุกสาระการเรียนรู้ คือ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ ภายในเล่มได้นำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้เป็นรายชั่วโมงตามหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้ครูนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้สะดวกยิ่งขึ้น นอกจากนี้แต่ละหน่วยการเรียนรู้ยังมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม และด้านทักษะ/กระบวนการ ทำให้ทราบผลการเรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียนรู้ของนักเรียนได้ทันที

คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้นำเสนอเนื้อหาแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 คำชี้แจงการจัดแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยแนวทางการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ สัญลักษณ์ลักษณะกิจกรรมการเรียนรู้ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Backward Design เทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้–การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตารางวิเคราะห์สาระ มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดชั้นปีกับหน่วยการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างรายวิชา และโครงสร้างเวลาเรียนรายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4

ตอนที่ 2 แผนการจัดการเรียนรู้ ได้เสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียนรู้ในหนังสือเรียน แบ่งเป็นแผนรายชั่วโมง ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผนมีองค์ประกอบครบถ้วนตามแนวทางการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา

ตอนที่ 3 เอกสาร/ความรู้เสริมสำหรับครู ประกอบด้วยแบบทดสอบต่าง ๆ และความรู้เสริมสำหรับครู ซึ่งบันทึกลงในแผ่นซีดี (CD) เพื่ออำนวยความสะดวกให้ครูใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ **สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4** เล่มนี้ได้ออกแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคและวิธีการสอนอย่างหลากหลาย หวังว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของนักเรียนต่อไป

คณะผู้จัดทำ

สารบัญ

ตอนที่ 1 คำชี้แจงการจัดแผนการจัดการเรียนรู้ 1

1. แนวทางการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ 2
2. สัญลักษณ์ลักษณะกิจกรรมการเรียนรู้ 5
3. การออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Backward Design 6
4. เทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้–การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 20
5. ตารางวิเคราะห์สาระ มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดชั้นปีกับหน่วยการเรียนรู้ 23
6. คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 25
7. โครงสร้างวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 27
8. โครงสร้างเวลาเรียน วิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 29

ตอนที่ 2 แผนการจัดการเรียนรู้ 45

แผนปฐมนิเทศ ปฐมนิเทศและข้อตกลงในการเรียน
รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 46

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พระพุทธ 53

- ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน 53
- ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พระพุทธ 54

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ความสำคัญของพระพุทธศาสนา 57
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 พุทธประวัติ 62
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ชาดก 67
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 ประวัติศาสดาของศาสนาต่าง ๆ 72

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 พระธรรม 76

- ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน 76
- ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 พระธรรม 77

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา 80
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 พุทธศาสนสุภาษิต 88

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 พระสงฆ์ 93

- ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน 93
- ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 พระสงฆ์ 94

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 พุทธสาวกและชาวพุทธตัวอย่าง 96

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การปฏิบัติตนดี 103

- ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน 103
- ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การปฏิบัติตนดี 104

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 หน้าที่ชาวพุทธ 107

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 มารยาทชาวพุทธ 112

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 ศาสนพิธี 117

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11 การบริหารจิตและการเจริญปัญญา 122

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทย 128

- ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน 128
- ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทย 129

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12 การปกครองระบอบประชาธิปไตย 132

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 13 การเลือกตั้ง 137

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 14 สถาบันพระมหากษัตริย์ 141

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย 145

- ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน 145
- ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย 146

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 15 พลเมืองดีของชุมชน 149

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 16 การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี 153

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 17 สิทธิพื้นฐานของเด็ก 157

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 18 การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข 161

หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 วัฒนธรรมไทยในภูมิภาคต่าง ๆ 165

- ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน 165
- ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 วัฒนธรรมไทยในภูมิภาคต่าง ๆ 166

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 19 วัฒนธรรมไทยในภูมิภาคต่าง ๆ 168

หน่วยการเรียนรู้ที่ 8 เศรษฐศาสตร์น่ารู้ 174

- ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน 174
- ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 8 เศรษฐศาสตร์น่ารู้ 175

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 20 การบริโภค 178

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 21 เงินในระบบเศรษฐกิจ 183

หน่วยการเรียนรู้ที่ 9 เศรษฐกิจพอเพียง 188

- ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน 188
- ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 9 เศรษฐกิจพอเพียง 189

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 22 เศรษฐกิจพอเพียง 191

การทดสอบกลางปี 197

หน่วยการเรียนรู้ที่ 10 เวลา ยุคสมัย และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ 198

- ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน 198
- ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 10 เวลา ยุคสมัย และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ 199

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 23 ทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ 201

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 24 ยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ 206

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 25 หลักฐานทางประวัติศาสตร์ 211

หน่วยการเรียนรู้ที่ 11 การตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทย 216

- ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน 216
- ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 11 การตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทย 217

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 26 การตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทยสมัยก่อนประวัติศาสตร์ 220

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 27 การตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทยสมัยประวัติศาสตร์ 225

หน่วยการเรียนรู้ที่ 12 อาณาจักรสุโขทัย 230

- ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน 230
- ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 12 อาณาจักรสุโขทัย 231

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 28 พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัย 234

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 29 บุคคลสำคัญสมัยสุโขทัย 240

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 30 ภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัย 245

หน่วยการเรียนรู้ที่ 13 แผนที่และภาพถ่าย 250

- ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน 250
- ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 13 แผนที่และภาพถ่าย 251

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 31 แผนที่และภาพถ่าย 253

หน่วยการเรียนรู้ที่ 14 จังหวัดของเรา 259

- ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน 259
- ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 14 จังหวัดของเรา 260

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 32 จังหวัดของเรา 262

หน่วยการเรียนรู้ที่ 15 สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของจังหวัด 270

- ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน 270
- ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 15 สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของจังหวัด 271

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 33 การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัด 274

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 34 การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัด 280

การทดสอบปลายปี 286

ตอนที่ 3 เอกสาร/ความรู้เสริมสำหรับครู 287

ตอนที่ 3.1 มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดชั้นปี และสาระการเรียนรู้ 288

ตอนที่ 3.2 โครงงานและแฟ้มสะสมผลงาน 296

ตอนที่ 3.3 ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้และรูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้รายชั่วโมง 301

ตอนที่ 3.4 แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนประจำหน่วยการเรียนรู้ 303

ตอนที่ 3.5 แบบทดสอบกลางปี 365

ตอนที่ 3.6 แบบทดสอบปลายปี 376

ตอนที่ 3.7 ใบความรู้ ใบงาน แบบบันทึก และแบบประเมินต่าง ๆ 387

ตอนที่ 1

คำชี้แจงการจัดแผนการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

1. แนวทางการใช้แผนการจัดการเรียนรู้

คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ **สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4** เล่มนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางให้ครูใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งการแบ่งหน่วยการเรียนรู้สำหรับจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้รายชั่วโมงในคู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้เล่มนี้ แบ่งเนื้อหา 15 หน่วย สามารถใช้ควบคู่กับสื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สมบูรณ์แบบ ป. 4 หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 และแบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พระพุทธ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 พระธรรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 พระสงฆ์

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การปฏิบัติตนดี

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 วัฒนธรรมไทยในภูมิภาคต่าง ๆ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 8 เศรษฐศาสตร์น่ารู้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 9 เศรษฐกิจพอเพียง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 10 เวลา ยุคสมัย และหลักฐานทางประวัติศาสตร์

หน่วยการเรียนรู้ที่ 11 การตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 12 อาณาจักรสุโขทัย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 13 แผนที่และภาพถ่าย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 14 จังหวัดของเรา

หน่วยการเรียนรู้ที่ 15 สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของจังหวัด

คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้นี้ได้นำเสนอรายละเอียดไว้ครบถ้วนตามแนวทางการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้พัฒนาองค์ความรู้ สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้อย่างครบถ้วนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ครูควรศึกษาคู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้นี้ให้ละเอียดเพื่อปรับใช้ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม สถานการณ์ และสภาพของนักเรียน

ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้จะแบ่งแผนการจัดการเรียนรู้ออกเป็นรายชั่วโมง ซึ่งมีจำนวนมากน้อยไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับความยาวของเนื้อหาสาระ และในแต่ละหน่วยการเรียนรู้มีองค์ประกอบดังนี้

1. ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน แสดงขอบข่ายเนื้อหาการจัดการเรียนรู้ที่ครอบคลุมความรู้ ทักษะ/กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และภาระงาน/ชิ้นงาน

2. การออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Backward Design (Backward Design Template) เป็นกรอบแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ แบ่งเป็น 3 ขั้น ได้แก่

ขั้นที่ 1 ผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน

ขั้นที่ 2 ภาระงานและการประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง

ขั้นที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้ จะระบุว่าในแต่ละหน่วยการเรียนรู้นี้แบ่งเป็นแผนการจัดการเรียนรู้กี่แผน และแต่ละแผนใช้เวลาในการจัดกิจกรรมกี่ชั่วโมง

3. แผนการจัดการเรียนรู้รายชั่วโมง เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ตามกรอบแนวคิดการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Backward Design ประกอบด้วย

3.1 ชื่อแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยลำดับที่ของแผน ชื่อแผน และเวลาเรียน เช่น แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ความสำคัญของพระพุทธศาสนา เวลา 2 ชั่วโมง

3.2 สาระสำคัญ เป็นความคิดรวบยอดของเนื้อหาที่นำมาจัดการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้

3.3 ตัวชี้วัดชั้นปี เป็นตัวชี้วัดที่ใช้ตรวจสอบนักเรียนหลังจากเรียนจบเนื้อหาที่นำเสนอในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้นั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร

3.4 จุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นส่วนที่บอกจุดมุ่งหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นแก่นักเรียนภายหลังจากการเรียนจบในแต่ละแผน ทั้งในด้านความรู้ (K) ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A) ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) ซึ่งสอดคล้องสัมพันธ์กับตัวชี้วัดชั้นปีและเนื้อหาในแผนการจัดการเรียนรู้นั้น ๆ

3.5 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นการตรวจสอบผลการจัดการเรียนรู้ว่าหลังจากจัดการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้แล้ว นักเรียนมีพัฒนาการ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตามเป้าหมายที่คาดหวังไว้หรือไม่ และมีสิ่งที่จะต้องได้รับการพัฒนา ปรับปรุง ส่งเสริมในด้านใดบ้าง ดังนั้น ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้จึงได้ออกแบบวิธีการและเครื่องมือในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ของนักเรียนไว้อย่างหลากหลาย เช่น การทำแบบทดสอบ การตอบคำถามสั้น ๆ การตรวจผลงาน การสังเกตพฤติกรรมทั้งที่เป็นรายบุคคลและกลุ่ม โดยเน้นการปฏิบัติให้สอดคล้องและเหมาะสมกับตัวชี้วัดและมาตรฐานการเรียนรู้

วิธีการและเครื่องมือในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เหล่านี้ครูสามารถนำไปใช้ประเมินนักเรียนได้ ทั้งในระหว่างการจัดการเรียนรู้และการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

3.6 สาระการเรียนรู้ เป็นหัวข้อย่อยที่นำมาจัดการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้แกนกลาง

3.7 แนวทางบูรณาการ เป็นการเสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในเรื่องที่เรียนรู้ของแต่ละแผนให้เชื่อมโยงสัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์

สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ เพื่อให้การเรียนรู้สอดคล้องและครอบคลุมสถานการณ์จริง

3.8 กระบวนการจัดการเรียนรู้ เป็นการเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เนื้อหาในแต่ละเรื่อง โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้ครูนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 5 ขั้น ได้แก่

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน
ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้
ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน
ขั้นที่ 4 นำไปใช้
ขั้นที่ 5 สรุป

3.9 กิจกรรมเสนอแนะ เป็นกิจกรรมเสนอแนะสำหรับให้นักเรียนได้พัฒนาเพิ่มเติมในด้านต่าง ๆ นอกเหนือจากที่ได้จัดการเรียนรู้มาแล้วในชั่วโมงเรียน กิจกรรมเสนอแนะมี 2 ลักษณะ คือ กิจกรรมสำหรับผู้ที่มีความสามารถพิเศษและต้องการศึกษาค้นคว้าในเนื้อหานั้น ๆ ให้ลึกซึ้งกว้างขวางยิ่งขึ้น และกิจกรรมสำหรับการเรียนรู้ให้ครบตามเป้าหมาย ซึ่งมีลักษณะเป็นการซ่อมเสริม

3.10 สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ เป็นรายชื่อสื่อการเรียนรู้ทุกประเภทที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และสื่อบุคคล เช่น หนังสือ เอกสารความรู้ รูปภาพ เครือข่ายอินเทอร์เน็ต วีดิทัศน์ ปราชญ์ชาวบ้าน เป็นต้น

3.11 บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้ เป็นส่วนที่ให้ครูบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ว่าประสบความสำเร็จหรือไม่ มีปัญหาหรืออุปสรรคอะไรเกิดขึ้นบ้าง ได้แก้ไขปัญหาและอุปสรรคนั้นอย่างไร สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผนมีอะไรบ้าง และข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ครั้งต่อไป

นอกจากนี้ยังอำนวยความสะดวกให้ครู โดยจัดทำเอกสารและความรู้เสริมสำหรับครูบันทึกลงในแผ่นซีดี (CD) ประกอบด้วย

1. มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดชั้นปี และสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4

2. โครงงาน (Project Work) และแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio)

3. ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้และรูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้รายชั่วโมง ซึ่งออกแบบตามแนวคิด Backward Design

4. แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนประจำหน่วยการเรียนรู้ เป็นแบบทดสอบเพื่อใช้วัดและประเมินผลนักเรียนก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้

5. แบบทดสอบกลางปี เป็นแบบทดสอบเพื่อใช้วัดและประเมินผลการเรียนรู้กลางปี 3 ด้าน ได้แก่

5.1 ด้านความรู้ มีแบบทดสอบทั้งที่เป็นแบบปรนัยและแบบอัตนัย

5.2 ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม เป็นตารางการประเมิน

5.3 ด้านทักษะ/กระบวนการ เป็นตารางการประเมิน

6. แบบทดสอบปลายปี เป็นแบบทดสอบเพื่อใช้วัดและประเมินผลการเรียนรู้ปลายปี 3 ด้าน ได้แก่

6.1 ด้านความรู้ มีแบบทดสอบทั้งที่เป็นแบบปรนัยและแบบอัตนัย

6.2 ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม เป็นตารางการประเมิน

6.3 ด้านทักษะ/กระบวนการ เป็นตารางการประเมินต่าง ๆ

7. ใบความรู้ ใบงาน แบบบันทึก และแบบประเมินต่าง ๆ ครูควรศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้พัฒนาครบทุกสมรรถนะสำคัญที่กำหนดไว้ในหลักสูตร กล่าวคือ สมรรถนะในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิต และการใช้เทคโนโลยี รวมถึงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร และกิจกรรมเสนอแนะเพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมให้เต็มตามศักยภาพของนักเรียนแต่ละคน ซึ่งได้กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้นี้แล้ว

นอกจากนี้ ครูยังสามารถปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพความพร้อมของนักเรียน และสถานการณ์เฉพาะหน้าได้ ซึ่งจะใช้เป็นผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนวิทยฐานะได้ แผนการจัดการเรียนรู้นี้ได้อำนวยความสะดวกให้ครู โดยได้พิมพ์โครงสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Backward Design ให้ครูเพิ่มเติมเฉพาะส่วนที่ครูปรับปรุงเองไว้ด้วยแล้ว

2. สัญลักษณ์ลักษณะกิจกรรมการเรียนรู้

คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ **สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4** เล่มนี้สามารถใช้คู่กับสื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สมบูรณ์แบบ ป. 4 และแบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 ซึ่งได้กำหนดสัญลักษณ์กำกับกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ทุกกิจกรรม เพื่อช่วยให้ครูและนักเรียนทราบลักษณะของกิจกรรมนั้นๆ เพื่อการจัดกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมาย สัญลักษณ์ลักษณะกิจกรรมการเรียนรู้มีดังนี้

โครงงาน เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาการคิด การวางแผน และการแก้ปัญหา

การพัฒนากระบวนการคิด เป็นกิจกรรมให้นักเรียนทำเพื่อพัฒนากระบวนการคิดด้านต่าง ๆ

การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นกิจกรรมให้นักเรียนนำความรู้ ทักษะไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันให้เกิดประโยชน์สูงสุด

การทำประโยชน์ให้สังคม เป็นกิจกรรมให้นักเรียนปฏิบัติในการทำประโยชน์เพื่อสังคม เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

การปฏิบัติจริง/ฝึกทักษะ เป็นกิจกรรมให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงหรือฝึกปฏิบัติเพื่อเกิดทักษะอันจะช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปตามเป้าหมายอย่างสมบูรณ์และเกิดความเข้าใจที่คงทน

การศึกษาค้นคว้า/สืบค้น เป็นกิจกรรมให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าหรือสืบค้นข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง จนเกิดเป็นนิสัย

การสำรวจ เป็นกิจกรรมให้นักเรียนสำรวจ รวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาศึกษาวิเคราะห์ หาเหตุ หาผล ฝึกความเป็นผู้รอบคอบ

การสังเกต เป็นกิจกรรมให้นักเรียนรู้จักสังเกตสิ่งที่ต้องการเรียนรู้จนสร้างองค์ความรู้ได้อย่างเป็นระบบและมีเหตุผล

ทักษะการพูด เป็นกิจกรรมให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการพูดประเภทต่างๆ

ทักษะการเขียน เป็นกิจกรรมให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการเขียนประเภทต่างๆ

กิจกรรมสำหรับกลุ่มพิเศษ เป็นกิจกรรมสำหรับให้นักเรียนใช้พัฒนาการเรียนรู้เพิ่มเติม เพื่อการพัฒนาให้เต็มตามศักยภาพ

กิจกรรมสำหรับซ่อมเสริม เป็นกิจกรรมสำหรับให้นักเรียนใช้เรียนซ่อมเสริมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามตัวชี้วัด

3. การออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Backward Design

การจัดการเรียนรู้หรือการสอนเป็นงานที่ครูทุกคนต้องใช้กลวิธีต่าง ๆ มากมายเพื่อให้นักเรียนสนใจที่จะเรียนรู้และเกิดผลตามที่ครูคาดหวัง การจัดการเรียนรู้จัดเป็นศาสตร์ที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถตลอดจนประสบการณ์อย่างมาก ครูบางคนอาจจะละเลยเรื่องของการออกแบบการจัดการเรียนรู้หรือการออกแบบการสอน ซึ่งเป็นงานที่ครูจะต้องทำก่อนการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ทำอย่างไร ทำไมจึงต้องออกแบบการจัดการเรียนรู้ ครูทุกคนผ่านการศึกษาและได้เรียนรู้เกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้มาแล้ว ในอดีตการออกแบบการจัดการเรียนรู้จะเริ่มต้นจากการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ การวางแผนการจัดการเรียนรู้ การดำเนินการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ปัจจุบันการเรียนรู้ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งนักเรียนสามารถเรียนรู้ได้จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัว ดังนั้น การออกแบบการจัดการเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการสำคัญที่ครูจำเป็นต้องดำเนินการให้เหมาะสมกับศักยภาพของนักเรียนแต่ละบุคคล

แกรนต์ วิกกินส์ (Grant Wiggints) และเจย์ แมกไท (Jay McTighe) นักการศึกษาชาวอเมริกันได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเรียกว่า Backward Design อันเป็นการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ครูจะต้องกำหนดผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียนก่อน โดยเขาทั้งสอง

ให้ชื่อว่า ความเข้าใจที่คงทน (Enduring Understanding) เมื่อกำหนดความเข้าใจที่คงทนได้แล้ว ครูจะต้องบอกให้ได้ว่าความเข้าใจที่คงทนของนักเรียนนี้เกิดจากอะไร นักเรียนจะต้องมีหรือแสดงพฤติกรรมอะไรบ้าง ครูมีหรือใช้วิธีการวัดอะไรบ้างที่จะบอกว่านักเรียนมีหรือแสดงพฤติกรรมเหล่านั้นแล้ว จากนั้นครูจึงนึกถึงวิธีการจัดการเรียนรู้ที่จะทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจที่คงทนต่อไป

แนวคิด Backward Design

Backward Design เป็นการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ผลลัพธ์ปลายทางเป็นหลัก ซึ่งผลลัพธ์ปลายทางนี้จะเกิดขึ้นกับนักเรียนก็ต่อเมื่อจบหน่วยการเรียนรู้ ทั้งนี้ครูจะต้องออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรอบความคิดที่เป็นเหตุเป็นผลมีความสัมพันธ์กัน จากนั้นจึงจะลงมือเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ขยายรายละเอียดเพิ่มเติมให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพต่อไป

กรอบความคิดหลักของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยวิธี Backward Design มีขั้นตอนหลักที่สำคัญ 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 กำหนดผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน

ขั้นที่ 2 กำหนดภาระงานและการประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง

ขั้นที่ 3 วางแผนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 กำหนดผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน

ก่อนที่จะกำหนดผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียนนั้น ครูควรตอบคำถามสำคัญต่อไปนี้

1. นักเรียนควรจะมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถทำสิ่งใดได้บ้าง

2. เนื้อหาสาระใดบ้างที่มีความสำคัญต่อการสร้างความเข้าใจของนักเรียน และความเข้าใจที่คงทน (Enduring Understanding) ที่ครูต้องการจัดการเรียนรู้ให้แก่นักเรียนมีอะไรบ้าง

เมื่อจะตอบคำถามสำคัญดังกล่าวข้างต้น ให้ครูนึกถึงเป้าหมายของการศึกษา มาตรฐานการเรียนรู้ด้านเนื้อหาระดับชาติที่ปรากฏอยู่ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 รวมทั้งมาตรฐานการเรียนรู้ระดับเขตพื้นที่การศึกษาหรือท้องถิ่น การทบทวนความคาดหวังของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื่องจากมาตรฐานแต่ละระดับจะมีความสัมพันธ์กับเนื้อหาสาระต่าง ๆ ซึ่งมีความแตกต่างลดหลั่นกันไป ด้วยเหตุนี้ขั้นที่ 1 ของ Backward Design ครูจึงต้องจัดลำดับความสำคัญและเลือกผลลัพธ์ปลายทางของนักเรียน ซึ่งเป็นผลการเรียนรู้ที่เกิดจากความเข้าใจที่คงทนต่อไป

ความเข้าใจที่คงทนของนักเรียน

ความเข้าใจที่คงทนคืออะไร ความเข้าใจที่คงทนเป็นความรู้ที่ลึกซึ้ง ได้แก่ ความคิดรวบยอด ความสัมพันธ์ และหลักการของเนื้อหาและวิชาที่นักเรียนเรียนรู้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งเป็นความรู้ที่อิงเนื้อหา ความรู้นี้เกิดจากการสะสมข้อมูลต่าง ๆ ของนักเรียนและเป็นองค์ความรู้ที่นักเรียนสร้างขึ้นด้วยตนเอง

การเขียนความเข้าใจที่คงทนในการออกแบบการจัดการเรียนรู้

ถ้าความเข้าใจที่คงทน หมายถึง สาระสำคัญของสิ่งที่จะเรียนรู้แล้ว ครูควรจะรู้ว่าสาระสำคัญหมายถึงอะไร คำว่า สาระสำคัญ มาจากคำว่า Concept ซึ่งนักการศึกษาของไทยแปลเป็นภาษาไทยว่า สาระสำคัญ ความคิดรวบยอด มโนทัศน์ มโนมติ และสังกัป แต่การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้นิยมใช้คำว่า สาระสำคัญ

สาระสำคัญเป็นข้อความที่แสดงแก่นหรือเป้าหมายเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อให้ได้ข้อสรุปรวมและข้อแตกต่างเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยอาจครอบคลุมข้อเท็จจริง กฎ ทฤษฎี ประเด็น และการสรุปสาระสำคัญและข้อความที่มีลักษณะรวบยอดอย่างอื่น

ประเภทของสาระสำคัญ

1. ระดับกว้าง (Broad Concept)

2. ระดับการนำไปใช้ (Operative Concept หรือ Functional Concept)

ตัวอย่างสาระสำคัญระดับกว้าง

– การตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการของผู้บริโภคมีปัจจัยเป็นตัวกำหนดหลายประการ

ตัวอย่างสาระสำคัญระดับนำไปใช้

– การตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการของผู้บริโภคขึ้นอยู่กับรายได้ ราคาของสินค้าและบริการ คุณภาพของสินค้าและบริการ รสนิยมในการบริโภค และการโฆษณา

แนวทางการเขียนสาระสำคัญ

1. ให้เขียนสาระสำคัญของทุกเรื่อง โดยแยกเป็นข้อ ๆ (จำนวนข้อของสาระสำคัญจะเท่ากับจำนวนเรื่อง)

2. การเขียนสาระสำคัญที่ดีควรเป็นสาระสำคัญระดับการนำไปใช้

3. สาระสำคัญต้องครอบคลุมประเด็นสำคัญครบถ้วน เพราะหากขาดส่วนใดไปแล้วจะทำให้นักเรียนรับสาระสำคัญที่ผิดไปทันที

4. การเขียนสาระสำคัญที่จะให้ครอบคลุมประเด็นสำคัญ วิธีการหนึ่ง คือ การเขียนแผนผังสาระสำคัญ

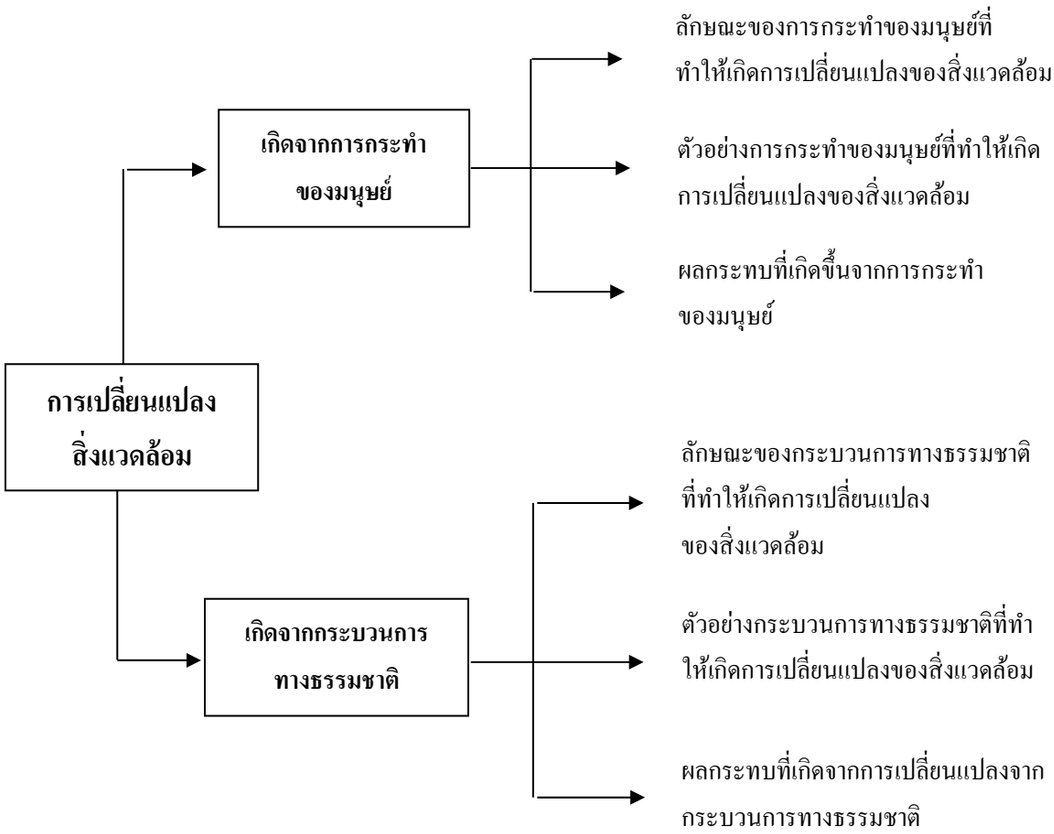

สาระสำคัญของประโยชน์ของสัตว์: การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมเกิดจากการกระทำของมนุษย์และเกิดจากกระบวนการทางธรรมชาติ

5. การเขียนสาระสำคัญเกี่ยวกับเรื่องใดควรเขียนลักษณะเด่นที่มองเห็นได้หรือนึกได้ออกมาเป็นข้อ ๆ แล้วจำแนกลักษณะเหล่านั้นเป็นลักษณะจำเพาะและลักษณะประกอบ

6. การเขียนข้อความที่เป็นสาระสำคัญ ควรใช้ภาษาที่มีการขัดเกลาอย่างดี เลี่ยงคำที่มีความหมายกำกวมหรือฟุ่มเฟือย

ตัวอย่างการเขียนสาระสำคัญ เรื่อง แมลง

แมลง	ลักษณะจำเพาะ	ลักษณะประกอบ
มีสี	–	✓
มี 6 ขา	✓	–
มีพิษ	–	✓
ร้องได้	–	✓
มีปีก	✓	–
ลำตัวเป็นปล้อง	✓	–
มีหนวดคลำทาง 2 เส้น	✓	–
เป็นอาหารได้	–	✓
ไม่มีกระดูกสันหลัง	✓	–

สาระสำคัญของแมลง: แมลงเป็นสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง ลำตัวเป็นปล้อง มี 6 ขา มีหนวดคลำทาง 2 เส้น มีปีก ตัวมีสีต่างกัน บางชนิดร้องได้ บางชนิดมีพิษ และบางชนิดเป็นอาหารได้

ขั้นที่ 2 กำหนดภาระงานและการประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง

เมื่อครูกำหนดผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียนแล้ว ก่อนที่จะดำเนินการขั้นต่อไป ขอให้ครูตอบคำถามสำคัญ ต่อไปนี้

– นักเรียนมีพฤติกรรมหรือแสดงออกในลักษณะใด จึงทำให้ครูทราบว่า นักเรียนบรรลุผลลัพธ์ปลายทางตามที่กำหนดไว้แล้ว

– ครูมีหลักฐานหรือใช้วิธีการใดที่สามารถระบุได้ว่า นักเรียนมีพฤติกรรมหรือแสดงออกตามผลลัพธ์ปลายทางที่กำหนดไว้

การออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Backward Design เน้นให้ครูรวบรวมหลักฐานการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่จำเป็นและมีหลักฐานเพียงพอที่จะกล่าวได้ว่า การจัดการเรียนรู้ทำให้นักเรียนเกิดผลสัมฤทธิ์แล้วไม่ใช่เรียนแค่ให้จบตามหลักสูตรหรือเรียนตามชุดของกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูกำหนดไว้เท่านั้น วิธีการ Backward Design ต้องการกระตุ้นให้ครูคิดล่วงหน้าว่า ครูควรจะกำหนดและรวบรวมหลักฐานเชิงประจักษ์อะไรบ้าง ก่อนที่จะออกแบบหน่วยการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักฐานดังกล่าวควรจะเป็นหลักฐานที่สามารถใช้เป็นข้อมูลย้อนกลับที่มีประโยชน์สำหรับนักเรียนและครูได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ ครูควรใช้วิธีการวัดและประเมินแบบต่อเนื่องอย่างไม่เป็นทางการและเป็นทางการ ตลอดระยะเวลาที่ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่นักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ต้องการให้ครูทำการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เรียกว่า *สอนไปวัดผลไป*

จึงกล่าวได้ว่า ขั้นนี้ครูควรนึกถึงพฤติกรรมหรือการแสดงออกของนักเรียน โดยพิจารณาจากผลงานหรือชิ้นงานที่เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนเกิดผลลัพธ์ปลายทางตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้แล้ว และเกณฑ์ที่ใช้ประเมินควรเป็นเกณฑ์คุณภาพในรูปของมิติคุณภาพ (Rubrics) อย่างไรก็ตามครูอาจจะมีหลักฐานหรือใช้วิธีการอื่น ๆ เช่น การทดสอบก่อนและหลังเรียน การสัมภาษณ์ การศึกษาค้นคว้า การฝึกปฏิบัติขณะเรียนรู้ประกอบด้วยก็ได้

หลังจากที่ครูได้กำหนดผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียนแล้ว ครูควรกำหนดภาระงานและวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ตามผลลัพธ์ปลายทางที่กำหนดไว้แล้ว

ภาระงาน หมายถึง งานหรือกิจกรรมที่กำหนดให้นักเรียนปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้/ตัวชี้วัดชั้นปี/มาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ลักษณะสำคัญของงานจะต้องเป็นงานที่สอดคล้องกับชีวิตจริงในชีวิตประจำวัน เป็นเหตุการณ์จริงมากกว่ากิจกรรมที่จำลองขึ้นเพื่อใช้ในการทดสอบ ซึ่งเรียกว่า งานที่ปฏิบัติเป็นงานที่มีความหมายต่อนักเรียน (Meaningful Task) นอกจากนี้ งานและกิจกรรมจะต้องมีขอบเขตที่ชัดเจน สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้/ตัวชี้วัดชั้นปี/มาตรฐานการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน

ทั้งนี้เมื่อได้ภาระงานครบถ้วนตามที่ต้องการแล้ว ครูจะต้องนึกถึงวิธีการและเครื่องมือที่จะใช้วัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนซึ่งมีอยู่มากมายหลายประเภท ครูจะต้องเลือกให้เหมาะสมกับภาระงานที่นักเรียนปฏิบัติ

ตัวอย่างภาระงานเรื่อง ความสำคัญของพระพุทธศาสนา รวมทั้งการกำหนดวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนดังตาราง

ตัวอย่าง ภาระงาน/ชิ้นงาน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ความสำคัญของพระพุทธศาสนา

สาระที่ 1: ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1: รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

จุดประสงค์การเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ภาระงาน/ชิ้นงาน	การวัดและประเมินผล			กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้
			วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์		
1. อธิบายความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นศูนย์รวมจิตใจของพุทธศาสนิกชนได้ 2. เห็นความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นศูนย์รวมจิตใจของพุทธศาสนิกชน	• ความสำคัญของพระพุทธศาสนา 1. พระพุทธศาสนาในฐานะที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ 2. พระพุทธศาสนาเป็นศูนย์รวมการทำความดีและพัฒนาจิตใจ 3. วัดเป็นสถานที่ประกอบศาสนพิธี	บันทึกสรุปสาระสำคัญ	1. ซักถามความรู้ 2. ตรวจผลงาน 3. ประเมินพฤติกรรมในการทำงาน	1. แบบซักถาม 2. แบบตรวจสอบผลงาน 3. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงาน	1. เกณฑ์คุณภาพ 4 ระดับ 2. เกณฑ์คุณภาพ 4 ระดับ 3. เกณฑ์คุณภาพ 4 ระดับ	สนทนาซักถาม	1. แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน 2. ภาพการดำเนินชีวิตของคนไทย เช่น ภาพการทำบุญวันเกิด การขึ้นบ้านใหม่ การแต่งงาน 3. แบบบันทึกความรู้ 4. สื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษาฯ สมบูรณ์แบบ ป. 4 5. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษาฯ ป. 4

จุดประสงค์การเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ภาระงาน/ชิ้นงาน	การวัดและประเมินผล			กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้
			วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์		
3. สื่อสารและเผยแผ่ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของพระพุทธศาสนา	4. วัดเป็นแหล่งทำกิจกรรมทางสังคม						6. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษาฯ ป. 4 7. คู่มือการสอน สังคมศึกษาฯ ป. 4 8. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษาฯ ป. 4

การสร้างความเข้าใจที่คงทน

ความเข้าใจที่คงทนจะเกิดขึ้นได้นักเรียนจะต้องมีความสามารถ 6 ประการ ได้แก่

1. การอธิบาย ชี้แจง เป็นความสามารถที่นักเรียนแสดงออกโดยการอธิบายหรือชี้แจงในสิ่งที่เรียนรู้ได้อย่างถูกต้อง สอดคล้อง มีเหตุมีผล และเป็นระบบ

2. การแปลความและตีความ เป็นความสามารถที่นักเรียนแสดงออกโดยการแปลความและตีความได้อย่างมีความหมาย ตรงประเด็น กระจ่างชัด และทะลุปรุโปร่ง

3. การประยุกต์ ดัดแปลง และนำไปใช้ เป็นความสามารถที่นักเรียนแสดงออกโดยการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิผล มีประสิทธิภาพ และคล่องแคล่ว

4. การมีมุมมองที่หลากหลาย เป็นความสามารถที่นักเรียนแสดงออกโดยการมีมุมมองที่น่าเชื่อถือเป็นไปได้ มีความลึกซึ้ง แจ่มชัด และแปลกใหม่

5. การให้ความสำคัญและใส่ใจในความรู้สึกของผู้อื่น เป็นความสามารถที่นักเรียนแสดงออกโดยการมีความละเอียดรอบคอบ เปิดเผย รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ระมัดระวังที่จะไม่ให้เกิดความกระทบกระเทือนต่อผู้อื่น

6. การรู้จักตนเอง เป็นความสามารถที่นักเรียนแสดงออกโดยการมีความตระหนักรู้ สามารถประมวลผลข้อมูลจากแหล่งที่หลากหลาย ปรับตัวได้ รู้จักใคร่ครวญ และมีความเฉลียวฉลาด

นอกจากนี้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดสมรรถนะสำคัญของนักเรียนหลังจากสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรม และข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคม ด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่าง

เหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ มีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

นอกจากสมรรถนะสำคัญของนักเรียนหลังจากสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรที่กล่าวแล้วข้างต้น หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

ดังนั้น การกำหนดภาระงานให้นักเรียนปฏิบัติ รวมทั้งการเลือกวิธีการและเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้นั้น ครูควรคำนึงถึงความสามารถของนักเรียน 6 ประการตามแนวคิด Backward Design สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนหลังจากสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น เพื่อให้ภาระงาน วิธีการ และเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ครอบคลุมสิ่งที่สะท้อนผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียนอย่างแท้จริง

ทั้งนี้ภาระงาน วิธีการ เครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีความเที่ยงตรง เชื่อถือได้ มีประสิทธิภาพ ต รงกับสภาพจริง มีความยืดหยุ่น และสร้างความสบายใจแก่นักเรียนเป็นสำคัญ

ขั้นที่ 3 วางแผนการจัดการเรียนรู้

เมื่อครูมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับการกำหนดผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน รวมทั้งกำหนดภาระงานและการประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้อย่างแท้จริงแล้ว ขั้นต่อไปครูควรนึกถึงกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่จะจัดให้แก่นักเรียน การที่ครูจะนึกถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะจัดให้นักเรียนได้นั้น ครูควรตอบคำถามสำคัญต่อไปนี้

– ถ้าครูต้องการจะจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง ความคิดรวบยอด หลักการ และทักษะกระบวนการต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับนักเรียน ซึ่งจะทำให้นักเรียนเกิดผลลัพธ์ปลายทางตามที่กำหนดไว้ รวมทั้งเกิดเป็นความเข้าใจที่คงทนต่อไปนั้น ครูสามารถจะใช้วิธีการง่าย ๆ อะไรบ้าง

– กิจกรรมการเรียนรู้ที่จะช่วยเป็นสื่อนำให้นักเรียนเกิดความรู้และทักษะที่จำเป็นมีอะไรบ้าง

– สื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมและดีที่สุด ซึ่งจะทำให้นักเรียนบรรลุตามมาตรฐานของหลักสูตรมีอะไรบ้าง

– กิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ควรจัดกิจกรรมใดก่อนและควรจัดกิจกรรมใดหลัง

– กิจกรรมต่าง ๆ ออกแบบไว้เพื่อตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนหรือไม่เพราะเหตุใด

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนเกิดผลลัพธ์ปลายทางตามแนวคิด Backward Design นั้น วิกกินส์และแมกไทได้เสนอแนะให้ครูเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดของ **WHERETO** (ไปที่ไหน) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

W แทน กิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดให้นั้นจะต้องช่วยให้นักเรียนรู้ว่าหน่วยการเรียนรู้นี้จะดำเนินไปในทิศทางใด (Where) และสิ่งที่คาดหวังคืออะไร (What) มีอะไรบ้างช่วยให้ครูทราบว่านักเรียนมีความรู้พื้นฐานและความสนใจอะไรบ้าง

H แทน กิจกรรมการเรียนรู้ควรดึงดูดความสนใจนักเรียนทุกคน (Hook) ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจในสิ่งที่จะเรียนรู้ (Hold) และใช้สิ่งที่นักเรียนสนใจเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้

E แทน กิจกรรมการเรียนรู้ควรส่งเสริมและจัดให้ (Equip) นักเรียนได้มีประสบการณ์ (Experience) ในแนวคิดหลัก/ความคิดรวบยอด และสำรวจ รวมทั้งวินิจฉัย (Explore) ในประเด็นต่าง ๆ ที่น่าสนใจ

R แทน กิจกรรมการเรียนรู้ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดทบทวน (Rethink) ปรับ (Revise) ความเข้าใจในความรู้และงานที่ปฏิบัติ

E แทน กิจกรรมการเรียนรู้ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ประเมิน (Evaluate) ผลงานและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้

T แทน กิจกรรมการเรียนรู้ควรออกแบบ (Tailored) สำหรับนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ และความสามารถที่แตกต่างกันของนักเรียน

O แทน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ให้เป็นระบบ (Organized) ตามลำดับการเรียนรู้ของนักเรียน และกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้ตั้งแต่เริ่มแรกและตลอดไป ทั้งนี้เพื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผล

อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตว่า การวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีการกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้ การลำดับบทเรียน รวมทั้งสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่เฉพาะเจาะจงนั้นจะประสบผลสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อครูได้มีการกำหนดผลลัพธ์ปลายทาง หลักฐาน และวิธีการวัดและประเมินผลที่แสดงว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้อย่างแท้จริงแล้ว การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นเพียงสื่อที่จะนำไปสู่เป้าหมายความสำเร็จที่ต้องการเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ถ้าครูมีเป้าหมายที่ชัดเจนก็จะช่วยทำให้การวางแผนการจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สามารถทำให้นักเรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนดไว้ได้

โดยสรุปจึงกล่าวได้ว่า ขั้นนี้เป็นการค้นหาสื่อการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องเหมาะสมกับนักเรียน กิจกรรมที่กำหนดขึ้นควรเป็นกิจกรรมที่จะส่งเสริมให้นักเรียนสามารถ

สร้างและสรุปเป็นความคิดรวบยอดและหลักการที่สำคัญของสาระที่เรียนรู้ ก่อให้เกิดความเข้าใจที่คงทน รวมทั้งความรู้สึกและค่านิยมที่ดีไปพร้อม ๆ กับทักษะความชำนาญ

Backward Design Template

ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้ที่ .....

ขั้นที่ 1 ผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน

ตัวชี้วัดชั้นปี

_____

_____

ความเข้าใจที่คงทนของนักเรียน **นักเรียนจะเข้าใจว่า...** 1. _____ 2. _____	**คำถามสำคัญที่ทำให้เกิดความเข้าใจที่คงทน** 1. _____ 2. _____
ความรู้ของนักเรียนที่นำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน **นักเรียนจะรู้ว่า...** 1. _____ 2. _____	**ทักษะ/ความสามารถของนักเรียนที่นำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน นักเรียนจะสามารถ...** 1. _____ 2. _____

ขั้นที่ 2 ภาระงานและการประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง

1. ภาระงานที่นักเรียนต้องปฏิบัติ

1.1 _____

1.2 _____

2. วิธีการและเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้	
2.1 วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ 1) _____ 2) _____	2.2 เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 1) _____ 2) _____

3. สิ่งที่มุ่งประเมิน

3.1 _____

3.2 _____

3.3 _____

ขั้นที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้

_____

_____

รูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้รายชั่วโมง

รูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้รายชั่วโมงจากการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Backward Design เขียนโดยใช้รูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้แบบเรียงหัวข้อ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ชื่อแผน... (ระบุชื่อและลำดับที่ของแผนการจัดการเรียนรู้)

ชื่อเรื่อง... (ระบุชื่อเรื่องที่ใช้จัดการเรียนรู้)

สาระที่... (ระบุสาระที่ใช้จัดการเรียนรู้)

ชั้น... (ระบุชั้นที่จัดการเรียนรู้)

หน่วยการเรียนรู้ที่... (ระบุลำดับที่และชื่อของหน่วยการเรียนรู้)

เวลา... (ระบุระยะเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ต่อ 1 แผน)

สาระสำคัญ... (เขียนความคิดรวบยอดหรือมโนทัศน์ของหัวเรื่องที่จะจัดการเรียนรู้)

ตัวชี้วัดชั้นปี... (ระบุตัวชี้วัดชั้นปีที่ใช้เป็นเป้าหมายของแผนการจัดการเรียนรู้)

จุดประสงค์การเรียนรู้... กำหนดให้สอดคล้องกับสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนหลังจากสำเร็จการศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งประกอบด้วย ด้านความรู้ (Knowledge: K) ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (Affective: A) และด้านทักษะ/กระบวนการ (Performance: P)

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้... (ระบุวิธีการและเครื่องวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน)

สาระการเรียนรู้... (ระบุสาระและเนื้อหาที่ใช้จัดการเรียนรู้ อาจเขียนเฉพาะหัวเรื่องก็ได้)

แนวทางบูรณาการ... (เสนอแนะและระบุกิจกรรมของกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นที่บูรณาการร่วมกัน)

กระบวนการจัดการเรียนรู้... (กำหนดให้สอดคล้องกับธรรมชาติของกลุ่มสาระการเรียนรู้และการบูรณาการข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้)

กิจกรรมเสนอแนะ... (ระบุรายละเอียดของกิจกรรมที่นักเรียนควรปฏิบัติเพิ่มเติม)

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้... (ระบุสื่อ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้)

บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้... (ระรายละเอียดของผลการจัดการเรียนรู้ตามแผนที่กำหนดไว้ อาจนำเสนอข้อเด่นและข้อด้อยให้เป็นข้อมูลที่สามารถใช้เป็นส่วนหนึ่งของการทำวิจัยในชั้นเรียนได้)

ในส่วนของการเขียนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นั้น ให้ครูที่เขียนแผนการจัดการเรียนรู้นำขั้นตอนหลักของเทคนิคและวิธีการของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น การเรียนแบบแก้ปัญหา การศึกษาเป็นรายบุคคล การอภิปรายกลุ่มย่อย/กลุ่มใหญ่ การฝึกปฏิบัติการ การสืบค้นข้อมูล ฯลฯ มาเขียนในขั้นสอน โดยให้คำนึงถึงธรรมชาติของกลุ่มสาระการเรียนรู้

การใช้แนวคิดของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Backward Design จะช่วยให้ครูมีความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้และใช้แผนการจัดการเรียนรู้ของ วพ ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

4. เทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้–การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 24 (2) และ (3) ได้ระบุแนวทางการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิด การฝึกทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย การฝึกปฏิบัติจริงและการประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อการป้องกันและแก้ปัญหา ดังนั้น เพื่อให้การจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับนโยบายดังกล่าวนี้ การจัดทำการแผนการจัดการเรียนรู้ในคู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 เล่มนี้จึงยึดแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child Centered) เน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และเน้นการเรียนรู้แบบบูรณาการที่ผสมผสานเชื่อมโยงสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ กับหัวข้อเรื่องหรือประเด็นที่สอดคล้องกับชีวิตจริง เพื่อให้นักเรียนเกิดการพัฒนาในองค์รวม เป็นธรรมชาติ สอดคล้องกับสภาพและปัญหาที่เกิดในวิถีชีวิตของเรียน

แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้เปลี่ยนแปลงบทบาทของครูจากการเป็นผู้ชี้นำหรือถ่ายทอดความรู้ ไปเป็นผู้ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก และส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนโดยใช้วิธีการต่าง ๆ อย่างหลากหลายรูปแบบ เพื่อให้นักเรียนเกิดการสร้างสรรค์ความรู้และนำความรู้ไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ป. 4 เล่มนี้จึงได้นำเสนอทฤษฎีและเทคนิควิธีการเรียนการสอนต่าง ๆ มาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ เช่น

การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain-Base Learning–BBL) ที่เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่อิงผลการวิจัยทางประสาทวิทยา ซึ่งได้เสนอแนะไว้ว่า ตามธรรมชาตินั้นสมองเรียนรู้ได้อย่างไร โดยได้กล่าวถึงโครงสร้างที่แท้จริงของสมองและการทำงานของสมองมนุษย์ที่มีการแปรเปลี่ยนไปตามขั้นของการพัฒนา ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดของการสร้างสรรค์การจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning–PBL) เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นจุดเริ่มต้นและเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ โดยให้นักเรียนร่วมกันแก้ปัญหาภายใต้การแนะนำของผู้สอน ให้นักเรียนช่วยกันตั้งคำถามและช่วยกันค้นหาคำตอบ โดยใช้อาจใช้ความรู้เดิมมาแก้ปัญหา หรือศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมสำหรับการแก้ปัญหา นำข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้ามาสรุปเป็นข้อมูลในการแก้ปัญหา แล้วช่วยกันประเมินการแก้ปัญหาเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาครั้งต่อไป

การจัดการเรียนรู้แบบพหุปัญญา (Multiple Intelligences) เป็นการพัฒนาองค์รวมของนักเรียน ทั้งสมองด้านซ้ายและสมองด้านขวา บนพื้นฐานความสามารถและสติปัญญาที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล มุ่งหมายจะให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาหรือสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ภายใต้ความหลากหลายของวัฒนธรรมหรือสภาพแวดล้อม

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) เป็นการจัดสถานการณ์และบรรยากาศให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ฝึกให้นักเรียนที่มีลักษณะแตกต่างกันทั้งสติปัญญาและความถนัดร่วมกันทำงานเป็นกลุ่ม และร่วมกันศึกษาค้นคว้า

กาจัดการเรียนรู้แบบใช้หมวกความคิด 6 ใบ (Six Thinking Hats) ให้นักเรียนฝึกตั้งคำถามและตอบคำถามที่ใช้ความคิดในลักษณะต่าง ๆ โดยสามารถอธิบายเหตุผลประกอบ หรือวิเคราะห์วิจารณ์ได้

การจัดการเรียนรู้สืบสวนสอบสวน (Inquiry Process) เป็นการฝึกให้นักเรียนค้นหาความรู้ด้วยตนเอง เพื่ออธิบายสิ่งต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ มีหลักเกณฑ์ โดยนักเรียนจะต้องใช้ความสามารถของตนเอง คิดค้น สืบเสาะ แก้ปัญหา หรือคิดประดิษฐ์สิ่งใหม่ด้วยตนเอง

การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหา (Problem Solving) เป็นการฝึกให้นักเรียนเรียนรู้จากการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยการทำความเข้าใจปัญหา วางแผนแก้ปัญหา ดำเนินการแก้ปัญหา และตรวจสอบหรือมองย้อนกลับ

การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน (Project Work) ซึ่งเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเองจากการลงมือปฏิบัติ โดยใช้กระบวนการแสวงหาความรู้หรือค้นคว้าหาคำตอบในสิ่งที่นักเรียนอยากรู้หรือสงสัย ด้วยวิธีการต่าง ๆ อย่างหลากหลาย

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ (Active Learning) เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้ทดลองทำด้วยตนเอง เพื่อจะได้เรียนรู้ขั้นตอนของงาน รู้จักวิธีแก้ปัญหาในการทำงาน

การจัดการเรียนรู้แบบสร้างผังความคิด (Concept Mapping) เป็นการสอนด้วยวิธีการจัดกลุ่มความคิดรวบยอด เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์กันระหว่างความคิดหลักและความคิดรองลงไป โดยนำเสนอเป็นภาพหรือเป็นผัง

การจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experience Learning) เป็นการจัดกิจกรรม หรือจัดประสบการณ์ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติ แล้วกระตุ้นให้นักเรียนพัฒนาทักษะใหม่ ๆ เจตคติใหม่ ๆ หรือวิธีการคิดใหม่ ๆ

การจัดการเรียนรู้โดยการแสดงบทบาทสมมุติ (Role Playing) เป็นการจัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้แสดงบทบาทในสถานการณ์ที่สมมติขึ้น โดยอาจกำหนดให้แสดงบทบาทสมมติที่เป็นพฤติกรรมของบุคคลอื่นหรือแสดงพฤติกรรมในบทบาทของตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ

การจัดการเรียนรู้จากเกมจำลองสถานการณ์ (Simulation Gaming) เป็นเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่คล้ายกับการแสดงบทบาทสมมติ แต่เป็นการให้เล่นเกมจำลองสถานการณ์โดยครูนำสถานการณ์จริงมาจำลองไว้ในห้องเรียน โดยการกำหนดกฎ กติกา และเงื่อนไขสำหรับเกมนั้น ๆ แล้วให้ผู้เรียนไปเล่นเกมหรือกิจกรรมในสถานการณ์จำลองนั้น

การจัดการเรียนรู้แบบกลับด้านชั้นเรียน (Flipped Classroom) เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดว่า เรียนที่บ้าน ทำการบ้านที่โรงเรียน เป็นการกลับมุมมองจากการให้บทบาทและความสำคัญที่ครูไปให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้ของนักเรียน จากเดิมสิ่งที่ทำในชั้นเรียนนำไปทำที่บ้าน และนำสิ่งที่มอบหมายให้ทำที่บ้านมาทำในชั้นเรียน โดยครูคอยให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และตอบข้อสงสัยในระหว่างการทำงาน/กิจกรรมของนักเรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดการเรียนรู้ต้องจัดควบคู่การวัดและการประเมินผลตามภาระงาน/ชิ้นงานที่สอดคล้องกับตัวชี้วัด แผนการจัดการเรียนรู้นี้ได้เสนอการวัดและประเมินผลครบทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ/

กระบวนการ และด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม เน้นวิธีการวัดที่หลากหลายตามสถานการณ์จริง การดูร่องรอยต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการดูกระบวนการทำงาน และผลผลิตของงาน โดยออกแบบการประเมินก่อนเรียน ระหว่างเรียน หลังเรียน และแบบทดสอบประจำหน่วยการเรียนรู้ พร้อมแบบฟอร์มและเกณฑ์การประเมิน เพื่ออำนวยความสะดวกให้ครูไว้พร้อม ทั้งนี้ ครูอาจเพิ่มเติมโดยการออกแบบการวัดและประเมินด้วยมิติคุณภาพ (Rubrics)

5. ตารางวิเคราะห์สาระ มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดชั้นปีกับหน่วยการเรียนรู้ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4

มาตรฐานการเรียนรู้ /ตัวชี้วัดชั้นปี / หน่วยการเรียนรู้	สาระที่ 1											สาระที่ 2								สาระที่ 3					สาระที่ 4									สาระที่ 5					
	มฐ. ส 1.1								มฐ. ส 1.2			มฐ. ส 2.1					มฐ. ส 2.2			มฐ. ส 3.1			มฐ. ส 3.2		มฐ. ส 4.1			มฐ. ส 4.2		มฐ. ส 4.3			มฐ. ส 5.1			มฐ. ส 5.2		
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	1	2	3	4	5	1	2	3	1	2	3	1	2	1	2	3	1	2	1	2	3	1	2	3	1	2	3
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พระพุทธ	*	*	*					*																														
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 พระธรรม				*	*		*																														
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 พระสงฆ์			*																																		
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การปฏิบัติตนดี						*			*	*	*																											
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทย																	*	*	*																			
หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย												*	*	*		*																						
หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 วัฒนธรรมไทยในภูมิภาคต่าง ๆ															*																						
หน่วยการเรียนรู้ที่ 8 เศรษฐศาสตร์น่ารู้																				*	*			*													

มาตรฐานการเรียนรู้ /ตัวชี้วัดชั้นปี / หน่วยการเรียนรู้	สาระที่ 1											สาระที่ 2								สาระที่ 3					สาระที่ 4									สาระที่ 5					
	มฐ. ส 1.1								มฐ. ส 1.2			มฐ. ส 2.1					มฐ. ส 2.2			มฐ. ส 3.1			มฐ. ส 3.2		มฐ. ส 4.1			มฐ. ส 4.2		มฐ. ส 4.3			มฐ. ส 5.1			มฐ. ส 5.2		
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	1	2	3	4	5	1	2	3	1	2	3	1	2	1	2	3	1	2	1	2	3	1	2	3	1	2	3
หน่วยการเรียนรู้ที่ 9 เศรษฐกิจพอเพียง																						*	*															
หน่วยการเรียนรู้ที่ 10 เวลา ยุคสมัย และหลักฐานทางประวัติศาสตร์																									*	*	*											
หน่วยการเรียนรู้ที่ 11 การตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทย																													*	*								
หน่วยการเรียนรู้ที่ 12 อาณาจักรสุโขทัย																															*	*	*					
หน่วยการเรียนรู้ที่ 13 แผนที่และภาพถ่าย																																		*	*	*		
หน่วยการเรียนรู้ที่ 14 จังหวัดของเรา																																		*		*	*	
หน่วยการเรียนรู้ที่ 15 สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของจังหวัด																																					*	*

6. คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4

คำอธิบายรายวิชา

ส14101	**สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม**
รายวิชาพื้นฐาน	**กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม**
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	**เวลา 120 ชั่วโมง**

ศึกษาความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ในฐานะเป็นศูนย์รวมจิตใจของศาสนิกชน พุทธประวัติตั้งแต่บรรลุธรรมจนถึงประกาศธรรม หรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด แบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด พระรัตนตรัย ไตรสิกขา และหลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธศาสนา หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด ตัวอย่างการกระทำความดีของตนเองและบุคคลในครอบครัว ในโรงเรียน และในชุมชน การสวดมนต์ แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนา หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ การปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือเพื่อการอยู่ร่วมกันเป็นชาติได้อย่างสมานฉันท์ ประวัติศาสดาของศาสนาอื่น ๆ โดยสังเขป ความสำคัญและการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาศาสนสถานของศาสนาที่ตนนับถือ ความรู้เบื้องต้นและความสำคัญของศาสนสถาน มารยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดี การปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนด โดยใช้ทักษะการอธิบาย การสืบค้นข้อมูล การสรุปความ การบอกเล่า เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เห็นคุณค่า ศรัทธา ยึดมั่นในพระรัตนตรัยหรือศาสนาที่ตนนับถือ ปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่เหมาะสมดีงาม สามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยอย่างสันติสุข

ศึกษาแนวทางการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชน การเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี สิทธิพื้นฐานที่เด็กทุกคนพึงได้รับตามกฎหมาย ความแตกต่างทางวัฒนธรรมของกลุ่มคนในท้องถิ่น วิธีการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในชีวิตประจำวัน อำนาจอธิปไตยและความสำคัญของระบอบประชาธิปไตย บทบาทหน้าที่ของพลเมืองในกระบวนการเลือกตั้ง ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยใช้ทักษะการสืบค้นข้อมูล การอภิปราย การวิเคราะห์ การนำเสนอ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ เห็นความสำคัญ และปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชน รวมทั้งมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม สามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยอย่างสันติสุข

ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการ สิทธิพื้นฐานของผู้บริโภค หลักการของเศรษฐกิจพอเพียงและการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของคนในชุมชน หน้าที่เบื้องต้นของเงิน โดยใช้ทักษะการอธิบาย การจำแนก การวิเคราะห์ การสรุป เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ เห็นคุณค่า รู้จักเลือกใช้สินค้าและบริการ รวมทั้งนำหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม

ศึกษาความหมายและการใช้ทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ ยุคสมัยในการศึกษาประวัติของมนุษยชาติ ประเภทหลักฐานที่ใช้ในการศึกษาความเป็นมาของท้องถิ่น การตั้งหลักแหล่งและพัฒนาการของมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์และสมัยประวัติศาสตร์ ตัวอย่างหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่พบในท้องถิ่นที่แสดงพัฒนาการของมนุษยชาติ พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัยโดยสังเขป ประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญสมัยสุโขทัย ภูมิปัญญาไทยที่สำคัญสมัยสุโขทัยที่น่าภาคภูมิใจ และควรค่าแก่การอนุรักษ์ โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ทักษะการสืบค้นข้อมูล การอธิบาย การแยกแยะ การยกตัวอย่าง การบอกเล่า การสรุปความ เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ความภูมิใจในบุคคลและภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัย รวมทั้งมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม

ศึกษาแผนที่และภาพถ่าย ลักษณะสำคัญทางกายภาพของจังหวัดของตนเอง แหล่งทรัพยากรและสิ่งต่าง ๆ ในจังหวัด การใช้แผนที่อธิบายความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในจังหวัด สภาพแวดล้อมทางกายภาพของชุมชนที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในจังหวัด การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในจังหวัดและผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงนั้น การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในจังหวัด โดยใช้ทักษะการสังเกต การอธิบาย การเปรียบเทียบ การรวบรวมข้อมูล การสรุปความ เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อความเป็นอยู่ของคนในจังหวัด มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในจังหวัด รวมทั้งมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม

มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดชั้นปี

ส 1.1 ป. 4/1, ส 1.1 ป. 4/2, ส 1.1 ป. 4/3, ส 1.1 ป. 4/4, ส 1.1 ป. 4/5, ส 1.1 ป. 4/6, ส 1.1 ป. 4/7, ส 1.1 ป. 4/8

ส 1.2 ป. 4/1, ส 1.2 ป. 4/2, ส 1.2 ป. 4/3

ส 2.1 ป. 4/1, ส 2.1 ป. 4/2, ส 2.1 ป. 4/3, ส 2.1 ป. 4/4, ส 2.1 ป. 4/5

ส 2.2 ป. 4/1, ส 2.2 ป. 4/2, ส 2.2 ป. 4/3

ส 3.1 ป. 4/1, ส 3.1 ป. 4/2, ส 3.1 ป. 4/3

ส 3.2 ป. 4/1, ส 3.2 ป. 4/2

ส 4.1 ป. 4/1, ส 4.1 ป. 4/2, ส 4.1 ป. 4/3

ส 4.2 ป. 4/1, ส 4.2 ป. 4/2

ส 4.3 ป. 4/1, ส 4.3 ป. 4/2, ส 4.3 ป. 4/3

ส 5.1 ป. 4/1, ส 5.1 ป. 4/2, ส 5.1 ป. 4/3

ส 5.2 ป. 4/1, ส 5.2 ป. 4/2, ส 5.2 ป. 4/3

รวมทั้งหมด 38 ตัวชี้วัด

7. โครงสร้างรายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4

โครงสร้างรายวิชา

ส14101 **สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม**
รายวิชาพื้นฐาน **กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม**
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 **เวลา 120 ชั่วโมง**

หน่วยการเรียนรู้ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มฐ./ตัวชี้วัด	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนักคะแนน (100)
1	พระพุทธ	ส 1.1 ป. 4/1 4/2 4/3 ป. 4/8	8	7
2	พระธรรม	ส 1.1 ป. 4/4 4/5 4/7	8	7
3	พระสงฆ์	ส 1.1 ป. 4/3	3	3
4	การปฏิบัติตนดี	ส 1.1 ป. 4/6 ส 1.2 ป. 4/1 4/2 4/3	10	8
5	การปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทย	ส 2.2 ป. 4/1 4/2 4/3	4	3
6	พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย	ส 2.1 ป. 4/1 4/2 4/3 ป. 4/5	8	7
7	วัฒนธรรมไทย	ส 2.1 ป. 4/4	4	3
8	เศรษฐศาสตร์น่ารู้	ส 3.1 ป. 4/1 4/2 ส 3.2 ป. 4/2	7	6
9	เศรษฐกิจพอเพียง	ส 3.1 ป. 4/3 ส 3.2 ป. 4/1	7	6
10	เวลา ยุคสมัย และหลักฐานทางประวัติศาสตร์	ส 4.1 ป. 4/1 4/2 4/3	14	13
11	การตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทย	ส 4.2 ป. 4/1 4/2	10	8
12	อาณาจักรสุโขทัย	ส 4.3 ป. 4/1 4/2 4/3	16	15

หน่วยการเรียนรู้ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มฐ./ตัวชี้วัด	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนักคะแนน (100)
13	แผนที่และภาพถ่าย	ส 5.1 ป. 4/1 4/2 4/3	4	3
14	จังหวัดของเรา	ส5.2 ป. 4/1	6	5
15	สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของจังหวัด	ส 5.2 ป. 4/2 4/3	7	6
		รวม	**116**	**100**

หมายเหตุ ส14101 รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 จัดเวลาเรียนให้นักเรียนได้เรียนตลอดภาคเรียนเท่ากับ 120 ชั่วโมง การจัดทำโครงสร้างเวลาเรียนได้กำหนดเวลาเรียนไว้ 116 ชั่วโมง เวลาปฐมนิเทศ 1 ชั่วโมง และเวลาในการทดสอบกลางปี 1 ชั่วโมง และเวลาในการทดสอบปลายปี 2 ชั่วโมง

8. โครงสร้างเวลาเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4

หน่วยการเรียนรู้ที่	แผนการจัดการเรียนรู้ที่	ชั่วโมงที่	หมายเหตุ
	แผนปฐมนิเทศ	**ชั่วโมงที่ 1 ปฐมนิเทศและข้อตกลงในการเรียน**	
หน่วยที่ 1 พระพุทธ **(4 แผน)**	แผนที่ 1 ความสำคัญของพระพุทธศาสนา (2 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 2 ความสำคัญของพระพุทธศาสนา 1. ความสำคัญของพระพุทธศาสนา 1.1 พระพุทธศาสนาในฐานะที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ 1.2 วัดเป็นศูนย์รวมการทำความดีและพัฒนาจิตใจ ชั่วโมงที่ 3 ความสำคัญของพระพุทธศาสนา (ต่อ) 1.3 วัดเป็นสถานที่ประกอบศาสนพิธี 1.4 วัดเป็นแหล่งทำกิจกรรมทางสังคม	
	แผนที่ 2 พุทธประวัติ (2 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 4 สรุปพุทธประวัติ 2. พุทธประวัติ 2.1 สรุปพุทธประวัติ ชั่วโมงที่ 5 ตรัสรู้และประกาศธรรม 2.2 ตรัสรู้ 2.3 การประกาศธรรม	
	แผนที่ 3 ชาดก (2 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 6 กุฏิทูสกชาดก 3. ชาดก 3.1 กุฏิทูสกชาดก	

หน่วยการเรียนรู้ที่	แผนการจัดการเรียนรู้ที่	ชั่วโมงที่	หมายเหตุ
		ชั่วโมงที่ 7 มหาอุกกุสชาดก 3.2 มหาอุกกุสชาดก	
	แผนที่ 4 ประวัติศาสดาของศาสนาต่าง ๆ (2 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 8 นบีมุฮัมมัด 4. ประวัติศาสดาของศาสนาต่าง ๆ 4.1 นบีมุฮัมมัด ชั่วโมงที่ 9 พระเยซูคริสต์ 4.2 พระเยซูคริสต์	
หน่วยที่ 2 พระธรรม **(2 แผน)**	แผนที่ 5 หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา (6 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 10 พระรัตนตรัย 1. พระรัตนตรัย 1.1 ศรัทธา 4 1.2 พุทธคุณ 3 ชั่วโมงที่ 11 พระรัตนตรัย (ต่อ) 1.3 หลักกรรม ชั่วโมงที่ 12 ไตรสิกขา 2. หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา 2.1 ไตรสิกขา ชั่วโมงที่ 13 โอวาท 3 (การไม่ทำความชั่ว) 2.2 โอวาท 3 (การไม่ทำความชั่ว: เบญจศีล ทุจริต 3)	

หน่วยการเรียนรู้ที่	แผนการจัดการเรียนรู้ที่	ชั่วโมงที่	หมายเหตุ
		ชั่วโมงที่ 14 โอวาท 3 (การทำความดี 1) 2.2 โอวาท 3 (การทำความดี: เบญจธรรม, สุจริต 3, พรหมวิหาร 4) ชั่วโมงที่ 15 โอวาท 3 (การทำความดี 2) 2.2 โอวาท 3 (ความกตัญญูกตเวทีต่อประเทศชาติ, มงคล 38) 2.3 การปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข	
	แผนที่ 6 พุทธศาสนสุภาษิต (2 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 16 พุทธศาสนสุภาษิต: สุขา สงฆสฺส สามคฺคี 4. พุทธศาสนสุภาษิต 4.1 สุขา สงฆสฺส สามคฺคี (สุขา สังฆัสสะ สามัคคี): ความพร้อมเพรียงของหมู่คณะก่อให้เกิดสุข ชั่วโมงที่ 17 พุทธศาสนสุภาษิต: โลโกปตฺถมฺภิกา เมตฺตา 4.2 โลโกปตฺถมฺภิกา เมตฺตา (โลโกปัตถัมภิกา เมตตา): เมตตาธรรมเป็นเครื่องค้ำจุนโลก	
หน่วยที่ 3 พระสงฆ์ **(1 แผน)**	แผนที่ 7 พุทธสาวกและชาวพุทธตัวอย่าง (3 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 18 พุทธสาวก: พระอุรุเวลกัสสะปะ 1. พุทธสาวก พระอุรุเวลกัสสะปะ ชั่วโมงที่ 19 ชาวพุทธตัวอย่าง: สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก 2. ชาวพุทธตัวอย่าง 2.1 สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก	

หน่วยการเรียนรู้ที่	แผนการจัดการเรียนรู้ที่	ชั่วโมงที่	หมายเหตุ
		ชั่วโมงที่ 20 ชาวพุทธตัวอย่าง: สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี 2.2 สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี	
หน่วยที่ 4 การปฏิบัติตนดี **(4 แผน)**	แผนที่ 8 หน้าที่ชาวพุทธ (2 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 21 การมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาศาสนสถานหรือวัด 1. หน้าที่ชาวพุทธ 1.1 การมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาศาสนสถานหรือวัด ชั่วโมงที่ 22 การแสดงความเคารพต่อศาสนสถานหรือวัด 2.2 การแสดงความเคารพต่อศาสนสถานหรือวัด	
	แผนที่ 9 มารยาทชาวพุทธ (2 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 23 การปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระสงฆ์ 2. มารยาทชาวพุทธ 2.1 การปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระสงฆ์ ชั่วโมงที่ 24 การยืน การเดิน และการนั่งในที่เหมาะสมในโอกาสต่าง ๆ 2.2 การยืน การเดิน และการนั่งในที่เหมาะสมในโอกาสต่าง ๆ	
	แผนที่ 10 ศาสนพิธี (2 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 25 การปฏิบัติตนในการอาราธนาต่าง ๆ 3. ศาสนพิธี 3.1 การปฏิบัติตนในการอาราธนาต่าง ๆ ชั่วโมงที่ 26 ระเบียบพิธีและการปฏิบัติตนในวันธรรมสวนะ 3.2 ระเบียบพิธีและการปฏิบัติตนในวันธรรมสวนะ	

หน่วยการเรียนรู้ที่	แผนการจัดการเรียนรู้ที่	ชั่วโมงที่	หมายเหตุ
	แผนที่ 11 การบริหารจิตและการเจริญปัญญา (4 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 27 ความหมายของสติสัมปชัญญะ สมาธิ และปัญญา 4. การบริหารจิตและการเจริญปัญญา 4.1 ความหมายของสติสัมปชัญญะ สมาธิ และปัญญา ชั่วโมงที่ 28 การสวดมนต์ไหว้พระและแผ่เมตตา 4.2 การสวดมนต์ไหว้พระและแผ่เมตตา ชั่วโมงที่ 29 ฝึกการยืน เดิน นั่ง และนอน 4.3 วิธีปฏิบัติของการบริหารจิตและการเจริญปัญญา 4.4 การฝึกการยืน การเดิน การนั่ง และการนอนอย่างมีสติ ชั่วโมงที่ 30 การฝึกกำหนดรู้ความรู้สึกและการฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน 4.5 การฝึกกำหนดรู้ความรู้สึก 4.6 การฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน	
หน่วยที่ 5 การปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทย **(3 แผน)**	แผนที่ 12 การปกครองระบอบประชาธิปไตย (2 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 31 หลักการและลักษณะของการปกครองระบอบประชาธิปไตย 1. หลักการของการปกครองระบอบประชาธิปไตย 1.1 หลักการของการปกครองระบอบประชาธิปไตย 1.2 ลักษณะของการปกครองระบอบประชาธิปไตย	

หน่วยการเรียนรู้ที่	แผนการจัดการเรียนรู้ที่	ชั่วโมงที่	หมายเหตุ
		ชั่วโมงที่ 32 ความสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตยและอำนาจอธิปไตย 1.3 ความสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย 1.4 อำนาจอธิปไตย	
	แผนที่ 13 การเลือกตั้ง (1 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 33 การเลือกตั้ง 2. การเลือกตั้ง บทบาทหน้าที่ของพลเมืองดีในกระบวนการเลือกตั้ง	
	แผนที่ 14 สถาบันพระมหากษัตริย์ (1 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 34 สถาบันพระมหากษัตริย์ 3. สถาบันพระมหากษัตริย์	
หน่วยที่ 6 พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย **(4 แผน)**	แผนที่ 15 พลเมืองดีของชุมชน (2 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 35 การเข้าร่วมกิจกรรมประชาธิปไตยในชุมชน 1. พลเมืองดีของชุมชน 1.1 การเข้าร่วมกิจกรรมประชาธิปไตยในชุมชน ชั่วโมงที่ 36 การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน 1.2 การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน	
	แผนที่ 16 การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี (2 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 37 บทบาทและความรับผิดชอบของผู้นำและผู้ตาม 2. การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี 2.1 บทบาทและความรับผิดชอบของผู้นำและผู้ตาม ชั่วโมงที่ 38 การทำงานกลุ่มให้มีประสิทธิภาพ 2.2 การทำงานกลุ่มให้มีประสิทธิภาพ	

หน่วยการเรียนรู้ที่	แผนการจัดการเรียนรู้ที่	ชั่วโมงที่	หมายเหตุ
	แผนที่ 17 สิทธิพื้นฐานของเด็ก (2 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 39 สิทธิพื้นฐานของเด็ก 3. สิทธิพื้นฐานของเด็ก ชั่วโมงที่ 40 สิทธิพื้นฐานของเด็ก (ต่อ) 3. สิทธิพื้นฐานของเด็ก	
	แผนที่ 18 การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข (2 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 41 การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข 4. การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ชั่วโมงที่ 42 การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข (ต่อ) 4. การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข	
หน่วยที่ 7 วัฒนธรรมไทยในภูมิภาคต่าง ๆ **(1 แผน)**	แผนที่ 19 วัฒนธรรมไทยในภูมิภาคต่าง ๆ (4 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 43 วัฒนธรรมภาคเหนือ 1. วัฒนธรรมภาคเหนือ ชั่วโมงที่ 44 วัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2. วัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชั่วโมงที่ 45 วัฒนธรรมภาคกลาง 3. วัฒนธรรมภาคกลาง ชั่วโมงที่ 46 วัฒนธรรมภาคใต้ 4. วัฒนธรรมภาคใต้	
หน่วยที่ 8 เศรษฐศาสตร์น่ารู้ **(2 แผน)**	แผนที่ 20 การบริโภค (4 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 47–48 ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการ 1. การบริโภค 1.1 ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการ	

หน่วยการเรียนรู้ที่	แผนการจัดการเรียนรู้ที่	ชั่วโมงที่	หมายเหตุ
		ชั่วโมงที่ 49 หลักการและวิธีการเลือกบริโภค 1.2 หลักการและวิธีการเลือกบริโภค ชั่วโมงที่ 50 สิทธิของผู้บริโภค 1.3 สิทธิของผู้บริโภค	
	แผนที่ 21 เงินในระบบเศรษฐกิจ (3 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 51–52 เงินในระบบเศรษฐกิจ 2. เงินในระบบเศรษฐกิจ 2.1 ความหมายและความสำคัญของเงิน 2.2 ประเภทของเงิน 2.3 หน้าที่เบื้องต้นของเงิน ชั่วโมงที่ 53 เงินในระบบเศรษฐกิจ (ต่อ) 2.4 สกุลเงินที่สำคัญที่ใช้ในการซื้อขายแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ	
หน่วยที่ 9 เศรษฐกิจพอเพียง **(1 แผน)**	แผนที่ 22 เศรษฐกิจพอเพียง (7 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 54–55 แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง 1. แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ชั่วโมงที่ 56 แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง (ต่อ) 1. แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ชั่วโมงที่ 57–58 การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน 2. การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน ชั่วโมงที่ 59–60 ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของคนในชุมชน 3. ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของคนในชุมชน	

หน่วยการเรียนรู้ที่	แผนการจัดการเรียนรู้ที่	ชั่วโมงที่	หมายเหตุ
		ชั่วโมงที่ 61 การทดสอบกลางปี	ปรับเปลี่ยนชั่วโมงทดสอบตามความเหมาะสม
หน่วยการเรียนรู้ที่ 10 **เวลา ยุคสมัย และหลักฐานทางประวัติศาสตร์** **(3 แผน)**	แผนที่ 23 ทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ (5 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 62 ทศวรรษ 1. ทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ 1.1 ความหมายของช่วงเวลาทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ ชั่วโมงที่ 63 ศตวรรษ 1.1 ความหมายของช่วงเวลาทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ ชั่วโมงที่ 64 สหัสวรรษ 1.1 ความหมายของช่วงเวลาทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ ชั่วโมงที่ 65–66 การใช้ทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ 1.2 การใช้ทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ	
	แผนที่ 24 ยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ (4 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 67–68 สมัยก่อนประวัติศาสตร์ 2. ยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ 2.1 สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ชั่วโมงที่ 69 สมัยประวัติศาสตร์ 2.2 สมัยประวัติศาสตร์	

หน่วยการเรียนรู้ที่	แผนการจัดการเรียนรู้ที่	ชั่วโมงที่	หมายเหตุ
		ชั่วโมงที่ 70 สมัยประวัติศาสตร์ในประเทศไทย 2. ยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ 2.1 สมัยก่อนประวัติศาสตร์ 2.2 สมัยประวัติศาสตร์	
	แผนที่ 25 หลักฐานทางประวัติศาสตร์ (5 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 71 ความหมายและประเภทของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ 3. หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ชั่วโมงที่ 72 หลักฐานชั้นต้น 3. หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ชั่วโมงที่ 73 หลักฐานชั้นรอง 3. หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ชั่วโมงที่ 74–75 ตัวอย่างหลักฐานที่ใช้ในการศึกษาความเป็นมาของท้องถิ่น 4. ตัวอย่างหลักฐานที่ใช้ในการศึกษาความเป็นมาของท้องถิ่น	
หน่วยการเรียนรู้ที่ 11 **การตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทย** **(2 แผน)**	แผนที่ 26 การตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทยสมัยก่อนประวัติศาสตร์ (5 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 76 การแบ่งยุคของสมัยก่อนประวัติศาสตร์ 1. สมัยก่อนประวัติศาสตร์ 1.1 การแบ่งยุคของสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ชั่วโมงที่ 77–78 หลักฐานทางประวัติศาสตร์สมัยก่อนประวัติศาสตร์ 1.2 หลักฐานทางประวัติศาสตร์สมัยก่อนประวัติศาสตร์	

หน่วยการเรียนรู้ที่	แผนการจัดการเรียนรู้ที่	ชั่วโมงที่	หมายเหตุ
		ชั่วโมงที่ 79–80 ตัวอย่างแหล่งโบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในประเทศไทย 1.3 ตัวอย่างแหล่งโบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในประเทศไทย	
	แผนที่ 27 การตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทยสมัยประวัติศาสตร์ (5 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 81 สภาพสังคมสมัยประวัติศาสตร์ในประเทศไทย 2. สมัยประวัติศาสตร์ 2.1 สภาพสังคมสมัยประวัติศาสตร์ในประเทศไทย ชั่วโมงที่ 82 หลักฐานทางประวัติศาสตร์สมัยประวัติศาสตร์ 2.2 หลักฐานทางประวัติศาสตร์สมัยประวัติศาสตร์ ชั่วโมงที่ 83 ตัวอย่างเมืองโบราณในประเทศไทย 2.3 ตัวอย่างเมืองโบราณในประเทศไทย ชั่วโมงที่ 84–85 ตัวอย่างเมืองโบราณในประเทศไทย 2.3 ตัวอย่างเมืองโบราณในประเทศไทย	
หน่วยการเรียนรู้ที่ 12 **อาณาจักรสุโขทัย** **(3 แผน)**	แผนที่ 28 พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัย (8 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 86 การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย 1. พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัย 1.1 การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย ชั่วโมงที่ 87 พระมหากษัตริย์แห่งอาณาจักรสุโขทัย 1.2 พระมหากษัตริย์แห่งอาณาจักรสุโขทัย ชั่วโมงที่ 88–89 การปกครองสมัยสุโขทัย 1.3 การปกครองสมัยสุโขทัย	

หน่วยการเรียนรู้ที่	แผนการจัดการเรียนรู้ที่	ชั่วโมงที่	หมายเหตุ
		ชั่วโมงที่ 90 เศรษฐกิจด้านการเกษตร 1.4 เศรษฐกิจสมัยสุโขทัย ชั่วโมงที่ 91 เศรษฐกิจด้านการค้า 1.4 เศรษฐกิจสมัยสุโขทัย ชั่วโมงที่ 92 เศรษฐกิจด้านการทำเครื่องสังคโลก 1.4 เศรษฐกิจสมัยสุโขทัย ชั่วโมงที่ 93 การสิ้นสุดสมัยสุโขทัย 1.5 การสิ้นสุดสมัยสุโขทัย	
	แผนที่ 29 บุคคลสำคัญสมัยสุโขทัย (4 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 94 พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ 2. บุคคลสำคัญสมัยสุโขทัย 2.1 พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ ชั่วโมงที่ 95–96 พ่อขุนรามคำแหงมหาราช 2.2 พ่อขุนรามคำแหงมหาราช ชั่วโมงที่ 97 พระมหาธรรมราชาที่ 1 (ลิไทย) 2.3 พระมหาธรรมราชาที่ 1 (ลิไทย)	
	แผนที่ 30 ภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัย (4 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 98 ภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัยด้านศิลปกรรม 3. ภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัย	

หน่วยการเรียนรู้ที่	แผนการจัดการเรียนรู้ที่	ชั่วโมงที่	หมายเหตุ
		ชั่วโมงที่ 99 ภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัยด้านขนบธรรมเนียมประเพณีและอักษรไทย 3. ภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัย ชั่วโมงที่ 100 ภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัยด้านเครื่องสังคโลก 3. ภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัย ชั่วโมงที่ 101 ภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัยด้านการชลประทาน 3. ภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัย	
หน่วยที่ 13 แผนที่และภาพถ่าย (1 แผน)	แผนที่ 31 แผนที่และภาพถ่าย (4 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 102 ประเภทและองค์ประกอบของแผนที่ 1. แผนที่ 1.1 ประเภทของแผนที่ 1.2 องค์ประกอบของแผนที่ ชั่วโมงที่ 103 การใช้แผนที่ 1.3 การใช้แผนที่ ชั่วโมงที่ 104 ตัวอย่างแผนที่แสดงข้อมูลของจังหวัด 1.4 ตัวอย่างแผนที่แสดงข้อมูลของจังหวัด ชั่วโมงที่ 105 ภาพถ่าย 2. ภาพถ่าย	

หน่วยการเรียนรู้ที่	แผนการจัดการเรียนรู้ที่	ชั่วโมงที่	หมายเหตุ
หน่วยที่ 14 จังหวัดของเรา **(1 แผน)**	แผนที่ 32 จังหวัดของเรา (6 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 106 จังหวัดต่าง ๆ ในประเทศไทย 1. จังหวัดต่าง ๆ ในประเทศไทย ชั่วโมงที่ 107 ลักษณะภูมิประเทศ 2. ลักษณะทางกายภาพ 2.1 ลักษณะภูมิประเทศ ชั่วโมงที่ 108 ภูมิอากาศ 2.2 ภูมิอากาศ ชั่วโมงที่ 109 ทรัพยากรธรรมชาติ 2.3 ทรัพยากรธรรมชาติ ชั่วโมงที่ 110 ตัวอย่างลักษณะทางกายภาพของจังหวัด 2.4 ตัวอย่างลักษณะทางกายภาพของจังหวัด ชั่วโมงที่ 111 การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดจันทบุรี 2.1 ลักษณะภูมิประเทศ 2.2 ภูมิอากาศ 2.3 ทรัพยากรธรรมชาติ 2.4 ตัวอย่างลักษณะทางกายภาพของจังหวัด	

หน่วยการเรียนรู้ที่	แผนการจัดการเรียนรู้ที่	ชั่วโมงที่	หมายเหตุ
หน่วยที่ 15 สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของจังหวัด (2 แผน)	แผนที่ 33 การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัด (3 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 112 การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัด 1. การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัด ชั่วโมงที่ 113 สาเหตุการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ 1.1 สาเหตุการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ชั่วโมงที่ 114 ผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ 1.2 ผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ	
	แผนที่ 34 การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัด (4 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 115 แนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ 2. การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัด 2.1 แนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ชั่วโมงที่ 116 การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัด 2.2 การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัด	

หน่วยการเรียนรู้ที่	แผนการจัดการเรียนรู้ที่	ชั่วโมงที่	หมายเหตุ
		ชั่วโมงที่ 117 ปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ 2.1 แนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ 2.2 การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัด ชั่วโมงที่ 118 การนำเสนอผลการปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ 2.1 แนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ 2.2 การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัด	
		ชั่วโมงที่ 119–120 การทดสอบปลายปี	

ตอนที่ 2

แผนการจัดการเรียนรู้
รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

แผนปฐมนิเทศ
ปฐมนิเทศและข้อตกลงในการเรียนรายวิชาพื้นฐาน
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม	**ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**
รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	**เวลา 1 ชั่วโมง**

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างมีความสุข

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภาคภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหา วิเคราะห์ สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนักและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

1. อธิบายความสำคัญของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะที่เป็นศูนย์รวมจิตใจของศาสนิกชน *(ส 1.1 ป. 4/1)*

2. สรุปพุทธประวัติตั้งแต่บรรลุธรรมจนถึงประกาศธรรม หรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด *(ส 1.1 ป. 4/2)*

3. เห็นคุณค่าและปฏิบัติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด *(ส 1.1 ป. 4/3)*

4. แสดงความเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามไตรสิกขาและหลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธศาสนา หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด *(ส 1.1 ป. 4/4)*

5. ชื่นชมการทำความดีของตนเอง บุคคลในครอบครัว โรงเรียน และชุมชนตามหลักศาสนา พร้อมทั้งบอกแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต *(ส 1.1 ป. 4/5)*

6. เห็นคุณค่า และสวดมนต์ แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนา หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด *(ส 1.1 ป. 4/6)*

7. ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ เพื่อการอยู่ร่วมกันเป็นชาติได้อย่างสมานฉันท์ *(ส 1.1 ป. 4/7)*

8. อธิบายประวัติศาสดาของศาสนาอื่น ๆ โดยสังเขป *(ส 1.1 ป. 4/8)*

9. อภิปรายความสำคัญและมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาศาสนสถานของศาสนาที่ตนนับถือ *(ส 1.2 ป. 4/1)*

10. มีมารยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดีตามที่กำหนด *(ส 1.2 ป. 4/2)*

11. ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนดได้ถูกต้อง *(ส 1.2 ป. 4/3)*

12. ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชน *(ส 2.1 ป. 4/1)*

13. ปฏิบัติตนในการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี *(ส 2.1 ป. 4/2)*

14. วิเคราะห์สิทธิพื้นฐานที่เด็กทุกคนพึงได้รับตามกฎหมาย *(ส 2.1 ป. 4/3)*

15. อธิบายความแตกต่างทางวัฒนธรรมของกลุ่มคนในท้องถิ่น *(ส 2.1 ป. 4/4)*

16. เสนอวิธีการที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในชีวิตประจำวัน *(ส 2.1 ป. 4/5)*

17. อธิบายอำนาจอธิปไตยและความสำคัญของระบอบประชาธิปไตย *(ส 2.2 ป 4/1)*

18. อธิบายบทบาทหน้าที่ของพลเมืองในกระบวนการเลือกตั้ง *(ส 2.2 ป 4/2)*

19. อธิบายความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข *(ส 2.2 ป 4/3)*

20. ระบุปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการ *(ส 3.1 ป. 4/1)*

21. บอกสิทธิพื้นฐานและรักษาผลประโยชน์ของตนเองในฐานะผู้บริโภค *(ส 3.1 ป. 4/2)*

22. อธิบายหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของตนเอง *(ส 3.1 ป. 4/3)*

23. อธิบายความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของคนในชุมชน *(ส 3.2 ป. 4/1)*

24. อธิบายหน้าที่เบื้องต้นของเงิน *(ส 3.2 ป. 4/2)*

25. นับช่วงเวลาเป็นทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ *(ส 4.1 ป. 4/1)*

26. อธิบายยุคสมัยในการศึกษาประวัติของมนุษยชาติโดยสังเขป *(ส 4.1 ป. 4/2)*

27. แยกแยะประเภทหลักฐานที่ใช้ในการศึกษาความเป็นมาของท้องถิ่น *(ส 4.1 ป. 4/3)*

28. อธิบายการตั้งหลักแหล่งและพัฒนาการของมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์โดยสังเขป *(ส 4.2 ป. 4/1)*

29. ยกตัวอย่างหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่พบในท้องถิ่นที่แสดงพัฒนาการของมนุษยชาติ *(ส 4.2 ป. 4/2)*

30. อธิบายพัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัยโดยสังเขป (ส 4.3 ป. 4/1)

31. บอกประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญสมัยสุโขทัย *(ส 4.3 ป. 4/2)*

32. อธิบายภูมิปัญญาไทยที่สำคัญในสมัยสุโขทัยที่น่าภาคภูมิใจและควรค่าแก่การอนุรักษ์ *(ส 4.3 ป. 4/3)*

33. ใช้แผนที่ ภาพถ่าย ระบุลักษณะสำคัญทางกายภาพของจังหวัดตนเอง *(ส 5.1 ป. 4/1)*

34. ระบุแหล่งทรัพยากรและสิ่งต่าง ๆ ในจังหวัดของตนเองด้วยแผนที่ *(ส 5.1 ป. 4/2)*

35. ใช้แผนที่อธิบายความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในจังหวัด *(ส 5.1 ป. 4/3)*

36. อธิบายสภาพแวดล้อมทางกายของชุมชนที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในจังหวัด *(ส 5.2 ป. 4/1)*

37. อธิบายการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในจังหวัดและผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงนั้น *(ส 5.2 ป. 4/2)*

38. มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในจังหวัด *(ส 5.2 ป. 4/3)*

3. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

การจัดการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 เป็นไปตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ที่ได้ให้สถานศึกษาจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยได้กำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ของรายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 เป็น 11 มาตรฐาน และยังได้กำหนดตัวชี้วัดชั้นปีและสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ รวมทั้งยังได้จัดทำคำอธิบายรายวิชา เพื่อให้สถานศึกษานำไปกำหนดเป็นหลักสูตรสถานศึกษาของตนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

4. สาระการเรียนรู้

1. เทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4
2. แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4
3. ตารางวิเคราะห์สาระมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดชั้นปีกับหน่วยการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4
4. คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4
5. โครงสร้างรายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4
6. โครงสร้างเวลาเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4

5. สมรรถนะของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา
4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

6. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

7. ภาระงาน/ชิ้นงาน

ภาระงานรวบยอด

– การตอบคำถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

– การอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

8. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ซักถามความรู้เรื่อง ปฐมนิเทศ และข้อตกลงในการเรียนรายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 2. ตรวจผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ ความรับผิดชอบ ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

9. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

ชั่วโมงที่ 1

1. ครูสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ที่เหมาะสมเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียนรู้ เช่น จัดนั่งเรียนแบบตัว U นั่งเรียนเป็นกลุ่ม นำนักเรียนไปเรียนที่ห้องประชุม ห้องโสตทัศนศึกษา สนามหญ้า ใต้ร่มไม้

2. ครูแนะนำตนเอง แล้วให้นักเรียนแนะนำตนเองตามลำดับตัวอักษร หรือตามลำดับหมายเลขประจำตัว หรือตามแถวที่นั่ง ตามความเหมาะสม

3. ครูให้ความรู้ทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม พร้อมซักถามนักเรียนในประเด็นต่าง ๆ เช่น

1) ทำไมเราจึงต้องเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

2) เราเรียนรู้อะไรในวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมมี

4. ครูสรุปความรู้แล้วเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

5. ครูระบุสิ่งที่ต้องเรียนในรายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 โดยใช้ข้อมูลจากหน้าสารบัญในหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 ของบริษัท สำนักพิมพ์ วัฒนาพานิช จำกัด จากนั้นอธิบายเพื่อทำความเข้าใจกับนักเรียนในเรื่องต่อไปนี้ (โดยใช้ข้อมูลจากตอนที่ 1)

1) คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4

2) โครงสร้างรายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4

3) โครงสร้างเวลาเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4

6. ครูบอกเทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 โดยสรุปว่ามีเทคนิคและวิธีการเรียนรู้อะไรบ้าง (โดยใช้ข้อมูลจากตอนที่ 1)

7. ครูสนทนาและซักถามนักเรียนเพื่อทำความเข้าใจถึงแนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 (โดยใช้ข้อมูลจากตอนที่ 1) รวมทั้งเกณฑ์ตัดสินผลการเรียนรู้ ในประเด็นต่าง ๆ เช่น

1) รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 มีเวลาเรียนเท่าไร

2) รายวิชานี้จะสอบและเก็บคะแนนอย่างไร และเท่าไร

3) รายวิชานี้จะตัดสินผลการเรียนอย่างไร

8. ครูแนะนำสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ที่จะใช้ประกอบการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 โดยใช้ข้อมูลจากหน้าบรรณานุกรมในหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด นอกจากนี้ครูควรแนะนำแหล่งสืบค้นความรู้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ที่ได้ระบุไว้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ในหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด เพื่อทำความเข้าใจถึงแหล่งสืบค้นความรู้แต่ละอย่าง

9. ครูสนทนากับนักเรียนและร่วมกันทำข้อตกลงในการเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1) เวลาเรียน ต้องเข้าเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนในรายวิชานี้ หรือไม่ขาดเรียนเกิน 3 ครั้ง กรณีป่วยต้องส่งใบลาโดยผู้ปกครองลงชื่อรับรองการลา

2) ควรเข้าห้องเรียนตรงเวลาและรักษามารยาทในการเรียน

3) เมื่อเริ่มเรียนแต่ละหน่วยการเรียนรู้จะมีการทดสอบก่อนเรียน และหลังจากเรียนจบแต่ละหน่วยการเรียนรู้แล้วจะมีการทดสอบหลังเรียน

4) ในชั่วโมงที่มีการฝึกปฏิบัติงาน ควรเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือให้พร้อม โดยจัดหาไว้ล่วงหน้า

5) รับผิดชอบการเรียน การสร้างชิ้นงาน และการส่งงานตามเวลาที่กำหนด

6) รักษาความสะอาดบริเวณที่ปฏิบัติกิจกรรม วัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือที่ใช้ทำงานทุกครั้ง

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

10. ครูให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้และแหล่งสืบค้นความรู้อื่น ๆ ที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 จากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันสรุปและบันทึกผล

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

11. ครูให้นักเรียนพิจารณาว่า จากหัวข้อที่เรียนมาและการปฏิบัติกิจกรรมมีเรื่องอะไรบ้างที่ยังไม่เข้าใจหรือมีข้อสงสัย ถ้ามีครูช่วยอธิบายเพิ่มเติมให้นักเรียนเข้าใจ

12. นักเรียนร่วมกันประเมินการปฏิบัติกิจกรรมว่ามีปัญหาหรืออุปสรรคใด และได้มีการแก้ไขอย่างไรบ้าง

13. ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนหัวข้อนี้และการปฏิบัติกิจกรรม

14. ครูทดสอบความเข้าใจของนักเรียนโดยการให้ตอบคำถาม เช่น

1) รายวิชานี้มีเกณฑ์ตัดสินผลการเรียนรู้อย่างไร

2) ข้อตกลงในการเรียนมีอะไรบ้าง

15. ครูให้นักเรียนนำประโยชน์จากการเรียนรู้เรื่อง ปฐมนิเทศและข้อตกลงในการเรียนรายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 ไปประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องเหมาะสมและสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 5 สรุป

16. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง ปฐมนิเทศและข้อตกลงในการเรียนรายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 โดยให้นักเรียนบันทึกข้อสรุปลงในแบบบันทึกความรู้ หรือสรุปเป็นแผนที่ความคิดหรือผังมโนทัศน์ลงในสมุด พร้อมทั้งตกแต่งให้สวยงาม

17. ครูให้นักเรียนอ่านเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พระพุทธ เรื่อง ความสำคัญของพระพุทธศาสนา เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

10. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

2. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

3. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

11. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____

แนวทางการพัฒนา _____

2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____

แนวทางแก้ไข _____

3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____

เหตุผล _____

4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้_____

_____

ลงชื่อ _____**ผู้สอน**

_____/_____/_____

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1

พระพุทธ

เวลา 8 ชั่วโมง

ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน

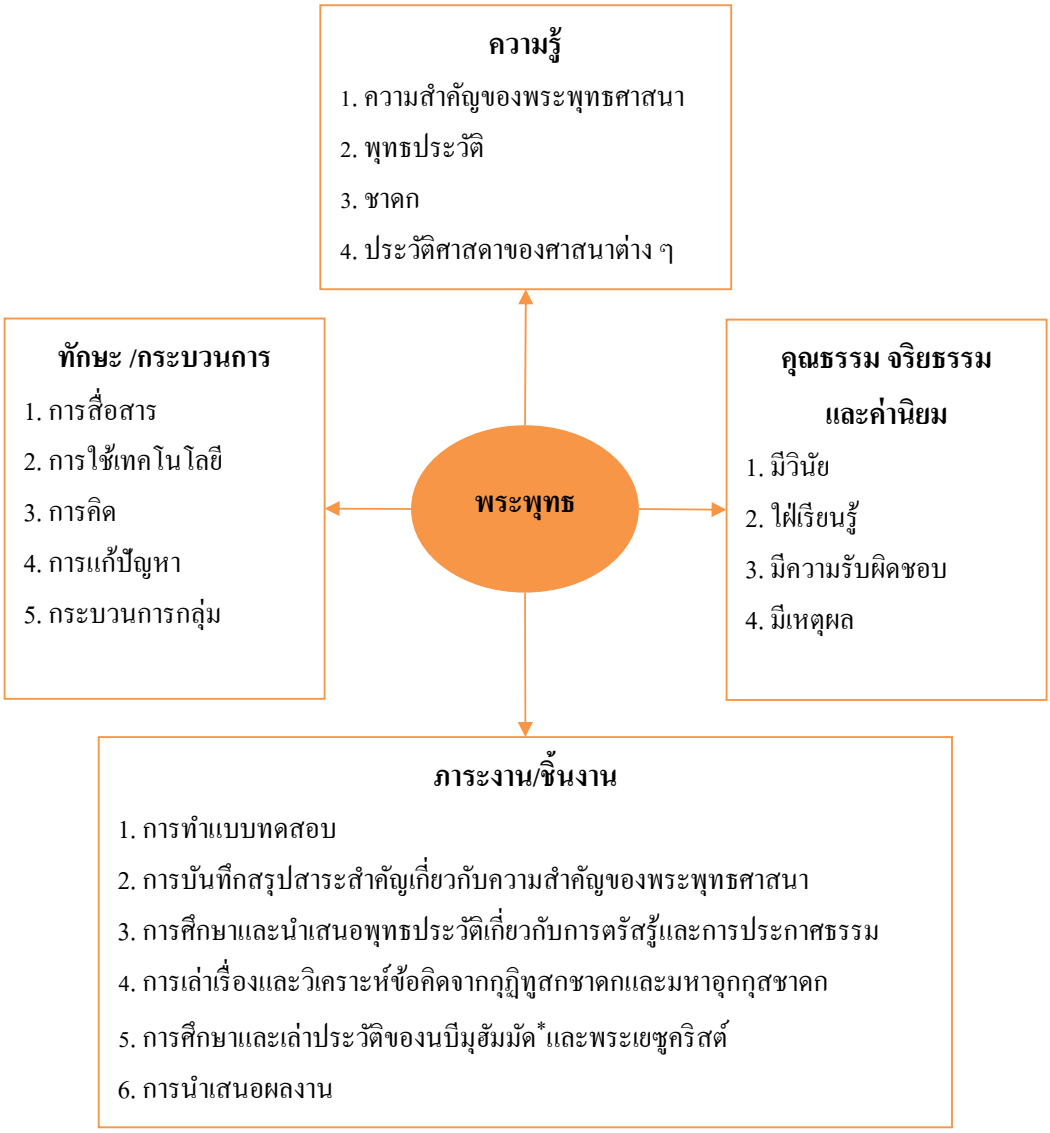

---

* พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒. และพจนานุกรม ศัพท์ศาสนาสากล ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, พิมพ์ครั้งที่ ๓ (แก้ไขเพิ่มเติม ๒๕๕๒) ใช้ว่า มุฮัมมัด

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔. พิมพ์ครั้งที่ 2, ใช้ว่า มุฮัมหมัด

ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พระพุทธ

<table>
<tr><th colspan="2">ขั้นที่ 1 ผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน</th></tr>
<tr><td colspan="2">ตัวชี้วัดชั้นปี
1. อธิบายความสำคัญของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะที่เป็นศูนย์รวมจิตใจของศาสนิกชน (ส 1.1 ป. 4/1)
2. สรุปพุทธประวัติตั้งแต่บรรลุธรรมจนถึงประกาศธรรม หรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 4/2)
3. เห็นคุณค่าและปฏิบัติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 4/3)
4. อธิบายประวัติศาสดาของศาสนาอื่น ๆ โดยสังเขป (ส 1.1 ป. 4/8)</td></tr>
<tr><td>ความเข้าใจที่คงทนของนักเรียน
นักเรียนจะเข้าใจว่า...
1. พระพุทธศาสนามีความสำคัญต่อสังคมไทยในฐานะเป็นศูนย์รวมจิตใจของพุทธศาสนิกชน
2. พุทธประวัติ คือ ประวัติของพระพุทธเจ้า การศึกษาพุทธประวัติจะทำให้เกิดศรัทธาในพระพุทธศาสนา และได้แบบอย่างในการดำเนินชีวิต
3. ชาดก คือ เรื่องราวของพระพุทธเจ้าในอดีตชาติ การศึกษากุฏิทูสกชาดกและมหาอุกกุสชาดกจะให้ข้อคิดที่สามารถนำไปประพฤติปฏิบัติได้
4. การศึกษาประวัติของนบีมุฮัมมัดและพระเยซูคริสต์ ทำให้ได้แบบอย่างในการดำเนินชีวิต และปฏิบัติตนได้ถูกต้องในการอยู่ร่วมกับผู้ที่นับถือศาสนาทั้งสองได้</td><td>คำถามสำคัญที่ทำให้เกิดความเข้าใจที่คงทน
1. เพราะเหตุใดพระพุทธศาสนาจึงได้ชื่อว่าเป็นศูนย์รวมจิตใจของพุทธศาสนิกชน
2. การศึกษาพุทธประวัติมีประโยชน์ต่อผู้ที่ศึกษาอย่างไร
3. การนำข้อคิดจากกุฏิทูสกชาดกและมหาอุกกุสชาดกไปประพฤติปฏิบัติจะเกิดผลดีต่อตนเองอย่างไร
4. การศึกษาประวัติของนบีมุฮัมมัดและพระเยซูคริสต์มีประโยชน์อย่างไร</td></tr>
<tr><td>ความรู้ของนักเรียนที่นำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน
นักเรียนจะรู้ว่า...
1. คำสำคัญ ได้แก่ เทวทูต 4 ปัญจวัคคีย์ ดวงตาเห็นธรรม พระโพธิสัตว์ สมัยพุทธกาล
2. พระพุทธศาสนาเป็นศูนย์รวมจิตใจของพุทธศาสนิกชน เพราะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ เป็นศูนย์รวมการทำความดีและพัฒนาจิตใจของ</td><td>ทักษะ/ความสามารถของนักเรียนที่จะนำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน นักเรียนจะสามารถ...
1. อธิบายความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นศูนย์รวมจิตใจของพุทธศาสนิกชน
2. เล่าพุทธประวัติตั้งแต่บรรลุธรรมจนถึงประกาศธรรม
3. วิเคราะห์และนำข้อคิดจากกุฏิทูสกชาดกและ</td></tr>
</table>

พุทธศาสนิกชน โดยมีวัดเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมและเป็นแหล่งกิจกรรมทางสังคม 3. การศึกษาพุทธประวัติตั้งแต่ประสูติ ตรัสรู้ และประกาศธรรม จะช่วยให้เกิดศรัทธาในพระพุทธศาสนาและได้แบบอย่างในการดำเนินชีวิต 4. กุฏิทูสกชาดกให้ข้อคิดเกี่ยวกับการไม่คบคนพาล ส่วนมหาอุกกุสชาดกให้ข้อคิดเกี่ยวกับการสร้างมิตร เราควรนำข้อคิดจากการศึกษาชาดกไปประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวัน 5. นบีมุฮัมมัดเป็นศาสดาของศาสนาอิสลาม ส่วนพระเยซูคริสต์เป็นศาสดาของคริสต์ศาสนา การศึกษาประวัติของศาสดาทั้งสองจะทำให้ได้แบบอย่างการดำเนินชีวิตและปฏิบัติตนได้ถูกต้องในการอยู่ร่วมกับบุคคลที่นับถือศาสนาอื่น	มหาอุกกุสชาดกไปประพฤติปฏิบัติ 4. สืบค้นข้อมูลและเล่าประวัติศาสดาของศาสนาอื่น
ขั้นที่ 2 ภาระงานและการประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง	
1. ภาระงานที่นักเรียนต้องปฏิบัติ 1.1 บันทึกสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับความสำคัญของพระพุทธศาสนา 1.2 ศึกษาและนำเสนอพุทธประวัติเกี่ยวกับการตรัสรู้และการประกาศธรรม 1.3 เล่าเรื่องและวิเคราะห์ข้อคิดจากกุฏิทูสกชาดกและมหาอุกกุสชาดก 1.4 ศึกษาและเล่าประวัติของนบีมุฮัมมัดและพระเยซูคริสต์	
2. วิธีการและเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 2.1 วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ 1) การทดสอบ 2) การประเมินผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม 3) การประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม 4) การประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ	2.2 เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 1) แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน 2) แบบประเมินผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม 3) แบบประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม 4) แบบประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ
3. สิ่งที่มุ่งประเมิน 3.1 ความเข้าใจ 6 ด้าน ได้แก่ การอธิบาย ชี้แจง การแปลความและตีความ การประยุกต์ ดัดแปลงและนำไปใช้ การมีมุมมองที่หลากหลาย การให้ความสำคัญและใส่ใจในความรู้สึกของผู้อื่นและการรู้จักตนเอง	

3.2 ทักษะ/กระบวนการ เช่น การสื่อสาร การใช้เทคโนโลยี การคิด การแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม
3.3 คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม เช่น มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง รักความเป็นไทย รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีจิตสาธารณะ มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต
ขั้นที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ความสำคัญของพระพุทธศาสนา เวลา 2 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 พุทธประวัติ เวลา 2 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ชาดก เวลา 2 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 ประวัติศาสดาของศาสนาต่าง ๆ เวลา 2 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

ความสำคัญของพระพุทธศาสนา

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม	**ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พระพุทธ	**เวลา 2 ชั่วโมง**

1. สาระสำคัญ

พระพุทธศาสนาเป็นสถาบันหลักของสังคมไทยสถาบันหนึ่ง จึงมีความสำคัญในฐานะเป็นศูนย์รวมจิตใจของพุทธศาสนิกชน เพราะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ เป็นศูนย์รวมการทำความดีและพัฒนาจิตใจของพุทธศาสนิกชน โดยมีวัดเป็นสถานที่ประกอบศาสนพิธีและเป็นแหล่งทำกิจกรรมทางสังคม

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

• อธิบายความสำคัญของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะที่เป็นศูนย์รวมจิตใจของศาสนิกชน *(ส 1.1 ป. 4/1)*

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นศูนย์รวมจิตใจของพุทธศาสนิกชนได้ (K)
2. เห็นความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นศูนย์รวมจิตใจของพุทธศาสนิกชน (A)
3. สื่อสารและเผยแผ่ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของพระพุทธศาสนา (P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ทดสอบก่อนเรียน 2. ซักถามความรู้เรื่อง ความสำคัญของพระพุทธศาสนา 3. ตรวจผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ มีความรับผิดชอบ มีเหตุผล ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

• ความสำคัญของพระพุทธศาสนา

1. พระพุทธศาสนาในฐานะที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ
2. พระพุทธศาสนาเป็นศูนย์รวมการทำความดีและพัฒนาจิตใจ
3. วัดเป็นสถานที่ประกอบศาสนพิธี
4. วัดเป็นแหล่งทำกิจกรรมทางสังคม

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย ➡ ฟัง พูด อ่าน และเขียนข้อมูลเกี่ยวกับความสำคัญของพระพุทธศาสนา

การงานอาชีพฯ ➡ สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับความสำคัญของพระพุทธศาสนาจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

ชั่วโมงที่ 2

1. ครูให้นักเรียนสวดมนต์ไหว้พระ นั่งสมาธิ 3 นาที และแผ่เมตตา
2. ครูแจ้งตัวชี้วัดชั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
3. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน
4. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ เกี่ยวกับความสำคัญของพระพุทธศาสนาจากเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม จากนั้นให้นักเรียนดูภาพการดำเนินชีวิตของคนไทยที่เกี่ยวข้องผูกพันกับพระพุทธศาสนาตั้งแต่เกิดจนตาย เช่น ภาพการทำบุญวันเกิด การขึ้นบ้านใหม่ การบวชนาค การแต่งงาน การบำเพ็ญกุศลศพ แล้วซักถามนักเรียนในประเด็นต่อไปนี้
   1) เป็นภาพพิธีกรรมเกี่ยวกับอะไร
   2) นักเรียนเคยเข้าร่วมพิธีกรรมเหล่านี้หรือไม่ ถ้าเคย มีความรู้สึกอย่างไร
   3) ทำไมการดำเนินชีวิตของคนไทยส่วนใหญ่จึงเกี่ยวข้องผูกพันกับพระพุทธศาสนา
5. ครูสรุปแล้วเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

6. ครูซักถามนักเรียนว่า สถาบันหลักของสังคมไทยมีอะไรบ้าง ให้นักเรียนช่วยกันยกตอบ
7. ครูสรุปให้นักเรียนฟังว่า สถาบันหลักของสังคมไทยมี 3 สถาบัน คือ สถาบันชาติ สถาบันศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งสถาบันชาติและสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทยทั้งชาติ ส่วนสถาบันศาสนาโดยเฉพาะพระพุทธศาสนาเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทยที่เป็นพุทธศาสนิกชน
8. ครูให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับความสำคัญของพระพุทธศาสนาเรื่อง พระพุทธศาสนาในฐานะที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจและวัดเป็นศูนย์รวมการทำความดีและพัฒนาจิตใจ

9. ครูให้นักเรียนบันทึกสรุปสาระสำคัญลงในแบบบันทึกความรู้

10. ครูตั้งประเด็นคำถามให้นักเรียนช่วยกันตอบ เช่น

1) ศาสนาที่นับถือกันในประเทศสมาชิกอาเซียนมีศาสนาอะไรบ้าง

2) การนับถือศาสนามีความสำคัญต่อประชาชนในประเทศสมาชิกอาเซียนอย่างไร

11. ครูมอบหมายให้นักเรียนไปอ่านและสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับความสำคัญของพระพุทธศาสนาเรื่อง วัดเป็นสถานที่ประกอบศาสนพิธีและวัดเป็นแหล่งทำกิจกรรมทางสังคม เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 3

12. ครูทบทวนความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของพระพุทธศาสนาเรื่อง พระพุทธศาสนาในฐานะที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจและพระพุทธศาสนาเป็นศูนย์รวมการทำความดีและพัฒนาจิตใจ จากนั้นเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ เกี่ยวกับความสำคัญของพระพุทธศาสนาจากเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม

13. ครูให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับความสำคัญของพระพุทธศาสนาเรื่อง วัดเป็นสถานที่ประกอบศาสนพิธีและวัดเป็นแหล่งทำกิจกรรมทางสังคม

14. ครูซักถามนักเรียนว่า นอกจากเป็นสถานที่ประกอบศาสนพิธีและเป็นแหล่งทำกิจกรรมทางสังคมแล้ว วัดยังเป็นแหล่งทำกิจกรรมอะไรได้อีกบ้าง ให้นักเรียนช่วยกันตอบ แล้วเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นหรือเล่าประสบการณ์การเข้าร่วมประกอบศาสนพิธีและการทำความดีของตนเองที่วัดร่วมกับคนในชุมชน

15. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของพระพุทธศาสนาเรื่อง วัดเป็นสถานที่ประกอบศาสนพิธีและวัดเป็นแหล่งทำกิจกรรมทางสังคม แล้วให้นักเรียนบันทึกความรู้ลงในสมุด

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

16. ครูให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต ว่าประเทศสมาชิกอาเซียน 9 ประเทศ (ยกเว้นประเทศไทย) มีสิ่งใดบ้างที่เป็นศูนย์รวมการทำความดีและการพัฒนาจิตใจ บันทึกผล แล้วผลัดกันนำเสนอหน้าชั้นเรียน

17. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับความสำคัญของพระพุทธศาสนา แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

18. ครูให้นักเรียนหาภาพจากสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความสำคัญของพระพุทธศาสนา แล้วนำมาสนทนารอบวงว่า ภาพดังกล่าวสอดคล้องกับเรื่องนี้อย่างไร

19. ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่ว่า นอกจากความสำคัญดังกล่าวนี้แล้ว วัดยังมีความสำคัญในด้านใดอีกบ้าง

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

20. ครูแนะนำให้นักเรียนนำความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของพระพุทธศาสนา ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน รวมทั้งนำไปเผยแพร่ให้บุคคลอื่น เช่น คนในครอบครัว เพื่อนบ้าน คนในชุมชน ได้รู้และเข้าใจ

ขั้นที่ 5 สรุป

21. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง ความสำคัญของพระพุทธศาสนา โดยให้นักเรียนบันทึกข้อสรุปลงในแบบบันทึกความรู้ หรือสรุปเป็นแผนที่ความคิดหรือผังมโนทัศน์ลงในสมุด พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

22. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาเกี่ยวกับพุทธประวัติเรื่อง สรุปพุทธประวัติ เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

ครูให้นักเรียนทำแผ่นพับเกี่ยวกับความสำคัญของพระพุทธศาสนาเพื่อเผยแผ่ความรู้

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. แบบทดสอบก่อนเรียน
2. ภาพการดำเนินชีวิตของคนไทย เช่น ภาพการทำบุญวันเกิด การขึ้นบ้านใหม่ การแต่งงาน
3. แบบบันทึกความรู้
4. สื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สมบูรณ์แบบ ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
5. หนังสือเรียน รายวิชารู้พื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
6. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
7. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
8. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางการพัฒนา _____

2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางแก้ไข _____

3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____

   เหตุผล _____

4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้_____

   _____

ลงชื่อ _____**ผู้สอน**

_____/_____/_____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2
พุทธประวัติ

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม	**ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พระพุทธ	**เวลา 2 ชั่วโมง**

1. สาระสำคัญ

พุทธประวัติ คือ ประวัติของพระพุทธเจ้าเริ่มตั้งแต่ประสูติ ตรัสรู้ จนถึงปรินิพพาน การศึกษาพุทธประวัติจะทำให้ผู้ศึกษาเกิดความศรัทธาในคุณงามความดีของพระพุทธเจ้า และสามารถนำพระจริยวัตรของพระองค์มาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตได้

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

• อธิบายพุทธประวัติตั้งแต่บรรลุธรรมจนถึงประกาศธรรม หรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด *(ส 1.1 ป. 4/2)*

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เล่าพุทธประวัติตั้งแต่บรรลุธรรมจนถึงประกาศธรรมได้ (K)
2. เห็นความสำคัญและมีความสนใจอยากศึกษาพุทธประวัติ (A)
3. สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับพุทธประวัติและเล่าพุทธประวัติให้คนอื่นฟังได้ (P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ซักถามความรู้เรื่องพุทธประวัติ 2. ตรวจผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ มีความรับผิดชอบ มีเหตุผล ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

• พุทธประวัติ

1. สรุปพุทธประวัติ

2. ตรัสรู้

3. การประกาศธรรม

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย ➡ ฟัง พูด อ่าน และเขียนข้อมูลเกี่ยวกับพุทธประวัติ

การงานอาชีพฯ ➡ ออกแบบแผ่นพับเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับพุทธประวัติ

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

ชั่วโมงที่ 4

1. ครูให้นักเรียนสวดมนต์ไหว้พระ นั่งสมาธิ 3 นาที และแผ่เมตตา

2. ครูแจ้งตัวชี้วัดชั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

3. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ เกี่ยวกับพุทธประวัติจากเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม จากนั้นให้นักเรียนเล่นเกมตอบคำถามเกี่ยวกับพุทธ-ประวัติ โดยให้นักเรียนตอบคำถามจากบัตรคำถาม นักเรียนคนใดที่ตอบคำถามได้ให้ยกมือขึ้น แล้วตอบคำถาม ผู้ที่ตอบคำถามถูกมากที่สุดเป็นผู้ชนะ ครูกล่าวชมเชยหรือให้รางวัลแก่นักเรียนที่ชนะ แล้วเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

4. ครูนำภาพพุทธประวัติหรือภาพพระนางสิริมหามายาประสูติพระโอรสสิทธัตถะที่ลุมพินีวันให้นักเรียนดู แล้วสนทนาซักถามนักเรียนว่า บุคคลในภาพคือใคร เกี่ยวข้องกับพุทธประวัติตอนใด ให้นักเรียนช่วยกันตอบ

5. ครูสรุปคำตอบของนักเรียน แล้วให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับพุทธประวัติเรื่อง สรุปพุทธประวัติ จากนั้นเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว

6. ครูเสริมความรู้ในส่วนที่นักเรียนขาดหรือยังไม่เข้าใจให้กับนักเรียน แล้วให้นักเรียนบันทึกความรู้ลงในสมุด

7. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาเกี่ยวกับพุทธประวัติเรื่อง ตรัสรู้และการประกาศธรรม เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 5

8. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ เกี่ยวกับพุทธประวัติจากเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม จากนั้นให้ความรู้เพิ่มเติมแก่นักเรียนเกี่ยวกับพุทธประวัติเรื่อง ตรัสรู้และการประกาศธรรม

9. ครูให้นักเรียนแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม แต่ละกลุ่มส่งตัวแทน 1 คน ออกมาจับสลากเลือกเรื่องเกี่ยวกับเหตุการณ์หลังตรัสรู้และการประกาศธรรม กลุ่มละ 1 เรื่อง จากเรื่องต่อไปนี้

1) โปรดปัญจวัคคีย์

2) โปรดชฎิล 3 พี่น้อง และบริวาร

3) โปรดพระเจ้าพิมพิสาร

4) โปรดพระอัครสาวก

5) แสดงโอวาทปาติโมกข์

10. ครูมอบหมายให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาเรื่องที่กลุ่มจับสลากได้จากหนังสือเรียนหรือค้นคว้าเพิ่มเติมจากสื่ออื่น ๆ แล้วบันทึกผลการศึกษาเป็นแผนที่ความคิดตามประเด็นต่อไปนี้

1) ทรงแสดงหลักธรรมชื่ออะไร

2) ทรงแสดงแก่ใคร

3) ทรงแสดงเมื่อไร

4) เมื่อแสดงเสร็จแล้วผลเป็นอย่างไร

11. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน และร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อผลงานดังกล่าว

12. ครูกล่าวชมเชยนักเรียนแต่ละกลุ่ม และสรุปเพิ่มเติมในสิ่งที่นักเรียนขาดหรือยังไม่เข้าใจ

13. ในขณะปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ให้ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

14. ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า การที่พระพุทธเจ้าทรงใช้หลักมัชฌิมาปฏิปทา (ข้อปฏิบัติทางสายกลาง) ที่พระพุทธเจ้าทรงใช้ในการบำเพ็ญเพียรจนได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้ากับหลักเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์กันอย่างไร และนักเรียนจะนำหลักการดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไร

15. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับพุทธประวัติ แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

16. ครูให้นักเรียนทำใบงานที่ 1 เรื่อง หาภาพพุทธประวัติ

17. ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่ว่า นักเรียนคิดว่าเพราะเหตุใดเจ้าชายสิทธัตถะจึงตัดสินพระทัยเสด็จออกผนวช

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

18. ครูแนะนำนักเรียนให้นำแบบอย่างและข้อคิดหรือคุณธรรมที่ได้จากการเรียนพุทธประวัติไปปฏิบัติหรือประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน รวมทั้งนำไปเผยแพร่ให้บุคคลอื่น เช่น คนในครอบครัว เพื่อนบ้าน คนในชุมชน ได้รู้และเข้าใจ

ขั้นที่ 5 สรุป

19. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง พุทธประวัติ โดยให้นักเรียนบันทึกข้อสรุปลงในแบบบันทึกความรู้ หรือสรุปเป็นแผนที่ความคิดหรือผังมโนทัศน์ลงในสมุด พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

20. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านและสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับชาดกเรื่อง กุฏิทูสกชาดก เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

1. ครูให้นักเรียนเขียนเรียงความสั้น ๆ เรื่อง ตรัสรู้และการประกาศธรรมของพระพุทธเจ้า แล้วช่วยกันคัดเลือกผลงานจัดป้ายนิเทศหน้าชั้นเรียน

2. ครูให้นักเรียนหาภาพพุทธประวัติมาทำแผ่นพับพุทธประวัติเพื่อเผยแผ่ความรู้

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. บัตรคำถามเกี่ยวกับพุทธประวัติ
2. ภาพพุทธประวัติหรือภาพพระนางสิริมหามายาประสูติพระโอรสสิทธัตถะที่ลุมพินีวัน
3. สลากหัวข้อเรื่องเกี่ยวกับเหตุการณ์หลังตรัสรู้และการประกาศธรรม
4. ใบงานที่ 1 เรื่อง หาภาพพุทธประวัติ
5. แบบบันทึกความรู้
6. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม
7. สื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สมบูรณ์แบบ ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
8. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
9. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
10. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
11. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางการพัฒนา _____

2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางแก้ไข _____

3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____

   เหตุผล _____

4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้_____

   _____

ลงชื่อ _____**ผู้สอน**

_____/_____/_____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

ชาดก

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม	**ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พระพุทธ	**เวลา 2 ชั่วโมง**

1. สาระสำคัญ

ชาดก คือ เรื่องราวในอดีตของพระพุทธเจ้า ก่อนที่จะมาประสูติและตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าในชาติสุดท้าย การศึกษากุฏิทูสกชาดกทำให้เราได้ข้อคิดเกี่ยวกับการไม่คบคนพาล และการศึกษามหาอุกกุสชาดกทำให้เราได้ข้อคิดเกี่ยวกับการสร้างมิตร ซึ่งข้อคิดเหล่านี้สามารถนำไปประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

• เห็นคุณค่า และปฏิบัติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด *(ส 1.1 ป. 4/3)*

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายและเล่าเรื่องในกุฏิทูสกชาดกและมหาอุกกุสชาดกได้ (K)
2. เห็นคุณค่าและมีความสนใจศึกษากุฏิทูสกชาดกและมหาอุกกุสชาดก (A)
3. วิเคราะห์ข้อคิดจากกุฏิทูสกชาดกและมหาอุกกุสชาดก และนำข้อคิดดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ (P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ซักถามความรู้เรื่อง กุฏิทูสก-ชาดกและมหาอุกกุสชาดก 2. ตรวจผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ มีความรับผิดชอบ มีเหตุผล ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

• ชาดก

1. กุฏิทูสกชาดก

2. มหาอุกกุสชาดก

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย ➡ ฟัง พูด อ่าน และเขียนข้อมูลเกี่ยวกับกุฏิทูสกชาดกและมหาอุกกุส-ชาดก

วิทยาศาสตร์ ➡ สังเกตและบันทึกผลการปฏิบัติจากการนำข้อคิดจากชาดกไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ศิลปะ ➡ วาดภาพและระบายสีเกี่ยวกับชาดก

7. กระบวนการจัดการการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

ชั่วโมงที่ 6

1. ครูให้นักเรียนสวดมนต์ไหว้พระ นั่งสมาธิ 3 นาที และแผ่เมตตา

2. ครูแจ้งตัวชี้วัดชั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

3. ครูสนทนาซักถามนักเรียนว่า ชาดก คืออะไร ให้นักเรียนช่วยกันตอบ ครูสรุปคำตอบของนักเรียน จากนั้นเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ เกี่ยวกับชาดกจากเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม

4. ครูซักถามนักเรียนว่าเคยฟังนิทานเกี่ยวกับอดีตชาติของพระพุทธเจ้าหรือไม่ ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น จากนั้นครูบอกกับนักเรียนว่า พระพุทธเจ้ากว่าจะตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าได้ พระองค์ต้องบำเพ็ญเพียรตั้งหลายร้อยชาติ เราเรียกเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้าในชาติต่าง ๆ ว่า ชาดก

5. ครูอธิบายให้นักเรียนฟังว่า ชาดกเป็นเรื่องราวที่พระพุทธเจ้าทรงใช้เทศน์สอนพระภิกษุและพุทธศาสนิกชนทั่วไป ชาดกมีจำนวนหลายร้อยเรื่อง แต่ในชั้นนี้นำมาสอนแค่ 2 เรื่อง คือ กุฏิทูสกชาดก และมหาอุกกุสชาดก

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

6. ครูเล่าเรื่องกุฏิทูสกชาดกประกอบภาพให้นักเรียนฟัง

7. ครูอาสาสมัครนักเรียน 2–3 คน ให้ออกมาเล่าเรื่อง กุฏิทูสกชาดก ให้เพื่อนฟังหน้าชั้นเรียน เพื่อเป็นการทบทวน

8. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4–6 คน ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันแสดงความคิดเห็นว่า กุฏิทูสก-ชาดก ให้ข้อคิดเกี่ยวกับเรื่องอะไร สรุปและบันทึกผล

9. ครูสุ่มเลือกนักเรียน 2–3 กลุ่ม ให้ออกมานำเสนอการวิเคราะห์ของกลุ่ม และเปิดโอกาสให้เพื่อนกลุ่มอื่น ๆ ร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูคอยเสริมความรู้ให้สมบูรณ์ จากนั้นร่วมกันสรุปความรู้เรื่องกุฏิทูสกชาดก แล้วให้นักเรียนบันทึกข้อสรุปลงในสมุด

10. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านและสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับชาดกเรื่อง มหาอุกกุสชาดก เป็นการบ้าน เพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 7

11. ครูตรวจผลงานของนักเรียนโดยสุ่มเลือกนักเรียน 2–3 คน ให้เจ้าของผลงานออกมาอ่านเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านและสรุปมา โดยครูคอยแนะนำและเสริมความรู้

12. ครูเล่าเรื่อง มหาอุกกุสชาดก ประกอบภาพให้นักเรียนฟัง

13. ครูอาสาสมัครนักเรียน 2–3 คน ให้ออกมาเล่าเรื่อง มหาอุกกุสชาดก ให้เพื่อนฟังหน้าชั้นเรียน เพื่อเป็นการทบทวน

14. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4–6 คน ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันแสดงความคิดเห็นว่า มหาอุกกุสชาดก ให้ข้อคิดเกี่ยวกับเรื่องอะไร สรุปและบันทึกผล

15. ครูสุ่มเลือกนักเรียน 2–3 กลุ่ม ให้ออกมานำเสนอการวิเคราะห์ของกลุ่ม และเปิดโอกาสให้เพื่อนกลุ่มอื่น ๆ ร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูคอยเสริมความรู้ให้สมบูรณ์ จากนั้นร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง มหาอุกกุสชาดก แล้วให้นักเรียนบันทึกข้อสรุปลงในสมุด

16. ครูให้นักเรียนช่วยกันสืบค้นหรือสำรวจข้อมูลว่า ประเทศสมาชิกอาเซียนที่นับถือศาสนาอื่น ๆ เช่น ศาสนาอิสลาม คริสต์ศาสนา มีเรื่องราวที่มีลักษณะคล้ายกับชาดกในพระพุทธศาสนาหรือไม่ รวบรวมข้อมูลไว้สำหรับจัดป้ายนิเทศร่วมกันในชั้นเรียน

17. ครูให้นักเรียนทำใบงานที่ 2 เรื่อง วาดภาพตัวละครจากชาดก แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

18. ในขณะปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ให้ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

19. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับชาดก แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

20. ครูให้นักเรียนศึกษาชาดกเรื่องอื่น ๆ เพิ่มเติมที่นอกเหนือจากบทเรียนจากสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น อินเตอร์เน็ต หนังสือในห้องสมุด และบันทึกสรุปลงในแบบบันทึกความรู้

21. ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่ว่า ถ้านักเรียนมีเพื่อนเป็นคนพาลนักเรียนควรปฏิบัติตนอย่างไร

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

22. ครูแนะนำให้นักเรียนนำข้อคิดหรือคุณธรรมที่ได้จากการเรียนรู้เรื่อง กูฏิทูสกชาดกและมหาอุกกุสชาดกไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน รวมทั้งนำไปเผยแพร่ให้บุคคลอื่น เช่น คนในครอบครัว เพื่อนบ้าน คนในชุมชน ได้รู้และเข้าใจ

ขั้นที่ 5 สรุป

23. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง ชาดก โดยให้นักเรียนบันทึกข้อสรุปลงในแบบบันทึกความรู้ หรือสรุปเป็นแผนที่ความคิดหรือผังมโนทัศน์ลงในสมุด พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

24. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสดาของศาสนาต่าง ๆ เรื่อง นบีมุฮัมมัด แล้วสรุปเป็น timeline เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

1. ครูให้แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ให้กลุ่มที่ 1 แสดงละครชาดกเรื่อง กุฏิทูสกชาดก และกลุ่มที่ 2 แสดงเรื่อง มหาอุกกุสชาดก ให้เพื่อน ๆ ช่วยกันประเมินผล

2. ครูให้นักเรียนร่วมกันจัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับชาดก เพื่อเผยแผ่ความรู้และคุณธรรมจากชาดกให้คนอื่นได้รู้และนำไปปฏิบัติ

3. ครูให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา (STEM Education) จากสถานการณ์เรื่อง **แผ่นพับกุฏิทูสกชาดกและมหาอุกกุสชาดก** จากคู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. ภาพชาดกเรื่อง กุฏิทูสกชาดกและมหาอุกกุสชาดก
2. ใบงานที่ 2 เรื่อง วาดภาพตัวละครจากชาดก
3. แบบบันทึกความรู้
4. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม
5. สื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สมบูรณ์แบบ ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
6. หนังสือเรียน รายวิชารู้พื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
7. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
8. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
9. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางการพัฒนา _____

2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางแก้ไข _____

3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____

   เหตุผล _____

4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้_____

   _____

ลงชื่อ _____**ผู้สอน**

_____/_____/_____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4
ประวัติศาสดาของศาสนาต่าง ๆ

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม	**ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พระพุทธ	**เวลา 2 ชั่วโมง**

1. สาระสำคัญ

การศึกษาประวัติของนบีมุฮัมมัด ศาสดาของศาสนาอิสลาม และพระเยซูคริสต์ ศาสดาของคริสต์ศาสนา ทำให้ผู้ศึกษาได้ทราบถึงประวัติและได้แบบอย่างในการดำเนินชีวิต รวมทั้งปฏิบัติตนได้ถูกต้องในการอยู่ร่วมกับบุคคลที่นับถือศาสนาทั้งสองได้

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

- อธิบายประวัติศาสดาของศาสนาอื่น ๆ โดยสังเขป *(ส 1.1 ป. 4/8)*

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายประวัติของนบีมุฮัมมัดและพระเยซูคริสต์โดยสังเขปได้ (K)
2. ใฝ่เรียนรู้เกี่ยวกับประวัติของนบีมุฮัมมัดและพระเยซูคริสต์ (A)
3. สื่อสารและนำความรู้เกี่ยวกับประวัติของนบีมุฮัมมัดและพระเยซูคริสต์ไปเผยแผ่ได้ (P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ทดสอบหลังเรียน 2. ซักถามความรู้เรื่อง ประวัติศาสดาของศาสนาต่าง ๆ 3. ตรวจผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ มีความรับผิดชอบ มีเหตุผล ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

- ประวัติศาสดาของศาสนาต่าง ๆ
  1. นบีมุฮัมมัด
  2. พระเยซูคริสต์

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย ➡ ฟัง พูด อ่าน และเขียนข้อมูลเกี่ยวกับประวัติของนบีมุฮัมมัดและพระเยซูคริสต์

การงานอาชีพฯ ➡ สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับประวัติของนบีมุฮัมมัดและพระเยซูคริสต์จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต

ภาษาต่างประเทศ ➡ อ่านและเขียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษจากประวัติของนบีมุฮัมมัดและพระเยซูคริสต์

7. กระบวนการจัดการการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

ชั่วโมงที่ 8

1. ครูให้นักเรียนสวดมนต์ไหว้พระ นั่งสมาธิ 3 นาที และแผ่เมตตา

2. ครูแจ้งตัวชี้วัดชั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

3. ครูซักถามนักเรียนว่า ใครนับถือศาสนา หรือรู้จัก หรือเคยเห็นผู้ที่นับถือศาสนาอื่นที่นอกเหนือจากพระพุทธศาสนาบ้าง ศาสนานั้นคือศาสนาอะไร และมีใครเป็นศาสดาของศาสนา ให้นักเรียนช่วยกันตอบ

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

4. ครูตรวจผลงานของนักเรียน โดยสุ่มเลือกนักเรียน 3–5 คน ให้เจ้าของผลงานออกมานำเสนอผลงานให้เพื่อน ๆ ดู โดยครูคอยแนะนำหรือเสริมความรู้ และให้เพื่อน ๆ ร่วมกันแสดงความคิดเห็น

5. ครูเล่าประวัติของนบีมุฮัมมัดให้นักเรียนฟัง

6. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย แล้วขออาสาสมัครนักเรียน 1 คน ให้ออกมาเล่าประวัติของนบีมุฮัมมัดให้เพื่อนฟังหน้าชั้นเรียน เพื่อเป็นการทบทวน โดยครูคอยเสริมความรู้ในส่วนที่นักเรียนขาดหรือไม่เข้าใจ

7. ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า การศึกษาประวัติของนบีมุฮัมมัดมีประโยชน์อย่างไร จากนั้นร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับประวัติของนบีมุฮัมมัด แล้วให้นักเรียนบันทึกความรู้ลงในสมุด

8. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสดาของศาสนาต่าง ๆ เรื่อง พระเยซูคริสต์ แล้วสรุปเป็น timeline เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 9

9. ครูตรวจผลงานของนักเรียน โดยสุ่มเลือกนักเรียน 3–5 คน ให้เจ้าของผลงานออกมานำเสนอผลงานให้เพื่อน ๆ ดู โดยครูคอยแนะนำหรือเสริมความรู้ และให้เพื่อน ๆ ร่วมกันแสดงความคิดเห็น

10. ครูเล่าประวัติพระเยซูคริสต์ให้นักเรียนฟัง

11. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย แล้วขออาสาสมัครนักเรียน 1 คน ให้ออกมาเล่าประวัติของพระเยซูคริสต์ให้เพื่อนฟังหน้าชั้นเรียน เพื่อเป็นการทบทวน โดยครูคอยเสริมความรู้ในส่วนที่นักเรียนขาดหรือไม่เข้าใจ

12. ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า การศึกษาประวัติของพระเยซูคริสต์มีประโยชน์อย่างไร จากนั้นร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับประวัติของพระเยซูคริสต์ แล้วให้นักเรียนบันทึกความรู้ลงในสมุด

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

13. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับประวัติศาสตราของศาสนาต่าง ๆ แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

14. ครูแนะนำให้นักเรียนนำแบบอย่างและข้อคิดหรือคุณธรรมที่ได้จากการเรียนรู้เรื่อง ประวัตินบีมุฮัมมัดและประวัติของพระเยซูคริสต์ ไปปฏิบัติหรือประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน รวมทั้งนำไปเผยแพร่ให้บุคคลอื่น เช่น คนในครอบครัว เพื่อนบ้าน คนในชุมชน ได้รู้และเข้าใจ

ขั้นที่ 5 สรุป

15. ครูสรุปให้นักเรียนฟังว่า ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นดินแดนที่มีความหลากหลายทางศาสนา โดยสามารถแบ่งกลุ่มประเทศตามที่ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนา ดังนี้

1) ประเทศที่ประชากรส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา ได้แก่ กัมพูชา ลาว เมียนมา สิงคโปร์ และไทย

2) ประเทศที่ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ได้แก่ บรูไนดารุสซาลาม อินโดนีเซีย และมาเลเซีย

3) ประเทศที่ประชากรส่วนใหญ่นับถือคริสต์ศาสนา ได้แก่ ฟิลิปปินส์

16. ครูให้นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง ประวัติศาสตราของศาสนาต่าง ๆ โดยให้นักเรียนสรุปเป็นความเรียง แผนที่ความคิด หรือผังมโนทัศน์

17. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนและช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

18. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ในแบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ด้านความรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม และด้านทักษะ/กระบวนการของนักเรียน

19. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 พระธรรม เรื่อง พระรัตนตรัย เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

ครูให้นักเรียนร่วมกันจัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับประวัติของนบีมุฮัมมัดและประวัติของพระเยซูคริสต์ เพื่อเผยแพร่ให้คนอื่นได้รู้และนำคุณธรรมไปประพฤติปฏิบัติ

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. แบบทดสอบและหลังเรียน
2. ภาพศาสดาของศาสนาอิสลามและคริสต์ศาสนา
3. แบบบันทึกความรู้
4. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม
5. สื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สมบูรณ์แบบ ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
6. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
7. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
8. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
9. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____
   แนวทางการพัฒนา _____
2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____
   แนวทางแก้ไข _____
3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____
   เหตุผล _____
4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้_____
   _____

ลงชื่อ _____**ผู้สอน**

_____/_____/_____

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

พระธรรม

เวลา 8 ชั่วโมง

ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน

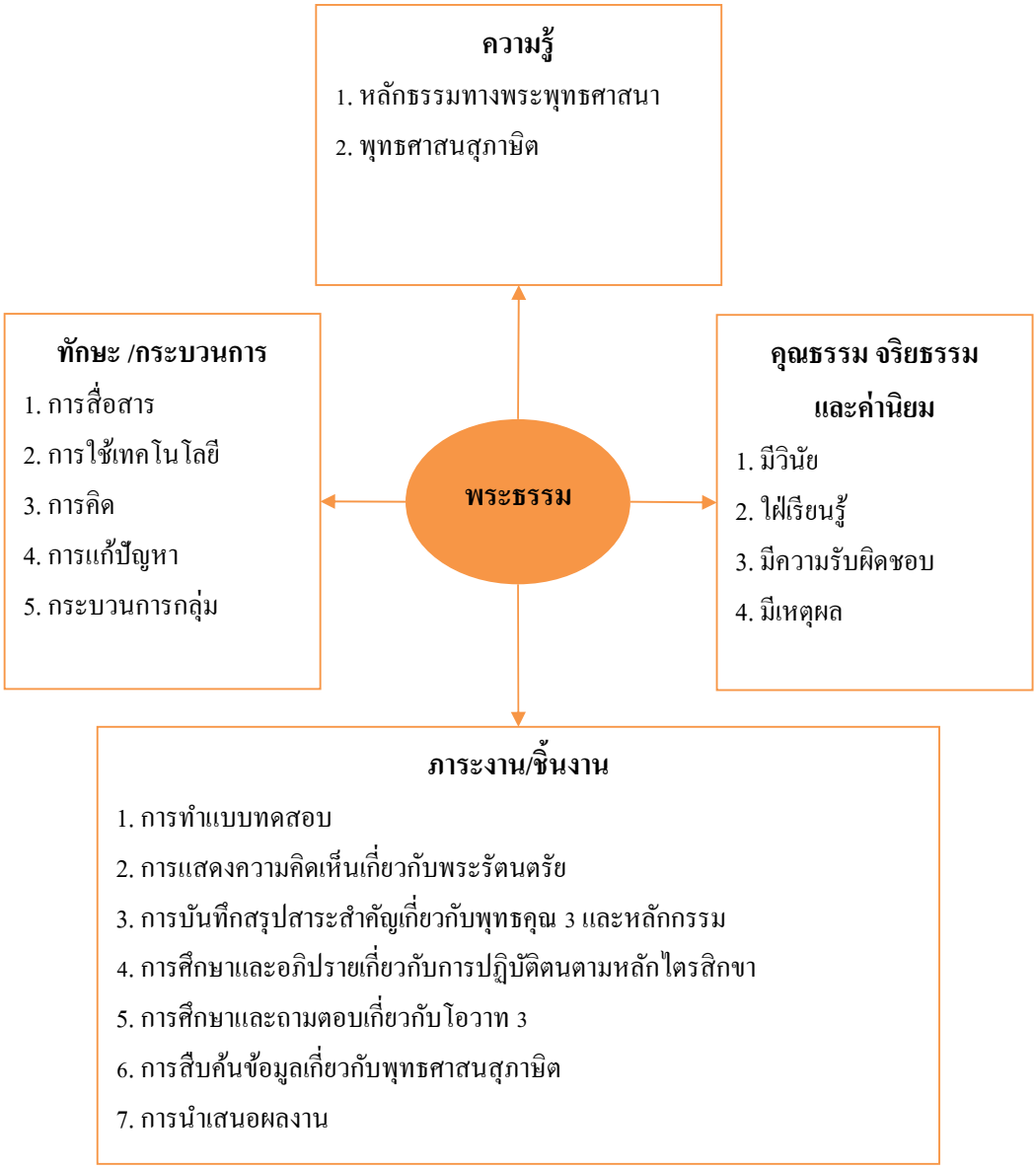

ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 พระธรรม

<table>
<tr><th colspan="2">ขั้นที่ 1 ผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน</th></tr>
<tr><td colspan="2">ตัวชี้วัดชั้นปี
1. แสดงความเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามไตรสิกขาและหลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธศาสนาหรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 4/4)
2. ชื่นชมการทำความดีของตนเอง บุคคลในครอบครัว โรงเรียน และชุมชน ตามหลักศาสนา พร้อมทั้งแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต (ส 1.1 ป. 4/5)
3. ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือเพื่อการอยู่ร่วมกันเป็นชาติได้อย่างสมานฉันท์ (ส 1.1 ป. 4/7)</td></tr>
<tr><td>ความเข้าใจที่คงทนของนักเรียน
นักเรียนจะเข้าใจว่า...
1. พระรัตนตรัยเป็นสิ่งเคารพสูงสุดที่ชาวพุทธควรปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักศรัทธา 4
2. พุทธคุณ 3 หลักกรรม ไตรสิกขา และโอวาท 3 เป็นหลักธรรมสำคัญในพระพุทธศาสนา การปฏิบัติตามหลักธรรมเหล่านี้จะทำให้เกิดความสุข และอยู่ร่วมกันได้อย่างสมานฉันท์
3. พุทธศาสนสุภาษิตเป็นข้อความทางพระพุทธศาสนาที่กล่าวในเชิงสอน ให้ข้อคิดหรือคติสอนใจ สามารถนำไปประยุกต์ใช้หรือประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้</td><td>คำถามสำคัญที่ทำให้เกิดความเข้าใจที่คงทน
1. เราเป็นชาวพุทธควรแสดงความเคารพต่อพระรัตนตรัยอย่างไรจึงจะถูกต้องเหมาะสม
2. ผลกระทบที่เกิดขึ้นหากเราไม่ประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมเรื่อง พุทธคุณ 3 หลักกรรม ไตรสิกขา และโอวาท 3 คืออะไร
3. การนำข้อคิดจากพุทธศาสนสุภาษิตไปประพฤติปฏิบัติตามมีผลดีอย่างไร</td></tr>
<tr><td>ความรู้ของนักเรียนที่นำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน
นักเรียนจะรู้ว่า...
1. คำสำคัญ ได้แก่ พุทธคุณ ศีลธรรม บุญกิริยาวัตถุ 3 สมานฉันท์
2. พระรัตนตรัย คือ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ เป็นสิ่งเคารพสูงสุดที่ชาวพุทธควรปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักศรัทธา 4
3. พุทธคุณ 3 ประกอบด้วย พระปัญญาคุณ พระวิสุทธิคุณ และพระกรุณาคุณ
4. หลักกรรมมีอยู่ว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว กรรม</td><td>ทักษะ/ความสามารถของนักเรียนที่จะนำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน นักเรียนจะสามารถ...
1. อธิบายความหมาย ความสำคัญ และบอกวิธีการแสดงความเคารพพระรัตนตรัย
2. อธิบายความหมายและความสำคัญของหลักธรรมเรื่อง พุทธคุณ 3 หลักกรรม ไตรสิกขา และโอวาท 3
3. ปฏิบัติตนตามหลักธรรมเรื่อง พุทธคุณ 3 หลักกรรม ไตรสิกขา และโอวาท 3
4. อธิบายความหมายและปฏิบัติตนตามพุทธ-</td></tr>
</table>

จึงมี 2 ประเภท คือ กรรมดีกับกรรมชั่ว 5. ไตรสิกขาประกอบด้วยศีล สมาธิ และปัญญา 6. โอวาท 3 ประกอบด้วย การไม่ทำความชั่ว การทำความดี และการทำจิตใจให้บริสุทธิ์ 7. การไม่ทำความชั่ว ได้แก่ การปฏิบัติตนตามหลักเบญจศีล ทุจริต 3 ส่วนการทำความดี ได้แก่ การปฏิบัติตนตามหลักเบญจธรรม สุจริต 3 พรหมวิหาร 4 กตัญญูกตเวทีต่อประเทศชาติ และมงคล 38 การปฏิบัติตนตามหลักธรรมเหล่านี้จะทำให้มีความสุข และอยู่ร่วมกันได้อย่างสมานฉันท์ 8. พุทธศาสนสุภาษิตเป็นข้อความทางพระพุทธศาสนาที่ให้ข้อคิดและคติสอนใจ ได้แก่ สุขา สงฺฆสฺส สามคฺคี (สุขา สังฆัสสะ สามัคคี): ความพร้อมเพรียงของหมู่คณะก่อให้เกิดสุข โลโกปตฺถมฺภิกา เมตฺตา (โลโกปัตถัมภิกา เมตตา): เมตตาธรรมเป็นเครื่องค้ำจุนโลก	ศาสนสุภาษิต 5. ฝึกนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปประพฤติปฏิบัติเพื่อให้การอยู่ร่วมกันเป็นชาติได้อย่างสมานฉันท์
ขั้นที่ 2 ภาระงานและการประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง	
1. ภาระงานที่นักเรียนต้องปฏิบัติ 1.1 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพระรัตนตรัย 1.2 บันทึกสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับพุทธคุณ 3 และหลักกรรม 1.3 ศึกษาและอภิปรายเกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขา 1.4 ถามตอบเกี่ยวกับโอวาท 3 1.5 สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับพุทธศาสนสุภาษิต	
2. วิธีการและเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 2.1 วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ 1) การทดสอบ 2) การประเมินผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม 3) การประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม 4) การประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ	2.2 เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 1) แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน 2) แบบประเมินผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม 3) แบบประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม 4) แบบประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ
3. สิ่งที่มุ่งประเมิน 3.1 ความเข้าใจ 6 ด้าน ได้แก่ การอธิบาย ชี้แจง การแปลความและตีความ การประยุกต์ ดัดแปลง	

และนำไปใช้ การมีมุมมองที่หลากหลาย การให้ความสำคัญและใส่ใจในความรู้สึกของผู้อื่น และการรู้จักตนเอง 3.2 ทักษะ/กระบวนการ เช่น การสื่อสาร การใช้เทคโนโลยี การคิด การแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม 3.3 คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม เช่น มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง รักความเป็นไทย รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีจิตสาธารณะ มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต
ขั้นที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เวลา 6 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 พุทธศาสนสุภาษิต เวลา 2 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม	**ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 พระธรรม	**เวลา 6 ชั่วโมง**

1. สาระสำคัญ

พุทธศาสนิกชนต้องเคารพในพระรัตนตรัย คือ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ รวมทั้งปฏิบัติตนตามหลักธรรมเรื่อง ไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา และโอวาท 3 คือ การไม่ทำความชั่ว การทำความดี การทำจิตใจให้บริสุทธิ์ ทั้งนี้ก็เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขและเกิดสมานฉันท์

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

 แสดงความเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามไตรสิกขาและหลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธศาสนาหรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด *(ส 1.1 ป. 4/4)*

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายและความสำคัญของพระรัตนตรัยและแสดงความเคารพพระรัตนตรัยได้ถูกต้อง (K, P)

2. อธิบายไตรสิกขาและโอวาท 3 ได้ (K)

3. เห็นคุณค่าและความสำคัญของพระรัตนตรัย หลักธรรมเรื่อง ไตรสิกขาและโอวาท 3 (A)

4. สื่อสารและปฏิบัติตามหลักธรรมเรื่อง ไตรสิกขาและโอวาท 3 (P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ทดสอบก่อนเรียน 2. ซักถามความรู้เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา 3. ตรวจผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ มีความรับผิดชอบ มีเหตุผล ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

1. พระรัตนตรัย

1) ศรัทธา 4

2) พุทธคุณ 3

3) หลักกรรม

2. หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

1) ไตรสิกขา

2) โอวาท 3

3) การปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์

3. พุทธศาสนสุภาษิต

1) สุขา สงฺฆสฺส สามคฺคี (สุขา สังฆัสสะ สามัคคี: สุ-ขา สัง-คัด-สะ สา-มัก-คี)–ความพร้อมเพรียงของหมู่คณะก่อให้เกิดสุข

2. โลโกปตฺถมฺภิกา เมตฺตา (โลโกปัตถัมภิกา เมตตา: โล-โก-ปัด-ถำ-พิ-กา เมด-ตา)–เมตตาธรรมเป็นเครื่องค้ำจุนโลก

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย ➡ ฟัง พูด อ่าน และเขียนข้อมูลเกี่ยวกับพระรัตนตรัยและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

การงานอาชีพฯ ➡ สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับพระรัตนตรัยและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

ชั่วโมงที่ 10

1. ครูให้นักเรียนสวดมนต์ไหว้พระ นั่งสมาธิ 3 นาที และแผ่เมตตา

2. ครูแจ้งตัวชี้วัดชั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

3. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน

4. ครูซักถามนักเรียนว่า นักเรียนสวดมนต์ไหว้พระเพื่ออะไร ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น

5. ครูสรุปให้นักเรียนฟังว่า เราสวดมนต์ไหว้พระเพื่อระลึกถึงคุณของพระรัตนตรัย ได้แก่ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ จากนั้นเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ เกี่ยวกับพระรัตนตรัยตามที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม แล้วเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

6. ครูแสดงบัตรคำ คำว่า พระรัตนตรัย แล้วอ่านให้นักเรียนอ่านตาม 1 เที่ยว จากนั้นให้นักเรียนช่วยกันบอกความหมายของพระรัตนตรัย โดยครูเขียนคำตอบของนักเรียนลงบนกระดานดำ

7. ครูให้นักเรียนดูภาพพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ แล้วให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพ ดังนี้

1) พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์มีความสำคัญอย่างไร

2) เราควรปฏิบัติตนต่อพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์อย่างไร

8. ครูสังเกตพฤติกรรมการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน และหลังจากนักเรียนแสดงความคิดเห็นครบทุกประเด็นแล้ว ครูให้นักเรียนบันทึกความรู้ลงในแบบบันทึกความรู้

9. ครูให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับพระรัตนตรัยเรื่อง ศรัทธา 4 และพุทธคุณ 3

10. ครูให้นักเรียนนั่งเป็นรูปวงกลม แล้วสนทนารอบวงว่า พระพุทธเจ้ามีคุณต่อเราอย่างไร โดยครูคอยให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

11. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเกี่ยวกับพระรัตนตรัยเรื่อง ศรัทธา 4 และพุทธคุณ 3 แล้วให้นักเรียนบันทึกความรู้ลงในสมุด

12. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับพระรัตนตรัยเรื่อง ศรัทธา 4 และพุทธคุณ 3 แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ชั่วโมงที่ 11

13. ครูทบทวนความรู้เกี่ยวกับพระรัตนตรัยเรื่อง ศรัทธา 4 และพุทธคุณ 3 จากนั้นครูแสดงภาพที่เกี่ยวกับการได้รับผลของกรรม คือ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ให้นักเรียนดู

14. ครูตั้งคำถามจากภาพเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่อไปนี้

1) บุคคลในภาพได้กระทำอะไร และมีผลเป็นอย่างไร

2) จะเกิดอะไรขึ้น ถ้านักเรียนปฏิบัติตนเหมือนกับบุคคลในภาพ

3) การกระทำของบุคคลในภาพเป็นการกระทำที่ถูกต้องหรือไม่ เพราะอะไร

4) นักเรียนเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม คือ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่วหรือไม่ ถ้าเชื่อ อะไรที่ทำให้นักเรียนเชื่อเช่นนั้น ถ้าไม่เชื่อ เพราะอะไร

15. ครูสรุปความคิดเห็นของจากภาพ จากนั้นให้ความรู้แก่นักเรียนว่า ชาวกัมพูชาที่นับถือพระพุทธศาสนามีความเชื่อว่า วิธีง่าย ๆ ที่ส่งผลให้บุคคลมีชีวิตในชาติภพใหม่ที่ดีกว่า คือ ไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ไม่ดื่มสุรายาเมา ไม่ประพฤติผิดลูกผิดเมียใคร รักษาจิตใจให้สงบ ไม่โกรธแค้น เคารพผู้อาวุโสกว่า ทำบุญตักบาตร บริจาคทรัพย์เพื่อสร้างหรือบูรณสถูปเจดีย์ เป็นต้น

16. ครูให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับหลักกรรม แล้วให้นักเรียนช่วยกันเล่าเรื่องหลักกรรม คือ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนหรือบุคคลที่นักเรียนรู้จักให้เพื่อนฟังในชั้นเรียน

17. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเรื่องหลักกรรม แล้วให้นักเรียนบันทึกลงในสมุด

18. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับหลักกรรม แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

19. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านและสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเรื่อง ไตรสิกขา เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 12

20. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเรื่อง ไตรสิกขาที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม จากนั้นครูอธิบายว่า ไตรสิกขา หมายถึง การศึกษาในเรื่อง ศีล สมาธิ และปัญญา เป็นหลักธรรมที่ควรปฏิบัติ หลักธรรม 3 ประการนี้เป็นหลักธรรมที่เกื้อหนุนกัน

21. ครูให้นักเรียนช่วยกันตอบ ครูสรุปคำตอบ แล้วให้ความรู้แก่นักเรียนหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เรื่อง ไตรสิกขา

22. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4–6 คน แต่ละกลุ่มสรุปสาระสำคัญเรื่อง ไตรสิกขา แล้วร่วมกันอภิปรายว่า การปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขามีผลดีต่อตนเองและสังคมอย่างไร ถ้าไม่ปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาจะเกิดผลเสียต่อตนเองและสังคมอย่างไร

23. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอผลการอภิปรายหน้าชั้นเรียน

24. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปผลการอภิปราย

25. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านและสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเรื่อง โอวาท 3 (การไม่ทำความชั่ว: เบญจศีล ทุจริต 3) เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 13

26. ครูตรวจผลงานของนักเรียน โดยสุ่มเลือกนักเรียน 2–3 คน เจ้าของผลงานให้ออกมาอ่านเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านและสรุปมาให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยครูคอยแนะนำและเสริมความรู้

27. ครูอธิบายให้นักเรียนฟังว่าโอวาท 3 เป็นหลักธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงแก่พระสงฆ์ 1,250 องค์ ในวันมาฆบูชา ซึ่งมีใจความสำคัญกล่าวถึง การไม่ทำความชั่ว การทำความดี และการทำจิตใจให้บริสุทธิ์

28. ครูให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเรื่อง โอวาท 3 (การไม่ทำความชั่ว: เบญจศีล ทุจริต 3) พร้อมเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม

29. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเรื่อง โอวาท 3 (การไม่ทำความชั่ว: เบญจศีล ทุจริต 3) แล้วให้นักเรียนบันทึกสาระสำคัญลงในสมุด

30. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านและสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเรื่อง โอวาท 3 (การทำความดี: เบญจธรรม สุจริต 3 พรหมวิหาร 4) เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 14

31. ครูตรวจผลงานของนักเรียน โดยสุ่มเลือกนักเรียน 2–3 คน เจ้าของผลงานให้ออกมาอ่านเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านและสรุปมาให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยครูคอยแนะนำและเสริมความรู้

32. ครูให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเรื่อง โอวาท 3 (การทำความดี: เบญจธรรม สุจริต 3 พรหมวิหาร 4) พร้อมเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ โดยครูคอยแนะนำและอธิบายเพิ่มเติม

33. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเรื่อง โอวาท 3 (การทำความดี: เบญจธรรม สุจริต 3 พรหมวิหาร 4) แล้วให้นักเรียนบันทึกสาระสำคัญลงในสมุด

34. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านและสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเรื่อง โอวาท 3 (การทำความดี: ความกตัญญูกตเวทีต่อประเทศชาติ มงคล 38 คือ ความเคารพ ความถ่อมตน และการทำความดีให้พร้อมไว้ก่อน) และการปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 15

35. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ เกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเรื่อง โอวาท 3 (การทำความดี: ความกตัญญูกตเวทีต่อประเทศชาติ มงคล 38 คือ ความเคารพ ความถ่อมตน และการทำความดีให้พร้อมไว้ก่อน) และการปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม

36. ครูให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเรื่อง โอวาท 3 (การทำความดี: ความกตัญญูกตเวทีต่อประเทศชาติ มงคล 38 คือ ความเคารพ ความถ่อมตน และการทำความดีให้พร้อมไว้ก่อน) และการปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์

37. ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า นักเรียนควรปฏิบัติตนตามหลักธรรมข้อใดจึงสอดคล้องกับคุณลักษณะของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเมื่อปฏิบัติแล้วจะเกิดผลดีต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคมอย่างไร

38. ครูให้นักเรียนสร้างคำถามคนละ 1 ข้อ ลงในแบบบันทึกข้อมูลการสร้างคำถามและคำตอบของนักเรียน เพื่อถามเพื่อนนักเรียน

39. ครูสุ่มตัวอย่างคำถามของนักเรียนคนใด ให้นักเรียนคนนั้นลุกขึ้นถามคำถามกับเพื่อน และช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

40. ครูนำภาพบุคคลที่ปฏิบัติตนตามโอวาท 3 ให้นักเรียนดูทีละภาพ แล้วซักถามนักเรียนว่า

1) บุคคลในภาพกำลังทำอะไร

2) สิ่งที่บุคคลในภาพทำเป็นความดีหรือความชั่ว

3) นักเรียนเคยทำเหมือนบุคคลในภาพหรือไม่ ถ้าเคยทำ ทำอย่างไร ให้นักเรียนเล่าสิ่งที่ตนเคยทำให้เพื่อน ๆ ฟัง

41. ครูนำภาพและพฤติกรรมการกระทำที่นักเรียนเล่ามาอธิบายเชื่อมโยงให้นักเรียนเห็นถึงภาพรวมของผลดีที่เกิดจากการปฏิบัติตามโอวาท 3 โดยเน้นไปที่การอยู่ร่วมกันเป็นชาติได้อย่างสมานฉันท์ **นอกจากนี้ครูชี้แจงให้นักเรียนทราบว่า ต่อไปเราต้องอยู่ร่วมเป็นประชาคมอาเซียน การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาปฏิบัติจะช่วยให้อยู่ร่วมกันกับประเทศสมาชิกอาเซียนได้อย่างสมานฉันท์**

42. ในขณะปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ให้ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

43. ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่อไปนี้

1) ศรัทธาถ้าไม่มีปัญญาเป็นตัวกำกับควบคุมจะเป็นอย่างไร

2) เมื่อเราทำ กรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เราจะต้องได้รับผลกรรมนั้นเสมอใช่หรือไม่ เพราะเหตุใด

3) ความทุกข์ที่เกิดจากการทำความชั่วมีอะไรบ้าง

4) การกระทำของบุคคลในภาพเป็นการปฏิบัติตนผิดหลักเบญจศีลข้อใด และนักเรียนรู้สึกอย่างไรกับการกระทำนั้น

5) นอกเหนือจากที่กล่าวมา การปฏิบัติตามเบญจศีลมีผลดีอะไรอีก

6) ความทุกข์และความเดือดร้อนต่าง ๆ ในสังคมปัจจุบันเกิดจากคนในสังคมประพฤติทุจริต 3 ใช่หรือไม่เพราะอะไร

7) จากภาพ เมื่อพบเห็นผู้ได้รับบาดเจ็บเราควรปฏิบัติตนอย่างไร

8) ผลดีที่เกิดจากการประพฤติปฏิบัติตามสุจริต 3 มีอะไรบ้าง

9) เราเป็นนักเรียนสามารถนำหลักธรรมเรื่อง พรหมวิหาร 4 มาประพฤติปฏิบัติได้หรือไม่ เพราะอะไร

44. ครูและนักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า มีหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาข้อใดอีกบ้างที่สอดคล้องกับคุณลักษณะหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และถ้านำหลักธรรมข้อนั้นมาประพฤติปฏิบัติ ในชีวิตประจำวันจะมีผลดีต่อตนเองและผู้อื่นอย่างไร

45. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

46. ครูสั่งงานเพิ่มเติมให้นักเรียนไปทำ เช่น สอบถามพ่อแม่ พระสงฆ์ ผู้รู้ วาดภาพ สร้างแผนที่ความคิดเกี่ยวกับโอวาท 3

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

47. ครูแนะนำให้นักเรียนนำความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน รวมทั้งนำไปเผยแพร่ให้บุคคลอื่น เช่น คนในครอบครัว เพื่อนบ้าน คนในชุมชน ได้รู้และเข้าใจ

ขั้นที่ 5 สรุป

48. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยให้นักเรียนบันทึกข้อสรุปลงในแบบบันทึกความรู้ หรือสรุปเป็นแผนที่ความคิดหรือผังมโนทัศน์ลงในสมุด พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

49. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านและสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับพุทธศาสนสุภาษิตเรื่อง สุขา สงฺฆสฺส สามคฺคี (สุขา สังฆัสสะ สามัคคี: สุ-ขา สัง-คัด-สะ สา-มัก-คี)–ความพร้อมเพรียงของหมู่คณะก่อให้เกิดสุข เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

1. ครูนำนักเรียนไปวัดในวันพระ (วันธรรมสวนะ) เพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติตนต่อพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ บันทึกขั้นตอนการปฏิบัติ แล้วผลัดกันนำเสนอในชั้นเรียน

2. ครูให้นักเรียนสำรวจตนเองว่า ในหนึ่งสัปดาห์ได้ทำความดีอะไรบ้าง เขียนบันทึก แล้วนำเสนอในชั้นเรียน

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. แบบทดสอบก่อนเรียน
2. บัตรคำ พระรัตนตรัย
3. ภาพพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์
4. ภาพบุคคลที่ได้รับผลของกรรม
5. ภาพบุคคลที่ปฏิบัติตนตามหลักโอวาท 3
6. แบบบันทึกข้อมูลการสร้างคำถามและคำตอบของนักเรียน
7. แบบบันทึกความรู้
8. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม
9. สื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สมบูรณ์แบบ ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
10. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
11. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
12. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
13. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางการพัฒนา _____

2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางแก้ไข _____

3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____

   เหตุผล _____

4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้_____

   _____

ลงชื่อ _____**ผู้สอน**

_____/_____/_____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6

พุทธศาสนสุภาษิต

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 พระธรรม	เวลา 2 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

พุทธศาสนสุภาษิต หมายถึง สุภาษิตทางพระพุทธศาสนาเป็นข้อความสั้น ๆ ที่กล่าวในเชิงสอนเพื่อให้ข้อคิดหรือคติสอนใจให้นำไปประพฤติปฏิบัติ เช่น สุขา สงฺฆสฺส สามคฺคี (สุขา สังฆัสสะ สามัคคี): ความพร้อมเพรียงของหมู่คณะก่อให้เกิดสุข โลโกปตฺถมฺภิกา เมตฺตา (โลโกปัตถัมภิกา เมตตา): เมตตาธรรมเป็นเครื่องค้ำจุนโลก

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

□ แสดงความเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามไตรสิกขาและโอวาท 3 ในพระพุทธศาสนา หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด *(ส 1.1 ป. 4/4)*

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายและข้อคิดจากพุทธศาสนสุภาษิตได้ (K)
2. เห็นคุณค่าและความสำคัญของพุทธศาสนสุภาษิต (A)
3. ปฏิบัติตนตามพุทธศาสนสุภาษิตได้ถูกต้อง (P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ทดสอบหลังเรียน 2. ซักถามความรู้เรื่อง พุทธศาสนสุภาษิต 3. ตรวจผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ มีความรับผิดชอบ ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

- พุทธศาสนสุภาษิต

1) สุขา สงฺฆสฺส สามคฺคี (สุขา สังฆัสสะ สามัคคี: สุ-ขา สัง-คัด-สะ สา-มัก-คี)–ความพร้อมเพรียงของหมู่คณะก่อให้เกิดสุข

2. โลโกปตฺถมฺภิกา เมตฺตา (โลโกปัตถัมภิกา เมตตา: โล-โก-ปัด-ถำ-พิ-กา เมด-ตา)–เมตตาธรรมเป็นเครื่องค้ำจุนโลก

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย ➡ ฟัง พูด อ่าน และเขียนข้อมูลเกี่ยวกับพุทธศาสนสุภาษิต

ศิลปะ ➡ ทำป้ายพุทธศาสนสุภาษิต

การงานอาชีพฯ ➡ สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับพุทธศาสนสุภาษิต จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

ชั่วโมงที่ 16

1. ครูให้นักเรียนสวดมนต์ ไหว้พระ นั่งสมาธิ 3 นาที และแผ่เมตตา

2. ครูแจ้งตัวชี้วัดชั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

3. ครูซักถามนักเรียนว่า การทำงานเป็นกลุ่ม งานที่ทำจะสำเร็จได้นั้นต้องอาศัยอะไรบ้าง

4. ครูสุ่มเลือกนักเรียน 2–3 คน ให้ตอบคำถาม แล้วสรุปให้นักเรียนฟังว่า การทำงานเป็นกลุ่ม งานที่ทำจะสำเร็จได้นั้นต้องอาศัยความสามัคคีของสมาชิกในกลุ่ม แล้วกล่าวชมเชยนักเรียน จากนั้นเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ จากเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม แล้วสรุปความรู้เพื่อเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

5. ครูให้นักเรียนอ่านบัตรคำ พุทธศาสนสุภาษิต แล้วอธิบายความหมายของพุทธศาสนสุภาษิตให้นักเรียนฟัง จากนั้นแจ้งให้นักเรียนทราบเกี่ยวกับพุทธศาสนสุภาษิตที่ได้เรียนในชั้นนี้

6. ครูเขียนพุทธศาสนสุภาษิตบท สุขา สงฺฆสฺส สามคฺคี (สุขา สังฆัสสะ สามัคคี): ความพร้อมเพรียงของหมู่คณะก่อให้เกิดสุข ลงบนกระดานดำ

7. ครูอ่านให้นักเรียนฟัง แล้วให้นักเรียนอ่านตาม จากนั้นครูอธิบายความหมายของพุทธศาสน-สุภาษิตบทนี้ พร้อมยกตัวอย่างพฤติกรรมของบุคคลที่สอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิตให้นักเรียนฟัง **พร้อมทั้งอธิบายเพิ่มเติมหรือเสริมความรู้ว่า การที่ประเทศสมาชิกอาเซียนจะบรรลุเป้าหมายของวิสัยทัศน์อาเซียน 4 ประการได้ สมาชิกอาเซียนต้องมีความสามัคคีกัน และมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน**

8. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับพุทธศาสนสุภาษิตเรื่อง สุขา สงฺฆสฺส สามคฺคี (สุขา สังฆัสสะ สามัคคี): ความพร้อมเพรียงของหมู่คณะก่อให้เกิดสุข แล้วให้นักเรียนบันทึกสาระสำคัญลงในสมุด

9. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านและสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับพุทธศาสนสุภาษิตเรื่อง โลโกปตฺถมฺภิกา เมตฺตา (โลโกปัตถัมภิกา เมตตา): เมตตาธรรมเป็นเครื่องค้ำจุนโลก เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 17

10. ครูตรวจผลงานของนักเรียน โดยสุ่มเลือกนักเรียน 2–3 คน เจ้าของผลงานให้ออกมาอ่านเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านและสรุปมาให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยครูคอยแนะนำและเสริมความรู้

11. ครูเขียนพุทธศาสนสุภาษิตบท โลโกปตฺถมฺภิกา เมตฺตา (โลโกปัตถัมภิกา เมตตา): เมตตาธรรมเป็นเครื่องค้ำจุนโลก ลงบนกระดานดำ

12. ครูอ่านให้นักเรียนฟัง แล้วให้นักเรียนอ่านตาม จากนั้นครูอธิบายความหมายของพุทธศาสน-สุภาษิตบทนี้ พร้อมยกตัวอย่างพฤติกรรมของบุคคลที่สอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิตให้นักเรียนฟัง

13. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับพุทธศาสนสุภาษิตเรื่อง โลโกปตฺถมฺภิกา เมตฺตา (โลโกปัตถัมภิกา เมตตา): เมตตาธรรมเป็นเครื่องค้ำจุนโลก แล้วให้นักเรียนบันทึกสาระสำคัญลงในสมุด

14. ครูและนักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า การอยู่ร่วมกันเป็นประชาคมอาเซียน เราจะนำความสามัคคีและความเมตตากรุณามาปรับใช้ให้เหมาะสมในสถานการณ์ใดบ้าง เพื่อให้การอยู่ร่วมกันมีความความยั่งยืนและเกิดสันติสุข สรุปและบันทึกผล

15. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4–6 คน แต่ละกลุ่มยกตัวอย่างการกระทำของตนเองหรือบุคคลอื่นที่สอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิต แล้วบอกว่า ตรงกับพุทธศาสนสุภาษิตบทใด ครูกล่าวชมเชยนักเรียน

16. ในขณะปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ให้ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

17. ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่ว่า การศึกษาพุทธศาสนสุภาษิตมีผลดีหรือมีประโยชน์ต่อผู้ศึกษาและพระพุทธศาสนาอย่างไร

18. ครูให้นักเรียนค้นหาพุทธศาสนสุภาษิตที่สามารถนำข้อคิดมาปฏิบัติตนเพื่อการอยู่ร่วมกันเป็นประชาคมอาเซียนและพุทธศาสนสุภาษิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบนพื้นฐานของเงื่อนไขความรู้และเงื่อนไขคุณธรรม จากนั้นคัดเลือกพุทธศาสนสุภาษิตที่ชื่นชอบ 1 บท จัดทำเป็นแผ่นป้ายพุทธศาสนสุภาษิต พร้อมตกแต่งให้สวยงาม แล้วนำไปติดที่ต้นไม้บริเวณโรงเรียน

19. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับพุทธศาสนสุภาษิต แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

20. ครูแนะนำให้นักเรียนนำความรู้ที่เกี่ยวกับพุทธศาสนสุภาษิตไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน รวมทั้งนำไปเผยแพร่ให้บุคคลอื่น เช่น คนในครอบครัว เพื่อนบ้าน คนในชุมชน ได้รู้และเข้าใจ

ขั้นที่ 5 สรุป

21. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง พุทธศาสนสุภาษิต โดยให้นักเรียนบันทึกข้อสรุปลงในแบบบันทึกความรู้ หรือสรุปเป็นแผนที่ความคิดหรือผังมโนทัศน์ลงในสมุด พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

22. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนและช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

23. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ในแบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ด้านความรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม และด้านทักษะ/กระบวนการของนักเรียน

24. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 พระสงฆ์ เรื่อง พุทธสาวก เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

1. ครูให้นักเรียนค้นคว้าพุทธศาสนสุภาษิตเพิ่มเติมจากสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ในห้องสมุด คนละ 5 บท บันทึกผลและผลัดกันนำเสนอในชั้นเรียน

2. ครูและนักเรียนร่วมกันคัดเลือกพุทธศาสนสุภาษิตพร้อมคำแปล ทำเป็นป้ายพุทธศาสนสุภาษิต พร้อมตกแต่งให้สวยงาม แล้วนำไปติดที่ต้นไม้บริเวณโรงเรียน

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. แบบทดสอบหลังเรียน
2. บัตรคำ พุทธศาสนสุภาษิต
3. แบบบันทึกความรู้
4. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม
5. สื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สมบูรณ์แบบ ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
6. หนังสือเรียน รายพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
7. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
8. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
9. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางการพัฒนา _____

2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางแก้ไข _____

3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____

   เหตุผล _____

4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้_____

   _____

ลงชื่อ _____**ผู้สอน**

_____/_____/_____

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3
พระสงฆ์

เวลา 3 ชั่วโมง

ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน

ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 พระสงฆ์

<table>
<tr><th colspan="2">ขั้นที่ 1 ผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน</th></tr>
<tr><td colspan="2">ตัวชี้วัดชั้นปี
□ เห็นคุณค่าและประพฤติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 4/3)</td></tr>
<tr><td>ความเข้าใจที่คงทนของนักเรียน
นักเรียนจะเข้าใจว่า...
• การศึกษาประวัติของพระอุรุเวลกัสสปะ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี จะทำให้เราได้ข้อคิด คุณธรรม และแบบอย่างในการดำเนินชีวิต</td><td>คำถามสำคัญที่ทำให้เกิดความเข้าใจที่คงทน
• อะไรคือผลดีของการศึกษาประวัติของพระอุรุเวลกัสสปะ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี</td></tr>
<tr><td>ความรู้ของนักเรียนที่นำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน
นักเรียนจะรู้ว่า...
1. คำสำคัญ ได้แก่ พุทธสาวก ชฎิล เอหิภิกขุอุปสัมปทา
2. พระอุรุเวลกัสสปะเป็นพุทธสาวกที่ได้รับการยกย่องจากพระพุทธเจ้าว่ามีบริวารมาก เพราะท่านมีเมตตากรุณาต่อทุกคน และเป็นกำลังสำคัญในการเผยแผ่พระศาสนา ทำให้มีผู้เลื่อมใสศรัทธาพระพุทธศาสนาจำนวนมาก
3. สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงเป็นชาวพุทธตัวอย่างที่ประชาชนรักและเทิดทูน เพราะทั้งสองพระองค์ทรงมีพระเมตตากรุณาต่อประชาชนทุกหมู่เหล่า
4. การประพฤติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตของพระอุรุเวลกัสสปะ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีจะช่วยให้ประสบความสำเร็จและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข</td><td>ทักษะ/ความสามารถของนักเรียนที่จะนำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน นักเรียนจะสามารถ...
1. เล่าประวัติโดยย่อของพระอุรุเวลกัสสปะ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
2. วิเคราะห์คุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของพระอุรุเวลกัสสปะ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
3. นำคุณธรรมของพระอุรุเวลกัสสปะ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีมาประพฤติปฏิบัติ</td></tr>
</table>

ขั้นที่ 2 ภาระงานและการประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง

1. ภาระงานที่นักเรียนต้องปฏิบัติ

1.1 เล่าเรื่องและวิเคราะห์คุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของพระอุรุเวลกัสสปะ

1.2 ถามตอบและวิเคราะห์คุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศรอดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

2. วิธีการและเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

2.1 วิธีการประเมินผลการเรียนรู้	2.2 เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้
1) การทดสอบ	1) แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
2) การประเมินผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	2) แบบประเมินผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม
3) การประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม	3) แบบประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม
4) การประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ	4) แบบประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ

3. สิ่งที่มุ่งประเมิน

3.1 ความเข้าใจ 6 ด้าน ได้แก่ การอธิบาย ชี้แจง การแปลความและตีความ การประยุกต์ ดัดแปลงและนำไปใช้ การมีมุมมองที่หลากหลาย การให้ความสำคัญและใส่ใจในความรู้สึกของผู้อื่นและการรู้จักตนเอง

3.2 ทักษะ/กระบวนการ เช่น การสื่อสาร การใช้เทคโนโลยี การคิด การแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม

3.3 คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม เช่น มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง รักความเป็นไทย รักชาติศาสน์ กษัตริย์ มีจิตสาธารณะ มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต

ขั้นที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 พุทธสาวกและชาวพุทธตัวอย่าง เวลา 3 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7
พุทธสาวกและชาวพุทธตัวอย่าง

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม	**ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 พระสงฆ์	**เวลา 3 ชั่วโมง**

1. สาระสำคัญ

พระอุรุเวลกัสสปะเป็นพุทธสาวกองค์หนึ่งของพระพุทธเจ้าที่มีคุณธรรมที่เด่นในเรื่องความมีเมตตากรุณา ส่วนสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงเป็นชาวพุทธตัวอย่างที่มีคุณธรรมเด่นในเรื่องความมีเมตตากรุณา ซึ่งคุณธรรมเหล่านี้เราควรนำมาเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลดีในการดำเนินชีวิต

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

• เห็นคุณค่าและประพฤติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด *(ส 1.1 ป. 4/3)*

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เล่าประวัติและผลงานของพระอุรุเวลกัสสปะ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีได้ (K)

2. วิเคราะห์คุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของพระอุรุเวลกัสสปะ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีได้ (K, P)

3. ชื่นชมและนำคุณธรรมความดีงามของพระอุรุเวลกัสสปะ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีมาเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติตนได้ (A, P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน 2. ซักถามความรู้เรื่อง พุทธสาวก และชาวพุทธตัวอย่าง 3. ตรวจผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มีความรับผิดชอบ ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

1. พุทธสาวก
   - พระอุรุเวลกัสสปะ
2. ชาวพุทธตัวอย่าง
   2.1 สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก
   2.2 สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย ➡ ฟัง พูด อ่าน และเขียนข้อมูลเกี่ยวกับพุทธสาวกและชาวพุทธตัวอย่าง

ศิลปะ ➡ ออกแบบและตกแต่งแผนที่ความคิดเกี่ยวกับพุทธสาวกและชาวพุทธตัวอย่าง

ภาษาต่างประเทศ ➡ ฟังและพูดคำศัพท์ภาษาอังกฤษจากวีดิทัศน์เกี่ยวกับพุทธประวัติ เช่น เรื่อง พระพุทธเจ้า (The Buddha) และเรื่องอโศกมหาราช (Asoka)

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

ชั่วโมงที่ 18

1. ครูให้นักเรียนสวดมนต์ไหว้พระ นั่งสมาธิ 3 นาที และแผ่เมตตา
2. ครูแจ้งตัวชี้วัดชั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
3. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน

4. ครูให้นักเรียนดูวีดิทัศน์เกี่ยวกับพุทธประวัติ เช่น เรื่อง พระพุทธเจ้า (The Buddha) เน้นตอนที่พระพุทธเจ้าทรงได้พระอัครสาวก คือ พระสารีบุตรและพระโมคคัลลานะ เรื่อง พระเจ้าอโศกมหาราช (Asoka)

5. ครูซักถามนักเรียนว่า จากวีดีทัศน์ที่นักเรียนได้ดู ใครเป็นพุทธสาวกและใครเป็นชาวพุทธตัวอย่าง นักเรียนรู้ได้อย่างไร ให้นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็น

6. ครูสรุปให้นักเรียนฟังว่า พุทธสาวก หมายถึง สาวกของพระพุทธเจ้าที่เป็นพระอริยบุคคลเกิดในสมัยที่พระพุทธเจ้ายังทรงมีพระชนม์อยู่ ส่วนชาวพุทธตัวอย่าง หมายถึง บุคคลรุ่นหลังที่นับถือพระพุทธ-ศาสนา ซึ่งเกิดในสมัยหลังจากที่พระพุทธเจ้าเสด็จปรินิพพานแล้ว อาจเป็นหรือไม่เป็นพระอริยบุคคลก็ได้ พุทธสาวกและชาวพุทธตัวอย่างในพระพุทธศาสนามีมากมายหลายท่าน ดังที่ได้ช่วยกันยกตัวอย่างมาแล้ว ในชั้นนี้นักเรียนจะได้ศึกษาเพียง 3 ท่าน ได้แก่ พระอุรุเวลกัสสปะ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

7. ครูสนทนาซักถามความรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมาในประเด็นต่าง ๆ จากนั้นครูสรุปคำตอบของนักเรียน แล้วเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

8. ครูให้นักเรียนดูภาพพระปฐมสมโพธิ์ 4 ภาพ คือ

1) ภาพตอนที่พระพุทธเจ้าเสด็จไปหาชฎิลอุรุเวลกัสสปะเพื่อขอพักที่โรงไฟ

2) ภาพตอนที่พระพุทธเจ้าทรงจับพญานาคขดใส่ในบาตรให้ชฎิลดู

3) ภาพตอนที่เกิดอุทกภัยใหญ่แต่ไม่ท่วมพระพุทธเจ้าที่กำลังเดินจงกรมอยู่

4) ภาพตอนที่พระอุรุเวลกัสสปะประกาศตนเป็นพุทธสาวกต่อหน้าพระเจ้าพิมพิสารและชาวเมืองราชคฤห์ ณ สวนตาลหนุ่ม (ลัฏฐิวัน)

9. ครูซักถามนักเรียนว่าเป็นภาพเกี่ยวกับประวัติของใคร ให้นักเรียนช่วยกันตอบ ครูเฉลยแล้วบอกให้นักเรียนตั้งใจฟัง จากนั้นเล่าเรื่องประกอบภาพเกี่ยวกับประวัติของพระอุรุเวลกัสสปะ

10. ครูอาสาสมัครหรือสุ่มเลือกนักเรียน 3 คน ให้ออกมาเล่าประวัติของพระอุรุเวลกัสสปะต่อกันให้จบเรื่อง

11. ครูซักถามนักเรียนถึงเรื่องที่เพื่อนเล่าให้ฟัง และกล่าวชมเชยนักเรียน จากนั้นให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4–6 คน แต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ว่า พระอุรุเวลกัสสปะมีคุณธรรมอะไรบ้างที่เราควรนำมาเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติตน แล้วให้ส่งตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอผลงาน

12. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับพุทธสาวก แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

13. ครูสรุปผลการนำเสนอผลงานของนักเรียน จากนั้นมอบหมายให้นักเรียนสรุปความรู้ที่ได้จากการศึกษาเรื่อง พระอุรุเวลกัสสปะ ตามแบบบันทึกความรู้เป็นการบ้าน

14. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านและสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับชาวพุทธตัวอย่างเรื่อง สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 19

15. ครูตรวจผลงานของนักเรียน โดยสุ่มเลือกนักเรียนเจ้าของผลงานให้ออกมาอ่านเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านและสรุปมาให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยครูคอยแนะนำและเสริมความรู้

16. ครูทบทวนความหมายของชาวพุทธตัวอย่าง จากนั้นนำพระฉายาลักษณ์ของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก ให้นักเรียนดู จากนั้นเล่าถึงพระประวัติและพระกรณียกิจย่อ ๆ ของพระองค์

17. ครูให้นักเรียนแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย ศึกษาพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และบันทึกคำถามและคำตอบลงในแบบบันทึกคำถามและคำตอบในเกมปุจฉา–วิสัชนา จากนั้นให้นักเรียนเล่นเกมปุจฉา–วิสัชนา (ถาม–ตอบ) โดยให้แต่ละฝ่ายผลัดกันตั้งคำถามถามให้เพื่อนอีกฝ่ายตอบ ตามเวลาที่กำหนด ฝ่ายใดตอบคำถามได้มากกว่า ฝ่ายนั้นเป็นฝ่ายชนะ

18. ครูสรุปความรู้เกี่ยวกับพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก แล้วให้นักเรียนบันทึกความรู้ลงในสมุด

19. ครูมอบหมายให้นักเรียนไปอ่านและสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับชาวพุทธตัวอย่างเรื่อง สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 20

20. ครูตรวจผลงานของนักเรียน โดยสุ่มเลือกนักเรียน 2–3 คน เจ้าของผลงานให้ออกมาอ่านเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านและสรุปมาให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยครูคอยแนะนำและเสริมความรู้

21. ครูทบทวนความรู้เกี่ยวกับชาวพุทธตัวอย่างเรื่อง สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก จากนั้นนำพระฉายาลักษณ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ให้นักเรียนดู แล้วเล่าถึงพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจย่อ ๆ ของพระองค์

22. ครูให้นักเรียนแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย ศึกษาพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และบันทึกคำถามและคำตอบลงในแบบบันทึกคำถามและคำตอบในเกมปุจฉา–วิสัชนา จากนั้นให้นักเรียนเล่นเกมปุจฉา–วิสัชนา (ถาม–ตอบ) โดยให้แต่ละฝ่ายผลัดกันตั้งคำถามถามให้เพื่อนอีกฝ่ายตอบ ตามเวลาที่กำหนด ฝ่ายใดตอบคำถามได้มากกว่า ฝ่ายนั้นเป็นฝ่ายชนะ

23. ครูสรุปความรู้เกี่ยวกับพระประวัติและพระกรณียกิจของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี แล้วให้นักเรียนบันทึกความรู้ลงในสมุด

24. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4–6 คน ทำใบงานเรื่อง วิเคราะห์คุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่าง และผลัดกันนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

25. ครูบอกกับนักเรียนว่า การดำเนินชีวิตของพุทธสาวกและชาวพุทธตัวอย่างแต่ละท่านเป็นการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับแนวหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง สุจริต มีเหตุผล และสามารถพึ่งตนเองได้ โดยยึดหลักพอประมาณ คือ พออยู่ พอกิน พอใช้ ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่หรูหรา

26. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มศึกษาประวัติบุคคลตัวอย่างของศาสนาต่าง ๆ ที่นับถือกัน ในประเทศสมาชิกอาเซียน เช่น ศาสนาอิสลาม คริสต์ศาสนา บันทึกผล แล้วนำมาเรียนรู้ร่วมกันในชั้นเรียน

27. ครูให้นักเรียนช่วยกันบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิตหรือข้อคิดจากการศึกษาประวัติบุคคลตัวอย่างของศาสนาอื่น ๆ ที่นับถือกันในประเทศสมาชิกอาเซียน ครูสรุปแล้วให้นักเรียนบันทึกลงในสมุด

28. ในขณะปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ให้ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

29. ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่อไปนี้

1) ถ้าพระอุรุเวลกัสสปะไม่ประกาศตนอย่างนี้ การประกาศพระศาสนาในกรุงราชคฤห์ของพระพุทธเจ้าจะเป็นอย่างไร

2) พระราชกรณียกิจของสมเด็จพระบรมราชชนกเป็นประโยชน์ต่อคนไทยอย่างไร

3) จากพระบรมฉายาลักษณ์ ทราบหรือไม่ว่าพระองค์ใดคือพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อานันทมหิดล รัชกาลที่ 8

30. ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า การที่ประชาชนของประเทศสมาชิกอาเซียนปฏิบัติตนถูกต้องเหมาะสมต่อศาสนิกชนที่นับถือศาสนาอื่น ๆ มีผลดีอย่างไร สรุปและบันทึกผล

31. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับพุทธสาวกและชาวพุทธตัวอย่าง แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

32. ครูแนะนำนักเรียนให้นำคุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของพระอุรุเวลกัสสปะ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน รวมทั้งนำไปเผยแพร่ให้บุคคลอื่น เช่น คนในครอบครัว เพื่อนบ้าน คนในชุมชน ได้รู้และเข้าใจ

ขั้นที่ 5 สรุป

33. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง พุทธสาวกและชาวพุทธตัวอย่าง โดยให้นักเรียนบันทึกข้อสรุปลงในแบบบันทึกความรู้

34. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนและช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

35. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ในแบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ด้านความรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม และด้านทักษะ/กระบวนการของนักเรียน

36. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การปฏิบัติตนดี เรื่อง หน้าที่ชาวพุทธ เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

ครูให้นักเรียนช่วยกันนำเสนอบุคคลในท้องถิ่นที่ตนรู้จัก ซึ่งมีคุณลักษณะเหมาะสมที่จะเป็นแบบอย่างที่ดี สมควรได้รับการยกย่องให้เป็นชาวพุทธตัวอย่างในชุมชน พร้อมทั้งระบุเหตุผลสนับสนุน และร่วมกันอภิปรายคัดเลือก 4 คน เพื่อจัดป้ายนิเทศ

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

2. วีดิทัศน์เกี่ยวกับพุทธประวัติ เช่น เรื่อง พระพุทธเจ้า (The Busddha) เรื่อง พระเจ้าอโศกมหาราช (Asoka)

3. ภาพพระปฐมสมโพธิ์ 4 ภาพ คือ

1) ภาพตอนที่พระพุทธเจ้าเสด็จไปหาชฎิลอุรุเวลกัสสปะเพื่อขอพักที่โรงไฟ

2) ภาพตอนที่พระพุทธเจ้าทรงจับพญานาคขดใส่ในบาตรให้ชฎิลดู

3) ภาพตอนที่เกิดอุทกภัยใหญ่แต่น้ำไม่ท่วมพระพุทธเจ้าที่กำลังเดินจงกรมอยู่

4) ภาพตอนที่พระอุรุเวลกัสสปะประกาศตนเป็นพุทธสาวกต่อหน้าพระเจ้าพิมพิสารและชาวเมืองราชคฤห์ ณ สวนตาลหนุ่ม (ลัฏฐิวัน)

4. ภาพของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

5. ใบงานเรื่อง วิเคราะห์คุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่าง

6. แบบบันทึกคำถามและคำตอบในเกมปุจฉา–วิสัชนา

7. แบบบันทึกความรู้

8. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

9. สื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สมบูรณ์แบบ ป. 4 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

11. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

12. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

13. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางการพัฒนา _____

2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางแก้ไข _____

3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____

   เหตุผล _____

4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้_____

   _____

ลงชื่อ _____**ผู้สอน**

_____/_____/_____

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4
การปฏิบัติตนดี

เวลา 10 ชั่วโมง

ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน

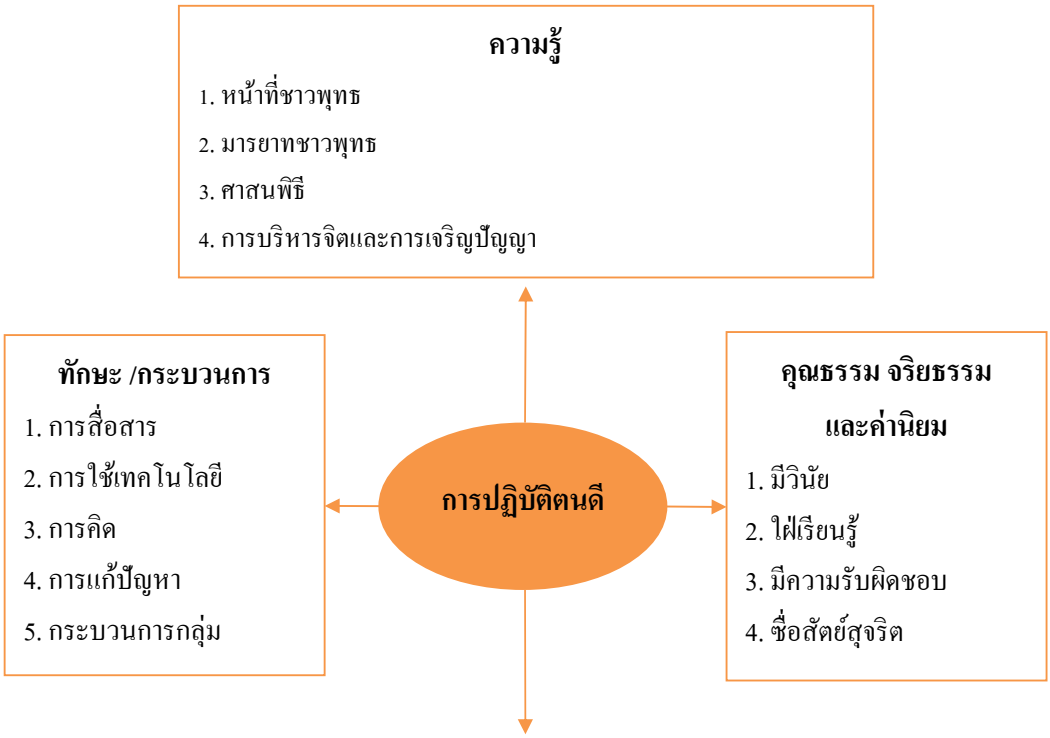

ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การปฏิบัติตนดี

<table>
<tr><th colspan="2">ขั้นที่ 1 ผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน</th></tr>
<tr><td colspan="2">ตัวชี้วัดชั้นปี
1. เห็นคุณค่า และสวดมนต์ แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนา หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 4/6)
2. อภิปรายความสำคัญและมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาศาสนสถานของศาสนาที่ตนนับถือ (ส 1.2 ป. 4/1)
3. มีมารยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดีตามที่กำหนด (ส 1.2 ป. 4/2)
4. ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนดได้ถูกต้อง (ส 1.2 ป. 4/3)</td></tr>
<tr><td>ความเข้าใจที่คงทนของนักเรียน
นักเรียนจะเข้าใจว่า...
1. วัดเป็นสถานที่อยู่ของพระภิกษุสามเณรและเป็นที่ทำบุญของชาวบ้าน เราเป็นชาวพุทธควรมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาวัด
2. ชาวพุทธที่ดีต้องปฏิบัติตนให้เหมาะสมต่อพระสงฆ์และมีมารยาทในการยืน การเดิน การนั่งที่เหมาะสมในโอกาสต่าง ๆ
3. การอาราธนาศีล การอาราธนาธรรม และการอาราธนาพระปริตรใช้ในโอกาสต่างกัน ชาวพุทธควรปฏิบัติให้ถูกต้อง รวมทั้งควรปฏิบัติตนให้ถูกต้องในวันธรรมสวนะ
4. การบริหารจิตและการเจริญปัญญาเป็นการทำจิตใจให้สงบ มั่นคง และมีความรู้ ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธีการ เราควรเลือกปฏิบัติให้เหมาะสม</td><td>คำถามสำคัญที่ทำให้เกิดความเข้าใจที่คงทน
1. ถ้าชาวพุทธไม่ช่วยกันบำรุงรักษาวัดจะเกิดอะไรขึ้นบ้าง
2. เราควรปฏิบัติตนอย่างไรให้เหมาะสมต่อพระสงฆ์และได้ชื่อว่ามีมารยาทในการยืน การเดิน และการนั่งในโอกาสต่าง ๆ
3. เราควรปฏิบัติตนอย่างไรในการอาราธนาศีล การอาราธนาธรรม การอาราธนาพระปริตร และในวันธรรมสวนะ
4. ผลดีของการบริหารจิตและการเจริญปัญญาคืออะไร</td></tr>
<tr><td>ความรู้ของนักเรียนที่นำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน
นักเรียนจะรู้ว่า...
1. คำสำคัญ ได้แก่ ศาสนสถาน อาราธนา ธรรม-สวนะ บริหารจิต เจริญปัญญา แผ่เมตตา
2. วัดเป็นศาสนสถานที่สำคัญของพระพุทธศาสนา เราเป็นชาวพุทธควรมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาวัด โดยการช่วยกันบูรณะซ่อมแซม ไม่ทำลายให้</td><td>ทักษะ/ความสามารถของนักเรียนที่นำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน นักเรียนจะสามารถ...
1. อธิบายความสำคัญของวัดและวิธีปฏิบัติตนในการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาวัด
2. อธิบายและฝึกปฏิบัติตนให้เหมาะสมต่อพระสงฆ์
3. ฝึกยืน เดิน และนั่งในโอกาสต่าง ๆ ให้</td></tr>
</table>

เสียหาย รักษาความสะอาด บริจาคทรัพย์เพื่อบำรุงวัด และปรับปรุงสภาพวัดให้สวยงาม 3. พระสงฆ์เป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบและมีหน้าที่ในการสืบทอดพระพุทธศาสนา เราเป็นชาวพุทธควรปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสมต่อพระสงฆ์ทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ 4. การยืน การเดิน และการนั่งทั้งตามลำพังและต่อหน้าผู้อื่น มีมารยาทที่ควรปฏิบัติแตกต่างกันไปตามแต่กรณี เราเป็นชาวพุทธควรปฏิบัติให้ถูกต้องเหมาะสม 5. การอาราธนาศีล การอาราธนาธรรม และการ-อาราธนาพระปริตรเป็นศาสนพิธีที่ใช้ในโอกาสต่างกัน ชาวพุทธควรใช้ให้ถูกต้องเหมาะสมกับโอกาส 6. วันธรรมสวนะหรือวันพระเป็นวันฟังธรรมและทำความดีต่าง ๆ เมื่อถึงวันนี้เราควรปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ให้ถูกต้อง 7. การบริหารจิตและการเจริญปัญญาเป็นการทำจิตใจให้สงบ มั่นคง และมีความรู้ เราควรฝึกปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอด้วยการสวดมนต์ แผ่เมตตา ฝึกการยืน การเดิน การนั่ง การนอน ฝึกกำหนดรู้ความรู้สึก และฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน	ถูกต้องเหมาะสม 4. ฝึกอาราธนาศีล อาราธนาธรรม และอาราธนาพระปริตร 5. อธิบายและฝึกปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสมในวันธรรมสวนะ 6. อธิบายความหมายและวิธีปฏิบัติตนในการบริหารจิตและการเจริญปัญญา และฝึกปฏิบัติตามวิธีการนั้น ๆ
ขั้นที่ 2 ภาระงานและการประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง	
1. ภาระงานที่นักเรียนต้องปฏิบัติ 1.1 ระดมสมองและเสนอผลงานเรื่อง วิธีการบำรุงรักษาวัด 1.2 ฝึกปฏิบัติมารยาทชาวพุทธ 1.3 ฝึกกล่าวคำอาราธนาศีล คำอาราธนาธรรม และคำอาราธนาพระปริตร 1.4 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่ชาวพุทธทำในวันธรรมสวนะ 1.5 ฝึกกล่าวคำสวดมนต์ไหว้พระและแผ่เมตตา 1.6 ฝึกบริหารจิตและเจริญปัญญา	
2. วิธีการและเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 2.1 วิธีการประเมินผลการเรียนรู้	2.2 เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

1) การทดสอบ 2) การประเมินผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม 3) การประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม 4) การประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ	1) แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน 2) แบบประเมินผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม 3) แบบประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม 4) แบบประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ

3. สิ่งที่มุ่งประเมิน

3.1 ความเข้าใจ 6 ด้าน ได้แก่ การอธิบาย ชี้แจง การแปลความและตีความ การประยุกต์ ดัดแปลง และนำไปใช้ การมีมุมมองที่หลากหลาย การให้ความสำคัญและใส่ใจในความรู้สึกของผู้อื่น และการรู้จักตนเอง

3.2 ทักษะ/กระบวนการ เช่น การสื่อสาร การใช้เทคโนโลยี การคิด การแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม

3.3 คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม เช่น มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง รักความเป็นไทย รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีจิตสาธารณะ มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต

ขั้นที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 หน้าที่ชาวพุทธ	เวลา 2 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 มารยาทชาวพุทธ	เวลา 2 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 ศาสนพิธี	เวลา 2 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11 การบริหารจิตและการเจริญปัญญา	เวลา 4 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8
หน้าที่ชาวพุทธ

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม	**ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การปฏิบัติตนดี	**เวลา 2 ชั่วโมง**

1. สาระสำคัญ

วัดเป็นศาสนสถานที่สำคัญของพระพุทธศาสนา เป็นที่อยู่ของพระภิกษุสามเณรและเป็นที่ทำบุญของชาวบ้าน วัดมี 2 ประเภท คือ วัดหลวงหรือพระอารามหลวงและวัดราษฎร์ วัดเป็นสมบัติของชาวพุทธทุกคน เราเป็นชาวพุทธควรมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาวัด โดยการช่วยกันบูรณะซ่อมแซม ไม่ทำลายให้เสียหาย รักษาความสะอาด บริจาคทรัพย์เพื่อบำรุงวัด และปรับปรุงสภาพวัดให้สวยงาม

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

□ อภิปรายความสำคัญและมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาศาสนสถานของศาสนาที่ตนนับถือ *(ส 1.2 ป. 4/1)*

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมาย ประเภท และความสำคัญของวัดได้ (K)
2. บอกวิธีปฏิบัติตนและมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาวัดได้ (K, P)
3. มีความสนใจใฝ่เรียนรู้เรื่องวัดและปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องเมื่อไปวัด (A, P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ทดสอบก่อนเรียน 2. ซักถามความรู้เรื่อง หน้าที่ชาวพุทธ 3. ตรวจผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์-สุจริต ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

1. การมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาศาสนสถานหรือวัด
2. การแสดงความเคารพต่อศาสนสถานหรือวัด

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย ➡ ฟัง พูด อ่าน และเขียนข้อมูลเกี่ยวกับหน้าที่ชาวพุทธ

ศิลปะ ➡ ออกแบบและตกแต่งแผนที่ความคิดเกี่ยวกับหน้าที่ชาวพุทธ

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

ชั่วโมงที่ 21

1. ครูนำนักเรียนไปที่ห้องประชุมและให้นักเรียนสวดมนต์ไหว้พระ นั่งสมาธิ 3 นาที และแผ่เมตตา
2. ครูแจ้งตัวชี้วัดชั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
3. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน
4. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ เกี่ยวกับหน้าที่ชาวพุทธตามที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

5. ครูสนทนาซักถามนักเรียนถึงเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมา จากนั้นให้นักเรียนดูวีดิทัศน์เกี่ยวกับวัดหลวงหรือพระอารามหลวงและวัดราษฎร์
6. ครูตั้งประเด็นคำถามจากวีดิทัศน์ให้นักเรียนช่วยกันตอบ เช่น
   1) นักเรียนได้เรียนรู้อะไรบ้างจากการดูวีดิทัศน์
   2) ภายในวัดมีสิ่งก่อสร้างที่สำคัญอะไรบ้าง
   3) วัด 2 แห่งจากวีดิทัศน์ต่างกันอย่างไร รู้ได้อย่างไร
7. ครูสรุปความรู้จากวีดิทัศน์ให้นักเรียนฟังว่า วีดิทัศน์ที่ได้ดูกล่าวถึงวัด 2 ประเภท คือ วัดหลวงหรือพระอารามหลวงและวัดราษฎร์ สังเกตได้จากสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ เช่น โบสถ์ วิหาร กุฏิ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งก่อสร้างที่สำคัญภายในวัด
8. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาถึงการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาศาสนสถานหรือวัด โดยใช้ข้อมูลจากหนังสือเรียนและสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อสรุปว่า
   1) วัดเป็นที่อยู่ของพระภิกษุสามเณร
   2) วัดเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาหรือเป็นที่ทำบุญของชาวพุทธ
   3) วัดเป็นสถานที่อบรมคุณธรรม จริยธรรม
   4) วัดเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้าน
   5) วัดเป็นศูนย์กลางของการทำกิจกรรมพัฒนาหมู่บ้าน

6) วัดเป็นศูนย์รวมของศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และอื่น ๆ ของชุมชน

ดังนั้น เราในฐานะที่เป็นชาวพุทธควรมีส่วนร่วมในการบำรุงศาสนสถานหรือวัดตามกำลังหรือความสามารถที่จะกระทำได้

9. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4–6 คน ทำใบงานที่ 1 เรื่อง วิธีการบำรุงรักษาวัด แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง **จากนั้นให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบำรุงรักษาวัดหรือศาสนสถานของศาสนาต่าง ๆ ที่นับถือกันในประเทศสมาชิกอาเซียน สรุปและบันทึกผล**

10. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย พร้อมเปิดโอกาสให้กลุ่มที่ฟังซักถามและวิจารณ์ผลงานของกลุ่ม

11. ในขณะปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ให้ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

12. เมื่อนำเสนอผลงานครบทุกกลุ่มแล้ว ครูกล่าวชมเชยนักเรียนและร่วมสรุปความรู้จากใบงาน

13. ครูมอบหมายให้นักเรียนไปอ่านและสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับหน้าที่ชาวพุทธเรื่อง การแสดงความเคารพต่อศาสนสถานหรือวัด เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 22

14. ครูทบทวนความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ชาวพุทธเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาศาสนสถานหรือวัด จากนั้นสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านและสรุปมา ให้นักเรียนช่วยกันตอบ

15. ครูให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับหน้าที่ชาวพุทธเรื่อง การแสดงความเคารพต่อศาสนสถานหรือวัด

16. ครูให้นักเรียนร่วมกันเสนอแนะวิธีการแสดงความเคารพต่อศาสนสถานหรือวัดที่นอกเหนือจากวิธีการที่ได้เรียนมา

17. ครูกล่าวชมเชยนักเรียนที่ร่วมกันเสนอแนะวิธีการต่าง ๆ จากนั้นร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่เรียน แล้วให้นักเรียนบันทึกลงในสมุด

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

18. ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่อไปนี้

1) วัดในชุมชนของนักเรียนเป็นอย่างไร นักเรียนได้ช่วยบำรุงรักษาวัดในชุมชนของตนอย่างไรบ้าง

2) นอกจากวิธีการดังกล่าวนี้แล้ว การบำรุงรักษาวัดเราสามารถทำได้อย่างไรอีกบ้าง

19. ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า ถ้าต้องการอยู่ร่วมกันเป็นประชาคมอาเซียนที่ยั่งยืนและไม่ขัดแย้งกันเรื่องศาสนา เราควรปฏิบัติตนต่อศาสนสถานของศาสนาอื่น ๆ อย่างไร สรุปและบันทึกผล แล้วนำมาเรียนรู้ร่วมกันในชั้นเรียน

20. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับหน้าที่ชาวพุทธ แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

21. ครูแนะนำให้นักเรียนนำความรู้เกี่ยวกับวิธีการบำรุงรักษาวัดไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน รวมทั้งนำไปเผยแพร่ให้บุคคลอื่น เช่น คนในครอบครัว เพื่อนบ้าน คนในชุมชน ได้รู้และเข้าใจ

ขั้นที่ 5 สรุป

22. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ชาวพุทธเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาศาสนสถานหรือวัดและการแสดงความเคารพต่อศาสนสถานหรือวัด โดยให้นักเรียนบันทึกข้อสรุปลงในแบบบันทึกความรู้ หรือสรุปเป็นแผนที่ความคิดหรือผังมโนทัศน์ลงในสมุด พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

23. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านและสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับมารยาทชาวพุทธเรื่อง การปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระสงฆ์ เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

ครูนำนักเรียนไปวัดในโอกาสต่าง ๆ และร่วมกันพัฒนาวัด เช่น ทำความสะอาดเก็บกวาดขยะภายในวัด บริจาคทรัพย์สินเพื่อบำรุงวัด

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. แบบทดสอบก่อนเรียน
2. วีดิทัศน์เกี่ยวกับวัดหลวงหรือพระอารามหลวงและวัดราษฎร์
3. ใบงานที่ 1 เรื่อง วิธีการบำรุงรักษาวัด
4. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม
5. สื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สมบูรณ์แบบ ป. 4 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
6. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
7. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
8. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
9. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางการพัฒนา_____

2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางแก้ไข _____

3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____

   เหตุผล _____

4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้_____

   _____

ลงชื่อ_____**ผู้สอน**

_____/_____/_____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9

มารยาทชาวพุทธ

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การปฏิบัติตนดี	เวลา 2 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

พระสงฆ์เป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบและมีหน้าที่ในการสืบทอดพระพุทธศาสนา เราเป็นชาวพุทธควรปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสมต่อพระสงฆ์ทั้งในเรื่องการไปหาพระสงฆ์ การแสดงความเคารพพระสงฆ์ และการพบพระสงฆ์

การยืน การเดิน และการนั่งทั้งตามลำพังและต่อหน้าผู้อื่น มีมารยาทที่ควรปฏิบัติแตกต่างกันไปตามแต่กรณี เราเป็นชาวพุทธควรปฏิบัติให้ถูกต้องเหมาะสมในกรณีนั้น ๆ

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

- มีมารยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดีตามที่กำหนด *(ส 1.2 ป. 4/2)*

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายวิธีปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระสงฆ์ได้ (K)
2. มีความสนใจใฝ่เรียนรู้เรื่องพระสงฆ์และวิธีปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระสงฆ์ (A)
3. ปฏิบัติตนเหมาะสมต่อพระสงฆ์ในโอกาสต่าง ๆ ได้ (P)
4. อธิบายและฝึกยืน เดิน และนั่งในโอกาสต่าง ๆ ได้ถูกต้องเหมาะสม (P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ซักถามความรู้เรื่องมารยาทชาวพุทธ 2. ตรวจผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์-สุจริต ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

• มารยาทชาวพุทธ

1. การปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระสงฆ์
2. การยืน การเดิน และการนั่งที่เหมาะสมในโอกาสต่าง ๆ

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย ➡ ฟัง พูด อ่าน และเขียนข้อมูลเกี่ยวกับมารยาทชาวพุทธ

ศิลปะ ➡ ออกแบบและตกแต่งแผนที่ความคิดเกี่ยวกับมารยาทชาวพุทธ

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

ชั่วโมงที่ 23

1. ครูนำนักเรียนไปที่ห้องประชุมและให้นักเรียนสวดมนต์ไหว้พระ นั่งสมาธิ และแผ่เมตตา
2. ครูแจ้งตัวชี้วัดชั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
3. ครูตรวจผลงานของนักเรียน โดยสุ่มเลือกนักเรียน 2–3 คน เจ้าของผลงานให้ออกมาอ่านเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านและสรุปมาให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยครูคอยแนะนำและเสริมความรู้ จากนั้นครูสรุปแล้วเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

4. ครูให้นักเรียนทำใบงานที่ 2 เรื่อง การปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระสงฆ์ แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง
5. ครูอธิบายพร้อมซักถามนักเรียนเพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับการปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระสงฆ์ในเรื่อง การไปหาพระสงฆ์ที่วัด การแสดงความเคารพพระสงฆ์ การพบพระสงฆ์
6. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 6–8 คน แต่ละกลุ่มฝึกปฏิบัติมารยาทชาวพุทธในเรื่องต่อไปนี้
   1) การไปหาพระสงฆ์
   2) การแสดงความเคารพพระสงฆ์
   3) การพบพระสงฆ์
7. ครูและเพื่อนนักเรียน (ที่ครูมอบหมายให้เป็นผู้สังเกต) สังเกตการฝึกปฏิบัติของนักเรียนเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มตามแบบประเมินผลการฝึกปฏิบัติมารยาทชาวพุทธ
8. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสาธิตการปฏิบัติมารยาทชาวพุทธแต่ละเรื่องไม่ให้ซ้ำกัน จากนั้นร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อการฝึกปฏิบัติเพื่อหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาต่อไป
9. **ครูและร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นว่า จะปฏิบัติตนอย่างไรให้ถูกต้องเหมาะสม เมื่ออยู่ร่วมหรือพบเห็นสาวกของศาสนาต่าง ๆ ที่นับถือกันในประเทศสมาชิกอาเซียน สรุปและบันทึกผล**

10. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับมารยาทชาวพุทธเรื่อง การปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระสงฆ์ แล้วให้นักเรียนบันทึกความรู้ลงในสมุด

11. ครูมอบหมายให้นักเรียนไปอ่านและและสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับมารยาทชาวพุทธเรื่อง การยืน การเดิน และการนั่งที่เหมาะสมในโอกาสต่าง ๆ เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 24

12. ครูทบทวนความรู้เกี่ยวกับมารยาทชาวพุทธเรื่อง การปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระสงฆ์ จากนั้นเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ จากเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านและสรุปมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม แล้วให้ความรู้แก่นักเรียนเรื่อง การยืน การเดิน และการนั่งที่เหมาะสมในโอกาสต่าง ๆ

13. ครูให้นักเรียนกลุ่มเดิมฝึกปฏิบัติมารยาทชาวพุทธในเรื่องต่อไปนี้

1) การยืน

2) การเดิน

3) การการนั่ง

14. ครูและเพื่อนนักเรียน (ที่ครูมอบหมายให้เป็นผู้สังเกต) สังเกตการฝึกปฏิบัติของนักเรียนเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มตามแบบประเมินผลการฝึกปฏิบัติมารยาทชาวพุทธ

15. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสาธิตการปฏิบัติมารยาทชาวพุทธแต่ละเรื่องไม่ให้ซ้ำกัน จากนั้นร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อการฝึกปฏิบัติเพื่อหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาต่อไป

16. ในขณะปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ให้ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

17. ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่อไปนี้

1) เราควรปฏิบัติตนอย่างไรขณะที่สนทนากับพระสงฆ์

2) ในกรณีเดินผ่านพระสงฆ์ที่นั่งอยู่กับพื้น เราปฏิบัติตนต่อท่านเหมือนกับกรณีที่พระสงฆ์ยืนอยู่ได้หรือไม่ เพราะอะไร

3) เพราะเหตุใดขณะเดินตามพระสงฆ์จึงต้องเดินเยื้องไปทางด้านซ้ายมือของพระสงฆ์ และต้องเว้นระยะห่างประมาณ2–3 ก้าว

4) เพราะเหตุใดขณะที่ยืนต่อหน้าผู้ใหญ่เราจึงไม่ควรยืนตรงหน้าผู้ใหญ่ แต่ให้ยืนเฉียงไปทางด้านใดด้านหนึ่ง

5) การเดินตามลำพังกับการเดินกับผู้ใหญ่มีวิธีการปฏิบัติที่เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

6) คนที่ปฏิบัติตนได้ถูกต้องเหมาะสมในการยืน การเดิน และการนั่งจะได้รับผลดีอย่างไร

18. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับมารยาทชาวพุทธ แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

19. ครูแนะนำให้นักเรียนนำความรู้เกี่ยวกับมารยาทชาวพุทธ ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน รวมทั้งนำไปเผยแพร่ให้บุคคลอื่น เช่น คนในครอบครัว เพื่อนบ้าน คนในชุมชน ได้รู้และเข้าใจ

20. ครูให้นักเรียนเขียนบันทึกเหตุการณ์ที่ได้ปฏิบัติมารยาทชาวพุทธ พร้อมระบุผลที่ได้รับจากการปฏิบัติดังกล่าว

ขั้นที่ 5 สรุป

21. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง มารยาทชาวพุทธ โดยให้นักเรียนบันทึกข้อสรุปลงในแบบบันทึกความรู้ หรือสรุปเป็นแผนที่ความคิดหรือผังมโนทัศน์ลงในสมุด พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

22. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาเกี่ยวกับศาสนพิธีเรื่อง การปฏิบัติตนในการอาราธนาต่าง ๆ เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

ครูนำนักเรียนไปวัดใกล้โรงเรียนในโอกาสต่าง ๆ เช่น วันธรรมสวนะ วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ฝึกให้นักเรียนสังเกตการปฏิบัติมารยาทชาวพุทธของผู้ที่มาทำบุญที่วัดในเรื่องต่าง ๆ เช่น การแสดงความเคารพพระสงฆ์ การเดินผ่านพระสงฆ์ การเดินสวนทางกับพระสงฆ์ การเดินตามพระสงฆ์ การนั่งต่อหน้าพระสงฆ์ บันทึกผลการสังเกต และนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในชั้นเรียน

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. ใบงานที่ 2 เรื่อง การปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระสงฆ์
2. แบบประเมินผลการฝึกปฏิบัติมารยาทชาวพุทธ
3. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม
4. สื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สมบูรณ์แบบ ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
5. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
6. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
7. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
8. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางการพัฒนา_____

2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางแก้ไข _____

3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____

   เหตุผล _____

4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้_____

   _____

ลงชื่อ_____**ผู้สอน**

_____/_____/_____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10

ศาสนพิธี

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การปฏิบัติตนดี	เวลา 2 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

การอาราธนาศีล การอาราธนาธรรม และการอาราธนาพระปริตรเป็นพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาที่ใช้ในโอกาสต่างกัน ชาวพุทธควรปฏิบัติให้ถูกต้อง

วันธรรมสวนะเรียกกันทั่วไปว่า วันพระ เป็นวันทำความดี มีระเบียบพิธีและการปฏิบัติตนที่ชาวพุทธควรปฏิบัติให้ถูกต้องเหมาะสม

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

• ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนดได้ถูกต้อง *(ส 1.2 ป. 4/3)*

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายและขั้นตอนการปฏิบัติตนในการอาราธนาศีล การอาราธนาธรรม และการอาราธนาพระปริตรได้ (K)

2. มีความสนใจที่จะฝึกอาราธนาศีล อาราธนาธรรม และอาราธนาพระปริตร (A)

3. ฝึกอาราธนาศีล อาราธนาธรรม และอาราธนาพระปริตรได้ถูกต้องตามขั้นตอน (P)

4. ระบุวันธรรมสวนะและบอกระเบียบพิธีและการปฏิบัติตนได้ถูกต้อง (K)

5. ปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมในวันธรรมสวนะ (A, P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ซักถามความรู้เรื่อง ศาสนพิธี 2. ตรวจผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ มีความรับผิดชอบ ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

• ศาสนพิธี

1. การปฏิบัติตนในการอาราธนาต่าง ๆ
2. ระเบียบพิธีและการปฏิบัติตนในวันธรรมสวนะ

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย ➡ ฟัง พูด อ่าน และเขียนข้อมูลเกี่ยวกับศาสนพิธี

ศิลปะ ➡ วาดภาพระบายสีเกี่ยวกับกิจกรรมที่ชาวพุทธทำในวันธรรมสวนะ

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

ชั่วโมงที่ 25

1. ครูนำนักเรียนไปที่ห้องประชุมหรือห้องจริยธรรมและให้นักเรียนสวดมนต์ไหว้พระ นั่งสมาธิ และแผ่เมตตา

2. ครูแจ้งตัวชี้วัดชั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

3. ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับศาสนพิธีในประเด็นต่าง ๆ เช่น

1) ศาสนพิธีคืออะไร

2) ศาสนพิธีมีกี่ประเภท อะไรบ้าง

4. ครูให้นักเรียนช่วยกันตอบและยกตัวอย่างศาสนพิธี คนละ 1 ศาสนพิธี จากนั้นให้นักเรียนดูวีดิทัศน์เกี่ยวกับพิธีทำบุญเลี้ยงพระเนื่องในโอกาสต่าง ๆ เช่น ขึ้นบ้านใหม่ ฉลองครบรอบการก่อตั้งโรงเรียน

5. ครูและนักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า เราสามารถนำคุณลักษณะข้อใดของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติศาสนพิธีได้หรือไม่ อย่างไร

6. ครูให้นักเรียนสรุปขั้นตอนต่าง ๆ ของพิธีทำบุญเลี้ยงพระจากวีดิทัศน์ จากนั้นครูสรุปอีกครั้งเพื่อเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

7. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ จากเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม จากนั้นให้นักเรียนดูป้ายคำว่า อาราธนาศีล อาราธนาธรรม และอาราธนาพระปริตร แล้วซักถามนักเรียนในประเด็นต่าง ๆ ต่อไปนี้

1) ป้ายใดเป็นคำอาราธนาศีล ป้ายใดเป็นคำอาราธนาธรรม และป้ายใดเป็นคำอาราธนาพระปริตร

2) จากวีดิทัศน์คำอาราธนาใดไม่มีในพิธีทำบุญเลี้ยงพระ เพราะอะไร

3) จากวีดิทัศน์คำอาราธนาแต่ละประเภทอยู่ในขั้นตอนใดของพิธีทำบุญเลี้ยงพระ

8. ครูสรุปและอธิบายเกี่ยวกับความหมายและขั้นตอนการปฏิบัติตนในการอาราธนาประเภทต่าง ๆ

9. ครูให้นักเรียนจับคู่กับเพื่อนศึกษาและฝึกกล่าวคำอาราธนาศีล คำอาราธนาธรรม และคำอาราธนาพระปริตร พร้อมทั้งผลัดกันประเมินผลตามแบบประเมินผลการกล่าวอาราธนา

10. ครูสังเกตการฝึกปฏิบัติของนักเรียนเป็นรายบุคคลตามแบบประเมิน

11. ครูสุ่มนักเรียน 6 คู่ เพื่อให้ออกมาสาธิตการกล่าวคำอาราธนาศีล คำอาราธนาธรรม และคำอาราธนาพระปริตร

12. ครูให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับศาสนพิธีของศาสนาต่าง ๆ ที่นับถือกันในประเทศสมาชิกอาเซียน บันทึกผล แล้วนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในชั้นเรียน

13. ครูกล่าวชมเชยนักเรียนที่ออกมาสาธิตการกล่าวอาราธนาศีลและให้คำแนะนำเพื่อเป็นแนวทางปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาต่อไป

14. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตนในการอาราธนาต่าง ๆ แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

15. ครูมอบหมายให้นักเรียนไปอ่านและสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับศาสนพิธีเรื่อง ระเบียบพิธีและการปฏิบัติตนในวันธรรมสวนะ เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 26

16. ครูตรวจผลงานของนักเรียน โดยสุ่มเลือกนักเรียนเจ้าของผลงานให้ออกมาอ่านเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยครูคอยแนะนำและเสริมความรู้

17. ครูทบทวนความรู้เกี่ยวกับศาสนพิธีเรื่อง การปฏิบัติตนในการอาราธนาต่าง ๆ จากนั้นให้นักเรียนดูภาพการทำบุญตักบาตร การนั่งสมาธิ และการฟังธรรม พร้อมทั้งสรุปความรู้เกี่ยวกับภาพแล้วให้นักเรียนทำใบงานที่ 3 เรื่อง ชาวพุทธทำอะไรกันในวันธรรมสวนะ

18. ครูสุ่มเลือกนักเรียน 2–3 คน ให้ออกมานำเสนอผลงานของตนหน้าชั้นเรียน และร่วมกันแสดงความคิดเห็น แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

19. ครูให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับศาสนพิธีเรื่อง ระเบียบพิธีและการปฏิบัติตนในวันธรรมสวนะ

20. ครูซักถามนักเรียนว่า ระเบียบพิธีและการปฏิบัติตนในวันธรรมสวนะนอกเหนือจากที่ได้เรียนมายังมีอะไรอีกบ้างที่นักเรียนเคยเห็นหรือเคยได้ปฏิบัติร่วมกันคนในชุมชนของนักเรียน จากนั้นครูสรุปและเสริมความรู้ในส่วนที่นักเรียนยังไม่เข้าใจให้กับนักเรียน

21. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับระเบียบพิธีและการปฏิบัติตนในวันธรรมสวนะ แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

22. ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่ว่า ในการแสดงพระธรรมเทศนา ถ้าเราไม่อาราธนาศีลและอาราธนาธรรมจะได้หรือไม่ เพราะอะไร

23. ครูให้นักเรียนเลือกวาดภาพกิจกรรมที่ชาวพุทธควรทำในวันธรรมสวนะ 1 ภาพ พร้อมระบายสีให้สวยงาม และร่วมกันคัดเลือกภาพ 3 อันดับนำมาจัดป้ายนิเทศ

24. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับศาสนพิธี แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

25. ครูแนะนำให้นักเรียนนำความรู้เกี่ยวกับศาสนพิธีเรื่อง การอาราธนาศีล การอาราธนาธรรม และการอาราธนาพระปริตร และระเบียบพิธีการปฏิบัติตนในวันธรรมสวนะ ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน รวมทั้งนำไปเผยแพร่ให้บุคคลอื่น เช่น คนในครอบครัว เพื่อนบ้าน คนในชุมชน ได้รู้และเข้าใจ

26. ครูให้นักเรียนเขียนบันทึกเหตุการณ์ที่ได้ปฏิบัติศาสนพิธีหรือพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาดังกล่าว พร้อมระบุผลที่ได้รับจากการปฏิบัติดังกล่าว

ขั้นที่ 5 สรุป

27. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง ศาสนพิธี โดยให้นักเรียนบันทึกข้อสรุปลงในแบบบันทึกความรู้ หรือสรุปเป็นแผนที่ความคิดหรือผังมโนทัศน์ลงในสมุด พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

28. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านและสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับการบริหารจิตและการเจริญปัญญาเรื่องความหมายของสติสัมปชัญญะ สมาธิ และปัญญา เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

ครูนำนักเรียนไปวัดใกล้โรงเรียนในโอกาสต่าง ๆ เช่น วันธรรมสวนะหรือวันพระ วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. วีดิทัศน์เกี่ยวกับพิธีทำบุญเลี้ยงพระเนื่องในโอกาสต่าง ๆ เช่น ขึ้นบ้านใหม่ ฉลองครบรอบการก่อตั้งโรงเรียน

2. ป้ายคำอาราธนาศีล ป้ายคำอาราธนาธรรม และป้ายคำอาราธนาพระปริตร

3. แบบประเมินผลการฝึกกล่าวคำอาราธนา

4. ภาพการทำบุญตักบาตร การนั่งสมาธิ และการฟังธรรม

5. ใบงานที่ 3 เรื่อง ชาวพุทธทำอะไรกันในวันพระ

6. แบบบันทึกความรู้

7. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

8. สื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สมบูรณ์แบบ ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

9. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

11. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

11. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางการพัฒนา_____

2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางแก้ไข _____

3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____

   เหตุผล _____

4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้_____

   _____

ลงชื่อ_____**ผู้สอน**

_____/_____/_____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11

การบริหารจิตและการเจริญปัญญา

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม	**ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การปฏิบัติตนดี	**เวลา 4 ชั่วโมง**

1. สาระสำคัญ

การบริหารจิตและการเจริญปัญญาเป็นการทำจิตใจให้สงบ มั่นคง และมีความรู้ความเข้าใจ เราควรฝึกบริหารจิตและเจริญปัญญาอย่างสม่ำเสมอด้วยการสวดมนต์ไหว้พระ แผ่เมตตา ฝึกการยืน การเดิน การนั่ง การนอน ฝึกกำหนดความรู้สึก และฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

• เห็นคุณค่า และสวดมนต์ แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนา หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด *ส 1.1 (ป. 4/6)*

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายของการบริหารจิต การเจริญปัญญา สติสัมปชัญญะ สมาธิ และปัญญาได้ (K)
2. ระบุวิธีปฏิบัติของการบริหารจิตและการเจริญปัญญาได้ (K)
3. สวดมนต์ไหว้พระและแผ่เมตตาได้ (P)
4. ฝึกบริหารจิตและเจริญปัญญาได้ถูกต้องตามขั้นตอน (A, P)
5. มีความสนใจในการฝึกให้มีสติในการยืน การเดิน การนั่ง การนอน และการกำหนดความรู้สึก (A)
6. ฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน (A, P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ทดสอบหลังเรียน 2. ซักถามความรู้เรื่อง การบริหารจิตและการเจริญปัญญา 3. ตรวจผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ มีความรับผิดชอบ ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

• การบริหารจิตและการเจริญปัญญา

1. ความหมายของสติสัมปชัญญะ สมาธิ และปัญญา
2. การสวดมนต์ไหว้พระและแผ่เมตตา
3. วิธีปฏิบัติของการบริหารจิตและการเจริญปัญญา
4. การฝึกการยืน การเดิน การนั่ง และการนอนอย่างมีสติ
5. การฝึกกำหนดรู้ความรู้สึก
6. การฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย	➡	ฟัง พูด อ่าน และเขียนข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจิตและการเจริญปัญญา
ศิลปะ	➡	ร้องเพลงและทำท่าประกอบเพลง ศีรษะ

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

ชั่วโมงที่ 27

1. ครูนำนักเรียนไปที่ห้องประชุมหรือห้องจริยธรรมและให้นักเรียนสวดมนต์ไหว้พระ นั่งสมาธิและแผ่เมตตา

2. ครูแจ้งตัวชี้วัดชั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

3. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ จากเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านและสรุปมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม จากนั้นครูติดแผนภูมิเพลง ศีรษะ บนกระดานดำ ให้นักเรียนอ่าน 2–3 เที่ยว แล้วครูร้องเพลงและทำท่าทางประกอบให้นักเรียนดู 1 เที่ยว

4. ครูให้นักเรียนร้องเพลงและทำท่าทางประกอบคนเดียวเพื่อจับจังหวะก่อน เมื่อจับจังหวะได้และทำท่าทางได้ถูกแล้ว ให้นักเรียนจับคู่กับเพื่อน แล้วหันหน้าเข้าหากัน ร้องเพลง พร้อมทำท่าทางประกอบเป็นคู่ เริ่มจากจังหวะช้า ๆ ก่อน 2 เที่ยว และเร่งจังหวะเร็วขึ้นอีกประมาณ 2 เที่ยว

5. ครูชมเชยการทำท่าทางประกอบของนักเรียน แล้วสนทนากับนักเรียนถึงการกระทำของนักเรียนที่บางคนสามารถร้องเพลงและทำท่าทางประกอบเพลงได้โดยไม่ผิดพลาด เพราะมีสติ แต่บางคนกาย วาจา และใจไม่สัมพันธ์กัน ทำให้ผิดพลาดเพราะไม่มีสติและสมาธิ

6. ครูถามนักเรียนว่า ทำอย่างไรจึงจะมีสติและสมาธิในการกระทำต่าง ๆ ให้นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็น

7. ครูสรุปให้นักเรียนฟังว่า วิธีทำให้มีสติและสมาธิก็คือการหมั่นฝึกบริหารจิตและเจริญปัญญาอย่างสม่ำเสมอ **ซึ่งการฝึกบริหารจิตและการเจริญปัญญานั้น นักเรียนจะต้องปฏิบัติตนในทางสายกลาง คือ**

การไม่ยึดปฏิบัติใน 2 ทาง ได้แก่ การทำตนเองให้ลำบากเกินไปและการพัวพันหมกมุ่นอยู่ในกามสุข ซึ่งหลักการปฏิบัติตนดังกล่าวนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงนำมาใช้ในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สอนเน้นความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ซึ่งจะก่อให้เกิดการพัฒนาตนเองที่สมดุล มั่นคง และยั่งยืนต่อไป

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

8. ครูให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับการบริหารจิตและการเจริญปัญญาเรื่อง ความหมายของสติสัมปชัญญะ สมาธิ และปัญญา จากนั้นตั้งคำถามให้นักเรียนช่วยกันตอบ เช่น

1) สติสัมปชัญญะคืออะไร

2) ทำไมเราจึงต้องมีสมาธิในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

3) ปัญญามีประโยชน์ต่อเราอย่างไร

9. ครูกล่าวชมเชยนักเรียนที่ช่วยกันตอบคำถาม แล้วร่วมกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

10. ครูชี้ให้นักเรียนเห็นว่า สติสัมปชัญญะ สมาธิ และปัญญา ทั้ง 3 คำนี้มีความสัมพันธ์กัน ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันของเราต้องมีทั้งสติสัมปชัญญะ สมาธิ และปัญญา จึงจะทำให้การทำกิจกรรมนั้น ๆ ไม่ผิดพลาด มีความถูกต้อง และไม่เกิดอันตรายใด ๆ แต่การที่เราจะมีสติสัมปชัญญะ สมาธิ และปัญญาได้นั้นจะต้องหมั่นฝึกบริหารจิตและเจริญปัญญา

11. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว แล้วให้นักเรียนบันทึกลงในสมุด

12. ครูให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับวิธีการบริหารจิตและการเจริญปัญญาของศาสนาต่าง ๆ ในประเทศสมาชิกอาเซียน แล้วนำมาเรียนรู้ร่วมกันในชั้นเรียน

13. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านและสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับการบริหารจิตและการเจริญปัญญาเรื่อง การสวดมนต์ไหว้พระและแผ่เมตตา เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 28

14. ครูสุ่มเลือกนักเรียน 2–3 คน ให้ออกมานำเสนอสาระสำคัญเกี่ยวกับการบริหารจิตและการเจริญเรื่อง การสวดมนต์ไหว้พระและแผ่เมตตา ที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านและสรุปมาให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยครูสรุปและให้คำแนะนำหรือความรู้เพิ่มเติม

15. ครูให้นักเรียนดูวีดิทัศน์เกี่ยวกับการสวดมนต์ไหว้พระและการแผ่เมตตา จากนั้นให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว

16. ครูให้นักเรียนจับคู่กับเพื่อนฝึกกล่าวคำสวดมนต์ไหว้พระและแผ่เมตตา และบันทึกผลการฝึกปฏิบัติลงในสมุด

17. ครูสังเกตและประเมินผลการฝึกตามแบบประเมินผลการฝึก

18. ครูมอบหมายให้นักเรียนไปอ่านและสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับการบริหารจิตและการเจริญปัญญาเรื่อง วิธีปฏิบัติของการบริหารจิตและการเจริญปัญญาและการฝึกการยืน การเดิน การนั่ง และการนอนอย่างมีสติ เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 29

19. ครูทบทวนความรู้เกี่ยวกับการบริหารจิตและการเจริญปัญญาเรื่อง การสวดมนต์ไหว้พระและแผ่เมตตา จากนั้นครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ จากเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านและสรุปมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม

20. ครูให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติของการบริหารจิตและการเจริญปัญญา และการฝึกการยืน การเดิน การนั่ง และการนอนอย่างมีสติ พร้อมตั้งคำถามให้นักเรียนช่วยกันตอบ เช่น

1) ทำไมเราจึงต้องฝึกการบริหารจิตและการเจริญปัญญา

2) การบริหารจิตและการเจริญปัญญามีขั้นตอนปฏิบัติอย่างไร

3) ถ้าเราปฏิบัติตนถูกต้องตามขั้นตอนของการบริหารจิตและการเจริญปัญญาจะเกิดผลดีอย่างไร

21. ครูกล่าวชมเชยนักเรียนที่ช่วยกันตอบคำถาม แล้วร่วมกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

22. ครูให้นักเรียนดูวีดิทัศน์เกี่ยวกับการฝึกการยืน การเดิน การนั่ง และการนอนอย่างมีสติ

23. ครูให้นักเรียนฝึกการยืน การเดิน การนั่ง และการนอนอย่างมีสติ เพื่อให้นักเรียนมีสติในการทำกิจกรรมดังกล่าว

24. ครูสังเกตพฤติกรรมในการยืน การเดิน การนั่ง และการนอนอย่างมีสติของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมของนักเรียนในการยืน การเดิน การนั่ง และการนอน

25. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว แล้วให้นักเรียนบันทึกลงในสมุด

26. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านและสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับการบริหารจิตและการเจริญปัญญาเรื่อง การฝึกกำหนดรู้ความรู้สึก และการฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 30

27. ครูสุ่มเลือกนักเรียน 2–3 คน ให้ออกมานำเสนอผลการสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับการบริหารจิตและการเจริญปัญญาเรื่อง การฝึกกำหนดรู้ความรู้สึก และการฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน ที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านและสรุปมาให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยครูสรุป และให้คำแนะนำหรือความรู้เพิ่มเติม

28. ครูทบทวนความรู้เกี่ยวการบริหารจิตและการเจริญปัญญาเรื่อง วิธีปฏิบัติของการบริหารจิตและการเจริญปัญญา และการฝึกการยืน การเดิน การนั่ง และการนอนอย่างมีสติ จากนั้นให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับการบริหารจิตและการเจริญปัญญาเรื่อง การฝึกกำหนดรู้ความรู้สึก และการฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน แล้วตั้งคำถามให้นักเรียนช่วยกันตอบ เช่น

1) ทำไมเราจึงต้องฝึกกำหนดความรู้สึกและต้องฝึกตนเองให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน

2) ถ้าเราไม่มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียนจะเกิดผลเป็นอย่างไร

3) คนที่สมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียนจะเกิดผลดีอย่างไร

29. ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการฝึกกำหนดความรู้สึกและฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียนอย่างมีสติ

30. ครูให้นักเรียนฝึกกำหนดความรู้สึกและการฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน

31. ครูสังเกตพฤติกรรมในการฝึกกำหนดความรู้สึกและการฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียนของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมของนักเรียนในด้านการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

32. ครูให้นักเรียนศึกษาแนวทางการฝึกทำกิจกรรมอย่างมีสมาธิตามแนวทางของศาสนาอื่น ๆ ที่นับถือกันในประเทศสมาชิกอาเซียน แล้วนำมาฝึกปฏิบัติร่วมกันในชั้นเรียน

33. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับการบริหารจิตและเจริญปัญญา แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

34. ครูแนะนำให้นักเรียนนำความรู้เกี่ยวกับการบริหารจิตและการเจริญปัญญา ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน รวมทั้งนำไปเผยแพร่ให้บุคคลอื่น เช่น คนในครอบครัว เพื่อนบ้าน คนในชุมชน ได้รู้และเข้าใจ

ขั้นที่ 5 สรุป

35. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง การบริหารจิตและการเจริญปัญญา โดยให้นักเรียนบันทึกข้อสรุปลงในแบบบันทึกความรู้ หรือสรุปเป็นแผนที่ความคิดหรือผังมโนทัศน์ลงในสมุด พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

36. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนและช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

37. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ในแบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 6 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ด้านความรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม และด้านทักษะ/กระบวนการของนักเรียน

38. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับรัฐบาล เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

ครูนำนักเรียนไปวัดใกล้โรงเรียนในโอกาสต่าง ๆ เช่น วันธรรมสวนะหรือวันพระ วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการบริหารจิตและการเจริญปัญญาจากพระสงฆ์

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. แบบทดสอบหลังเรียน

2. แผนภูมิเพลง ศีรษะ

3. วีดิทัศน์เกี่ยวกับการสวดมนต์ไหว้พระ การแผ่เมตตา การฝึกยืน การเดิน การนั่ง และการนอนอย่างมีสติ รวมทั้งการฝึกกำหนดรู้ความรู้สึก

4. แบบประเมินผลการฝึกสวดมนต์ไหว้พระและแผ่เมตตา

5. แบบประเมินพฤติกรรมของนักเรียนในการยืน การเดิน การนั่ง และการนอน

6. แบบประเมินพฤติกรรมของนักเรียนในด้านการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียนของนักเรียน

7. แบบบันทึกความรู้

8. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

9. สื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สมบูรณ์แบบ ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์ วัฒนาพานิช จำกัด

10. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

11. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

12. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

13. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางการพัฒนา_____

2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางแก้ไข _____

3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____

   เหตุผล _____

4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้_____

   _____

ลงชื่อ_____**ผู้สอน**

_____/_____/_____

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5
การปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทย

เวลา 4 ชั่วโมง

ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน

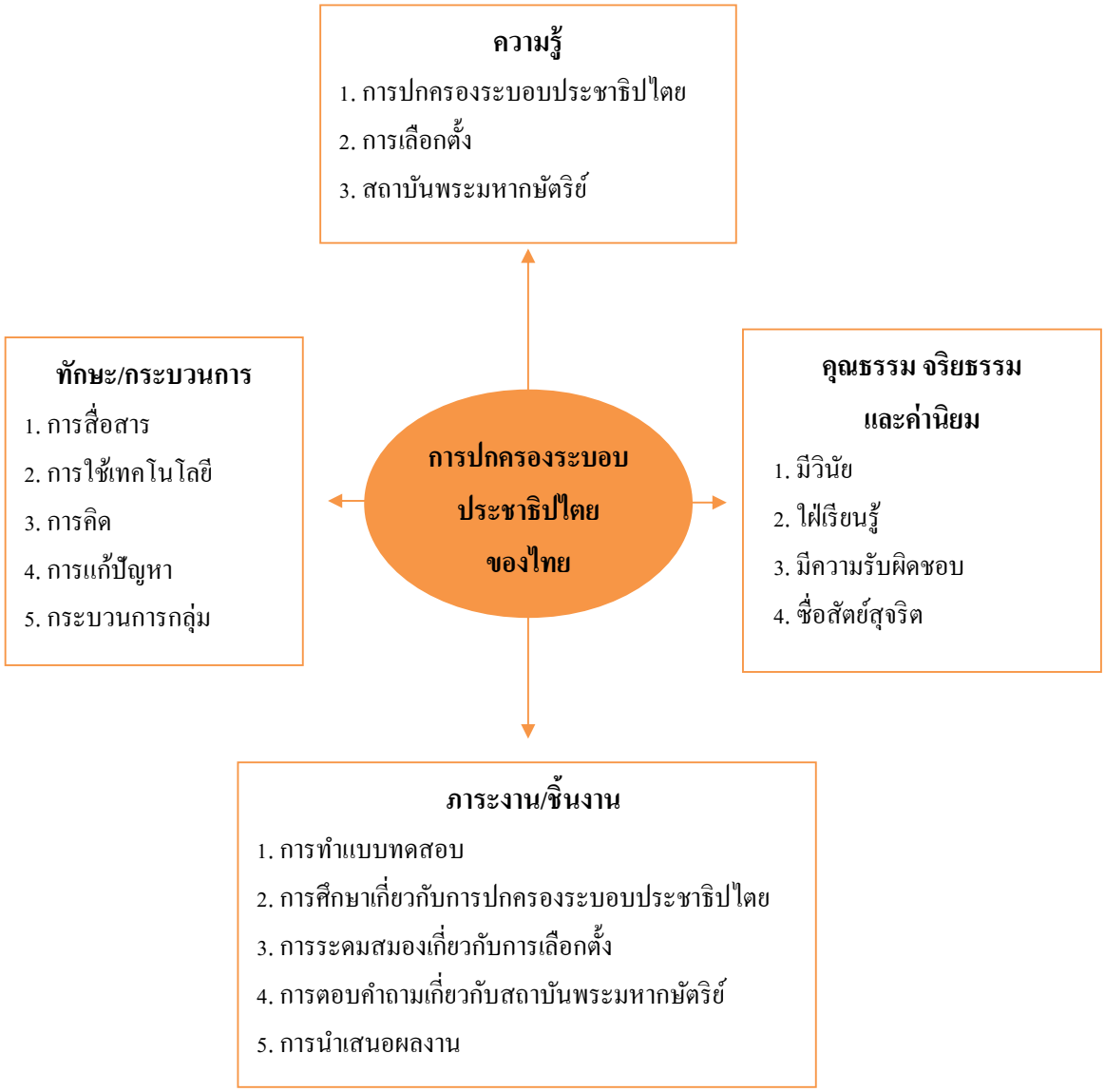

ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทย

<table>
<tr><th colspan="2">ขั้นที่ 1 ผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน</th></tr>
<tr><td colspan="2">ตัวชี้วัดชั้นปี
1. อธิบายอำนาจอธิปไตยและความสำคัญของระบอบประชาธิปไตย (ส 2.2 ป 4/1)
2. อธิบายบทบาท หน้าที่ของพลเมืองในกระบวนการเลือกตั้ง (ส 2.2 ป 4/2)
3. อธิบายความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (ส 2.2 ป 4/3)</td></tr>
<tr><td>ความเข้าใจที่คงทนของนักเรียน
นักเรียนจะเข้าใจว่า ...
1. การปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองที่เป็นของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน โดยประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ได้มีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองและมีสิทธิและเสรีภาพอย่างเท่าเทียมกัน
2. การใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของประชาชนชาวไทย ประชาชนต้องเข้าไปมีส่วนร่วมและมีบทบาทในกระบวนการเลือกตั้ง
3. สถาบันพระมหากษัตริย์มีความสำคัญต่อระบอบประชาธิปไตยของไทยเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น เราต้องเคารพและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ยิ่งชีวิต</td><td>คำถามสำคัญที่ทำให้เกิดความเข้าใจที่คงทน
1. อำนาจอธิปไตยและระบอบประชาธิปไตยมีความสำคัญต่อประเทศไทยและตัวเราเองอย่างไร
2. ในการเลือกตั้งแต่ละครั้งพลเมืองดีควรปฏิบัติตนอย่างไร
3. สถาบันพระมหากษัตริย์มีความสำคัญต่อระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยอย่างไร</td></tr>
<tr><td>ความรู้ของนักเรียนที่นำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน
นักเรียนจะรู้ว่า...
1. คำสำคัญ ได้แก่ อำนาจอธิปไตย ประมุข การเลือกตั้ง
2. การปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองที่ประชาชนมีสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค และได้รับประโยชน์สูงสุด
3. อำนาจอธิปไตยเป็นอำนาจสูงสุดที่ใช้ในการปกครองประเทศ มี 3 ด้าน ได้แก่ อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ
4. การเลือกตั้งเป็นกระบวนการทางการเมืองที่</td><td>ทักษะ/ความสามารถของนักเรียนที่นำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน นักเรียนจะสามารถ...
1. อธิบายความหมายและความสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย
2. อธิบายความหมาย ประเภท และความสำคัญของอำนาจอธิปไตย
3. อธิบายบทบาทหน้าที่ของพลเมืองในกระบวนการเลือกตั้ง
4. อธิบายความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ในระบอบประชาธิปไตยและแสดงออกถึงความเคารพและเทิดทูน</td></tr>
</table>

พลเมืองทุกคนจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วม โดยพลเมืองจะต้องปฏิบัติตามบทบาทของตนทั้งก่อนการเลือกตั้ง ระหว่างการเลือกตั้ง และหลังการเลือกตั้ง 5. สถาบันพระมหากษัตริย์มีความสำคัญต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากพระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะประมุขของชาติ ทรงเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตย และทรงเป็นที่เคารพสักการะของประชาชน ชาวไทยทุกคนต้องเคารพและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ยิ่งชีวิต	
ขั้นที่ 2 ภาระงานและการประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง	
1. ภาระงานที่นักเรียนต้องปฏิบัติ 1.1 ศึกษาเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย 1.2 ระดมสมองเกี่ยวกับการเลือกตั้ง 1.3 ตอบคำถามเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์	
2. วิธีการและเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 2.1 วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ 1) การทำแบบทดสอบ 2) การประเมินผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม 3) การประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม 4) การประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ	2.2 เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 1) แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน 2) แบบประเมินผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม 3) แบบประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม 4) แบบประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ
3. สิ่งที่มุ่งประเมิน 3.1 ความสามารถ 6 ด้าน ได้แก่ การอธิบาย ชี้แจง การแปลความและตีความ การประยุกต์ ดัดแปลงและนำไปใช้ การมีมุมมองที่หลากหลาย การให้ความสำคัญและใส่ใจในความรู้สึกของผู้อื่นและการรู้จักตนเอง 3.2 ทักษะ/กระบวนการ เช่น การสื่อสาร การใช้เทคโนโลยี การคิด การแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม 3.3 คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม เช่น มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง รักความเป็นไทย รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีจิตสาธารณะ มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต	

ขั้นที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้		
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12	การปกครองระบอบประชาธิปไตย	เวลา 2 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 13	การเลือกตั้ง	เวลา 1 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 14	สถาบันพระมหากษัตริย์	เวลา 1 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12
การปกครองระบอบประชาธิปไตย

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทย เวลา 2 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

การปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน ซึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง ประชาชนทุกคนมีสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคอย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยที่ประกอบด้วยอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

• อธิบายอำนาจอธิปไตยและความสำคัญของระบอบประชาธิปไตย *(ส 2.2 ป. 4/1)*

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายและความสำคัญของระบอบประชาธิปไตย (K)
2. อธิบายความหมายและประเภทของอำนาจอธิปไตย (K)
3. มีความสนใจใฝ่เรียนรู้เกี่ยวกับอำนาจอธิปไตยและระบอบประชาธิปไตย (A)
4. สื่อสารและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับอำนาจอธิปไตยและความสำคัญของระบอบประชาธิปไตยให้ผู้อื่นเข้าใจได้ (P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ทดสอบก่อนเรียน 2. ซักถามความรู้เรื่อง การปกครองระบอบประชาธิปไตย 3. ตรวจผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	□ ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ ความรับผิดชอบ ฯลฯ	□ ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

• การปกครองระบอบประชาธิปไตย

1. หลักการของการปกครองระบอบประชาธิปไตย
2. ลักษณะของการปกครองระบอบประชาธิปไตย
3. ความสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย
4. อำนาจอธิปไตย

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย	➡	ฟัง พูด อ่าน และเขียนข้อมูลเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย
ศิลปะ	➡	จัดป้ายนิเทศศัพท์ประชาธิปไตยน่ารู้และทำแผนที่ความคิดเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย
การงานอาชีพฯ	➡	ออกแบบและจัดทำสมุดข่าวประชาธิปไตย
ภาษาต่างประเทศ	➡	ฟัง พูด และเขียนคำศัพท์ภาษาภาษาอังกฤษพร้อมทั้งคำแปลเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

ชั่วโมงที่ 31

1. ครูแจ้งตัวชี้วัดชั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
2. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน
3. ครูนำภาพอนุสาวรีย์ประชาธิปไตยมาให้นักเรียนดู แล้วซักถามว่า ภาพนี้เป็นสัญลักษณ์ของสิ่งใด ให้นักเรียนช่วยกันตอบ จากนั้นครูซักถามนักเรียนว่า นอกจากภาพนี้แล้วยังมีสัญลักษณ์อะไรอีกบ้างที่แสดงถึงประชาธิปไตย
4. ครูสรุปคำตอบของนักเรียน แล้วเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

5. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ จากเรื่อง การปกครองระบอบประชาธิปไตย ที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านและสรุปข้อมูลมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม
6. ครูอธิบายความหมายของการปกครองระบอบประชาธิปไตย พร้อมเขียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษของคำว่า ประชาธิปไตย บนกระดานดำ อ่านให้นักเรียนฟัง แล้วให้นักเรียนอ่านตาม
7. ครูสนทนาซักถามนักเรียนว่า การปกครองระบอบประชาธิปไตยมีหลักการและลักษณะอย่างไร ให้นักเรียนช่วยกันตอบ

8. เมื่อนักเรียนช่วยกันตอบคำถามเสร็จแล้ว ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปคำตอบ โดยให้นักเรียนบันทึกคำตอบลงในสมุด จากนั้นครูกล่าวชมเชยและให้กำลังใจนักเรียน

9. ครูให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเพื่อตอบคำถามว่า หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในข้อใดที่คล้ายคลึงกับลักษณะของการปกครองระบอบประชาธิปไตย และคล้ายคลึงกันอย่างไร โดยให้นักเรียนตอบลงในสมุด แล้วนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

10. หลังจากที่นักเรียนนำเสนอผลงานจนครบทุกคนแล้ว ครูสรุป และอธิบายเพิ่มเติมในส่วนที่ยังไม่ถูกต้องหรือยังไม่ครบถ้วน

ชั่วโมงที่ 32

11. ครูทบทวนความรู้เดิมของนักเรียนที่ได้เรียนมาในครั้งที่แล้ว

12. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม และมอบหมายให้ศึกษาข้อมูลดังนี้

กลุ่มที่ 1 ศึกษาข้อมูลเรื่อง ความสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย

กลุ่มที่ 2 ศึกษาข้อมูลเรื่อง อำนาจนิติบัญญัติ

กลุ่มที่ 3 ศึกษาข้อมูลเรื่อง อำนาจบริหาร

กลุ่มที่ 4 ศึกษาข้อมูลเรื่อง อำนาจตุลาการ

13. แต่ละกลุ่มสรุป บันทึกผล แล้วส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

14. หลังจากที่นักเรียนนำเสนอผลงานครบทุกกลุ่มแล้ว ครูสรุปและอธิบายเพิ่มเติมในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์

15. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง อำนาจอธิปไตย โดยให้นักเรียนสรุปลงในแบบบันทึกความรู้

16. ครูอธิบายให้นักเรียนฟังว่า อาเซียนประกอบด้วยประเทศสมาชิกทั้งหมด 10 ประเทศ ซึ่งแต่ละประเทศก็จะใช้ระบอบการเมืองการปกครองที่เหมาะสมกับประเทศของตน

17. ครูให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับประเทศสมาชิกอาเซียนที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตย สรุปผล แล้วนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในชั้นเรียน

18. ในขณะปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ให้ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

19. ครูให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ เช่น

1) เพราะอะไรการปกครองระบอบประชาธิปไตยจึงต้องให้ความสำคัญกับเสียงส่วนน้อยด้วย

2) นักเรียนคิดว่าการปกครองระบอบประชาธิปไตยมีความสำคัญต่อตนเองอย่างไรบ้าง

20. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4–6 คน แต่ละกลุ่มช่วยกันทำใบงานที่ 1 เรื่อง การปกครองระบอบประชาธิปไตย

21. ครูสุ่มเลือกตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน เมื่อนักเรียนนำเสนอเสร็จแล้วครูชมเชยและให้กำลังใจนักเรียน จากนั้นร่วมกันเฉลยคำตอบในใบงาน

22. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

23. ครูแนะนำให้นักเรียนนำประโยชน์ที่ได้จากการเรียนรู้เรื่อง การปกครองระบอบประชาธิปไตย ไปใช้ในชีวิตประจำวัน รวมทั้งนำไปเผยแพร่ให้บุคคลอื่น เช่น คนในครอบครัว เพื่อนบ้าน คนในชุมชนได้รู้และเข้าใจ

ขั้นที่ 5 สรุป

24. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง การปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยให้นักเรียนสรุปเป็นแผนที่ความคิดหรือผังมโนทัศน์ลงในสมุด พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

25. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาและสรุปเกี่ยวกับการเลือกตั้ง พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นว่า การเลือกตั้งคืออะไร และพลเมืองดีมีบทบาทหน้าที่ในกระบวนการเลือกตั้งอย่างไรบ้าง เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

1. ครูให้นักเรียนติดตามข่าวที่เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย แล้วสรุปข่าวโดยจัดทำเป็นสมุดข่าวประชาธิปไตย

2. ครูให้นักเรียนหาคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่เกี่ยวกับประชาธิปไตย พร้อมทั้งคำแปล คนละ 1 คำ เพื่อนำไปจัดทำป้ายนิเทศศัพท์ประชาธิปไตยน่ารู้

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. แบบทดสอบก่อนเรียน
2. ภาพอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย
3. ใบงานที่ 1 เรื่อง การปกครองระบอบประชาธิปไตย
4. แบบบันทึกความรู้
5. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม
6. สื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สมบูรณ์แบบ ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
7. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
8. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
9. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางการพัฒนา _____

2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางแก้ไข _____

3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____

   เหตุผล _____

4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้_____

   _____

ลงชื่อ _____**ผู้สอน**

_____/_____/_____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 13
การเลือกตั้ง

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทย เวลา 1 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

การเลือกตั้งเป็นกระบวนการทางการเมืองที่พลเมืองทุกคนจะต้องปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตน

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

• อธิบายบทบาทหน้าที่ของพลเมืองในกระบวนการเลือกตั้ง *(ส 2.2 ป 4/2)*

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกบทบาทหน้าที่ของพลเมืองในกระบวนการเลือกตั้งได้ (K)
2. สนใจและเห็นความสำคัญของการเลือกตั้ง (A)
3. ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของพลเมืองในกระบวนการเลือกตั้งได้ (P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม(A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ(P)
1. ซักถามความรู้เรื่อง การเลือกตั้ง 2. ตรวจผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	□ ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ ความรับผิดชอบ ฯลฯ	□ ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

• การเลือกตั้ง
  – บทบาทหน้าที่ของพลเมืองดีในกระบวนการเลือกตั้ง

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย ➡ ฟัง พูด อ่าน และเขียนข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

ศิลปะ ➡ ทำแผนที่ความคิดบทบาทของพลเมืองดีในการเลือกตั้ง

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

ชั่วโมงที่ 33

1. ครูนำภาพข่าวการเลือกตั้งให้นักเรียนดู และอ่านข่าวการเลือกตั้งให้นักเรียนฟัง

2. ครูอธิบายว่า การเลือกตั้งเป็นกระบวนการทางการเมืองที่สำคัญ ดังนั้น พลเมืองทุกคนจึงต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

3. ครูตรวจผลงานของนักเรียน โดยสุ่มเลือกนักเรียนเจ้าของผลงานให้ออกมาอ่านเรื่อง การเลือกตั้งที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านและสรุปเนื้อหามาให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยครูสรุปความคิดเห็นของนักเรียนและให้คำแนะนำหรือความรู้เพิ่มเติม

4. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 3–5 คน จากนั้นให้แต่ละกลุ่มระดมสมองเพื่อแสดงความคิดเห็นเรื่อง บทบาทหน้าที่ของพลเมืองดีในกระบวนการเลือกตั้ง แล้วบันทึกผลลงในแบบบันทึกผลการระดมสมอง

5. ครูให้แต่ละกลุ่มสรุปความคิดเห็นของกลุ่มตน และส่งตัวแทนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

6. เมื่อแต่ละกลุ่มนำเสนอเสร็จแล้ว ครูกล่าวชมเชยและให้กำลังใจนักเรียน จากนั้นให้นักเรียนช่วยกันสรุปความรู้ที่ได้รับจากการนำเสนอของทุกกลุ่ม

7. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้งของประเทศสมาชิกอาเซียน แล้วสรุปผลลงในแบบบันทึกความรู้ จากนั้นส่งตัวแทนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

8. หลังจากที่นำเสนอผลงานครบทุกกลุ่มแล้ว ครูสรุปและอธิบายเพิ่มเติม พร้อมทั้งกล่าวชมเชยนักเรียน

9. ในขณะปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ให้ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

10. ครูให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นในประเด็นว่า ในฐานะที่เป็นเด็ก เราจะมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งได้หรือไม่ อย่างไร

11. ครูให้นักเรียนทำใบงานที่ 2 เรื่อง บทบาทหน้าที่ของพลเมืองดีในกระบวนการเลือกตั้ง

12. ครูและนักเรียนร่วมกันเฉลยใบงาน

13. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

14. ครูแนะนำให้นักเรียนนำความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

15. ครูสุ่มเลือกนักเรียนออกมาบอกวิธีการนำความรู้เรื่อง บทบาทหน้าที่ของพลเมืองดีในกระบวนการเลือกตั้งไปประยุกต์ใช้กับการเลือกตั้งในโรงเรียน แล้วกล่าวชมเชยนักเรียน

ขั้นที่ 5 สรุป

16. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง การเลือกตั้ง โดยให้นักเรียนสรุปความรู้เป็นแผนที่ความคิดหรือผังมโนทัศน์ลงในสมุด พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

17. ครูมอบหมายให้นักเรียนสืบค้นและสรุปข้อมูลเกี่ยวกับความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4–6 คน สำรวจสถิติการเลือกตั้งในท้องถิ่นของตน บันทึกข้อมูลแล้วนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. ภาพและข่าวการเลือกตั้ง

2.ใบงานที่ 2 เรื่อง บทบาทหน้าที่ของพลเมืองดีในกระบวนการเลือกตั้ง

3. แบบบันทึกผลการระดมสมอง

4. แบบบันทึกความรู้

5. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

6. สื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สมบูรณ์แบบ ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์ วัฒนาพานิช จำกัด

7. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์ วัฒนาพานิช จำกัด

8. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

9. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางการพัฒนา _____

2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางแก้ไข _____

3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____

   เหตุผล _____

4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้_____

   _____

ลงชื่อ _____**ผู้สอน**

_____/_____/_____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 14
สถาบันพระมหากษัตริย์

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทย เวลา 1 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

ประเทศไทยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ดังนั้น พระมหากษัตริย์จึงทรงมีความสำคัญต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยเป็นอย่างยิ่ง

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

• อธิบายความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ตามระบอบประชาธิปไตย *(ส 2.2 ป 4/3)*

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ตามระบอบประชาธิปไตยได้ (K)
2. ชื่นชมและสนใจใฝ่เรียนรู้เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ตามระบอบประชาธิปไตย (A)
3. แสดงความเคารพและเทิดทูนต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม (P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะกระบวนการ (P)
1. ทดสอบหลังเรียน 2. ซักถามความรู้เรื่อง สถาบันพระมหากษัตริย์ 3. ตรวจผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ ความรับผิดชอบ ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

• สถาบันพระมหากษัตริย์

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย ➡ ฟัง พูด อ่าน และเขียนข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์

ศิลปะ ➡ วาดภาพ ระบายสี และทำแผนที่ความคิดเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

ชั่วโมงที่ 34

1. ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ไทย โดยใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนสนใจ เช่น

1) พระมหากษัตริย์องค์ปัจจุบันของไทยทรงมีพระนามว่าอะไร

2) พระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรีลำดับที่เท่าไร

3) พระองค์ทรงครองราชย์มาเป็นเวลากี่ปี

ให้นักเรียนช่วยกันตอบ โดยใช้ความรู้จากเรื่อง สถาบันพระมหากษัตริย์ ที่ได้รับมอบหมายให้ไปสืบค้นและสรุปข้อมูลมา

2. ครูสรุปคำตอบของนำกเรียน แล้วเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

3. ครูซักถามนักเรียนแต่ละคนว่า สถาบันพระมหากษัตริย์มีความสำคัญต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยอย่างไร ให้นักเรียนตอบ โดยครูเขียนคำตอบลงบนกระดานดำ

4. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปคำตอบที่ได้ แล้วให้นักเรียนบันทึกลงในสมุด

5. ครูให้นักเรียนช่วยกันศึกษาค้นคว้าว่า หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวข้องกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอย่างไร แล้วบันทึกผลลงในสมุด

6. หลังจากที่นักเรียนศึกษาค้นคว้าเสร็จแล้ว ครูอธิบายว่า หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัวชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ เมื่อ พ.ศ. 2540 เป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของคนไทย ที่จะนำไปสู่ความพอเพียงและสามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงในสังคมโลกาภิวัตน์ได้ ดังนั้น จึงถือว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นผู้คิดค้นหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

7. ครูให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าประเทศสมาชิกอาเซียนที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเช่นเดียวกับไทย สรุป แล้วนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในชั้นเรียน

8. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้า โดยให้นักเรียนบันทึกลงในแบบบันทึกความรู้

9. ในขณะปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ให้ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

10. ครูให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นในประเด็นว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีบทบาทในการพัฒนาประเทศไทยอย่างไรบ้าง

11. ครูให้นักเรียนวาดภาพกิจกรรมของพระมหากษัตริย์ที่เกี่ยวข้องกับการปกครองของไทย เช่น การพระราชทานรัฐธรรมนูญ การแต่งตั้งคณะรัฐมนตรีชุดใหม่ พร้อมกับตั้งชื่อภาพและระบายสีให้สวยงาม

12. ครูให้นักเรียนนำเสนอผลงานพร้อมบรรยายภาพหน้าชั้นเรียน

13. ครูและนักเรียนร่วมกันเลือกภาพนำมาจัดป้ายนิเทศแสดงผลงานหน้าชั้นเรียน

14. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

15. ครูแนะนำให้นักเรียนนำความรู้เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยยกตัวอย่างคุณธรรมต่าง ๆ ของพระมหากษัตริย์มาประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์

16. ครูสุ่มเลือกนักเรียนให้ยกตัวอย่างคุณธรรมของพระมหากษัตริย์ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

ขั้นที่ 5 สรุป

17. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง สถาบันพระมหากษัตริย์ โดยให้นักเรียนบันทึกข้อสรุปลงในแบบบันทึกความรู้ หรือสรุปเป็นแผนที่ความคิดหรือผังมโนทัศน์ลงในสมุด พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

18. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนและช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

19. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ในแบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ด้านความรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม และด้านทักษะ/กระบวนการของนักเรียน

20. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ที่ 6 พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย เรื่อง พลเมืองดีของชุมชน พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นว่า เราจะปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของชุมชนได้อย่างไร เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

ครูให้นักเรียนรวบรวมข่าวพระราชกรณียกิจของสถาบันพระมหากษัตริย์ไทยในรอบ 1 สัปดาห์ที่ผ่านมา แล้วนำมาแลกเปลี่ยนความรู้กันในชั้นเรียน

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. แบบทดสอบหลังเรียน

2. แบบบันทึกความรู้

3. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

4. สื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สมบูรณ์แบบ ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

5. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

6. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

7. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

8. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางการพัฒนา _____

2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางแก้ไข _____

3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____

   เหตุผล _____

4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้_____

   _____

ลงชื่อ _____**ผู้สอน**

_____/_____/_____

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6
พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

เวลา 8 ชั่วโมง

ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน

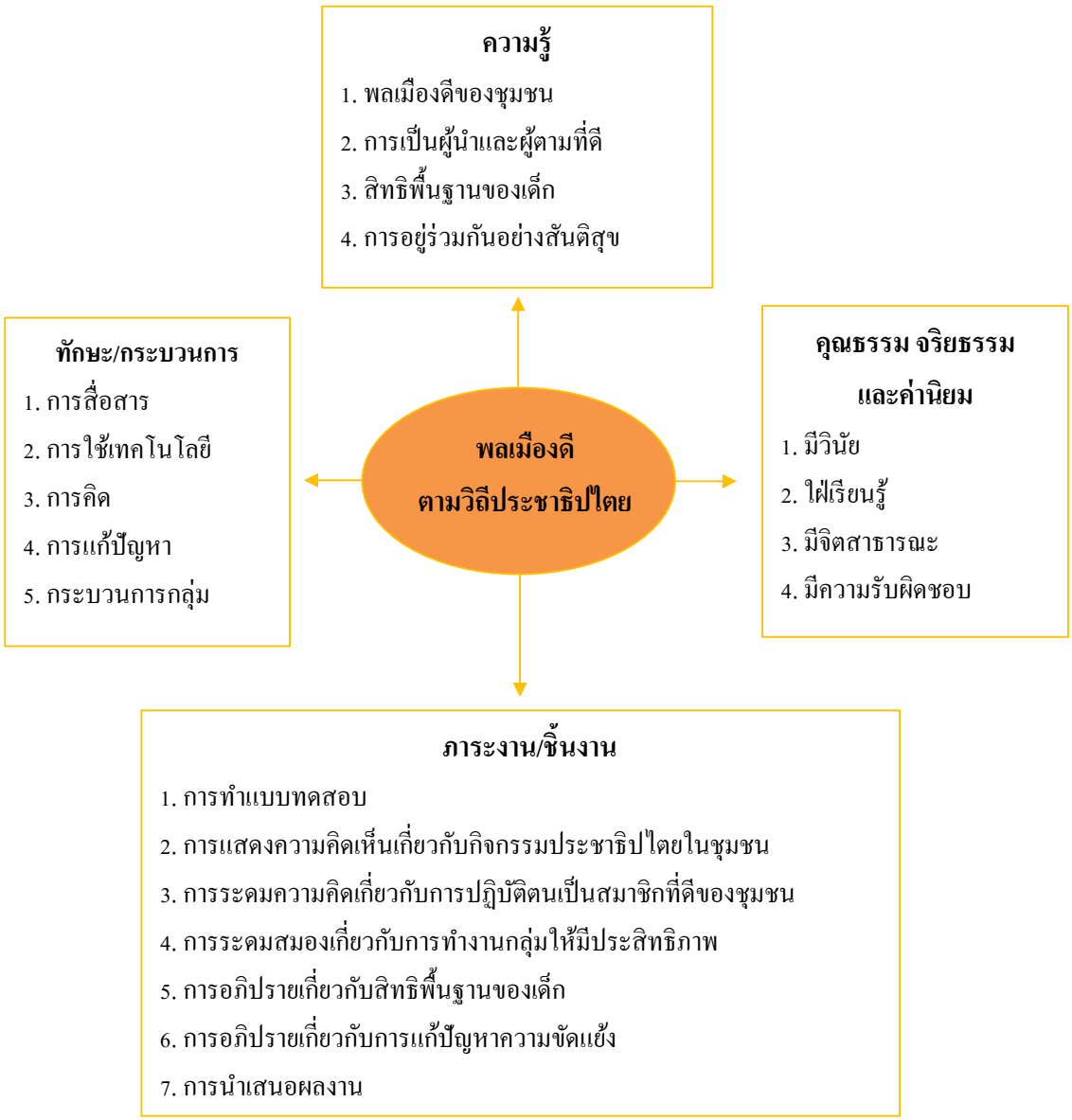

ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้
หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

<table>
<tr><th colspan="2">ขั้นที่ 1 ผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน</th></tr>
<tr><td colspan="2">ตัวชี้วัดชั้นปี
1. ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชน (ส 2.1 ป. 4/1)
2. ปฏิบัติตนในการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี (ส 2.1 ป. 4/2)
3. วิเคราะห์สิทธิพื้นฐานที่เด็กทุกคนพึงได้รับตามกฎหมาย (ส 2.1 ป. 4/3)
4. เสนอวิธีการที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในชีวิตประจำวัน (ส 2.1 ป. 4/5)</td></tr>
<tr><td>ความเข้าใจที่คงทนของนักเรียน
นักเรียนจะเข้าใจว่า...
1. การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีจะทำให้ชุมชนและประเทศชาติเจริญก้าวหน้า และทุกคนอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข
2. ในสังคมจะต้องมีทั้งผู้นำและผู้ตาม โดยแต่ละคนก็จะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามฐานะที่ตนเป็นอยู่ให้ถูกต้อง
3. สิทธิพื้นฐานที่เด็กทุกคนพึงได้รับ ได้แก่ ได้รับการปฏิบัติที่เป็นธรรม ได้รับประโยชน์สูงสุด มีสิทธิที่จะมีชีวิต อยู่รอด และได้รับการพัฒนาทางด้านจิตใจ อารมณ์ และสังคม
4. ปัญหาความขัดแย้งเกิดขึ้นได้ในทุกสังคม ซึ่งเมื่อเกิดขึ้นแล้วก็จะต้องแก้ไข โดยการหาสาเหตุและดำเนินการแก้ไขปัญหา</td><td>คำถามสำคัญที่ทำให้เกิดความเข้าใจที่คงทน
1. การเป็นพลเมืองดีของชุมชนมีวิธีการปฏิบัติอย่างไร
2. ผู้นำและผู้ตามที่ดีจะต้องปฏิบัติตนอย่างไร
3. สิทธิพื้นฐานของเด็กมีอะไรบ้าง
4. วิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งในสังคมให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุขมีอะไรบ้าง</td></tr>
<tr><td>ความรู้ของนักเรียนที่นำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน
นักเรียนจะรู้ว่า...
1. คำสำคัญ ได้แก่ สิทธิ สัญชาติ ศีลธรรม
2. การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีจะต้องเคารพสิทธิของผู้อื่นและกฎเกณฑ์ของสังคม รวมทั้งต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมประชาธิปไตยในชุมชน และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน
3. ผู้นำ คือ ผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ดูแลบังคับบัญชาหรือมีความสามารถจูงใจให้ผู้อื่นคิดหรือ</td><td>ทักษะ/ความสามารถของนักเรียนที่นำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน นักเรียนจะสามารถ...
1. อธิบายวิธีปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของชุมชน
2. อธิบายวิธีปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี
3. อธิบายสิทธิพื้นฐานของเด็กที่พึงได้รับตามกฎหมาย
4. อภิปรายสาเหตุของความขัดแย้ง และเสนอแนะวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่จะช่วยให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข</td></tr>
</table>

ปฏิบัติตามได้ ส่วนผู้ตามมีหน้าที่ปฏิบัติตามคำสั่งหรืองานที่ผู้นำมอบหมายให้ ซึ่งผู้นำและผู้ตามจะมีหลายระดับ ได้แก่ ระดับห้องเรียน โรงเรียน และชุมชน 4. สิทธิพื้นฐานที่เด็กทุกคนพึงได้รับมีหลายด้าน ได้แก่ เด็กต้องได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกัน เด็กต้องได้รับประโยชน์สูงสุด และเด็กมีสิทธิที่จะมีชีวิต อยู่รอด และได้รับการพัฒนาทางด้านจิตใจ อารมณ์ และสังคม ซึ่งประกอบด้วย สิทธิที่จะมีชีวิต สิทธิที่จะได้รับการปกป้อง สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา และสิทธิที่จะมีส่วนร่วม 5. ในการอยู่ร่วมกันหากเกิดความขัดแย้งขึ้น จะต้องร่วมกันค้นหาสาเหตุและแก้ปัญหาความขัดแย้งนั้นด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข	
ขั้นที่ 2 ภาระงานและการประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง	
1. ภาระงานที่นักเรียนต้องปฏิบัติ 1.1 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมประชาธิปไตยในชุมชน 1.2 ระดมความคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน 1.3 ระดมสมองเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มให้มีประสิทธิภาพ 1.4 อภิปรายเกี่ยวกับสิทธิพื้นฐานของเด็ก 1.5 อภิปรายเกี่ยวกับการแก้ปัญหาความขัดแย้ง	
2. วิธีการและเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 2.1 วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ 1) การทำแบบทดสอบ 2) การประเมินผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม 3) การประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม 4) การประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ	2.2 เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 1) แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน 2) แบบประเมินผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม 3) แบบประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม 4) แบบประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ

3. สิ่งที่มุ่งประเมิน

3.1 ความสามารถ 6 ด้าน ได้แก่ การอธิบาย ชี้แจง การแปลความและตีความ การประยุกต์ ดัดแปลง และนำไปใช้ การมีมุมมองที่หลากหลาย การให้ความสำคัญและใส่ใจในความรู้สึกของผู้อื่น และการรู้จักตนเอง

3.2 ทักษะ/กระบวนการ เช่น การสื่อสาร การใช้เทคโนโลยี การคิด การแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม

3.3 คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม เช่น มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง รักความเป็นไทย รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีจิตสาธารณะ มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต

ขั้นที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 15	พลเมืองดีของชุมชน	เวลา 2 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 16	การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	เวลา 2 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 17	สิทธิพื้นฐานของเด็ก	เวลา 2 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 18	การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข	เวลา 2 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 15
พลเมืองดีของชุมชน

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม	**ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**
หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย	**เวลา 2 ชั่วโมง**

1. สาระสำคัญ

การเป็นพลเมืองดีของชุมชนสามารถปฏิบัติได้ด้วยการเป็นสมาชิกที่ดีและเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมประชาธิปไตยในชุมชน

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

• ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชน *(ส 2.1 ป 4/1)*

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกวิธีปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชนได้ (K)

2. เห็นประโยชน์ของการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชน (A)

3. ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม (P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะกระบวนการ (P)
1. ทดสอบก่อนเรียน 2. ซักถามความรู้เรื่อง พลเมืองดีของชุมชน 3. ตรวจผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

• พลเมืองดีของชุมชน

1. การเข้าร่วมกิจกรรมประชาธิปไตยในชุมชน
2. การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน

6. แนวทางการบูรณาการ

ภาษาไทย ➡ ฟัง พูด อ่าน และเขียนข้อมูลเกี่ยวกับพลเมืองดีของชุมชน

ศิลปะ ➡ ทำแผนที่ความคิดเกี่ยวกับพลเมืองดีของชุมชน

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

ชั่วโมงที่ 35

1. ครูแจ้งตัวชี้วัดชั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
2. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน
3. ครูให้นักเรียนดูภาพข่าวบุคคลที่ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี
4. ครูซักถามนักเรียนว่า นักเรียนอยากจะปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีเช่นในข่าวนี้หรือไม่
5. ครูสรุปให้นักเรียนฟังว่า การอยู่ร่วมกันในสังคม สมาชิกของสังคมจะต้องปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีเพื่อที่จะอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

6. ครูสุ่มเลือกนักเรียน 3 คน ให้ออกมาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพลเมืองดีของชุมชนที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมาให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยครูสรุปความคิดเห็นของนักเรียนและให้คำแนะนำหรือความรู้เพิ่มเติม
7. ครูอธิบายความหมายของคำว่า พลเมืองดี จากนั้นให้นักเรียนดูภาพเกี่ยวกับเข้าร่วมกิจกรรมประชาธิปไตยในชุมชนที่นักเรียนสามารถพบเห็นได้ทั่วไป เช่น การใช้สิทธิเลือกตั้ง การประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การพัฒนาชุมชน
8. ครูให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพในประเด็นต่าง ๆ อย่างทั่วถึง เช่น
   1) นักเรียนเคยทำหรือปฏิบัติเช่นนี้หรือไม่
   2) นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร
   3) เพราะเหตุใดการปฏิบัติดังกล่าวจึงถือเป็นการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี
9. หลังจากที่นักเรียนแสดงความคิดเห็นแล้ว ครูสรุปและอธิบายเพิ่มเติม แล้วให้นักเรียนบันทึกลงในแบบบันทึกความรู้
10. ครูมอบหมายให้นักเรียนสืบค้นและสรุปข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนเป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 36

11. ครูตรวจผลงานของนักเรียน โดยสุ่มเลือกนักรียนเจ้าของผลงานให้ออกมาอ่านเรื่อง การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน ที่ได้รับมอบหมายให้สืบค้นและสรุปข้อมูลมาให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยครูคอยแนะนำและเสริมความรู้

12. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4–6 คน ช่วยกันระดมความคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน แล้วเขียนสรุปเป็นแผนที่ความคิด จากนั้นนำเสนอหน้าชั้นเรียน

13. หลังจากที่นำเสนอผลงานครบทุกกลุ่มแล้ว ครูสรุปความรู้ แล้วให้นักเรียนบันทึกลงในสมุด

14. ครูให้นักเรียนช่วยกันคิดว่า ในฐานะที่เป็นพลเมืองของประชาคมอาเซียน เราจะปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของประชาคมอาเซียนได้อย่างไร โดยให้นักเรียนตอบทีละคน แล้วครูเขียนคำตอบของนักเรียนบนกระดานดำ

15. ครูเฉลยคำตอบที่เขียนไว้บนกระดานดำทีละคำตอบ พร้อมทั้งอธิบายเหตุผลให้นักเรียนฟัง

16. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้รับ โดยให้นักเรียนบันทึกข้อสรุปลงในสมุด

17. ในขณะปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ให้ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

18. ครูให้นักเรียนทำใบงานที่ 1 เรื่อง พลเมืองดีของชุมชน

19. ครูสุ่มเลือกนักเรียนออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน เมื่อนักเรียนนำเสนอเสร็จแล้วครูชมเชยและให้กำลังใจนักเรียน จากนั้นช่วยกันเฉลยใบงาน

20. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับพลเมืองดีของชุมชน แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

21. ครูแนะนำให้นักเรียนนำความรู้เกี่ยวกับพลเมืองดีของชุมชนไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

22. ครูสุ่มเลือกนักเรียนออกมายกตัวอย่างว่า การเป็นพลเมืองดีของชุมชนมีความสำคัญต่อการอยู่ร่วมกันในชุมชนหรือสังคมอย่างไร

ขั้นที่ 5 สรุป

23. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง พลเมืองดีของชุมชน โดยให้นักเรียนสรุปเป็นแผนที่ความคิดหรือผังมโนทัศน์ลงในสมุด พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

24. ครูมอบหมายให้นักเรียนสำรวจและบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

ครูให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของชุมชน แล้วบันทึกผลที่ได้รับลงในสมุด จากนั้นนำเสนอหน้าชั้นเรียน

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. แบบทดสอบก่อนเรียน

2. ภาพข่าวบุคคลที่ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี

3. ภาพเกี่ยวกับเข้าร่วมกิจกรรมประชาธิปไตยในชุมชนที่นักเรียนสามารถพบเห็นได้ทั่วไป เช่น การใช้สิทธิเลือกตั้ง การประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การพัฒนาชุมชน

4. ใบงานที่ 1 เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

5. แบบบันทึกความรู้

6. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

7. สื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สมบูรณ์แบบ ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

8. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

9. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

11. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางการพัฒนา _____

2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางแก้ไข _____

3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____

   เหตุผล _____

4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ _____

   _____

ลงชื่อ _____**ผู้สอน**

_____/_____/_____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 16
การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย เวลา 2 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

ผู้นำ คือ ผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ดูแลบังคับบัญชาผู้ตาม หรือผู้ที่สามารถจูงใจให้ผู้อื่นคิดหรือปฏิบัติตามได้ ส่วนผู้ตาม คือ ผู้ที่ปฏิบัติตามคำสั่งหรืองานที่ผู้นำมอบหมาย ผู้นำและผู้ตามมีหลายระดับ แต่ละระดับต้องปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ของตนให้ถูกต้องเหมาะสม

การทำงานกลุ่มให้บรรลุผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ นอกจากจะต้องอาศัยการปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีแล้ว สมาชิกทุกคนยังต้องมีเป้าหมายร่วมกัน มีส่วนร่วมในการทำงาน มีการติดต่อสื่อสารกัน มีการร่วมมือกัน มีการตัดสินใจร่วมกัน และมีผลประโยชน์ร่วมกัน

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

• ปฏิบัติตนในการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี *(ส 2.1 ป. 4/2)*

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมาย บทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้นำและผู้ตามได้ (K)
2. เห็นความสำคัญของการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี (A, P)
3. ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตามได้อย่างเหมาะสม (P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ซักถามความรู้เรื่อง การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี 2. ตรวจผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

• การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

1. บทบาทและความรับผิดชอบของผู้นำและผู้ตาม
2. การทำงานกลุ่มให้มีประสิทธิภาพ

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย ➡ ฟัง พูด อ่าน และเขียนข้อมูลเกี่ยวกับการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

ศิลปะ ➡ ทำแผนที่ความคิดเกี่ยวกับการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

ชั่วโมงที่ 37

1. ครูแจ้งตัวชี้วัดชั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

2. ครูซักถามนักเรียนว่า ในห้องเรียนของเรามีใครเป็นหัวหน้าชั้น หัวหน้าชั้นจะต้องทำหน้าที่อะไรบ้าง นอกจากหัวหน้าชั้นแล้วยังมีใครอีกบ้าง แต่ละคนมีหน้าที่อะไรบ้าง ให้นักเรียนช่วยกันตอบ จากนั้นครูสรุปให้นักเรียนฟัง แล้วเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

3. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ จากเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปสำรวจและบันทึกข้อมูลมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม

4. ครูให้นักเรียนดูภาพผู้นำประเทศ เช่น นายกรัฐมนตรี และผู้นำโรงเรียน เช่น ผู้อำนวยการโรงเรียน แล้วสนทนาซักถามนักเรียนในประเด็นต่าง ๆ เช่น

1) บุคคลในภาพเป็นใคร

2) บุคคลในภาพเป็นผู้นำหรือผู้ตาม

3) ผู้นำและผู้ตามหมายถึงอะไร

4) ผู้นำและผู้ตามที่ดีมีบทบาทและความรับผิดชอบอย่างไร

5. ครูกล่าวถึงผู้นำและผู้ตามในระดับต่าง ๆ จากนั้นขออาสาสมัครหรือสุ่มเลือกนักเรียนออกมา 3 คน เพื่อให้เล่าถึงตัวอย่างของผู้นำและผู้ตามที่ดีตามที่ตนเคยพบเห็น

6. ครูกล่าวชมเชยนักเรียน และสรุปในเรื่องที่นักเรียนออกมาเล่า

7. ครูซักถามนักเรียนว่า ในชั้นเรียนของเรามีหัวหน้าชั้นเป็นผู้นำ แต่นักเรียนรู้ไหมว่าในอาเซียนมีใครเป็นผู้นำ ครูให้นักเรียนช่วยกันศึกษาค้นคว้าหาคำตอบ

8. หลังจากที่นักเรียนศึกษาค้นคว้าและตอบคำถามแล้ว ครูเฉลยคำตอบ พร้อมทั้งกล่าวคำชมเชยนักเรียน

9. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านและสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มให้มีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นว่า เราจะร่วมกันทำงานกลุ่มให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 38

10. ครูสนทนาซักถามความรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มให้มีประสิทธิภาพที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านและสรุปเนื้อหามาในประเด็นต่าง ๆ เช่น เราจะร่วมกันทำงานกลุ่มให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร

11. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 3–5 คน แต่ละกลุ่มระดมสมองเพื่อหาวิธีการที่จะทำให้การทำงานกลุ่มมีประสิทธิภาพ บันทึกผล แล้วส่งตัวแทนนำเสนอหน้าชั้นเรียน

12. หลังจากที่นักเรียนนำเสนอผลงานครบทุกกลุ่มแล้ว ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง การทำงานกลุ่มให้มีประสิทธิภาพ โดยให้นักเรียนบันทึกลงในแบบบันทึกความรู้

13. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4–6 คน แล้วให้แต่ละกลุ่มช่วยกันอภิปรายว่า เราจะนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการทำงานกลุ่มให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร สรุปผลลงในแบบบันทึกผลการอภิปราย แล้วส่งตัวแทนนำเสนอผลการอภิปรายหน้าชั้นเรียน

14. หลังจากที่นำเสนอผลการอภิปรายครบทุกกลุ่มแล้ว ครูสรุป และกล่าวชมเชยนักเรียน

15. ในขณะปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ให้ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

16. ครูให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ เช่น

1) ขณะอยู่ในชั้นเรียน นักเรียนมีฐานะเป็นผู้นำหรือผู้ตาม และในแต่ละฐานะจะต้องปฏิบัติอย่างไรบ้าง

2) นักเรียนมีหลักการในการทำงานกลุ่มอย่างไรบ้าง และคิดว่าหลักการดังกล่าวมีประโยชน์และช่วยให้การทำงานกลุ่มประสบความสำเร็จหรือไม่ อย่างไร

17. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

18. ครูแนะนำให้นักเรียนนำความรู้เกี่ยวกับการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

ขั้นที่ 5 สรุป

19. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี โดยให้นักเรียนสรุปเป็นแผนที่ความคิดหรือผังมโนทัศน์ลงในสมุด พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

20. ครูมอบหมายให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับสิทธิพื้นฐานของเด็ก พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นว่า ในฐานะที่เป็นเด็ก เรามีสิทธิพื้นฐานอะไรบ้าง เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

ครูให้นักเรียนสำรวจบุคคลในชุมชนที่ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและเป็นผู้ตามที่ดีมาอย่างละ 1 คน แล้วนำเสนอหน้าชั้นเรียน

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. ภาพผู้นำประเทศ เช่น นายกรัฐมนตรี
2. ภาพผู้นำโรงเรียน เช่น ผู้อำนวยการโรงเรียน
3. แบบบันทึกความรู้
4. แบบบันทึกผลการอภิปราย
5. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม
6. สื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สมบูรณ์แบบ ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์ วัฒนาพานิช จำกัด
7. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์ วัฒนาพานิช จำกัด
8. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
9. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
10. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____
   แนวทางการพัฒนา _____
2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____
   แนวทางแก้ไข _____
3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____
   เหตุผล _____
4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้_____
   _____

ลงชื่อ _____**ผู้สอน**

_____/_____/_____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 17
สิทธิพื้นฐานของเด็ก

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม	**ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**
หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย	**เวลา 2 ชั่วโมง**

1. สาระสำคัญ

สิทธิพื้นฐานที่เด็กทุกคนพึงได้รับมีหลายด้าน ได้แก่ เด็กต้องได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกัน เด็กต้องได้รับประโยชน์สูงสุด และเด็กมีสิทธิที่จะมีชีวิต อยู่รอด และได้รับการพัฒนาทางด้านจิตใจ อารมณ์ และสังคม ซึ่งประกอบด้วยสิทธิที่จะมีชีวิต สิทธิที่จะได้รับการปกป้อง สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา และสิทธิที่จะมีส่วนร่วม

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

• วิเคราะห์สิทธิพื้นฐานที่เด็กทุกคนพึงได้รับตามกฎหมาย *(ส 2.1 ป 4/3)*

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกสิทธิพื้นฐานที่เด็กทุกคนพึงได้รับตามกฎหมายได้ **(K)**
2. มีความสนใจที่จะศึกษาสิทธิพื้นฐานที่ตนพึงได้รับตามกฎหมาย **(A)**
3. ปฏิบัติตนตามสิทธิพื้นฐานที่ตนเองพึงได้รับอย่างเหมาะสม **(P)**

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะกระบวนการ (P)
1. ซักถามความรู้เรื่อง สิทธิพื้นฐานของเด็ก 2. ตรวจผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ ความรับผิดชอบ ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

• สิทธิพื้นฐานของเด็ก

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย ➡ ฟัง พูด อ่าน และเขียนข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิพื้นฐานของเด็ก

ศิลปะ ➡ ทำแผนที่ความคิดเกี่ยวกับสิทธิพื้นฐานของเด็ก

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

ชั่วโมงที่ 39

1. ครูแจ้งตัวชี้วัดชั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

2. ครูนำข่าวเกี่ยวกับเด็กทารกถูกทิ้ง หรือเด็กถูกทำร้ายร่างกาย หรือเด็กถูกทารุณกรรม ข่าวใดข่าวหนึ่งจากหนังสือพิมพ์หรือสื่ออื่น ๆ มาเล่าให้นักเรียนฟัง แล้วกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ และร่วมแสดงความคิดเห็นต่อข่าวต่าง ๆ ด้วยคำถามต่อไปนี้

1) นักเรียนฟังข่าวนี้แล้วรู้สึกอย่างไร

2) เหตุการณ์ในข่าวเป็นการกระทำที่ถูกต้องเหมาะสมหรือไม่ เพราะอะไร

3) เหตุการณ์เหล่านี้จะเกิดขึ้นหรือไม่ หากพ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือผู้ใหญ่มีคุณธรรมจริยธรรม

3. ครูสรุปเหตุการณ์ในข่าว แล้วเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

4. ครูขออาสาสมัครนักเรียน 3–5 คน ออกมาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิพื้นฐานของเด็กที่ได้รับมอบหมายให้ไปศึกษาค้นคว้ามา ให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยครูสรุปความคิดเห็นของนักเรียนและให้คำแนะนำหรือความรู้เพิ่มเติม

5. ครูสนทนากับนักเรียนเรื่อง สิทธิพื้นฐานของเด็ก โดยเสนอภาพที่แสดงถึงสิทธิพื้นฐานของเด็กในด้านต่าง ๆ เช่น การได้รับการเลี้ยงดู การได้รับการศึกษา การอยู่ร่วมกันในสังคม แล้วซักถามนักเรียนในประเด็นต่าง ๆ เช่น

1) นักเรียนได้รับสิทธิดังเช่นในภาพเหล่านี้ครบถ้วนหรือไม่

2) นักเรียนคิดว่าจะเกิดอะไรขึ้น หากเด็กไม่ได้รับสิทธิพื้นฐานของเด็ก

6. หลังจากที่นักเรียนตอบคำถามแล้ว ครูเฉลยคำตอบ และอธิบายเพิ่มเติม แล้วให้นักเรียนสรุปลงในสมุด

ชั่วโมงที่ 40

7. ครูทบทวนความรู้เดิมของนักเรียนที่ได้เรียนไปในครั้งที่แล้ว

8. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 6–8 คน ร่วมกันอภิปรายในหัวข้อ เด็กควรมีบทบาททั้งต่อตนเอง ครอบครัว และสังคมอย่างไรบ้าง

9. ครูให้แต่ละกลุ่มอภิปรายต่อไปในหัวข้อสิทธิพื้นฐานของเด็กว่า เด็กควรได้รับสิทธิในด้านใดบ้าง แล้วบันทึกผลการอภิปรายทั้ง 2 หัวข้อในแบบบันทึกผลการอภิปราย จากนั้นส่งตัวแทนนำเสนอผลการอภิปรายหน้าชั้นเรียน

10. ครูสรุปผลการอภิปรายของนักเรียน และอธิบายเพิ่มเติมในส่วนที่ยังไม่ครบถ้วนหรือสมบูรณ์

11. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มใหม่ กลุ่มละ 4–6 คน แล้วให้แต่ละกลุ่มสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กในกฎบัตรอาเซียน สรุป แล้วส่งตัวแทนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

12. หลังจากที่นำเสนอผลงานครบทุกกลุ่มแล้ว ครูสรุปและอธิบายเพิ่มเติมในส่วนที่ยังไม่ถูกต้องหรือยังไม่ครบถ้วน แล้วให้นักเรียนบันทึกสรุปลงในแบบบันทึกความรู้

13. ในขณะปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ให้ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

14. ครูให้นักเรียนรวบรวมข่าวหรือเหตุการณ์ที่มีลักษณะเป็นการล่วงละเมิดสิทธิพื้นฐานของเด็กในสถานการณ์ต่าง ๆ แล้วเขียนเรียงความแสดงความคิดเห็นที่มีต่อข่าวหรือเหตุการณ์เหล่านั้น จากนั้นนำเสนอหน้าชั้นเรียน

15. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับสิทธิพื้นฐานของเด็ก แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

16. ครูให้นักเรียนเขียนเล่าประสบการณ์ของตนเองที่คิดว่า เป็นการได้รับการคุ้มครองสิทธิเด็กและมีความพึงพอใจในการรับสิทธิดังกล่าว แล้วนำเสนอหน้าชั้นเรียน

ขั้นที่ 5 สรุป

17. ครูให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยเกี่ยวกับเนื้อหาเรื่อง สิทธิพื้นฐานของเด็ก

18. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเรื่อง สิทธิพื้นฐานของเด็ก โดยให้นักเรียนสรุปเป็นแผนที่ความคิดหรือผังมโนทัศน์ลงในสมุด พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

19. ครูมอบหมายให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นว่า เราจะอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขได้อย่างไร เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 3–5 คน รวบรวมข่าวที่เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิพื้นฐานของเด็กในสังคมไทย จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาจัดทำสมุดข่าวหรือจัดป้ายนิเทศหน้าชั้นเรียน

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. ข่าวเกี่ยวกับเด็กที่ถูกทอดทิ้ง หรือถูกทำร้ายร่างกาย หรือถูกทารุณกรรม
2. ภาพที่แสดงถึงสิทธิพื้นฐานของเด็กในด้านต่าง ๆ
3. แบบบันทึกผลการอภิปราย
4. แบบบันทึกความรู้
5. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

6. สื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สมบูรณ์แบบ ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

7. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

8. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

9. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางการพัฒนา _____

2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางแก้ไข _____

3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____

   เหตุผล _____

4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้_____

   _____

ลงชื่อ _____**ผู้สอน**

_____/_____/_____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 18
การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม	**ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**
หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย	**เวลา 2 ชั่วโมง**

1. สาระสำคัญ

การอยู่ร่วมกันในสังคมอาจจะเกิดความขัดแย้งระหว่างกันได้ ซึ่งหากเกิดปัญหานี้ขึ้น คนในสังคมจะต้องร่วมมือกันแก้ไขเพื่อให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

• เสนอวิธีการที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในชีวิตประจำวัน *(ส 2.1 ป. 4/5)*

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ระบุปัญหาและสาเหตุของความขัดแย้ง รวมทั้งบอกวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้ง เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในชีวิตประจำวัน (K)

2. มีจิตสำนึกที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสันติสุข (A)

3. ปฏิบัติตนเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสันติสุข (P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะกระบวนการ (P)
1. ทดสอบหลังเรียน 2. ซักถามความรู้เรื่อง การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข 3. ตรวจผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ ความรับผิดชอบ ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

• การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย ➡ ฟัง พูด อ่าน และเขียนข้อมูลเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ศิลปะ ➡ ทำแผนที่ความคิดเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

ชั่วโมงที่ 41

1. ครูแจ้งตัวชี้วัดชั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

2. ครูให้นักเรียนดูภาพชุมชนที่คนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และภาพชุมชนที่คนในชุมชนต่างทะเลาะเบาะแว้งกัน พร้อมทั้งถามนักเรียนว่า นักเรียนต้องการอยู่ในชุมชนตามภาพใด

3. ครูสรุปให้นักเรียนฟังว่า การอยู่ร่วมกันในสังคมย่อมเกิดความขัดแย้งกันขึ้นมาได้ แต่เมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้น เราจะต้องช่วยกันแก้ไขเพื่อให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

4. ครูสุ่มเลือกนักเรียน 3 คนออกมาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่ได้รับมอบหมายให้ไปศึกษาค้นคว้ามาให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยครูสรุปความคิดเห็นของนักเรียนและให้คำแนะนำหรือความรู้เพิ่มเติม

5. ครูอธิบายเรื่อง การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้นักเรียนฟัง แล้วซักถามนักเรียนว่า นักเรียนมีวิธีการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติสุขได้อย่างไร

6. เมื่อนักเรียนตอบคำถามเสร็จแล้ว ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปคำตอบ พร้อมกล่าวชมเชยและให้กำลังใจนักเรียน

ชั่วโมงที่ 42

7. ครูทบทวนความรู้เดิมของนักเรียนที่ได้เรียนมาในครั้งที่แล้ว

8. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4–6 คน เพื่ออภิปรายร่วมกันในหัวข้อ วิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในชุมชน แล้วส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลการอภิปรายหน้าชั้นเรียน

9. ครูสรุปข้อมูลจากการอภิปราย แล้วให้นักเรียนบันทึกข้อสรุปลงในแบบบันทึกความรู้

10. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งของอาเซียน สรุปผลลงในแบบบันทึกความรู้ แล้วส่งตัวแทนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

11. ครูสรุป พร้อมทั้งอธิบายเพิ่มเติมในส่วนที่ยังไม่ถูกต้องหรือครบถ้วน

12. ในขณะปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ให้ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

13. ครูให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นในประเด็นว่า ความขัดแย้งมีประโยชน์หรือไม่ อย่างไร

14. ครูให้นักเรียนทำใบงานที่ 2 เรื่อง การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

15. ครูสุ่มนักเรียนออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน เมื่อนำเสนอเสร็จแล้วครูกล่าวชมเชยและให้กำลังใจนักเรียน จากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันสรุปผล

16. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

17. ครูแนะนำให้นักเรียนนำความรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

ขั้นที่ 5 สรุป

18. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข โดยให้นักเรียนบันทึกข้อสรุปลงในแบบบันทึกความรู้ หรือสรุปเป็นแผนที่ความคิดหรือผังมโนทัศน์ลงในสมุด พร้อมทั้งตกแต่งให้สวยงาม

19. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนและช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

20. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ 6 ในแบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ด้านความรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม และด้านทักษะ/กระบวนการของนักเรียน

21. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ที่ 7 วัฒนธรรมไทยในภูมิภาคต่าง ๆ เรื่อง วัฒนธรรมภาคเหนือ พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นว่า วัฒนธรรมที่สำคัญของภาคเหนือมีลักษณะอย่างไรบ้าง เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

ครูให้นักเรียนเขียนเรียงความเรื่อง วิธีการแก้ไขความขัดแย้งในชุมชน แล้วร่วมกันคัดเลือก 3 อันดับเพื่อจัดเป็นป้ายนิเทศ

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. แบบทดสอบหลังเรียน
2. ภาพชุมชนที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติ และภาพชุมชนที่คนต่างทะเลาะเบาะแว้งกัน
3. แบบบันทึกความรู้
4. ใบงานที่ 2 เรื่อง การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
5. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม
6. สื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สมบูรณ์แบบ ป. 4 บริษัทสำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

7. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

8. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

9. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางการพัฒนา _____

2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางแก้ไข _____

3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____

   เหตุผล _____

4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้_____

   _____

ลงชื่อ _____**ผู้สอน**

_____/_____/_____

หน่วยการเรียนรู้ที่ 7
วัฒนธรรมไทยในภูมิภาคต่าง ๆ

เวลา 4 ชั่วโมง

ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน

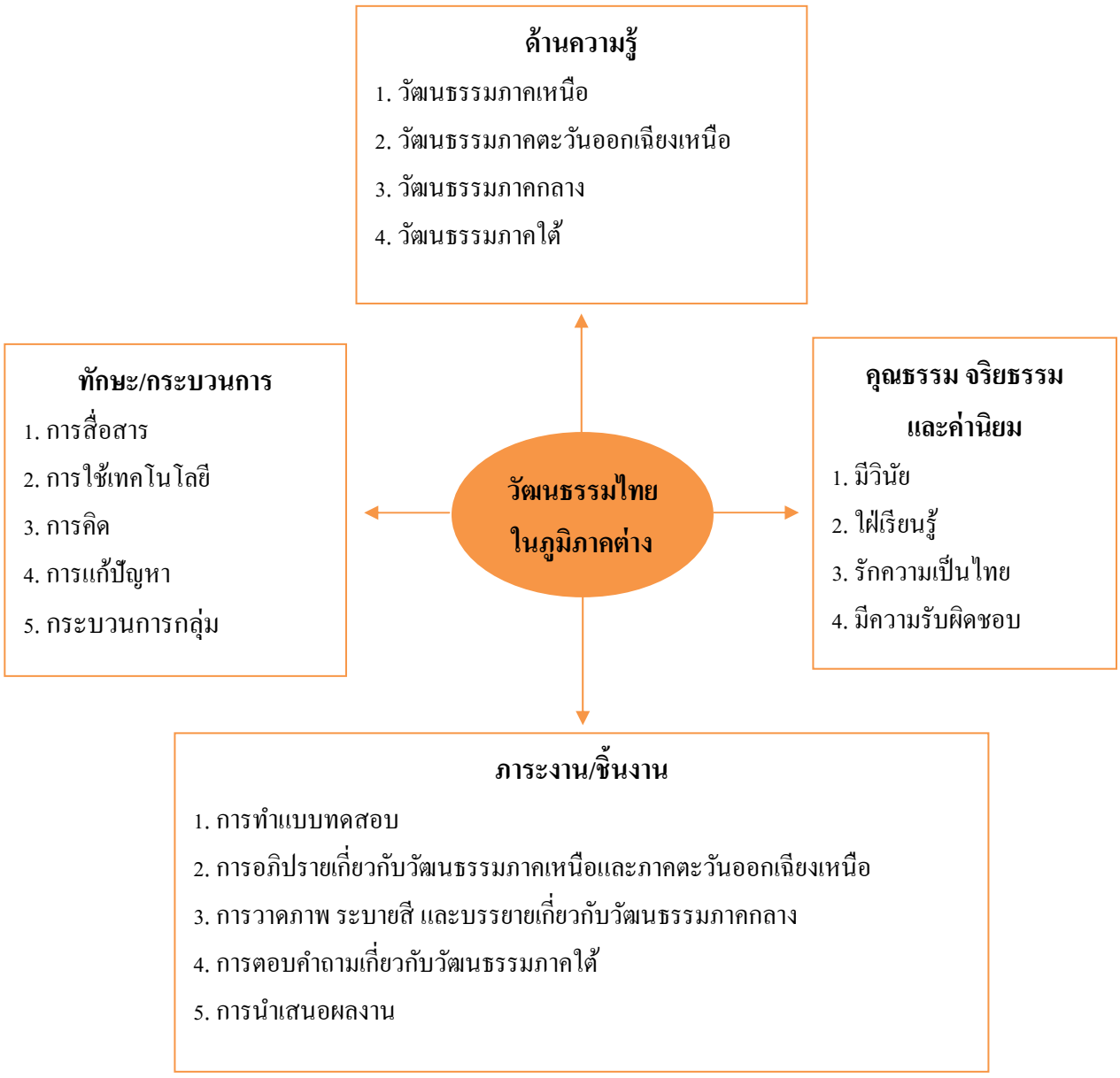

ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้
หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 วัฒนธรรมไทยในภูมิภาคต่าง ๆ

<table>
<tr><td colspan="2">ขั้นที่ 1 ผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน</td></tr>
<tr><td colspan="2">ตัวชี้วัดชั้นปี
• อธิบายความแตกต่างทางวัฒนธรรมของกลุ่มคนในท้องถิ่น (ส 2.1 ป. 4/4)</td></tr>
<tr><td>ความเข้าใจที่คงทนของนักเรียน
นักเรียนจะเข้าใจว่า...
วัฒนธรรมในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทยมีความแตกต่างกันทั้งในด้านที่อยู่อาศัย การแต่งกาย การประกอบอาชีพ ภาษา อาหาร ความเชื่อ และประเพณี</td><td>คำถามสำคัญที่ทำให้เกิดความเข้าใจที่คงทน
วัฒนธรรมไทยในภูมิภาคต่าง ๆ มีความแตกต่างกันอย่างไรบ้าง</td></tr>
<tr><td>ความรู้ของนักเรียนที่นำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน
นักเรียนจะรู้ว่า...
1. คำสำคัญ ได้แก่ กาแล ม่อฮ่อม สินเธาว์ ปลาร้า ลงแขก ปาเต๊ะ
2. คนในท้องถิ่นต่าง ๆ ของไทย ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในด้านที่อยู่อาศัย การแต่งกาย การประกอบอาชีพ ภาษา อาหาร ความเชื่อ และประเพณี</td><td>ทักษะ/ความสามารถของนักเรียนที่นำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน นักเรียนจะสามารถ...
วิเคราะห์ความแตกต่างของวัฒนธรรมไทยในด้านที่อยู่อาศัย การแต่งกาย การประกอบอาชีพ ภาษา อาหาร ความเชื่อ และประเพณี</td></tr>
<tr><td colspan="2">ขั้นที่ 2 ภาระงานและการประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง</td></tr>
<tr><td colspan="2">1. ภาระงานที่นักเรียนต้องปฏิบัติ
1.1 อภิปรายเกี่ยวกับวัฒนธรรมภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
1.2 วาดภาพ ระบายสี และบรรยายเกี่ยวกับวัฒนธรรมภาคกลาง
1.3 ตอบคำถามเกี่ยวกับวัฒนธรรมภาคใต้</td></tr>
<tr><td>2. วิธีการและเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้
2.1 วิธีการประเมินผลการเรียนรู้
1) การทดสอบ
2) การประเมินผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม
3) การประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม
4) การประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ</td><td>
2.2 เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้
1) แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
2) แบบประเมินผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม
3) แบบประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม
4) แบบประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ</td></tr>
</table>

3. สิ่งที่มุ่งประเมิน

3.1 ความสามารถ 6 ด้าน ได้แก่ การอธิบาย ชี้แจง การแปลความและตีความ การประยุกต์ ดัดแปลง และนำไปใช้ การมีมุมมองที่หลากหลาย การให้ความสำคัญและใส่ใจในความรู้สึกของผู้อื่น และการรู้จักตนเอง

3.2 ทักษะ/กระบวนการ เช่น การสื่อสาร การใช้เทคโนโลยี การคิด การแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม

3.3 คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม เช่น มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง รักความเป็นไทย รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีจิตสาธารณะ มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต

ขั้นที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 19 วัฒนธรรมไทยในภูมิภาคต่าง ๆ เวลา 4 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 19
วัฒนธรรมไทยในภูมิภาคต่าง ๆ

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 วัฒนธรรมไทยในภูมิภาคต่าง ๆ เวลา 4 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

คนในท้องถิ่นต่าง ๆ ของไทย ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในด้านที่อยู่อาศัย การแต่งกาย การประกอบอาชีพ ภาษา อาหาร ความเชื่อ และประเพณี

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

• อธิบายความแตกต่างทางวัฒนธรรมของกลุ่มคนในท้องถิ่น *(ส 2.1 ป. 4/4)*

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความแตกต่างของวัฒนธรรมท้องถิ่นของไทยในภูมิภาคต่าง ๆ (K)
2. มีความสนใจและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นของไทยในภูมิภาคต่าง ๆ (A)
3. สื่อสารและบอกเล่าถึงวัฒนธรรมท้องถิ่นของไทยในภูมิภาคต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง (P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน 2. ซักถามความรู้เรื่อง วัฒนธรรมไทยในภูมิภาคต่าง ๆ 3. ตรวจผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ ความรับผิดชอบ ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

1. วัฒนธรรมภาคเหนือ

2. วัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. วัฒนธรรมภาคกลาง

4. วัฒนธรรมภาคใต้

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย	➡	ฟัง พูด อ่าน และเขียนข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในภูมิภาคต่าง ๆ
การงานอาชีพฯ	➡	สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในภูมิภาคต่าง ๆ จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต
ศิลปะ	➡	วาดภาพระบายสีและทำแผนที่ความคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในภูมิภาคต่าง ๆ

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

ชั่วโมงที่ 43

1. ครูแจ้งตัวชี้วัดชั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

2. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน

3. ครูให้นักเรียนดูวีดิทัศน์เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นของไทยในภาคใดภาคหนึ่ง แล้วสนทนาซักถาม เช่น

   1) วีดิทัศน์กล่าวถึงวัฒนธรรมท้องถิ่นของของภาคใด

   2) วีดิทัศน์กล่าวถึงวัฒนธรรมท้องถิ่นด้านใดบ้าง

   3) วัฒนธรรมท้องถิ่นด้านนั้น ๆ เหมือนกับวัฒนธรรมไทยของภาคอื่น ๆ หรือไม่ เพราะอะไร

4. ครูสรุปความรู้จากข้อคำถามแล้วเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

5. ครูสุ่มเลือกนักเรียน 3 คน ออกมาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมภาคเหนือที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมาให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยครูสรุปความคิดเห็นของนักเรียนและให้คำแนะนำหรือความรู้เพิ่มเติม

6. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 4 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับวัฒนธรรมภาคเหนือด้านที่อยู่อาศัย การแต่งกาย อาชีพ ภาษา อาหาร ความเชื่อและประเพณี บันทึกผลลงในแบบบันทึกผลการอภิปราย แล้วส่งตัวแทนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

7. หลังจากที่นักเรียนนำเสนอผลงานครบทุกกลุ่มแล้ว ครูสรุปความรู้และอธิบายเพิ่มเติม

8. ครูมอบหมายให้นักเรียนสืบค้นและสรุปข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 44

9. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ เกี่ยวกับวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ได้รับมอบหมายให้ไปสืบค้นและสรุปข้อมูลมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม

10. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 4 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้านที่อยู่อาศัย การแต่งกาย อาชีพ ภาษา อาหาร ความเชื่อและประเพณี บันทึกผลลงในแบบบันทึกผลการอภิปราย แล้วส่งตัวแทนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

11. หลังจากที่นักเรียนนำเสนอผลงานครบทุกกลุ่มแล้ว ครูสรุปความรู้และอธิบายเพิ่มเติม

12. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมภาคกลาง พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นว่าวัฒนธรรมภาคกลางมีลักษณะอย่างไรบ้าง เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 45

13. ครูขออาสาสมัครนักเรียน 3 คน ออกมาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมภาคกลางที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมาให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยครูคอยแนะนำและเสริมความรู้

14. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4–6 คน แต่ละกลุ่มช่วยกันวาดภาพและระบายสีวัฒนธรรมภาคกลางที่ตนเองรู้จัก 1 ภาพ พร้อมทั้งเขียนบรรยายลักษณะสำคัญของวัฒนธรรมนั้นใต้ภาพ จากนั้นส่งตัวแทนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

15. หลังจากที่นักเรียนนำเสนอผลงานแล้ว ครูสรุป และอธิบายเพิ่มเติม

16. ครูมอบหมายให้นักเรียนสืบค้นและสรุปข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมภาคใต้จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้นครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 46

17. ครูตรวจผลงานของนักเรียน โดยสุ่มเลือกนักเรียนเจ้าของผลงานให้ออกมาอ่านเรื่อง วัฒนธรรมภาคใต้ ที่ได้รับมอบหมายให้ไปสืบค้นและสรุปข้อมูลมาให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยครูคอยแนะนำและเสริมความรู้

18. ครูให้นักเรียนแข่งขันกันตอบคำถามเกี่ยวกับวัฒนธรรมภาคใต้ โดยครูถามคำถามทีละข้อ หากนักเรียนคนใดตอบได้ให้ยกมือขึ้นตอบ ผู้ที่ตอบถูกได้คะแนนข้อละ 1 คะแนน ตัวอย่างคำถาม เช่น

1) ภาคใต้มีลักษณะภูมิประเทศอย่างไร

2) เพราะอะไรคนในภาคใต้จึงนิยมสร้างบ้านที่มีหลังคาเตี้ยและลาดชัน

3) คนในภาคใต้นิยมแต่งกายอย่างไร

4) เพราะอะไรคนในภาคใต้จึงนิยมประกอบอาชีพประมง

5) ภาษาพูดของคนในภาคใต้มีลักษณะอย่างไร

6) อาหารชนิดใดบ้างที่เป็นอาหารท้องถิ่นของภาคใต้ (ตอบอย่างน้อย 3 ชนิด)

7) คนในภาคใต้มีความเชื่อเกี่ยวกับอะไรบ้าง

19. เมื่อนักเรียนตอบคำถามครบทุกข้อแล้ว ครูรวบรวมคะแนน ผู้ที่ได้คะแนนมากที่สุดเป็นผู้ชนะ

20. ครูกล่าวชมเชยนักเรียนที่ได้คะแนนมากที่สุด พร้อมทั้งกล่าวชมเชยนักเรียนทั้งหมด จากนั้นครูสรุปความรู้และอธิบายเพิ่มเติม โดยให้นักเรียนบันทึกลงในแบบบันทึกความรู้

21. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มใหม่ออกเป็นกลุ่ม 10 กลุ่ม แต่ละกลุ่มสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมด้านอาหารของประเทศสมาชิกอาเซียน กลุ่มละ 1 ประเทศ สรุป แล้วส่งตัวแทนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

22. หลังจากที่ทุกกลุ่มนำเสนอผลงานจบแล้ว ครูสรุปความรู้ และให้นักเรียนบันทึกข้อสรุปลงในสมุด

23. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายในหัวข้อดังนี้

1) ชาติใดในอาเซียนที่มีวัฒนธรรมคล้ายคลึงกับวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยมากที่สุด

2) ความคล้ายคลึงและความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมภาคใต้ของไทยกับวัฒนธรรมมาเลเซีย

โดยให้แต่ละกลุ่มสรุปผลลงในแบบบันทึกผลการอภิปราย แล้วส่งตัวแทนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

24. หลังจากที่ทุกกลุ่มนำเสนอผลงานจบแล้ว ครูกล่าวชมเชยนักเรียน จากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ โดยให้นักเรียนบันทึกข้อสรุปลงในสมุด

25. ในขณะปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ให้ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

26. ครูให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ เช่น

1) ประเพณีของภาคเหนือที่นักเรียนรู้จักมีอะไรบ้าง

2) นอกจากปลาร้าแล้ว คนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังมีการถนอมอาหารในรูปแบบอื่น ๆ อีกหรือไม่ อะไรบ้าง

3) นอกจากทำนา ทำสวน อุตสาหกรรม ค้าขาย และบริการแล้ว คนในภาคกลางยังมีการประกอบอาชีพอื่นอีกหรือไม่ อะไรบ้าง

4) เพราะอะไรคนในภาคกลางจึงมีความเชื่อหลาย ๆ อย่างที่เกี่ยวกับข้าว

5) หากนักเรียนอาศัยอยู่ในภาคใต้จะเลือกประกอบอาชีพใด เพราะอะไร

27. ครูให้นักเรียนวาดภาพระบายสีเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นของไทยด้านใดด้านหนึ่งของภาคที่ตนชื่นชอบ 1 ภาพ พร้อมเขียนคำบรรยายใต้ภาพ

28. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นของไทยในภูมิภาคต่าง ๆ แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

29. ครูแนะนำให้นักเรียนนำความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในภูมิภาคต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน รวมทั้งนำไปเผยแพร่ให้บุคคลอื่น เช่น คนในครอบครัว เพื่อนบ้าน คนในชุมชน ได้รู้และเข้าใจ

ขั้นที่ 5 สรุป

30. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง วัฒนธรรมไทยในภูมิภาคต่าง ๆ โดยให้นักเรียนบันทึกข้อสรุปลงในแบบบันทึกความรู้ หรือสรุปเป็นแผนที่ความคิดหรือผังมโนทัศน์ลงในสมุด พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

31. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนและช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

32. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ 7 ในแบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ด้านความรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม และด้านทักษะ/เรียนกระบวนการของนัก

33. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ที่ 8 เศรษฐศาสตร์น่ารู้ เรื่อง การบริโภค พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นว่า ปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการของเราเป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

ครูให้นักเรียนจัดทำสมุดภาพหรือข่าวที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นของไทยในภูมิภาคต่าง ๆ จากนั้นนำผลงานมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในชั้นเรียน

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
2. วีดิทัศน์เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นของไทยภาคใดภาคหนึ่ง
3. แบบบันทึกผลการอภิปราย
4. แบบบันทึกความรู้
5. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม
6. สื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สมบูรณ์แบบ ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
7. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์ วัฒนาพานิช จำกัด
8. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์ วัฒนาพานิช จำกัด
9. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
10. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางการพัฒนา _____

2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางแก้ไข _____

3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____

   เหตุผล _____

4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้_____

   _____

ลงชื่อ _____**ผู้สอน**

_____/_____/_____

หน่วยการเรียนรู้ที่ 8
เศรษฐศาสตร์น่ารู้

เวลา 7 ชั่วโมง

ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และสาระขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน

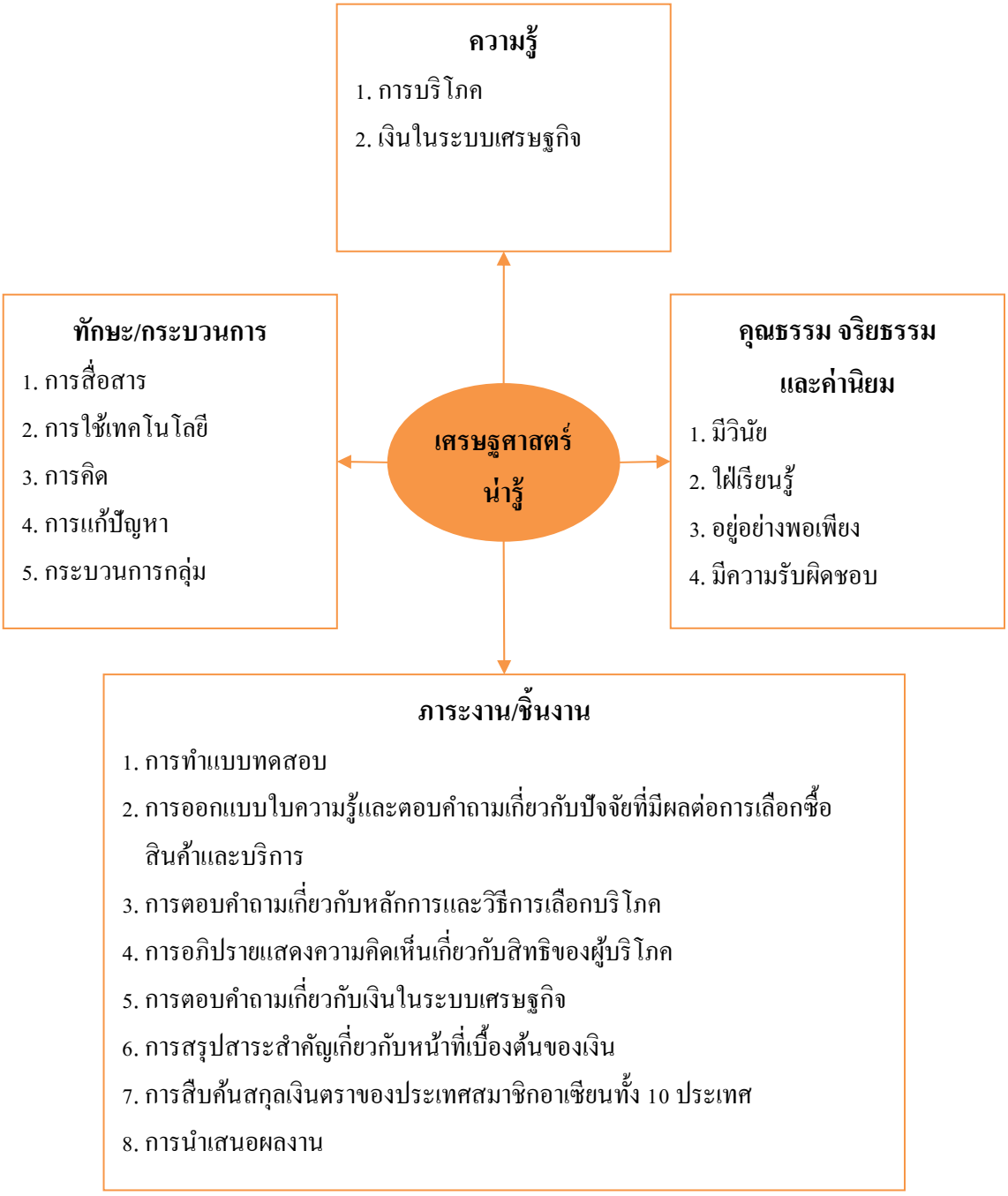

ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้
หน่วยการเรียนรู้ที่ 8 เศรษฐศาสตร์น่ารู้

<table>
<tr><td colspan="2">ขั้นที่ 1 ผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน</td></tr>
<tr><td colspan="2">ตัวชี้วัดชั้นปี
1. ระบุปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการ (ส 3.1 ป. 4/1)
2. บอกสิทธิพื้นฐานและรักษาผลประโยชน์ของตนเองในฐานะผู้บริโภค (ส 3.1 ป. 4/2)
3. อธิบายหน้าที่เบื้องต้นของเงิน (ส 3.2 ป. 4/2)</td></tr>
<tr><td>ความเข้าใจที่คงทนของนักเรียน
นักเรียนจะเข้าใจว่า...
1. การบริโภคเป็นการใช้ประโยชน์จากสินค้าและบริการ โดยจุดมุ่งหมายสำคัญของการบริโภค คือ ความพึงพอใจสินค้าและบริการนั้น
2. เงินเป็นสิ่งที่มนุษย์กำหนดขึ้นมาใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับการดำเนินชีวิต</td><td>คำถามสำคัญที่ทำให้เกิดความเข้าใจที่คงทน
1. ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการบริโภคมีอะไรบ้าง
2. สิทธิของผู้บริโภคมีความสำคัญต่อผู้บริโภคอย่างไรบ้าง
3. จะเกิดอะไรขึ้นหากไม่มีเงินเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ</td></tr>
<tr><td>ความรู้ของนักเรียนที่นำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน
นักเรียนจะรู้ว่า...
1. คำสำคัญ ได้แก่ เศรษฐกิจ ผู้บริโภค เช็ค ปัจจัยการผลิต
2. ในการบริโภคสินค้าและบริการ ราคาของสินค้าและบริการเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการตัดสินใจซื้อ ซึ่งนอกจากราคาแล้วยังมีปัจจัยหลายอย่างที่กำหนดการบริโภค เช่น รายได้ของผู้บริโภค คุณภาพของสินค้า รสนิยมในการบริโภค การโฆษณา การใช้ระบบเงินผ่อนหรือให้กู้ยืม
3. ผู้บริโภคเป็นผู้ซื้อหรือผู้ใช้สินค้าและบริการ ผู้บริโภคจึงต้องระมัดระวังในการซื้อสินค้าและบริการ โดยเลือกบริโภคตามความจำเป็น คำนึงถึงคุณภาพสินค้า และให้ความสำคัญกับฉลากของสินค้า
4. กฎหมายกำหนดสิทธิของผู้บริโภคที่จะได้รับการคุ้มครองไว้ 5 ประการ ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับ</td><td>ทักษะ/ความสามารถของนักเรียนที่นำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน นักเรียนจะสามารถ...
1. ออกแบบใบความรู้และตอบคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการ
2. ตอบคำถามเกี่ยวกับหลักการและวิธีการเลือกบริโภค
3. อภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิของผู้บริโภค
4. ตอบคำถามเกี่ยวกับเงินในระบบเศรษฐกิจ
5. สรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับหน้าที่เบื้องต้นของเงิน
6. สืบค้นสกุลเงินตราของประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ</td></tr>
</table>

ข่าวสารรวมทั้งคำพรรณนาคุณภาพที่ถูกต้องและเพียงพอเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ สิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกหาสินค้าหรือบริการ สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้าหรือบริการ สิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญา และสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาและชดเชยความเสียหาย 5. เงินเป็นสิ่งที่มนุษย์กำหนดขึ้นมาใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ หน้าที่ของเงิน คือ เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน เป็นหน่วยวัดมูลค่า เป็นเครื่องรักษามูลค่า และเป็นมาตรฐานการชำระหนี้ในอนาคต	
ขั้นที่ 2 ภาระงานและการประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง	
1. ภาระงานที่นักเรียนต้องปฏิบัติ 1.1 ออกแบบใบความรู้และตอบคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการ 1.2 ตอบคำถามเกี่ยวกับหลักการและวิธีการเลือกบริโภค 1.3 อภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิของผู้บริโภค 1.4 ตอบคำถามเกี่ยวกับเงินในระบบเศรษฐกิจ 1.5 สรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับหน้าที่เบื้องต้นของเงิน 1.6 สืบค้นสกุลเงินตราของประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ	
2. วิธีการและเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 2.1 วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ 1) การทดสอบ 2) การประเมินผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม 3) การประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม 4) การประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ	2.2 เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 1) แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน 2) แบบประเมินผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม 3) แบบประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม 4) แบบประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ
3. สิ่งที่มุ่งประเมิน 3.1 ความเข้าใจ 6 ด้าน ได้แก่ การอธิบาย ชี้แจง การแปลความและตีความ การประยุกต์ ดัดแปลงและนำไปใช้ การมีมุมมองที่หลากหลาย การให้ความสำคัญและใส่ใจในความรู้สึกของผู้อื่น และการรู้จักตนเอง 3.2 ทักษะ/กระบวนการ เช่น การสื่อสาร การใช้เทคโนโลยี การคิด การแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม	

3.3 คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม เช่น มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง รักความเป็นไทย รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีจิตสาธารณะ มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต
ขั้นที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 20 การบริโภค เวลา 4 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 21 เงินในระบบเศรษฐกิจ เวลา 3 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 20

การบริโภค

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์	**ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**
หน่วยการเรียนรู้ที่ 8 เศรษฐศาสตร์น่ารู้	**เวลา 4 ชั่วโมง**

1. สาระสำคัญ

ในการบริโภคสินค้าและบริการ ราคาของสินค้าและบริการเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการตัดสินใจซื้อ ซึ่งนอกจากราคาแล้วยังมีปัจจัยหลายอย่างที่กำหนดการบริโภค เช่น รายได้ของผู้บริโภค คุณภาพของสินค้า รสนิยมในการบริโภค การโฆษณา การใช้ระบบเงินผ่อนหรือให้กู้ยืม

ผู้บริโภคเป็นผู้ซื้อหรือผู้ใช้สินค้าและบริการ ผู้บริโภคจึงต้องระมัดระวังในการซื้อสินค้าและบริการ โดยเลือกบริโภคตามความจำเป็น คำนึงถึงคุณภาพสินค้า และให้ความสำคัญกับฉลากของสินค้า

กฎหมายกำหนดสิทธิของผู้บริโภคที่จะได้รับการคุ้มครองไว้ 5 ประการ ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับข่าวสารรวมทั้งคำพรรณนาคุณภาพที่ถูกต้องและเพียงพอเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ สิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกหาสินค้าหรือบริการ สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้าหรือบริการ สิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญา และสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาและชดเชยความเสียหาย

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

1. ระบุปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการ *(ส 3.1 ป. 4/1)*
2. บอกสิทธิพื้นฐานและรักษาผลประโยชน์ของตนเองในฐานะผู้บริโภค *(ส 3.1 ป. 4/2)*

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการได้ (K)
2. บอกสิทธิของผู้บริโภคที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายได้ (K)
3. ตระหนักและเห็นความสำคัญของสิทธิของผู้บริโภค (A)
4. เลือกซื้อสินค้าและบริการอย่างมีเหตุผลและรอบคอบ (A)
5. สืบค้น นำเสนอ และเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิของผู้บริโภคได้ (P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ทดสอบก่อนเรียน 2. ซักถามความรู้เรื่อง การบริโภค 3. ตรวจผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

- การบริโภค
  1. ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการ
  2. หลักการและวิธีการเลือกบริโภค
  3. สิทธิของผู้บริโภค

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย ➡ ฟัง พูด อ่าน และเขียนข้อมูลเกี่ยวกับการบริโภค

การงานอาชีพฯ ➡ สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับการบริโภคจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต

ภาษาต่างประเทศ ➡ ค้นหาคำศัพท์ภาษาอังกฤษและฝึกฟัง พูด อ่าน และเขียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับการบริโภค

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

ชั่วโมงที่ 47

1. ครูแจ้งตัวชี้วัดชั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
2. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน
3. ครูสุ่มเลือกนักเรียนให้ออกมาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมาให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยครูสรุปความคิดเห็นของนักเรียนและให้คำแนะนำหรือความรู้เพิ่มเติม
4. ครูให้นักเรียนดูภาพสินค้าและบริการ เช่น เสื้อผ้า รองเท้า กระเป๋า อาหาร รถไฟฟ้า แล้วสนทนาและซักถามนักเรียนในประเด็นต่าง ๆ เช่น
   1) ในแต่ละวันเราต้องใช้สินค้าและบริการอะไรบ้าง
   2) ในครอบครัวของนักเรียนใครเป็นผู้เลือกซื้อสินค้าและบริการเหล่านี้

5. ครูสรุปความรู้แล้วเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

การบริโภค: ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการ

6. ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการบริโภค แล้วให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับการบริโภคเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการ

7. ครูให้นักเรียนออกแบบใบความรู้เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการ เพื่อนำเสนอข้อมูลและเป็นแหล่งความรู้สำหรับตนเอง

8. ครูอาสาสมัครนักเรียนให้ออกมานำเสนอผลงานของตน จากนั้นครูกล่าวชมเชยนักเรียนที่ออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

ชั่วโมงที่ 48

9. ครูทบทวนความรู้ในครั้งที่ผ่านมา แล้วซักถามนักเรียนว่า ในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ นักเรียนจะต้องคำนึงถึงปัจจัยอะไรบ้าง

10. ครูกล่าวชมเชยนักเรียนที่ช่วยกันตอบคำถาม แล้วร่วมกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง จากนั้นร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่เรียน

11. ครูให้ความรู้แก่นักเรียนว่า เครื่องหมายรับรองคุณภาพสินค้าเป็นตัวกำหนดมาตรฐานของคุณภาพสินค้าและบริการ ดังนั้น ภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชนควรให้ความสำคัญกับมาตรฐานสินค้าและบริการ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากลอันเป็นการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ชั่วโมงที่ 49

การบริโภค: หลักการและวิธีการเลือกบริโภค

12. ครูทบทวนความรู้ในครั้งที่ผ่านมา แล้วให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับการบริโภคเรื่อง หลักการและวิธีการเลือกบริโภค

13. ครูตั้งคำถามให้นักเรียนช่วยกันตอบ ตัวอย่างคำถามเช่น

1) นักเรียนมีหลักการและวิธีการเลือกบริโภคอาหารกึ่งสำเร็จรูปอย่างไร

2) นักเรียนอยากได้คอมพิวเตอร์ขนาดเล็กชนิดพกพา (โน้ตบุ๊ก) หรือไม่ เพราะอะไร และมีหลักการและวิธีการเลือกบริโภคอย่างไร

14. ครูกล่าวชมเชยนักเรียนที่ช่วยกันตอบคำถาม แล้วร่วมกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง จากนั้นร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่เรียน

15. ครูอธิบายเพิ่มเติมหรือเสริมความรู้ว่า เราสามารถนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีมาปรับใช้ในการเลือกซื้อสินค้าและบริการได้โดยการรู้จักใช้เงินในสิ่งที่เป็นประโยชน์ ซื้อสินค้าและใช้บริการในราคาที่พอเหมาะและควรจะเป็น รวมทั้งลดความฟุ่มเฟือยในการดำรงชีพ

ชั่วโมงที่ 50

การบริโภค: สิทธิของผู้บริโภค

16. ครูทบทวนความรู้ในครั้งที่ผ่านมา แล้วให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับการบริโภคเรื่อง สิทธิของผู้บริโภค

17. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4–6 คน แต่ละกลุ่มอภิปรายแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่ว่า ถ้าตนเองถูกละเมิดสิทธิจะมีความรู้สึกอย่างไร และจะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างไร บันทึกผล แล้วส่งตัวแทนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

18. ครูกล่าวชมเชยนักเรียนที่ออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน จากนั้นร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่เรียน

19. ในขณะปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ให้ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

20. ครูให้นักเรียนค้นหาคำศัพท์ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับการบริโภคพร้อมคำแปล เช่น consumption (การบริโภค) consumer (ผู้บริโภค) income (รายได้) luxury goods (สินค้าฟุ่มเฟือย) แล้วนำมาฝึกฟัง พูด อ่าน และเขียน รวมทั้งช่วยกันประเมินผล

21. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับการบริโภค แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

22. ครูแนะนำให้นักเรียนนำความรู้เกี่ยวกับการบริโภคไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน รวมทั้งนำไปเผยแพร่ให้บุคคลอื่น เช่น คนในครอบครัว เพื่อนบ้าน คนในชุมชน ได้รู้และเข้าใจ

ขั้นที่ 5 สรุป

23. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง การบริโภค โดยให้นักเรียนบันทึกข้อสรุปลงในแบบบันทึกความรู้ หรือสรุปเป็นแผนที่ความคิดหรือผังมโนทัศน์ลงในสมุด พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

24. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาเกี่ยวกับเงินในระบบเศรษฐกิจเรื่อง ความหมายและความสำคัญของเงิน เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

1. ครูให้นักเรียนศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการ บันทึกผลและนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในชั้นเรียน

2. ครูให้นักเรียนทำแผ่นพับเกี่ยวกับสิทธิของผู้บริโภคเพื่อเผยแพร่ความรู้

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. แบบทดสอบก่อนเรียน
2. ภาพสินค้าและบริการ เช่น เสื้อผ้า รองเท้า กระเป๋า อาหาร รถไฟฟ้า
3. แบบบันทึกความรู้
4. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม
5. สื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สมบูรณ์แบบ ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
6. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
7. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
8. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
9. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____
   แนวทางการพัฒนา _____
2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____
   แนวทางแก้ไข _____
3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____
   เหตุผล _____
4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้_____

_____

ลงชื่อ _____**ผู้สอน**

_____/_____/_____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 21

เงินในระบบเศรษฐกิจ

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 8 เศรษฐศาสตร์น่ารู้	เวลา 3 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

เงินเป็นสิ่งที่มนุษย์กำหนดขึ้นมาใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ หน้าที่ของเงิน คือ เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน เป็นหน่วยวัดมูลค่า เป็นเครื่องรักษามูลค่า และเป็นมาตรฐานการชำระหนี้ในอนาคต

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

• อธิบายหน้าที่เบื้องต้นของเงิน *(ส 3.2 ป. 4/2)*

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกความหมาย ความสำคัญ ประเภท และหน้าที่เบื้องต้นของเงินได้ (K)
2. เห็นคุณค่าและความสำคัญของเงินในระบบเศรษฐกิจ (A)
3. สืบค้น นำเสนอ และเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับเงินในระบบเศรษฐกิจได้ (P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ทดสอบหลังเรียน 2. ซักถามความรู้เรื่อง เงินในระบบเศรษฐกิจ 3. ตรวจผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

• เงินในระบบเศรษฐกิจ

1. ความหมายและความสำคัญของเงิน
2. ประเภทของเงิน

3. หน้าที่เบื้องต้นของเงิน

4. สกุลเงินที่สำคัญที่ใช้ในการซื้อขายแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย ➡ ฟัง พูด อ่าน และเขียนข้อมูลเกี่ยวกับเงินในระบบเศรษฐกิจ

การงานอาชีพฯ ➡ สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับเงินในระบบเศรษฐกิจจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต

ภาษาต่างประเทศ ➡ ค้นหาคำศัพท์ภาษาอังกฤษและฝึกฟัง พูด อ่าน และเขียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับเงินในระบบเศรษฐกิจ

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

ชั่วโมงที่ 51

1. ครูแจ้งตัวชี้วัดชั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

2. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ จากเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม

3. ครูให้นักเรียนดูภาพสกุลเงินของประเทศต่าง ๆ แล้วสนทนาและซักถามนักเรียนในประเด็นต่าง ๆ เช่น

1) เป็นสกุลเงินประเทศใด

2) เงินมีความสำคัญอย่างไร

4. ครูสรุปความรู้แล้วเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

เงินในระบบเศรษฐกิจ: ความหมายและความสำคัญของเงิน

5. ครูให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับเงินในระบบเศรษฐกิจเรื่อง ความหมายและความสำคัญของเงิน แล้วสนทนาและซักถามนักเรียนในประเด็นต่าง ๆ เช่น

1) เงินมีความสำคัญต่อเราอย่างไร

2) เหตุใดเราจึงต้องใช้เงินเป็นสื่อกลางในการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้า

6. ครูกล่าวชมเชยนักเรียนที่ช่วยกันตอบคำถาม แล้วร่วมกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง จากนั้นร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่เรียน

ชั่วโมงที่ 52

เงินในระบบเศรษฐกิจ: ประเภทของเงิน

7. ครูทบทวนความรู้ในครั้งที่ผ่านมา แล้วให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับเงินในระบบเศรษฐกิจเรื่องประเภทของเงิน

8. ครูซักถามนักเรียนว่า เงินที่นักเรียนได้รับเพื่อนำมาใช้จ่ายที่โรงเรียนเป็นเงินประเภทใด

9. ครูสุ่มเลือกนักเรียน 2–3 คน ให้ออกมาตอบคำถามหน้าชั้นเรียน ครูกล่าวชมเชยนักเรียนที่ออกมาตอบคำถามหน้าชั้นเรียน

10. ครูสรุปให้นักเรียนฟังว่า เงินตราที่ใช้กันปัจจุบัน (พ.ศ. 2559) ประกอบด้วยธนบัตรและเหรียญกษาปณ์ โดยธนบัตรที่ใช้หมุนเวียนในชีวิตประจำวัน มี 5 ชนิดราคา ได้แก่ 20 50 100 500 และ 1,000 บาท ส่วนเหรียญกษาปณ์ มี 6 ชนิดราคา ได้แก่ 10 บาท 5 บาท 2 บาท 1 บาท 50 สตางค์ และ 25 สตางค์

เงินในระบบเศรษฐกิจ: หน้าที่เบื้องต้นของเงิน

11. ครูให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับเงินในระบบเศรษฐกิจเรื่อง หน้าที่เบื้องต้นของเงิน แล้วให้นักเรียนสรุปสาระสำคัญลงในแบบบันทึกความรู้

12. ครูเขียนข้อความว่า “เสื้อราคาตัวละ 99 บาท” ลงบนกระดาน แล้วซักถามนักเรียนว่า จากข้อความนี้เงินทำหน้าที่ใด

13. ครูกล่าวชมเชยนักเรียนที่ช่วยกันตอบคำถาม แล้วร่วมกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง จากนั้นร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่เรียน

14. ครูมอบหมายให้นักเรียนสำรวจอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องทางอินเทอร์เน็ต เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 53

เงินในระบบเศรษฐกิจ: สกุลเงินที่สำคัญที่ใช้ในการซื้อขายแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ

15. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ จากเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม

16. ครูให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับเงินในระบบเศรษฐกิจเรื่อง สกุลเงินที่สำคัญที่ใช้ในการซื้อขายแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ

17. ครูให้นักเรียนสืบค้นสกุลเงินตราของประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต หนังสือพิมพ์ แล้วสรุปเป็นใบความรู้

18. ครูสุ่มเลือกนักเรียน 2–3 คน ให้ออกมานำเสนอผลงานของตน ครูกล่าวชมเชยนักเรียนที่ออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน จากนั้นร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่เรียน

19. ครูอธิบายเพิ่มเติมหรือเสริมความรู้ว่า นอกจากการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศจะช่วยให้เศรษฐกิจของแต่ละประเทศขยายตัวแล้ว อาเซียนยังมีความมุ่งประสงค์ให้ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว คือ มีการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีของสินค้า บริการ การลงทุน เงินทุน และแรงงานฝีมือ

20. ในขณะปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ให้ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

21. ครูให้นักเรียนค้นหาคำศัพท์ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับเงินในระบบเศรษฐกิจพร้อมคำแปล เช่น money (เงิน) coin (เหรียญกษาปณ์) bank note (ธนบัตร) exchange (การแลกเปลี่ยน) economic system

(ระบบเศรษฐกิจ) foreign exchange (การแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ) แล้วนำมาฝึกฟัง พูด อ่าน และเขียน รวมทั้งช่วยกันประเมินผล

22. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับเงินในระบบเศรษฐกิจ แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 การนำไปใช้

23. ครูแนะนำให้นักเรียนนำความรู้เกี่ยวกับเงินในระบบเศรษฐกิจไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน รวมทั้งนำไปเผยแพร่ให้บุคคลอื่น เช่น คนในครอบครัว เพื่อนบ้าน คนในชุมชน ได้รู้และเข้าใจ

ขั้นที่ 5 สรุป

24. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง เงินในระบบเศรษฐกิจ โดยให้นักเรียนบันทึกข้อสรุปลงในแบบบันทึกความรู้ หรือสรุปเป็นแผนที่ความคิดหรือผังมโนทัศน์ลงในสมุด พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

25. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนและช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

26. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ 8 ในแบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ด้านความรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม และด้านทักษะ/กระบวนการของนักเรียน

27. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ที่ 9 เศรษฐกิจพอเพียง เรื่อง แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

ครูให้นักเรียนศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเงินในระบบเศรษฐกิจ แล้วนำความรู้ที่ได้มาร่วมกันจัดป้ายนิเทศหน้าชั้นเรียน

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. แบบทดสอบหลังเรียน
2. ภาพสกุลเงินของประเทศต่าง ๆ
3. แบบบันทึกความรู้
4. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม
5. สื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สมบูรณ์แบบ ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์ วัฒนาพานิช จำกัด
6. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัทสำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
7. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
8. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

9. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางการพัฒนา _____

2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางแก้ไข _____

3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____

   เหตุผล _____

4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้_____

   _____

ลงชื่อ _____**ผู้สอน**

_____/_____/_____

หน่วยการเรียนรู้ที่ 9
เศรษฐกิจพอเพียง

เวลา 7 ชั่วโมง

ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และสาระขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน

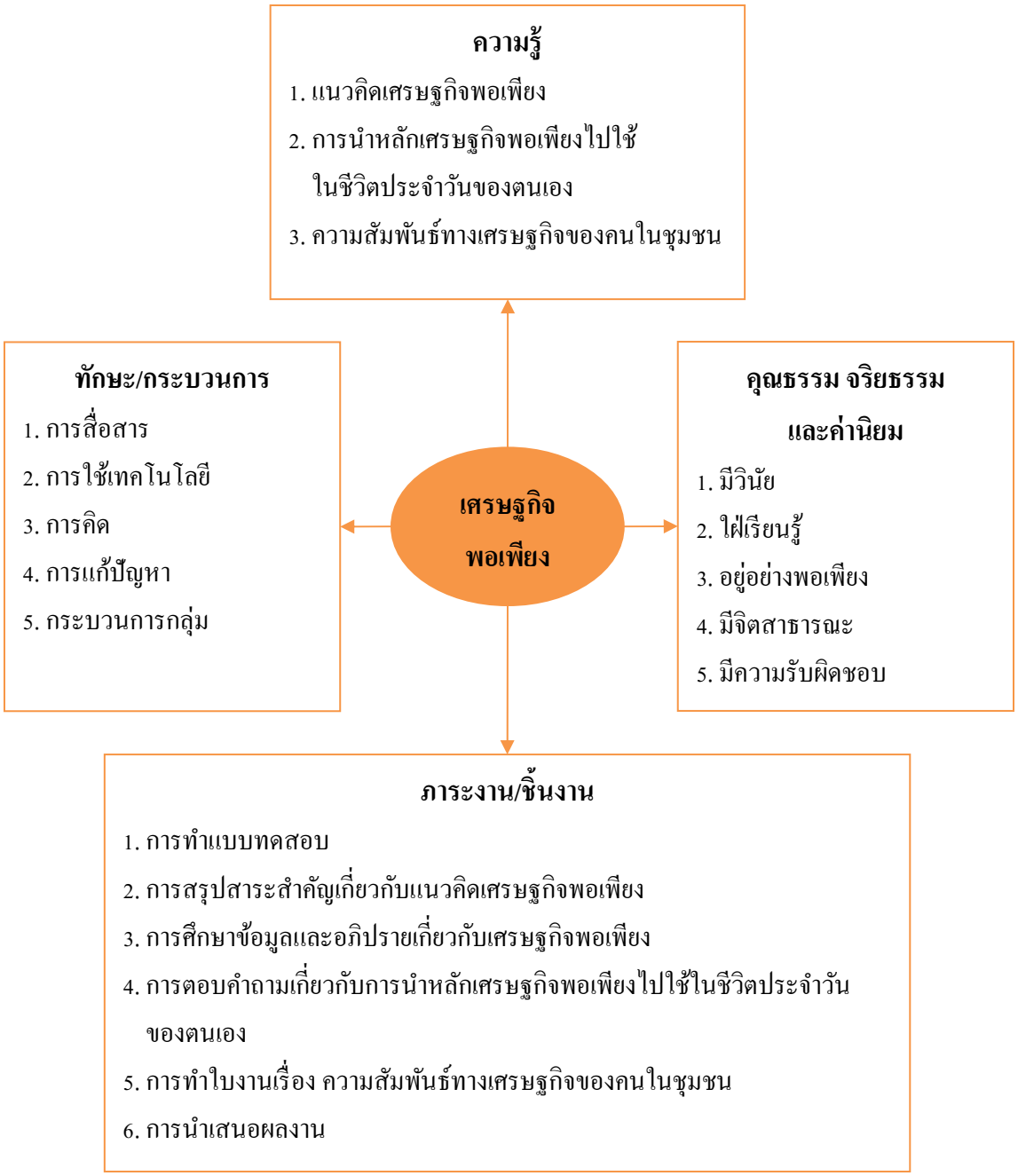

ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้
หน่วยการเรียนรู้ที่ 9 เศรษฐกิจพอเพียง

<table>
<tr><td colspan="2">ขั้นที่ 1 ผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดกับนักเรียน</td></tr>
<tr><td colspan="2">ตัวชี้วัดชั้นปี
1. อธิบายหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของตนเอง (ส 3.1 ป. 4/3)
2. อธิบายความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของคนในชุมชน (ส 3.2 ป. 4/1)</td></tr>
<tr><td>ความเข้าใจที่คงทนของนักเรียน
นักเรียนจะเข้าใจว่า...
เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางในการดำเนินชีวิตและวิถีปฏิบัติที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ตลอดจนใช้ความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต</td><td>คำถามสำคัญที่ทำให้เกิดความเข้าใจที่คงทน
1. เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องใด
2. เราจะนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไร
3. การพึ่งพาอาศัยกันทางเศรษฐกิจในชุมชนมีผลดีหรือไม่ อย่างไร</td></tr>
<tr><td>ความรู้ของนักเรียนที่นำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน
นักเรียนจะรู้ว่า...
1. คำสำคัญ ได้แก่ ภูมิปัญญา ทางสายกลาง วิกฤต โลกาภิวัตน์
2. เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดในการดำเนินชีวิตและวิถีปฏิบัติที่ตั้งอยู่บนทางสายกลางและความไม่ประมาท การปฏิบัติตนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมีหลักปฏิบัติ คือ พออยู่ พอกิน พอใช้ ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่าย ลดความฟุ่มเฟือย ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้องและสุจริต ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์และการแข่งขันกัน และนำความรู้ความเข้าใจมาปรับใช้กับวิถีชีวิตสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน</td><td>ทักษะ/ความสามารถของนักเรียนที่นำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน นักเรียนจะสามารถ...
1. สรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง
2. อภิปรายเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง
3. ตอบคำถามเกี่ยวกับการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันของตนเอง
4. ทำใบงานเรื่อง ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของคนในชุมชน</td></tr>
<tr><td colspan="2">ขั้นที่ 2 ภาระงานและการประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง</td></tr>
<tr><td colspan="2">1. ภาระงานที่นักเรียนต้องปฏิบัติ
1.1 สรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง
1.2 ศึกษาข้อมูลและอภิปรายเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง</td></tr>
</table>

1.3 ตอบคำถามเกี่ยวกับการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันของตนเอง

1.4 ทำใบงานเรื่อง ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของคนในชุมชน

2. วิธีการและเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

2.1 วิธีประเมินผลการเรียนรู้

1) การทดสอบ
2) การประเมินผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม
3) การประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม
4) การประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ

2.2 เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

1) แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
2) แบบประเมินผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม
3) แบบประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม
4) แบบประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ

3. สิ่งที่มุ่งประเมิน

3.1 ความเข้าใจ 6 ด้าน ได้แก่ การอธิบาย ชี้แจง การแปลความและตีความ การประยุกต์ ดัดแปลง และนำไปใช้ การมีมุมมองที่หลากหลาย การให้ความสำคัญและใส่ใจในความรู้สึกของผู้อื่น และการรู้จักตนเอง

3.2 ทักษะ/กระบวนการ เช่น การสื่อสาร การใช้เทคโนโลยี การคิด การแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม

3.3 คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม เช่น มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง รักความเป็นไทย รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีจิตสาธารณะ มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต

ขั้นที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 22 เศรษฐกิจพอเพียง เวลา 7 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 22

เศรษฐกิจพอเพียง

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 9 เศรษฐกิจพอเพียง	เวลา 7 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดในการดำเนินชีวิตและวิถีปฏิบัติที่ตั้งอยู่บนทางสายกลางและความไม่ประมาท การปฏิบัติตนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมีหลักปฏิบัติ คือ พออยู่ พอกิน พอใช้ ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่าย ลดความฟุ่มเฟือย ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้องและสุจริต ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์และการแข่งขันกัน และนำความรู้ความเข้าใจมาปรับใช้กับวิถีชีวิตสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

1. อธิบายหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของตนเอง *(ส 3.1 ป. 4/3)*
2. อธิบายความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของคนในชุมชน *(ส 3.2 ป. 4/1)*

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงได้ (K)
2. บอกความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของคนในชุมชนได้ (K)
3. ตระหนักและเห็นความสำคัญของหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง (A)
4. นำหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ (P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน 2. ซักถามความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง 3. ตรวจผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้อยู่อย่างพอเพียง ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

1. แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง
2. การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันของตนเอง
3. ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของคนในชุมชน

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย ➡ ฟัง พูด อ่าน และเขียนข้อมูลเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

การงานอาชีพฯ ➡ สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

ชั่วโมงที่ 54

1. ครูแจ้งตัวชี้วัดชั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
2. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน
3. ครูสุ่มเลือกนักเรียน 1 คน ให้ออกมาอ่านพระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงจากสำเนาด้านหลังของธนบัตรฉบับละ 1,000 บาท แล้วซักถามนักเรียนว่า ข้อความดังกล่าวเป็นพระราชดำรัสเรื่องอะไร
4. ครูสรุปความรู้แล้วเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

5. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ จากเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม
6. ครูติดบัตรคำ คำว่า เศรษฐกิจพอเพียง บนกระดาน แล้วซักถามนักเรียนว่า ใครรู้ความหมายและเรื่องราวเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงบ้าง
7. ครูกล่าวชมเชยนักเรียนที่ช่วยกันตอบคำถาม แล้วร่วมกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ชั่วโมงที่ 55

8. ครูให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง แล้วให้นักเรียนสรุปสาระสำคัญในรูปแบบใบความรู้
9. ครูสุ่มเลือกนักเรียน 2–3 คน ให้ออกมานำเสนอผลงานของตน จากนั้นครูกล่าวชมเชยนักเรียนที่ออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

10. ครูให้ความรู้แก่นักเรียนว่า การเป็นประชาคมอาเซียนจะนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงสำหรับประเทศสมาชิกอาเซียน รวมทั้งประเทศไทย เมื่อการเป็นประชาคมอาเซียนเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้

ดังนั้น ประเทศสมาชิกอาเซียนจึงต้องมีการปรับตัวเพื่อให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น โดยแนวทางที่ประเทศไทยนำมาใช้ก็คือ รู้–รับ–ปรับตัว ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง กล่าวคือ

รู้ หมายถึง ตระหนัก รู้ถึงการเป็นประชาคมอาเซียน รู้ถึงความเป็นไปและสิ่งที่จะเกิดขึ้น

รับ หมายถึง การเป็นประชาคมอาเซียนจะเข้ามาเกี่ยวข้องกับวิถีความเป็นอยู่อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ปรับตัว หมายถึง การพัฒนา ปรับปรุง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ความเข้มแข็ง ความสามารถในการแข่งขันแก่ทรัพยากรที่มีอยู่ ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรมนุษย์ ทุน เทคโนโลยี และมองหาโอกาสในการใช้ประโยชน์จากการเชื่อมโยงของภูมิภาคนี้

ชั่วโมงที่ 56

11. ครูทบทวนความรู้ในครั้งที่ผ่านมา แล้วให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4–6 คน แต่ละกลุ่มศึกษาข้อมูลและอภิปรายเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงตามหัวข้อต่อไปนี้

1) แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

2) การปฏิบัติตนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

12. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปผลการอภิปรายในรูปแบบต่าง ๆ แล้วส่งตัวแทนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

13. ครูกล่าวชมเชยนักเรียนที่ออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน จากนั้นร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่เรียน

14. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาเกี่ยวกับการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันของตนเอง เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 57

การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันของตนเอง

15. ครูสนทนาซักถามความรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมาในประเด็นต่าง ๆ เช่น ได้ความรู้อะไรบ้าง นักเรียนนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันหรือไม่ อย่างไร

16. ครูให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันของตนเอง

17. ครูซักถามนักเรียนว่า หากครอบครัวของนักเรียนไม่ได้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม จะสามารถนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้หรือไม่ อย่างไร

18. ครูกล่าวชมเชยนักเรียนที่ช่วยกันตอบคำถาม แล้วร่วมกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ชั่วโมงที่ 58

19. ครูทบทวนความรู้ในครั้งที่ผ่านมา แล้วให้นักเรียนบอกวิธีการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของตน

20. ครูสุ่มเลือกนักเรียน 2–3 คน ให้ออกมาตอบคำถามหน้าชั้นเรียน จากนั้นครูกล่าวชมเชยนักเรียนที่ออกมาตอบคำถามหน้าชั้นเรียน

21. ครูและนักเรียนร่วมกันหาข้อสรุปว่าแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมีหลักปฏิบัติอย่างไร แล้วให้นักเรียนบันทึกความรู้ที่ได้ลงในสมุด จากนั้นร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่เรียน

22. ครูให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับคุณลักษณะของเด็กไทยในประชาคมอาเซียนด้านเจตคติว่าประกอบไปด้วยการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง วิถีชีวิตประชาธิปไตย สันติวิธี รับผิดชอบต่อประชาคมอาเซียน ตระหนักในความเป็นอาเซียน ยอมรับความแตกต่างของการนับถือศาสนา และภูมิใจในความเป็นไทยและอาเซียน แล้วให้นักเรียนช่วยกันตอบว่า จะปฏิบัติตนอย่างไร เมื่อไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

23. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของคนในชุมชน เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 59

ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของคนในชุมชน

24. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ จากเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม

25. ครูให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของคนในชุมชน

26. ครูซักถามนักเรียนว่า ชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่มีลักษณะภูมิประเทศอย่างไร และคนส่วนใหญ่ในชุมชนประกอบอาชีพอะไร

27. ครูกล่าวชมเชยนักเรียนที่ช่วยกันตอบคำถาม แล้วร่วมกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ชั่วโมงที่ 60

28. ครูทบทวนความรู้ในครั้งที่ผ่านมา แล้วให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4–6 คน แต่ละกลุ่มทำใบงานเรื่อง ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของคนในชุมชน โดยร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของคนในชุมชนในประเด็นต่อไปนี้

1) เพราะเหตุใดการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนจึงแตกต่างกัน

2) อาชีพ สินค้าและบริการของภาคกลางและภาคใต้แตกต่างกันหรือไม่ เพราะอะไร

3) ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของคนในชุมชนมีลักษณะอย่างไร

4) ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจแสดงให้เห็นถึงคุณธรรมอะไรบ้าง

5) ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจในชุมชนมีผลดีอย่างไรบ้าง

29. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มบันทึกผลลงในใบงาน แล้วส่งตัวแทนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

30. ครูกล่าวชมเชยนักเรียนที่ออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน แล้วร่วมกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง จากนั้นร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่เรียน

31. ในขณะปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ให้ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

32. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

33. ครูแนะนำให้นักเรียนนำความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน รวมทั้งนำไปเผยแพร่ให้บุคคลอื่น เช่น คนในครอบครัว เพื่อนบ้าน คนในชุมชน ได้รู้และเข้าใจ

ขั้นที่ 5 สรุป

34. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง โดยให้นักเรียนบันทึกข้อสรุปลงในแบบบันทึกความรู้ หรือสรุปเป็นแผนที่ความคิดหรือผังมโนทัศน์ลงในสมุด พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

35. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนและช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

36. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ 9 ในแบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ด้านความรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม และด้านทักษะ/กระบวนการของนักเรียน

37. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1–9 เป็นการบ้านเพื่อเตรียมทดสอบกลางปีในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

1. ครูให้นักเรียนศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง แล้วนำความรู้ที่ได้มาร่วมกันจัดป้ายนิเทศหน้าชั้นเรียน

2. ครูให้นักเรียนทำแผ่นพับเกี่ยวกับอาชีพของคนในชุมชนและสินค้าของชุมชนเพื่อเผยแพร่ความรู้

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
2. สำเนาธนบัตรฉบับละ 1,000 บาท
3. บัตรคำ คำว่า เศรษฐกิจพอเพียง
4. ใบงานเรื่อง ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของคนในชุมชน
5. แบบบันทึกความรู้
6. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม
7. สื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สมบูรณ์แบบ ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
8. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
9. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
10. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

11. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางการพัฒนา _____

2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางแก้ไข _____

3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____

   เหตุผล _____

4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้_____

   _____

ลงชื่อ _____**ผู้สอน**

_____/_____/_____

การทดสอบกลางปี

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	**ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**
การทดสอบกลางปี	**เวลา 1 ชั่วโมง**

ชั่วโมงที่ 61

1. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบกลางปี

2. ครูมอบหมายให้นักเรียนไปศึกษาเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ที่ 10 เวลา ยุคสมัย และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เรื่อง ทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

หน่วยการเรียนรู้ที่ 10
เวลา ยุคสมัย และหลักฐานทางประวัติศาสตร์

เวลา 14 ชั่วโมง

ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน

ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้
หน่วยการเรียนรู้ที่ 10 เวลา ยุคสมัย และหลักฐานทางประวัติศาสตร์

<table>
<tr><th colspan="2">ขั้นที่ 1 ผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน</th></tr>
<tr><td colspan="2">ตัวชี้วัดชั้นปี
1. นับช่วงเวลาเป็นทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ (ส 4.1 ป. 4/1)
2. อธิบายยุคสมัยในการศึกษาประวัติของมนุษยชาติ (ส 4.1 ป. 4/2)
3. แยกแยะประเภทหลักฐานที่ใช้ในการศึกษาความเป็นมาของท้องถิ่น (ส 4.1 ป. 4/3)</td></tr>
<tr><td>ความเข้าใจที่คงทนของนักเรียน
นักเรียนจะเข้าใจว่า...
1. การนับช่วงเวลาในประวัติศาสตร์นับเป็นทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ ทำให้ลำดับเหตุการณ์ได้ถูกต้อง
2. การแบ่งยุคสมัยมีความจำเป็นต่อการศึกษาประวัติศาสตร์
3. การศึกษาประวัติศาสตร์จำเป็นต้องอาศัยหลักฐานทางประวัติศาสตร์</td><td>คำถามสำคัญที่ทำให้เกิดความเข้าใจที่คงทน
1. การนับเวลาเป็นช่วงเวลามีความสำคัญอย่างไร
2. การแบ่งยุคสมัยมีผลดีต่อการศึกษาประวัติศาสตร์อย่างไร
3. หลักฐานทางประวัติศาสตร์มีประโยชน์ต่อการศึกษาประวัติศาสตร์</td></tr>
<tr><td>ความรู้ของนักเรียนที่นำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน
นักเรียนจะรู้ว่า...
1. ทศวรรษ คือ รอบ 10 ปี ศตวรรษ คือ รอบ 100 ปี และสหัสวรรษ คือ รอบ 1,000 ปี
2. นักประวัติศาสตร์ได้แบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ออกเป็น 2 สมัย ได้แก่ สมัยก่อนประวัติศาสตร์ และสมัยประวัติศาสตร์ เพื่อสะดวกในการศึกษาประวัติศาสตร์
3. หลักฐานทางประวัติศาสตร์ เป็นข้อเท็จจริงเกิดจากการกระทำของมนุษย์ในอดีตที่ยังหลงเหลือให้เห็นอยู่ในปัจจุบันมี 2 ประเภท ได้แก่ หลักฐานชั้นต้นและหลักฐานชั้นรอง</td><td>ทักษะ/ความสามารถของนักเรียนที่จะนำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน นักเรียนจะสามารถ...
1. อธิบายและคำนวณการแบ่งช่วงเวลาเป็นทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษได้
2. อธิบายประเภทและความแตกต่างระหว่างสมัยก่อนประวัติศาสตร์และสมัยประวัติศาสตร์ได้
3. อธิบายประเภทและวิเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์เพื่อใช้ในการศึกษาความเป็นมาของท้องถิ่นได้</td></tr>
<tr><th colspan="2">ขั้นที่ 2 ภาระงานและการประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง</th></tr>
<tr><td colspan="2">1. ภาระงานที่นักเรียนต้องปฏิบัติ
1.1 ศึกษาและนำเสนอความรู้เรื่อง ทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ
1.2 เล่นเกมเล่าเรื่องรอบวงเกี่ยวกับยุคสมัยทางประวัติศาสตร์</td></tr>
</table>

1.3 สำรวจหลักฐานที่ใช้ในการศึกษาความเป็นมาของท้องถิ่น	
2. วิธีการและเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 2.1 วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ 1) การทดสอบ 2) การประเมินผลงาน/ กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม 3) การประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม 4) การประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ	2 .2 เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 1) แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน 2) แบบประเมินผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม 3) แบบประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม 4) แบบประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ
3. สิ่งที่มุ่งประเมิน 3.1 ความเข้าใจ 6 ด้าน ได้แก่ การอธิบาย ชี้แจง การแปลความและตีความ การประยุกต์ ดัดแปลง และนำไปใช้ การมีมุมมองที่หลากหลาย การให้ความสำคัญและใส่ใจในความรู้สึกของผู้อื่น และการรู้จักตนเอง 3.2 ทักษะ/กระบวนการ เช่น การสื่อสาร การใช้เทคโนโลยี การคิด การแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม 3.3 คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม เช่น มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง รักความเป็นไทย รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีจิตสาธารณะ มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต	
ขั้นที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้	
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 23 ทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ	เวลา 5 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 24 ยุคสมัยทางประวัติศาสตร์	เวลา 4 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 25 หลักฐานทางประวัติศาสตร์	เวลา 5 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 23

ทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์	**ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**
หน่วยการเรียนรู้ที่ 10 เวลา ยุคสมัย และหลักฐานทางประวัติศาสตร์	**เวลา 5 ชั่วโมง**

1. สาระสำคัญ

การนับช่วงเวลาในประวัติศาสตร์นับเป็นทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ โดยทศวรรษ คือ รอบ 10 ปี ศตวรรษ คือ รอบ 100 ปี และสหัสวรรษ คือ รอบ 1,000 ปี การนับช่วงเวลาเช่นนี้ทำให้สามารถลำดับเหตุการณ์ได้ถูกต้อง

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

▫ นับช่วงเวลาเป็นทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ *(ส 4.1 ป 4/1)*

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายการนับช่วงเวลาเป็นทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษได้ (K)
2. คำนวณและเทียบช่วงเวลาทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษได้ (P)
3. ใฝ่เรียนรู้เรื่อง การนับช่วงเวลาเป็นทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ (A)
4. นำความรู้เรื่อง การนับช่วงเวลาเป็นทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ (P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ทดสอบก่อนเรียน 2. ซักถามความรู้เรื่อง ทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ 3. ตรวจผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ ความรับผิดชอบ ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

- ทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ
  1. ความหมายของช่วงเวลาทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ
  2. การใช้ทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย	➡	ฟัง พูด อ่าน และเขียนข้อมูลเกี่ยวกับทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ
คณิตศาสตร์	➡	คำนวณและเทียบช่วงเวลาทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ
การงานอาชีพฯ	➡	สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

ชั่วโมงที่ 62

1. ครูแจ้งตัวชี้วัดชั้นและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

2. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน

3. ครูซักถามนักเรียนว่า รู้จักคำว่า ทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษหรือไม่ แต่ละคำมีระยะเวลากี่ปี ให้นักเรียนช่วยกันตอบ

4. ครูสรุปคำตอบของนักเรียน แล้วเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม จากนั้นเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

5. ครูอธิบายความหมาย วิธีการนับ และการเทียบช่วงเวลาเป็นทศวรรษให้นักเรียนฟัง จากนั้นให้นักเรียนช่วยกันทำตารางแสดงการเทียบเวลาเป็นทศวรรษ และจัดทำเป็นป้ายนิเทศ

6. ครูให้นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับทศวรรษและให้นักเรียนบันทึกความรู้ที่ได้ลงในสมุด

7. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาเกี่ยวกับศตวรรษและสืบค้นเหตุการณ์ 1 เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต แล้วคำนวณเวลาว่าเกิดในศตวรรษที่เท่าไร บันทึกผลลงในสมุด เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 63

8. ครูตรวจผลงานนักเรียน โดยสุ่มเลือกนักเรียน 3–5 คน ให้ออกมาบอกความหมายของช่วงเวลาศตวรรษและเหตุการณ์ที่ได้รับมอบหมายให้ไปสืบค้นและคำนวณมาให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยครูคอยแนะนำและเสริมความรู้

9. ครูอธิบายความหมาย วิธีการนับ และการเทียบช่วงเวลาเป็นศตวรรษให้นักเรียนฟัง จากนั้นให้นักเรียนช่วยกันทำตารางแสดงการเทียบเวลาเป็นศตวรรษ และจัดทำเป็นป้ายนิเทศ

10. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับศตวรรษและให้นักเรียนบันทึกความรู้ที่ได้ลงในสมุด

11. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาเกี่ยวกับสหัสวรรษและสืบค้นเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ 1 เหตุการณ์ แล้วคำนวณเวลาว่าเกิดในสหัสวรรษที่เท่าไร บันทึกผลลงในสมุด เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 64

12. ครูตรวจผลงานนักเรียน โดยสุ่มเลือกนักเรียน 3–5 คน ให้ออกมาบอกความหมายของช่วงเวลาสหัสวรรษและเหตุการณ์ที่ได้รับมอบหมายให้ไปสืบค้นและคำนวณมาให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยครูคอยแนะนำและเสริมความรู้

13. ครูอธิบายความหมาย วิธีการนับ และการเทียบช่วงเวลาเป็นสหัสวรรษให้นักเรียนฟัง จากนั้นให้นักเรียนช่วยกันทำตารางแสดงการเทียบเวลาเป็นสหัสวรรษ และจัดทำเป็นป้ายนิเทศ

14. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับสหัสวรรษและให้นักเรียนบันทึกความรู้ที่ได้ลงในสมุด

15. ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นในประเด็นว่า การนับเวลาเป็นทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษมีความสำคัญต่อการศึกษาประวัติศาสตร์อย่างไรบ้าง จากนั้นครูสรุปผลการแสดงความคิดเห็นของนักเรียนและอธิบายเพิ่มเติม

16. ครูมอบหมายให้นักเรียนไปอ่านเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้ทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 65–66

17. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม

18. ครูอธิบายเกี่ยวกับการใช้ทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ จากนั้นยกตัวอย่างเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ 4–5 เหตุการณ์ โดยระบุปี พ.ศ. และ ค.ศ. ของเหตุการณ์นั้น ๆ บนกระดานดำ แล้วสุ่มเลือกนักเรียน 2–3 คน ให้ออกมาสาธิตวิธีการนับและเทียบเวลาเป็นทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ

19. ครูสุ่มเลือกนักเรียน 2–3 คน ให้นำปีเกิดของตนเองมาเทียบเป็นทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ โดยใช้ทั้งพุทธศักราชและคริสต์ศักราชของปีเกิด จากนั้นให้นักเรียนทุกคนเทียบปีเกิดของตนเอง

20. ครูกล่าวชมเชยนักเรียนและให้นักเรียนบันทึกความรู้ที่ได้ลงในสมุด

21. ครูให้นักเรียนแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มหาบทความหรือข่าวที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับเรื่องต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 เรื่องที่เกี่ยวข้องกับทศวรรษ

กลุ่มที่ 2 เรื่องที่เกี่ยวข้องกับศตวรรษ

กลุ่มที่ 3 เรื่องที่เกี่ยวข้องกับสหัสวรรษ

จากนั้นให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน โดยเปิดโอกาสให้เพื่อน ๆ ร่วมแสดงความคิดเห็น

22. ครูหาภาพเหตุการณ์หรือข่าวเกี่ยวกับอาเซียน ที่แสดงวัน เดือน ปี แล้วให้นักเรียนนำมาแปลงเป็นทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ

23. ในขณะปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ให้ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

24. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

25. ครูให้นักเรียนนำความรู้เกี่ยวกับทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษไปคำนวณและเทียบเวลากับกรณีตัวอย่างที่เกิดขึ้นในการดำเนินชีวิตประจำวัน

ขั้นที่ 5 สรุป

26. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง ทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ โดยให้นักเรียนสรุปเป็นแผนที่ความคิดหรือผังมโนทัศน์ลงในสมุด พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

27. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาเกี่ยวกับยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

ครูให้นักเรียนจับคู่กับเพื่อนและผลัดกันทายปัญหาเกี่ยวกับทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. แบบทดสอบก่อนเรียน

2. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

3. สื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สมบูรณ์แบบ ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

4. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

5. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

6. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

7. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางการพัฒนา _____

2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางแก้ไข _____

3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____

   เหตุผล _____

4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้_____

   _____

ลงชื่อ _____**ผู้สอน**

_____/_____/_____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 24
ยุคสมัยทางประวัติศาสตร์

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์	**ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**
หน่วยการเรียนรู้ที่ 10 เวลา ยุคสมัย และหลักฐานทางประวัติศาสตร์	**เวลา 4 ชั่วโมง**

1. สาระสำคัญ

นักประวัติศาสตร์ได้แบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ออกเป็น 2 สมัย ได้แก่ สมัยก่อนประวัติศาสตร์และสมัยประวัติศาสตร์ เพื่อความสะดวกในการสืบค้นเรื่องราวของมนุษย์ในอดีต

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

- อธิบายยุคสมัยในการศึกษาประวัติของมนุษยชาติโดยสังเขป *(ส 4.1 ป 4/2)*

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. จำแนกยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ได้ (K)
2. สนใจใฝ่เรียนรู้เรื่องยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ได้ (A)
3. สืบค้นข้อมูลเรื่องยุคสมัยทางประวัติศาสตร์โดยใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม (P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ซักถามความรู้เรื่องยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ 2. ตรวจผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ ความรับผิดชอบ ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

- ยุคสมัยทางประวัติศาสตร์
  1. สมัยก่อนประวัติศาสตร์
  2. สมัยประวัติศาสตร์

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย ➡ ฟัง พูด อ่าน และเขียนข้อมูลเกี่ยวกับยุคสมัยทางประวัติศาสตร์

สุขศึกษา ➡ เล่นเกมเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับยุคสมัยทางประวัติศาสตร์

การงานอาชีพฯ ➡ สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับยุคสมัยทางประวัติศาสตร์จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

ชั่วโมงที่ 67–68

1. ครูแจ้งตัวชี้วัดและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
2. ครูให้นักเรียนดูภาพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียงและภาพศิลาจารึกหลักที่ 1 แล้วซักถามนักเรียน ดังนี้
   1) เป็นภาพอะไร
   2) เป็นหลักฐานในยุคสมัยใด
   3) การแบ่งยุคสมัยในการศึกษาประวัติศาสตร์ใช้หลักฐานใด
3. ครูสรุปคำตอบของนักเรียนแล้วเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

4. ครูซักถามนักเรียนเกี่ยวกับยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ โดยใช้ความรู้จากเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมาในประเด็นต่อไปนี้
   1) เหตุใดจึงต้องมีการแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์
   2) การแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ใช้อะไรเป็นเกณฑ์

5. ครูสรุปคำตอบของนักเรียน แล้วอธิบายเกี่ยวกับสมัยก่อนประวัติศาสตร์ โดยให้นักเรียนดูภาพหรือวีดิทัศน์ที่เกี่ยวกับลักษณะและการดำเนินชีวิตของคนในยุคสมัยก่อนประวัติศาสตร์ จากนั้นเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามเกี่ยวกับเรื่องที่อธิบาย ครูสรุปแล้วให้นักเรียนบันทึกความรู้ลงในสมุด

6. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน เล่าเรื่องรอบวง (Round robin) เกี่ยวกับยุคสมัยทางประวัติศาสตร์โดยให้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มกำหนดหมายเลขประจำตัวเป็น 1, 2, 3, และ 4 ให้นักเรียนในกลุ่มหมายเลข 1 คู่กับนักเรียนหมายเลข 2 ศึกษาเรื่อง สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ส่วนนักเรียนหมายเลข 3 คู่กับนักเรียนหมายเลข 4 ศึกษาเรื่อง สมัยประวัติศาสตร์ โดยศึกษาจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ แล้วผลัดกันอธิบายความรู้เรื่องที่คู่ของตนศึกษามาให้เพื่อนในกลุ่มฟัง

7. ครูตั้งประเด็นคำถามเกี่ยวกับสมัยก่อนประวัติศาสตร์ แล้วสุ่มเรียกหมายเลขสมาชิกของแต่ละกลุ่มให้ตอบคำถามในประเด็นต่าง ๆ เช่น
   1) เราทราบเรื่องราวสมัยก่อนประวัติศาสตร์จากสิ่งใด
   2) สมัยก่อนประวัติศาสตร์ในประเทศไทยแบ่งออกเป็นกี่ยุค
   3) ยุคหินแบ่งเป็นยุคย่อยได้กี่ยุค

4) ยุคสำริดอยู่ในยุคสมัยใด

5) ยุคสำริดกับยุคเหล็กต่างกันอย่างไร

8. ครูเฉลยคำตอบ แล้วกล่าวชมเชยนักเรียนที่ช่วยกันตอบคำถามได้ถูกต้อง จากนั้นครูอธิบายสรุปเกี่ยวกับยุคสมัยทางประวัติศาสตร์เรื่อง สมัยก่อนประวัติศาสตร์

9. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาเกี่ยวกับยุคสมัยทางประวัติศาสตร์เรื่อง สมัยประวัติศาสตร์ เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 69

10. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม

11. ครูตั้งประเด็นคำถามเกี่ยวกับสมัยประวัติศาสตร์ แล้วสุ่มเรียกหมายเลขสมาชิกของแต่ละกลุ่มให้ตอบคำถามในประเด็นต่าง ๆ เช่น

1) สมัยประวัติศาสตร์เริ่มเมื่อใด

2) เราศึกษาเรื่องราวสมัยประวัติศาสตร์จากสิ่งใด

3) สมัยประวัติศาสตร์มีการแบ่งเป็นยุคย่อยหรือไม่

4) จารึกใช้ศึกษาเรื่องราวในยุคสมัยใด

5) ระหว่างสมัยก่อนประวัติศาสตร์กับสมัยประวัติศาสตร์ สมัยใดให้ข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ชัดเจนกว่ากัน เพราะอะไร

12. ครูเฉลยคำตอบ แล้วกล่าวชมเชยนักเรียนที่ช่วยกันตอบคำถามได้ถูกต้อง จากนั้นครูอธิบายสรุปเกี่ยวกับยุคสมัยทางประวัติศาสตร์เรื่อง สมัยประวัติศาสตร์ โดยให้นักเรียนดูภาพที่แสดงหลักฐานในสมัยประวัติศาสตร์ประกอบการอธิบาย

13. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4–6 คน ให้แต่ละกลุ่มศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ของประเทศสมาชิกอาเซียนประเทศต่าง ๆ บันทึกผลลงในแบบบันทึกความรู้ แล้วนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในชั้นเรียน

14. ครูมอบหมายให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าว่า การเริ่มต้นของสมัยประวัติศาสตร์ในประเทศไทย เริ่มต้นตั้งแต่เมื่อไร เริ่มต้นอย่างไร พร้อมยกตัวอย่างหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงการเริ่มต้นของสมัยประวัติศาสตร์ในประเทศไทย แล้วบันทึกผลลงในสมุด เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 70

15. ครูตรวจผลงานนักเรียน โดยสุ่มเลือกนักเรียน 2–3 คน (หรืออาสาสมัครนักเรียน) เจ้าของผลงานให้ออกมาอ่านเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปศึกษาค้นคว้ามาให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยครูคอยแนะนำและเสริมความรู้

16. ครูอธิบายเกี่ยวกับสมัยประวัติศาสตร์ในประเทศไทย จากนั้นเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามเกี่ยวกับเรื่องที่อธิบาย ครูสรุปแล้วให้นักเรียนบันทึกความรู้ลงในสมุด

17. ในขณะปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ให้ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

18. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

19. ครูแนะนำให้นักเรียนนำความรู้เกี่ยวกับยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ไปเผยแพร่ให้บุคคลอื่น เช่น คนในครอบครัว เพื่อนบ้าน คนในชุมชน ได้รู้และเข้าใจ

ขั้นที่ 5 สรุป

20. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4–6 คน ให้แต่ละกลุ่มสรุปความรู้เกี่ยวกับยุคสมัยทางประวัติศาสตร์โดยเขียนเป็นรายงานส่งครู

21. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาเกี่ยวกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4–6 คน ทำแผ่นพับเกี่ยวกับยุคสมัยทางประวัติศาสตร์เพื่อเผยแพร่ความรู้

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. ภาพหรือวีดิทัศน์ที่เกี่ยวกับลักษณะและการดำเนินชีวิตของคนในยุคสมัยก่อนประวัติศาสตร์
2. ภาพหลักฐานในสมัยประวัติศาสตร์
3. ภาพเครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียงและภาพศิลาจารึกหลักที่ 1
4. แบบบันทึกความรู้
5. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม
6. สื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สมบูรณ์แบบ ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
7. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
8. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
9. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
10. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางการพัฒนา _____

2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางแก้ไข _____

3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____

   เหตุผล _____

4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้_____

   _____

ลงชื่อ _____**ผู้สอน**

_____/_____/_____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 25
หลักฐานทางประวัติศาสตร์

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์	**ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**
หน่วยการเรียนรู้ที่ 10 เวลา ยุคสมัย และหลักฐานทางประวัติศาสตร์	**เวลา 5 ชั่วโมง**

1. สาระสำคัญ

หลักฐานทางประวัติศาสตร์เป็นข้อเท็จจริงหรือร่องรอยการกระทำของมนุษย์ในอดีตที่ยังหลงเหลืออยู่ในปัจจุบัน แบ่งตามความสำคัญของหลักฐานเป็นหลักฐานชั้นต้นและหลักฐานชั้นรอง หลักฐานที่ใช้ในการศึกษาความเป็นมาของท้องถิ่นมีความแตกต่างกันไปตามประวัติความเป็นมาของท้องถิ่นนั้น ๆ

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

- แยกแยะประเภทหลักฐานที่ใช้ในการศึกษาความเป็นมาของท้องถิ่น *(ส 4.1 ป 4/3)*

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายและประเภทของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้ (K)
2. สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้ (P)
3. เลือกใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์เพื่อศึกษาความเป็นมาของท้องถิ่นของตนได้อย่างเหมาะสม (A)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ทดสอบหลังเรียน 2. ซักถามความรู้เรื่องหลักฐานทางประวัติศาสตร์และตัวอย่างหลักฐานที่ใช้ในการศึกษาความเป็นมาของท้องถิ่น 3. ตรวจผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ ความรับผิดชอบ ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

1. หลักฐานทางประวัติศาสตร์
2. ตัวอย่างหลักฐานที่ใช้ในการศึกษาความเป็นมาของท้องถิ่น

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย	➡	ฟัง พูด อ่าน และเขียนข้อมูลเกี่ยวกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์
วิทยาศาสตร์	➡	สำรวจหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นของตนเอง
การงานอาชีพฯ	➡	สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต และจัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

ชั่วโมงที่ 71

1. ครูแจ้งตัวชี้วัดและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

2. ครูนำภาพศิลาจารึก ภาพโบราณสถาน ภาพโบราณวัตถุ ภาพถ่ายทางประวัติศาสตร์อื่น ๆ ให้นักเรียนดู แล้วซักถามนักเรียนว่า แหล่งข้อมูลเหล่านี้ให้ประโยชน์อะไรบ้าง

3. ครูให้นักเรียนช่วยกันตอบ จากนั้นอธิบายว่า แหล่งข้อมูลเหล่านี้เป็นร่องรอยของมนุษย์ในอดีตที่เราใช้เป็นหลักฐานในการศึกษาทางประวัติศาสตร์ จากนั้นครูสรุปเพื่อเชื่อมโยงเข้าสู่เนื้อหาที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

4. ครูซักถามนักเรียนว่า นักเรียนรู้จักหลักฐานทางประวัติศาสตร์อะไรอีกบ้าง ให้นักเรียนช่วยกันตอบ โดยใช้ความรู้จากเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมา ครูเขียนคำตอบของนักเรียนบนกระดานดำ

5. ครูอธิบายเกี่ยวกับความหมายและประเภทของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ภาพหลักฐานทางประวัติศาสตร์ประกอบการอธิบาย พร้อมเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม

6. ครูยกตัวอย่างเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ 1 เหตุการณ์ แล้วมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาเกี่ยวกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์เรื่อง หลักฐานชั้นต้นและสืบค้นหลักฐานชั้นต้นที่ต้องใช้ในการศึกษาเหตุการณ์ดังกล่าวอย่างน้อย 1 หลักฐาน บันทึกผลที่ได้ลงในสมุด เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 72

7. ครูตรวจผลงานของนักเรียน โดยสุ่มเลือกนักเรียน 2–3 คน (หรืออาสาสมัครนักเรียน) เจ้าของผลงานให้ออกมาอ่านเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านและสืบค้นมาให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยครูคอยแนะนำและเสริมความรู้

8. ครูอธิบายเกี่ยวกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์เรื่อง หลักฐานชั้นต้น โดยใช้ภาพหลักฐานชั้นต้นประกอบการอธิบาย พร้อมเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม

9. ครูให้นักเรียนศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักฐานชั้นต้นจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต สรุปและบันทึกความรู้ที่ได้ลงในแบบบันทึกความรู้

10. ครูมอบหมายให้นักเรียนไปอ่านเนื้อหาเกี่ยวกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์เรื่อง หลักฐานชั้นรอง เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 73

11. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม

12. ครูอธิบายเกี่ยวกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์เรื่อง หลักฐานชั้นรอง โดยใช้ภาพหลักฐานชั้นรองประกอบการอธิบาย พร้อมเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม

13. ครูให้นักเรียนศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักฐานชั้นรองจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต แล้วนำข้อมูลที่ได้มาร่วมกันอภิปรายในชั้นเรียน

14. หลักจากอภิปรายเสร็จแล้ว ครูให้นักเรียนบันทึกความรู้ที่ได้เกี่ยวกับหลักฐานชั้นรองลงในแบบบันทึกความรู้

15. ครูมอบหมายให้นักเรียนศึกษาและสำรวจหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ใช้ในการศึกษาความเป็นมาของท้องถิ่นของตนเองว่ามีอะไรบ้าง แล้วบันทึกผลที่ได้ลงในสมุด เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 74–75

16. ครูตรวจผลงานของนักเรียน โดยสุ่มเลือกนักเรียน 2–3 คน (หรืออาสาสมัครนักเรียน) เจ้าของผลงานให้ออกมาเล่าถึงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ใช้ในการศึกษาความเป็นมาของท้องถิ่นของตนเองที่ได้รับมอบหมายให้ไปศึกษาและสำรวจมาให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยครูคอยแนะนำและเสริมความรู้

17. ครูอธิบายสรุปเกี่ยวกับหลักฐานที่ใช้ในการศึกษาความเป็นมาของท้องถิ่น

18. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4–6 คน ให้แต่ละกลุ่มนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ใช้ในการศึกษาความเป็นมาของท้องถิ่นของตนมาจัดแยกประเภทเป็นหลักฐานชั้นต้นและหลักฐานชั้นรอง พร้อมทั้งร่วมกันแสดงความคิดเห็น

19. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน จากนั้นครูสรุปผลการนำเสนอผลงานของนักเรียน

20. ครูให้ความรู้เกี่ยวกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ใช้ในการศึกษาความเป็นมาของประเทศสมาชิกอาเซียน และให้นักเรียนสรุปความรู้ที่ได้ลงในสมุด

21. ในขณะปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ให้ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

22. ครูให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ว่า หลักฐานทางประวัติศาสตร์มีกี่ประเภท แต่ละประเภทมีความแตกต่างกันอย่างไร

23. ครูให้นักเรียนเขียนเรียงเรื่อง ความหลักฐานที่ใช้ในการศึกษาความเป็นมาของท้องถิ่นของตน จากนั้นครูคัดเลือกผลงานที่ดีที่สุด 3 อันดับมาติดที่ป้ายนิเทศ

24. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์และตัวอย่างหลักฐานที่ใช้ในการศึกษาความเป็นเป็นมาของท้องถิ่น แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

25. ครูให้นักเรียนนำความรู้เกี่ยวกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์และตัวอย่างหลักฐานที่ใช้ในการศึกษาความเป็นเป็นมาของท้องถิ่นของตน ไปใช้ในศึกษาความเป็นเป็นมาของท้องถิ่นของตนในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งนำไปเผยแพร่ให้บุคคลอื่น เช่น คนในครอบครัว เพื่อนบ้าน คนในชุมชน ได้รู้และเข้าใจ

ขั้นที่ 5 สรุป

26. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง หลักฐานทางประวัติศาสตร์และตัวอย่างหลักฐานที่ใช้ในการศึกษาความเป็นเป็นมาของท้องถิ่น โดยให้นักเรียนสรุปเป็นแผนที่ความคิดหรือผังมโนทัศน์ลงในสมุด พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

27. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนและช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

28. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ 10 ในแบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ด้านความรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม และด้านทักษะ/กระบวนการของนักเรียน

31. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ที่ 11 การตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทย เรื่อง การแบ่งยุคของสมัยก่อนประวัติศาสตร์ เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

1. ครูให้นักเรียนชักชวนสมาชิกในครอบครัวไปเที่ยวแหล่งโบราณสถานและโบราณวัตถุในท้องถิ่นตนเองหรือท้องถิ่นอื่น ๆ

2. ครูนำนักเรียนไปทัศนศึกษาแหล่งหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นต่าง ๆ เช่น พิพิธภัณฑ์ศูนย์วัฒนธรรมในท้องถิ่น โบราณสถาน โบราณวัตถุในท้องถิ่น

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. แบบทดสอบหลังเรียน

2. ภาพศิลาจารึก ภาพโบราณสถาน ภาพโบราณวัตถุ และภาพถ่ายทางประวัติศาสตร์อื่น ๆ

3. แบบบันทึกความรู้

4. แบบบันทึกผลการสำรวจ

5. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

6. สื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สมบูรณ์แบบ ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

7. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

8. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

9. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางการพัฒนา _____

2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางแก้ไข _____

3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____

   เหตุผล _____

4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้_____

   _____

ลงชื่อ _____**ผู้สอน**

_____/_____/_____

หน่วยการเรียนรู้ที่ 11
การตั้งถิ่นฐานในดินแดนประเทศไทย

เวลา 10 ชั่วโมง

ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน

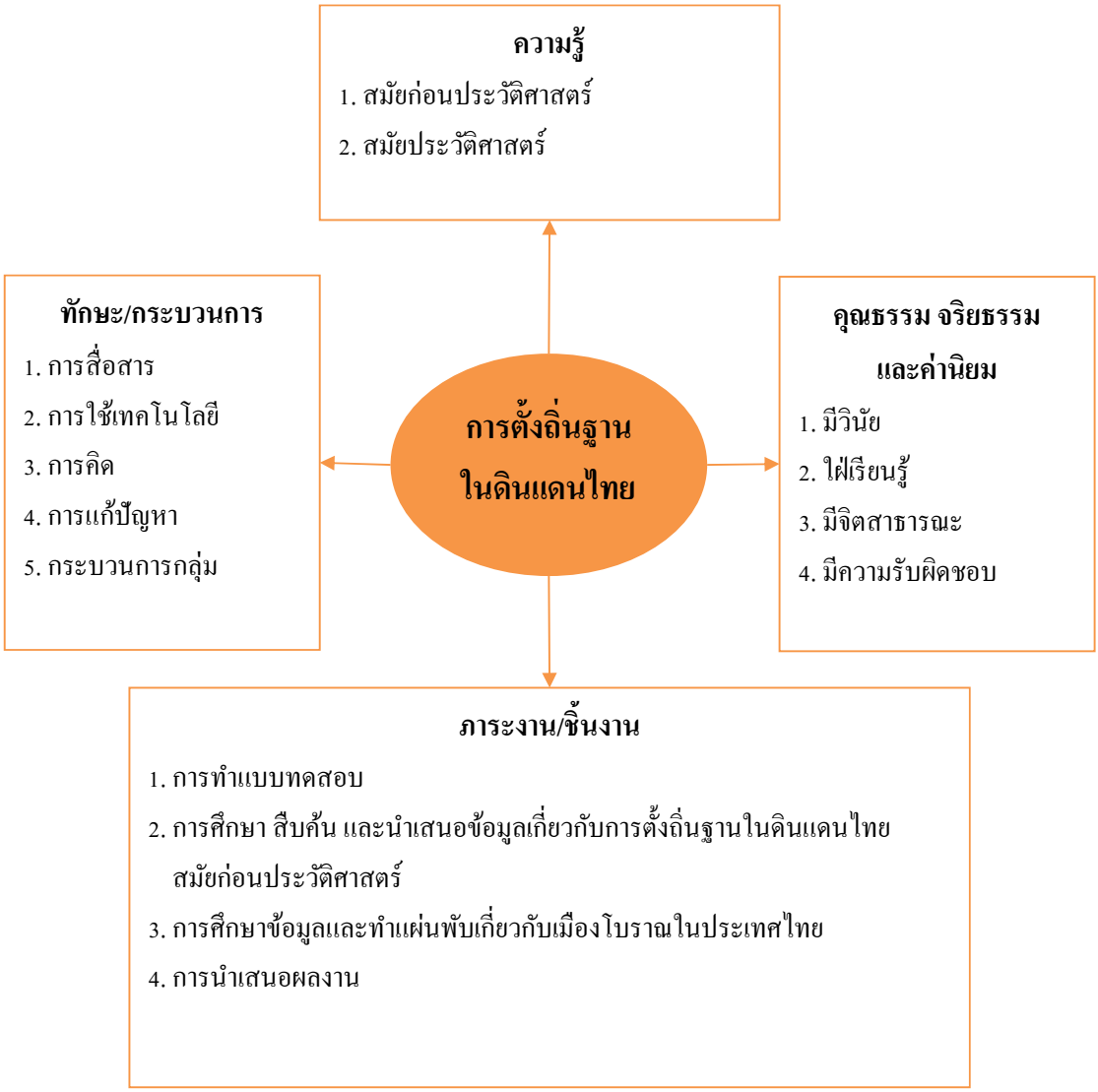

ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้
หน่วยการเรียนรู้ที่ 11 การตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทย

<table>
<tr><th colspan="2">ขั้นที่ 1 ผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน</th></tr>
<tr><td colspan="2">ตัวชี้วัดชั้นปี
1. อธิบายการตั้งหลักแหล่งและพัฒนาการของมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์โดยสังเขป (ส 4.2 ป. 4/1)
2. ยกตัวอย่างหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่พบในท้องถิ่นที่แสดงพัฒนาการของมนุษยชาติในดินแดนไทย (ส 4.2 ป. 4/2)</td></tr>
<tr><td>ความเข้าใจที่คงทนของนักเรียน
นักเรียนจะเข้าใจว่า...
1. สมัยก่อนประวัติศาสตร์เป็นสมัยที่มนุษย์ยังไม่มีการใช้ตัวหนังสือบันทึกบอกเล่าเรื่องราว และเป็นสมัยที่มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่กับธรรมชาติ
2. แหล่งโบราณคดีในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ของไทยในสถานที่ต่าง ๆ เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์สำคัญที่บอกข้อมูลการตั้งถิ่นฐานและประวัติความเป็นมาของประวัติศาสตร์ไทย
3. สมัยประวัติศาสตร์เป็นสมัยที่มนุษย์รู้จักใช้ตัวหนังสือบันทึกบอกเล่าเรื่องราว และเป็นสมัยที่มนุษย์มีการรวมตัวกันจัดตั้งเป็นชุมชนที่เป็นระเบียบมากขึ้น</td><td>คำถามสำคัญที่ทำให้เกิดความเข้าใจที่คงทน
1. มนุษย์ในสมัยก่อนประวัติศาสตร์มีลักษณะการดำเนินชีวิตอย่างไร
2. แหล่งโบราณคดีในสถานที่ต่าง ๆ บ่งบอกข้อมูลอะไรให้เรารู้ได้บ้าง
3. มนุษย์ในสมัยประวัติศาสตร์มีลักษณะการดำเนินชีวิตอย่างไร</td></tr>
<tr><td>ความรู้ของนักเรียนที่นำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน
นักเรียนจะรู้ว่า...
1. คำสำคัญ ได้แก่ สำริด หลักฐาน อารยธรรม
2. สมัยก่อนประวัติศาสตร์ หมายถึง สมัยที่มนุษย์ยังไม่มีการใช้ตัวหนังสือบันทึกบอกเล่าเรื่องราว แบ่งออกเป็น 2 ยุค ได้แก่ ยุคหินและยุคโลหะ
3. ในประเทศไทยมีการค้นพบหลักฐานทางประวัติศาสตร์ต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์
4. แหล่งโบราณคดีในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ของไทยในสถานที่ต่าง ๆ เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์สำคัญที่บอกข้อมูลการตั้งถิ่นฐาน</td><td>ทักษะ/ความสามารถของนักเรียนที่จะนำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน นักเรียนจะสามารถ...
1. อธิบายลักษณะการตั้งถิ่นฐานและพัฒนาการของมนุษย์ในสมัยก่อนประวัติศาสตร์
2. ยกตัวอย่างแหล่งโบราณคดีที่แสดงถึงการตั้งถิ่นฐานและพัฒนาการของมนุษย์ในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ของประเทศไทย
3. อธิบายลักษณะการตั้งถิ่นฐานและพัฒนาการของมนุษย์ในสมัยประวัติศาสตร์</td></tr>
</table>

และประวัติความเป็นมาของประวัติศาสตร์ไทย 5. สมัยประวัติศาสตร์เป็นสมัยที่มนุษย์รู้จักใช้ตัวหนังสือบันทึกเรื่องราว มนุษย์รู้จักการรวมกลุ่มจากกลุ่มเล็ก ๆ กลายเป็นชุมชนและได้สร้างความเจริญต่าง ๆ โดยทิ้งร่องรอยหลักฐานไว้จนถึงปัจจุบัน เช่น ซากกำแพงเมือง เจดีย์ พระพุทธรูป จารึกต่าง ๆ 6. ตัวอย่างเมืองโบราณในประเทศไทยที่สำคัญ คือ เมืองโบราณในภาคเหนือ เช่น เมืองหริภุญชัย เมืองโบราณในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น เมืองฟ้าแดดสงยาง เมืองพิมาย เมืองโบราณในภาคกลาง เช่น เมืองอู่ทอง เมืองนครปฐมโบราณ เมืองศรีมโหสถ เมืองพงตึก เมืองศรีเทพ เมืองโบราณในภาคใต้ เช่น เมืองยะรัง เมืองสทิงพระ	
ขั้นที่ 2 ภาระงานและการประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง	
1. ภาระงานที่นักเรียนต้องปฏิบัติ 1.1 ศึกษา สืบค้น และนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทยสมัยก่อนประวัติศาสตร์ 1.2 ศึกษาข้อมูลและทำแผ่นพับเกี่ยวกับเมืองโบราณในประเทศไทย	
2. วิธีการและเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 2.1 วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ 1) การทดสอบ 2) การประเมินผลงาน/ กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม 3) การประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม 4) การประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ	2 .2 เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 1) แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน 2) แบบประเมินผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม 3) แบบประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม 4) แบบประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ
3. สิ่งที่มุ่งประเมิน 3.1 ความเข้าใจ 6 ด้าน ได้แก่ การอธิบาย ชี้แจง การแปลความและตีความ การประยุกต์ ดัดแปลงและนำไปใช้ การมีมุมมองที่หลากหลาย การให้ความสำคัญและใส่ใจในความรู้สึกของผู้อื่นและการรู้จักตนเอง 3.2 ทักษะ/กระบวนการ เช่น การสื่อสาร การใช้เทคโนโลยี การคิด การแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม	

3.3 คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม เช่น มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง รักความเป็นไทย รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีจิตสาธารณะ มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต
ขั้นที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 26 การตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทยสมัยก่อนประวัติศาสตร์ เวลา 5 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 27 การตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทยสมัยประวัติศาสตร์ เวลา 5 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 26
การตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทยสมัยก่อนประวัติศาสตร์

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ **ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**

หน่วยการเรียนรู้ที่ 11 การตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทย **เวลา 5 ชั่วโมง**

1. สาระสำคัญ

สมัยก่อนประวัติศาสตร์เป็นสมัยที่มนุษย์ยังไม่มีการใช้ตัวหนังสือบันทึกบอกเล่าเรื่องราว เป็นสมัยที่มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่กับธรรมชาติ แหล่งโบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ของไทยในสถานที่ต่าง ๆ เป็นหลักฐานสำคัญที่บอกข้อมูลการตั้งถิ่นฐานและประวัติความเป็นมาของชาติไทย

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

1. อธิบายการตั้งหลักแหล่งและพัฒนาการของมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์โดยสังเขป *(ส 4.2 ป. 4/1)*

2. ยกตัวอย่างหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่พบในท้องถิ่นที่แสดงพัฒนาการของมนุษยชาติในดินแดนไทย *(ส 4.2 ป. 4/2)*

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายการแบ่งยุคของสมัยก่อนประวัติศาสตร์ได้ (K)

2. ยกตัวอย่างหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่แสดงให้เห็นถึงการตั้งถิ่นฐานและพัฒนาการของมนุษย์ในดินแดนไทยสมัยก่อนประวัติศาสตร์ได้ (K)

3. สนใจศึกษาค้นคว้าหลักฐานทางประวัติศาสตร์และแหล่งโบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่พบในประเทศไทย (A)

4. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐานและพัฒนาการของมนุษย์ในดินแดนไทยสมัยก่อนประวัติศาสตร์จากแหล่งโบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในประเทศไทย (P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ทดสอบก่อนเรียน 2. ซักถามความรู้เรื่อง การตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทยสมัยก่อนประวัติศาสตร์ 3. ตรวจผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ ความรับผิดชอบ ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

- สมัยก่อนประวัติศาสตร์
  1. การแบ่งยุคของสมัยก่อนประวัติศาสตร์
  2. หลักฐานทางประวัติศาสตร์สมัยก่อนประวัติศาสตร์
  3. ตัวอย่างแหล่งโบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในประเทศไทย

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย ➡ ฟัง พูด อ่าน และเขียนข้อมูลเกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทยสมัยก่อนประวัติศาสตร์

การงานอาชีพฯ ➡ นำเสนอผลงานกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทยสมัยก่อนประวัติศาสตร์ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น โปรแกรม PowerPoint ป้ายนิเทศ แผ่นใส

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

ชั่วโมงที่ 76

1. ครูแจ้งตัวชี้วัดชั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
2. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน
3. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมาโดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม

4. ครูนำภาพเครื่องมือหินกะเทาะที่จังหวัดเชียงใหม่และภาพแหล่งโบราณคดีถ้ำผีแมนที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ให้นักเรียนดู แล้วซักถามนักเรียนว่า ภาพเหล่านี้เป็นภาพอะไร ใครเคยเห็นของจริงบ้าง และเห็นที่ไหน ให้นักเรียน ช่วยกันตอบ จากนั้นครูสรุปแล้วเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

5. ครูอธิบายเนื้อหาเกี่ยวกับการแบ่งยุคของสมัยก่อนประวัติศาสตร์ จากนั้นซักถามนักเรียนว่า สภาพสังคมสมัยก่อนประวัติศาสตร์แตกต่างจากสมัยประวัติศาสตร์อย่างไร ให้นักเรียนช่วยกันตอบ

6. ครูเฉลยคำตอบ จากนั้นให้นักเรียนช่วยกันสรุปการแบ่งยุคของสมัยก่อนประวัติศาสตร์ เป็นแผนที่ความคิดแล้วนำไปติดไว้ที่ป้ายนิเทศหน้าชั้นเรียน แล้วให้นักเรียนบันทึกแผนที่ความคิดลงในสมุด

7. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาเกี่ยวกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์สมัยก่อนประวัติศาสตร์ เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 77–78

8. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม

9. ครูอธิบายเกี่ยวกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์สมัยก่อนประวัติศาสตร์

10. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4–6 คน ให้แต่ละกลุ่มสืบค้นภาพหลักฐานทางประวัติศาสตร์สมัยก่อนประวัติศาสตร์ แล้ววาดภาพหรือนำรูปถ่ายของหลักฐานมาติดลงในกระดาษ และอธิบายรายละเอียดของหลักฐานชิ้นนั้น ๆ พอสังเขป

11. ครูให้แต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน โดยครูคอยแนะนำและเสริมความรู้

12. ครูให้นักเรียนแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม แต่ละกลุ่มศึกษาการแบ่งยุคของสมัยก่อนประวัติศาสตร์และหลักฐานทางประวัติศาสตร์สมัยก่อนประวัติศาสตร์ของประเทศสมาชิกอาเซียนว่ามีการแบ่งอย่างไร มีหลักฐานอะไรบ้าง บันทึกผล แล้วส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

13. ครูให้นักเรียนแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม แล้วมอบหมายให้แต่ละกลุ่มศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่กำหนดให้ต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 แหล่งโบราณคดีถ้ำหมอเขียว

กลุ่มที่ 2 แหล่งโบราณคดีบ้านเก่า

กลุ่มที่ 3 แหล่งโบราณคดีบ้านเชียง

โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุป บันทึกผล และเตรียมนำเสนอข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ใช้โปรแกรม PowerPoint ป้ายนิเทศ แผ่นใส เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 79–80

14. ครูให้นักเรียนดูภาพหม้อสามขา แล้วซักถามนักเรียนว่า ภาพนี้คืออะไร พบที่แหล่งโบราณคดีใด จากนั้นครูให้แต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงานที่ได้รับมอบหมายให้ไปศึกษาค้นคว้ามาหน้าชั้นเรียน โดยนำเสนอกลุ่มละไม่เกิน 10 นาที พร้อมเปิดโอกาสให้เพื่อน ๆ แสดงความคิดเห็นต่อผลงานของนักเรียน

15. ครูสรุปผลการนำเสนอ แล้วกล่าวชมเชยและให้กำลังใจนักเรียนทุกคน

16. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มสืบค้นข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับแหล่งโบราณคดีของประเทศสมาชิกอาเซียนเพิ่มเติมจากแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น เอกสาร อินเทอร์เน็ต ตามหัวข้อที่กำหนด แล้วให้แต่ละกลุ่มช่วยกันระดมสมอง แสดงความความคิดเห็น สรุป และบันทึกผล

17. ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า จะมีวิธีการดูแลรักษาแหล่งโบราณคดีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างไร เพื่อที่จะให้อยู่คงทนต่อไปได้นาน ๆ

18. ในขณะปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ให้ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

19. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทยสมัยก่อนประวัติศาสตร์ แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

20. ครูแนะนำให้นักเรียนนำความรู้เกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทยสมัยก่อนประวัติศาสตร์ไปเผยแพร่ให้บุคคลอื่น เช่น คนในครอบครัว เพื่อนบ้าน คนในชุมชน ได้รู้และเข้าใจ

21. ครูให้นักเรียนชักชวนพ่อแม่หรือผู้ปกครองไปท่องเที่ยวแหล่งโบราณคดี แล้วให้นักเรียนบันทึกสิ่งที่ได้จากการท่องเที่ยวลงในสมุด และนำมาเล่าให้เพื่อน ๆ ฟัง

ขั้นที่ 5 สรุป

22. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง การตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทยสมัยก่อนประวัติศาสตร์ โดยให้นักเรียนสรุปเป็นแผนที่ความคิดหรือผังมโนทัศน์ลงในสมุด พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

23. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาเกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทยสมัยประวัติศาสตร์ เรื่อง สภาพสังคมสมัยประวัติศาสตร์ในประเทศไทย เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

ครูนำวีดิทัศน์จำลองภาพการดำรงชีวิตของมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์มาให้นักเรียนดูภายในชั้นเรียน

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. แบบทดสอบก่อนเรียน
2. ภาพเครื่องมือหินกะเทาะที่จังหวัดเชียงใหม่และภาพแหล่งโบราณคดีถ้ำผีแมนที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน
3. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม
4. สื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สมบูรณ์แบบ ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
5. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

6. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

7. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

8. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางการพัฒนา _____

2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางแก้ไข _____

3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____

   เหตุผล _____

4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้_____

   _____

ลงชื่อ _____**ผู้สอน**

_____/_____/_____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 27
การตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทยสมัยประวัติศาสตร์

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ **ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**

หน่วยการเรียนรู้ที่ 11 การตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทย **เวลา 5 ชั่วโมง**

1. สาระสำคัญ

สมัยประวัติศาสตร์เป็นสมัยที่มนุษย์รู้จักใช้ตัวหนังสือบันทึกเรื่องราว มนุษย์รู้จักการรวมกลุ่มจากกลุ่มเล็ก ๆ กลายเป็นชุมชนและได้สร้างความเจริญต่าง ๆ โดยทิ้งร่องรอยหลักฐาน ไว้จนถึงปัจจุบัน เช่น ซากกำแพงเมือง เจดีย์ พระพุทธรูป จารึกต่าง ๆ

ตัวอย่างเมืองโบราณในประเทศไทยที่สำคัญ คือ เมืองโบราณในภาคเหนือ เช่น เมืองหริภุญชัย เมืองโบราณในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น เมืองฟ้าแดดสงยาง เมืองพิมาย เมืองโบราณในภาคกลาง เช่น เมืองอู่ทอง เมืองนครปฐมโบราณ เมืองศรีมโหสถ เมืองพงตึก เมืองศรีเทพ เมืองโบราณในภาคใต้ เช่น เมืองยะรัง เมืองสทิงพระ

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

1. อธิบายการตั้งหลักแหล่งและพัฒนาการของมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์โดยสังเขป *(ส 4.2 ป. 4/1)*

2. ยกตัวอย่างหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่พบในท้องถิ่นที่แสดงพัฒนาการของมนุษยชาติในดินแดนไทย *(ส 4.2 ป. 4/2)*

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายการแบ่งยุคของสมัยประวัติศาสตร์ได้ (K)

2. ยกตัวอย่างหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่แสดงให้เห็นถึงการตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทยสมัยประวัติศาสตร์ได้ (K)

3. สนใจศึกษาค้นคว้าการตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทยสมัยประวัติศาสตร์จากหลักฐานต่าง ๆ (A)

4. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทยสมัยประวัติศาสตร์จากหลักฐานต่าง ๆ ได้ (P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ทดสอบหลังเรียน 2. ซักถามความรู้เรื่อง การตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทยสมัยประวัติศาสตร์ 3. ตรวจผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ ความรับผิดชอบ ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

- สมัยประวัติศาสตร์
  1. สภาพสังคมสมัยประวัติศาสตร์ในประเทศไทย
  2. หลักฐานทางประวัติศาสตร์สมัยประวัติศาสตร์
  3. ตัวอย่างเมืองโบราณในประเทศไทย

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย ➡ ฟัง พูด อ่าน และเขียนข้อมูลเกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทยสมัยประวัติศาสตร์

การงานอาชีพฯ ➡ สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทยสมัยประวัติศาสตร์จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต และจัดทำแผ่นพับเกี่ยวกับเมืองโบราณในประเทศไทย

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

ชั่วโมงที่ 81

1. ครูแจ้งตัวชี้วัดและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
2. ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับที่ตั้งของแหล่งโบราณคดีต่าง ๆ ในประเทศไทยที่นักเรียนรู้จัก
3. ครูนำสารคดีเรื่อง อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย จังหวัดนครราชสีมา มาให้นักเรียนดู แล้วให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่า อุทยานประวัติศาสตร์ดังกล่าวมีประโยชน์อย่างไร จากนั้นครูสรุปแล้วเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

4. ครูซักถามนักเรียนว่า สภาพสังคมสมัยประวัติศาสตร์ในประเทศไทยในระยะแรกมีลักษณะอย่างไร ให้นักเรียนช่วยกันตอบโดยใช้ความรู้จากเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมา

5. ครูเฉลยคำตอบ จากนั้นให้นักเรียนศึกษาเกี่ยวกับสภาพสังคมสมัยประวัติศาสตร์ในประเทศไทยเพิ่มเติมจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต แล้วนำข้อมูลที่ได้มาร่วมกันอภิปรายในชั้นเรียน

6. ครูให้นักเรียนสรุปผลการอภิปราย แล้วบันทึกผลที่ได้ลงในสมุดส่งครู

7. ครูมอบหมายให้นักเรียนสืบค้นภาพข้อมูลเกี่ยวกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์สมัยประวัติศาสตร์มาคนละ 1 นำภาพที่ได้ติดลงกระดาษและเขียนบรรยายพอสังเขป เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 82

8. ครูตรวจผลงานนักเรียน โดยสุ่มเลือกนักเรียน 2–3 คน (หรืออาสาสมัครนักเรียน) เจ้าของผลงานให้ออกมานำเสนอเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปสืบค้นมาให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยครูคอยแนะนำและเสริมความรู้

9. ครูให้นักเรียนนำหลักฐานทางประวัติศาสตร์สมัยประวัติศาสตร์ทั้งหมดที่สืบค้นมาร่วมกันสรุปเป็นแผนที่ความคิด โดยครูคอยแนะนำเพิ่มเติมให้ถูกต้องครบถ้วน จากนั้นให้นักเรียนบันทึกแผนที่ความคิดลงในสมุดส่งครู

10. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาเกี่ยวกับตัวอย่างเมืองโบราณในประเทศไทย เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 83

11. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม

12. ครูอธิบายเกี่ยวกับเมืองโบราณในประเทศไทยในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้วีดิทัศน์หรือภาพที่แสดงลักษณะของเมืองโบราณในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือประกอบการอธิบาย

13. ครูมอบหมายให้นักเรียนสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับเมืองโบราณในจังหวัดที่นักเรียนอาศัยอยู่ แต่ถ้าในจังหวัดที่นักเรียนอาศัยอยู่ไม่มีเมืองโบราณให้นักเรียนเลือกเมืองโบราณที่นักเรียนสนใจมา 1 เมือง พร้อมระบุลักษณะของเมืองโบราณนั้น ๆ บันทึกผลที่ได้ลงในสมุด เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 84–85

14. ครูตรวจผลงานนักเรียน โดยสุ่มเลือกนักเรียน 3–5 คน(หรืออาสาสมัครนักเรียน) เจ้าของผลงานให้ออกมาอ่านเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปสำรวจมาให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยครูคอยแนะนำและเสริมความรู้

15. ครูอธิบายเกี่ยวกับเมืองโบราณในประเทศไทยในภาคกลางและภาคใต้ โดยใช้วีดิทัศน์หรือภาพที่แสดงลักษณะของเมืองโบราณในภาคเกลางและภาคใต้ประกอบการอธิบาย

16. ครูนำแผนที่ประเทศไทยมาให้นักเรียนดู จากนั้นให้นักเรียนช่วยกันระบุตำแหน่งของเมืองโบราณจากตัวอย่างลงในแผนที่ จากนั้นให้นักเรียนวาดแผนที่ที่ได้ลงในสมุดส่งครู

17. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4–6 คน เลือกเมืองโบราณในประเทศไทยที่กลุ่มสนใจ สืบค้นข้อมูลในประเด็นที่กำหนดให้ต่อไปนี้

1) ชื่อสถานที่

2) สภาพทั่วไป

3) ยุคสมัย

4) ความสำคัญ

แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาพร้อมภาพประกอบมาจัดทำเป็นแผ่นพับ

18. ครูให้นักเรียนนำแผ่นพับมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน แล้วครูสุ่มเลือกนักเรียน 5–6 คน ให้ออกมาบอกเล่าข้อมูลที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

19. ครูให้นักเรียนแต่ละคนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับเมืองโบราณของประเทศสมาชิกอาเซียนว่ามีเมืองอะไรบ้าง และแต่ละเมืองมีลักษณะอย่างไร สรุปและเขียนเป็นเรียงความส่งครู

20. ครูสรุปความรู้เรื่อง ตัวอย่างเมืองโบราณในประเทศไทย แล้วให้นักเรียนบันทึกความรู้ที่ได้ลงในสมุด

21. ในขณะปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ให้ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

22. ครูสุ่มนักเรียน 2–3 คน ให้ออกมาบอกความแตกต่างระหว่างการตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทยสมัยก่อนประวัติศาสตร์และสมัยก่อนประวัติศาสตร์

23. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทยสมัยประวัติศาสตร์ แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

24. ครูแนะนำให้นักเรียนนำความรู้เกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทยสมัยประวัติศาสตร์ไปเผยแพร่ให้บุคคลอื่น เช่น คนในครอบครัว เพื่อนบ้าน คนในชุมชน ได้รู้และเข้าใจ

ขั้นที่ 5 สรุป

25. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง การตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทยสมัยประวัติศาสตร์ โดยให้นักเรียนสรุปเป็นแผนที่ความคิดหรือผังมโนทัศน์ลงในสมุด พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

26. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนและช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

27. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ 11 ในแบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ด้านความรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม และด้านทักษะ/กระบวนการของนักเรียน

27. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ที่ 12 อาณาจักรสุโขทัย เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัย (การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย) เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

ครูให้นักเรียนค้นหาบทความสั้น ๆ เกี่ยวกับเมืองโบราณสมัยประวัติศาสตร์ในประเทศไทย สรุปแล้วนำมาเล่าให้เพื่อน ๆ ฟัง

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. แบบทดสอบหลังเรียน
2. สารคดีเรื่อง อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย จังหวัดนครราชสีมา
3. วีดิทัศน์หรือภาพที่แสดงลักษณะของเมืองโบราณในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
4. วีดิทัศน์หรือภาพที่แสดงลักษณะของเมืองโบราณในภาคกลางและภาคใต้
5. แผนที่ประเทศไทย
6. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม
7. สื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สมบูรณ์แบบ ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
8. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
9. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
10. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
11. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____
   แนวทางการพัฒนา _____
2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____
   แนวทางแก้ไข _____
3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____
   เหตุผล _____
4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้_____
   _____

ลงชื่อ _____**ผู้สอน**

_____/_____/_____

หน่วยการเรียนรู้ที่ 12
อาณาจักรสุโขทัย

เวลา 16 ชั่วโมง

ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน

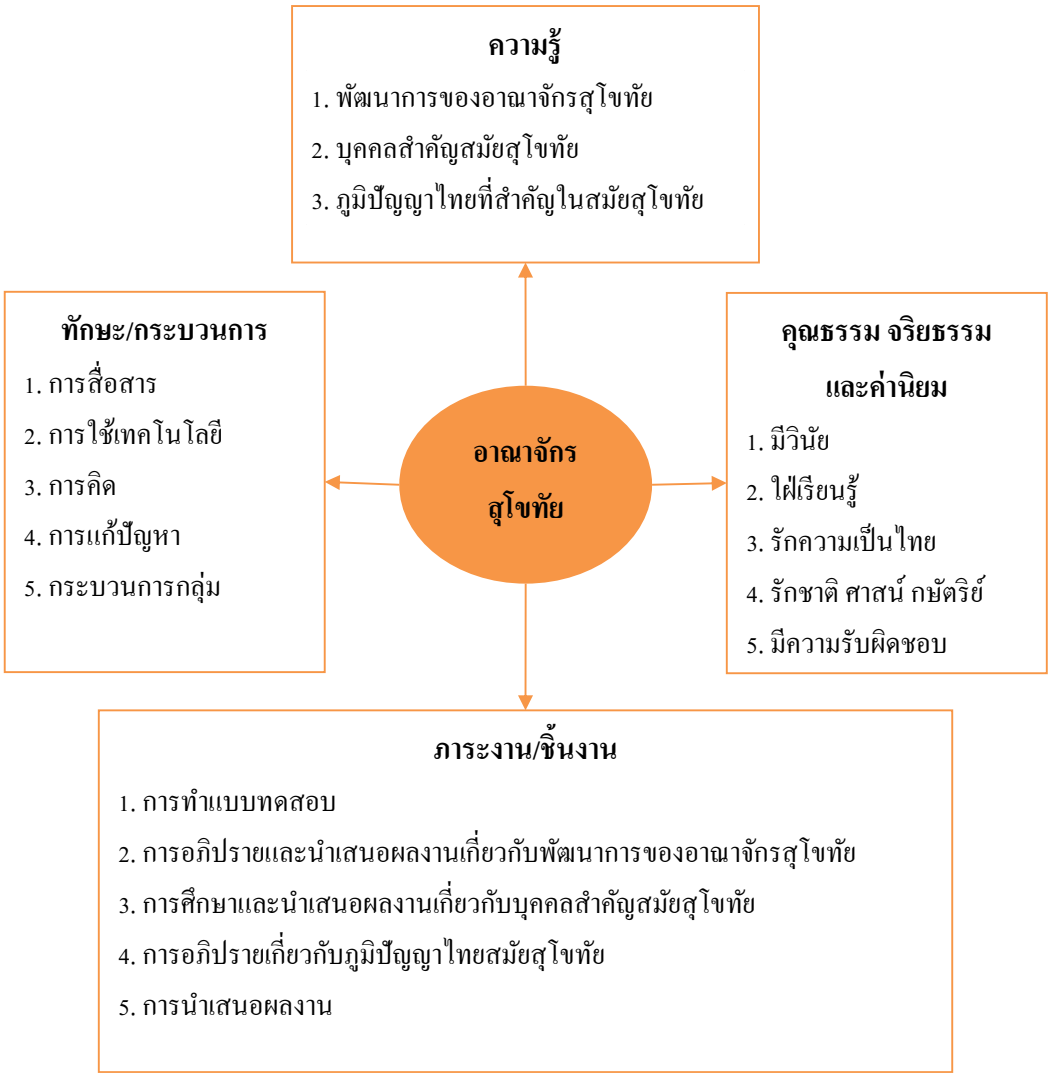

ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้
หน่วยการเรียนรู้ที่ 12 อาณาจักรสุโขทัย

<table>
<tr><th colspan="2">ขั้นที่ 1 ผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน</th></tr>
<tr><td colspan="2">ตัวชี้วัดชั้นปี
1. อธิบายพัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัยโดยสังเขป (ส 4.3 ป. 4/1)
2. บอกประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญสมัยสุโขทัย (ส 4.3 ป. 4/2)
3. อธิบายภูมิปัญญาไทยที่สำคัญในสมัยสุโขทัยที่น่าภาคภูมิใจและควรค่าแก่การอนุรักษ์ (ส 4.3 ป. 4/3)</td></tr>
<tr><td>ความเข้าใจที่คงทนของนักเรียน
นักเรียนจะเข้าใจว่า...
1. อาณาจักรสุโขทัยเป็นอาณาจักรที่เจริญรุ่งเรือง มีกรุงสุโขทัยเป็นศูนย์กลาง มีพระมหากษัตริย์ปกครองทั้งหมด 9 พระองค์ และมีพัฒนาการ ในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ มาอย่างต่อเนื่องจนถูกรวมเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรอยุธยา
2. พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ พ่อขุนรามคำแหงมหาราช และพระมหาธรรมราชาที่ 1 (ลิไทย) เป็นบุคคลสำคัญสมัยสุโขทัยที่ได้สร้างความเป็นปึกแผ่นและความเจริญรุ่งเรืองให้แก่อาณาจักรสุโขทัยในด้านต่าง ๆ และส่งผลมาจนถึงปัจจุบัน
3. ภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัยในด้านศิลปกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี อักษรไทย เครื่องสังคโลก และการชลประทานเป็นสิ่งที่สร้างความภาคภูมิใจให้คนไทยและควรค่าแก่การอนุรักษ์ให้คงอยู่สืบไป</td><td>คำถามสำคัญที่ทำให้เกิดความเข้าใจที่คงทน
1. พัฒนาการด้านต่าง ๆ ของอาณาจักรสุโขทัยมีผลดีต่ออาณาจักรสุโขทัยอย่างไร
2. ผลงานของบุคคลสำคัญในสมัยสุโขทัยก่อให้เกิดประโยชน์ต่ออาณาจักรสุโขทัยและประเทศไทยในปัจจุบันอย่างไร
3. ภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัยมีผลดีต่อประเทศไทยในปัจจุบันอย่างไร</td></tr>
<tr><td>ความรู้ของนักเรียนที่นำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน
นักเรียนจะรู้ว่า...
1. คำสำคัญ ได้แก่ ราชวงศ์ อภิเษก เมืองหน้าด่าน
2. อาณาจักรสุโขทัยสถาปนาขึ้นใน พ.ศ. 1792 มีพ่อขุนศรีอินทราทิตย์เป็นปฐมกษัตริย์ มีพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านการเมืองการปกครองและเศรษฐกิจ ทำให้สุโขทัยเป็นอาณาจักรที่มีความเจริญรุ่งเรืองและ</td><td>ทักษะ/ความสามารถของนักเรียนที่จะนำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน นักเรียนจะสามารถ...
1. อธิบายและเล่าเหตุการณ์การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัยและพระมหากษัตริย์แห่งอาณาจักรสุโขทัย
2. สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการด้านการเมืองการปกครองและเศรษฐกิจของอาณาจักรสุโขทัย
3. เล่าพระราชประวัติและระบุพระราชกรณียกิจที่</td></tr>
</table>

เป็นปึกแผ่นมาจนถึง พ.ศ. 2006 ก็ถูกรวมเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรอยุธยา 3. พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ พ่อขุนรามคำแหงมหาราช พระมหาธรรมราชาที่ 1 (ลิไทย) เป็นพระมหากษัตริย์ราชวงศ์พระร่วงแห่งอาณาจักรสุโขทัย มีพระราชกรณียกิจสำคัญที่สร้างความเป็นปึกแผ่น มั่นคง และความเจริญรุ่งเรืองให้แก่อาณาจักรสุโขทัย 4. ภูมิปัญญาที่สำคัญในสมัยสุโขทัย ได้แก่ ศิลปกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี อักษรไทย เครื่องสังคโลก และการชลประทาน ภูมิปัญญาเหล่านี้ได้สร้างความภาคภูมิใจให้แก่คนไทยมาจนถึงปัจจุบัน ดังนั้น คนไทยจึงควรช่วยกันรักษาและต่อยอดภูมิปัญญาดังกล่าวไว้ให้คงอยู่ตลอดไป	สำคัญของพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ พ่อขุนรามคำแหงมหาราช และพระมหาธรรมราชาที่ 1 (ลิไทย) 4. สำรวจและสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยที่สำคัญในสมัยสุโขทัยในเรื่องต่าง ๆ
ขั้นที่ 2 ภาระงานและการประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง	
1. ภาระงานที่นักเรียนต้องปฏิบัติ 1.1 อภิปรายและนำเสนอผลงานเกี่ยวกับพัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัย 1.2 ศึกษาและนำเสนอผลงานเกี่ยวกับบุคคลสำคัญสมัยสุโขทัย 1.3 อภิปรายเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัย	
2. วิธีการและเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 2.1 วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ 1) การทดสอบ 2) การประเมินผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม 3) การประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม 4) การประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ	2 .2 เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 1) แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน 2) แบบประเมินผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม 3) แบบประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม 4) แบบประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ
3. สิ่งที่มุ่งประเมิน 3.1 ความเข้าใจ 6 ด้าน ได้แก่ การอธิบาย ชี้แจง การแปลความและตีความ การประยุกต์ ดัดแปลงและนำไปใช้ การมีมุมมองที่หลากหลาย การให้ความสำคัญและใส่ใจในความรู้สึกของผู้อื่นและการรู้จักตนเอง	

3.2 ทักษะ/กระบวนการ เช่น การสื่อสาร การใช้เทคโนโลยี การคิด การแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม
3.3 คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม เช่น มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง รักความเป็นไทย รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีจิตสาธารณะ มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต
ขั้นที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 28 พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัย เวลา 8 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 29 บุคคลสำคัญสมัยสุโขทัย เวลา 4 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 30 ภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัย เวลา 4 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 28
พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัย

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ | **ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**

หน่วยการเรียนรู้ที่ 12 อาณาจักรสุโขทัย | **เวลา 8 ชั่วโมง**

1. สาระสำคัญ

อาณาจักรสุโขทัยสถาปนาขึ้นใน พ.ศ. 1792 มีพ่อขุนศรีอินทราทิตย์เป็นปฐมกษัตริย์ มีพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านการเมืองการปกครองและเศรษฐกิจ ทำให้สุโขทัยเป็นอาณาจักรที่มีความเจริญรุ่งเรืองและเป็นปึกแผ่นมาจนถึง พ.ศ. 2006 ก็ถูกรวมเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรอยุธยา

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

□ อธิบายพัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัยโดยสังเขป *(ส 4.3 ป 4/1)*

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายการพัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัยได้ (K)
2. ตระหนักถึงความสำคัญของพัฒนาการของสุโขทัยและพระมหากษัตริย์สมัยสุโขทัย (A)
3. ศึกษาถึงข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการของอาณาจักรได้อย่างเหมาะสม (P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ทดสอบก่อนเรียน 2. ซักถามความรู้เรื่องพัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัย 3. ตรวจผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ รักความเป็นไทย ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

- พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัย

1. การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย
2. พระมหากษัตริย์แห่งอาณาจักรสุโขทัย
3. การปกครองสมัยสุโขทัย
4. เศรษฐกิจสมัยสุโขทัย
5. การสิ้นสุดสมัยสุโขทัย

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย ➡ ฟัง พูด อ่าน และเขียนข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัย

ศิลปะ ➡ ออกแบบ วาดภาพและระบายสีภาพเครื่องสังคโลก และตกแต่งแผนที่ความคิดเกี่ยวกับพัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัย

การงานอาชีพฯ ➡ สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัยจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต และจัดทำป้ายนิเทศเกี่ยวกับพัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัย

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

ชั่วโมงที่ 86

1. ครูแจ้งตัวชี้วัดและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
2. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน
3. ครูให้นักเรียนดูแผนที่ประวัติศาสตร์สมัยกรุงสุโขทัยและแผนที่ประวัติศาสตร์ไทยแสดงเขตประเทศและจังหวัดในปัจจุบัน แล้วซักถามนักเรียนในประเด็นต่าง ๆ เช่น
   1) แผนที่ทั้งสองแตกต่างกันตรงไหน
   2) แผนที่ทั้งสองให้ความรู้ในเรื่องอะไร
4. ครูให้นักเรียนช่วยกันตอบ ครูเขียนคำตอบของนักเรียนบนกระดานดำโดยแยกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่เกี่ยวข้องกับแผนที่ประวัติศาสตร์ไทยสมัยสุโขทัยและส่วนที่เกี่ยวข้องกับแผนที่ประเทศไทยแสดงเขตประเทศและจังหวัดในปัจจุบัน
5. ครูสรุปแล้วเชื่อมโยงเข้าสู่เนื้อหาที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

6. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม

7. ครูติดป้ายชื่อพระมหากษัตริย์ไทยสมัยสุโขทัย 3 พระองค์ คือ พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ พ่อขุนรามคำแหงมหาราช และพระมหาธรรมราชาที่ 1 (ลิไทย) บนกระดานดำ แล้วซักถามนักเรียนว่า กษัตริย์พระองค์ใดเป็นผู้สถาปนาอาณาจักรสุโขทัย โดยสุ่มเลือกนักเรียน 2–3 คน ให้ลุกขึ้นตอบคำถาม

8. ครูเฉลยคำตอบ จากนั้นให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับการสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย แล้วให้นักเรียนบันทึกความรู้ที่ได้ลงในสมุด

9. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์แห่งอาณาจักรสุโขทัยมา 1 พระองค์ เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 87

10. ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมาในประเด็นต่าง ๆ เช่น

1) พระมหากษัตริย์แห่งอาณาจักรสุโขทัยพระองค์ใดมีผลงานโดดเด่นและประชาชนชาวไทยรู้จักในปัจจุบันมากที่สุด

2) อาณาจักรสุโขทัยเสื่อมลงเพราะเหตุใด

11. ครูเฉลยคำตอบ จากนั้นให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์แห่งอาณาจักรสุโขทัย แล้วให้นักเรียนบันทึกความรู้ที่ได้ลงในสมุด

12. ครูให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการสถาปนาอาณาจักรต่าง ๆ ของประเทศสมาชิกอาเซียน บันทึกผลแล้วนำเสนอหน้าชั้นเรียน

13. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาและตั้งคำถามเกี่ยวกับการปกครองสมัยสุโขทัย 1 ข้อ แล้วบันทึกลงในสมุด เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 88–89

14. ครูสุ่มเลือกนักเรียน 2–3 คน (หรืออาสาสมัครนักเรียน) ให้ออกมาถามคำถามที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านและตั้งคำถามมาให้เพื่อน ๆ ฟัง แล้วให้นักเรียนทุกคนช่วยกันหาคำตอบ โดยครูคอยแนะนำและเสริมความรู้

15. ครูให้นักเรียนแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มศึกษาค้นคว้าในเรื่องที่กำหนดให้ต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 เรื่อง ลักษณะการปกครองสมัยสุโขทัย

กลุ่มที่ 2 เรื่อง การปกครองราชธานี เมืองลูกหลวง และเมืองหน้าด่าน

ให้แต่ละกลุ่มศึกษาค้นคว้า แล้วนำข้อมูลที่ได้มาร่วมกันอภิปรายภายในกลุ่มของตนเอง บันทึกผลการอภิปรายด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น แผนที่ความคิด แผนภาพ ภาพถ่าย

16. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลการอภิปรายหน้าชั้นเรียน โดยเมื่อกลุ่มใดนำเสนอผลการอภิปรายเสร็จแล้ว ครูเปิดโอกาสให้กลุ่มที่ฟังซักถามข้อสงสัยได้ โดยครูคอยเสริมความรู้ให้แก่นักเรียน

17. เมื่อทุกกลุ่มนำเสนอผลการอภิปรายเสร็จแล้ว ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปผลการอภิปราย

18. ในขณะปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ให้ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

19. ครูอธิบายเกี่ยวกับการปกครองสมัยสุโขทัย แล้วให้นักเรียนบันทึกความรู้ที่ได้ลงในสมุด

20. ครูมอบหมายให้นักเรียนไปอ่านเนื้อหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจสมัยสุโขทัย เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 90

21. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม

22. ครูอธิบายเกี่ยวกับเศรษฐกิจสมัยสุโขทัยด้านการเกษตร แล้วให้นักเรียนบันทึกความรู้ที่ได้ลงในสมุด

23. ครูมอบหมายให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับเศรษฐกิจสมัยสุโขทัยด้านการค้า เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 91

24. ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปสืบค้นมาในประเด็นต่าง ๆ เช่น

1) การค้าสมัยสุโขทัยมีลักษณะอย่างไร มีการค้าขายกับชาติใดบ้าง

2) สินค้าเข้าและสินค้าออกสำคัญของสุโขทัยมีอะไรบ้าง

25. ครูเฉลยคำตอบ จากนั้นอธิบายเกี่ยวกับเศรษฐกิจสมัยสุโขทัยด้านการค้า แล้วให้นักเรียนบันทึกความรู้ที่ได้ลงในสมุด

26. ครูมอบหมายให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการทำเครื่องสังคโลก พร้อมวาดภาพเครื่องสังคโลก โดยออกแบบลวดลายด้วยตัวเองลงในกระดาษ เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 92

27. ครูตรวจผลงานนักเรียน โดยสุ่มเลือกนักเรียน 2–3 คน (หรืออาสาสมัครนักเรียน) เจ้าของผลงานให้ออกมานำเสนอผลงานที่ได้รับมอบหมายให้ไปศึกษาค้นคว้าหน้าชั้นเรียน แล้วให้นักเรียนช่วยกันคัดเลือกผลงานที่ดีที่สุด 3 อันดับไปติดไว้ที่ป้ายนิเทศหน้าชั้นเรียน

28. ครูอธิบายเกี่ยวกับเศรษฐกิจสมัยสุโขทัยด้านการทำเครื่องสังคโลก แล้วให้นักเรียนบันทึกความรู้ที่ได้ลงในสมุด

29. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมัยสุโขทัย เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 93

30. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม

31. ครูให้ความรู้เกี่ยวกับการสิ้นสุดสมัยสุโขทัย แล้วให้นักเรียนบันทึกความรู้ที่ได้ลงในสมุด

32. ครูมอบหมายให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมว่า ในช่วงสมัยสุโขทัยตรงกับสมัยใดของประเทศต่าง ๆ ในอาเซียน แล้วบันทึกข้อมูลที่ได้ลงในสมุด แล้วนำความรู้ที่ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในชั้นเรียน

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

33. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับพัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัย แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

34. ครูให้นักเรียนนำความรู้เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัย ไปเผยแพร่ให้บุคคลอื่น เช่น คนในครอบครัว เพื่อนบ้าน คนในชุมชน ได้รู้และเข้าใจ

ขั้นที่ 5 สรุป

35. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัย โดยให้นักเรียนสรุปเป็นแผนที่ความคิดหรือผังมโนทัศน์ลงในสมุด พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

36. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาเกี่ยวกับบุคคลสำคัญสมัยสุโขทัยเรื่อง พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

ครูนำนักเรียนไปทัศนศึกษาที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. แบบทดสอบก่อนเรียน
2. แผนที่ประวัติศาสตร์ไทยสมัยกรุงสุโขทัยและแผนที่ประเทศไทยแสดงเขตประเทศและจังหวัดในปัจจุบัน
3. ป้ายชื่อพระนามพระมหากษัตริย์สมัยสุโขทัย 3 พระองค์
4. แบบบันทึกความรู้
5. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม
6. สื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สมบูรณ์แบบ ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
7. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
8. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
9. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
10. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางการพัฒนา _____

2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางแก้ไข _____

3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____

   เหตุผล _____

4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้_____

   _____

ลงชื่อ _____**ผู้สอน**

_____/_____/_____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 29

บุคคลสำคัญสมัยสุโขทัย

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์	**ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**
หน่วยการเรียนรู้ที่ 12 อาณาจักรสุโขทัย	**เวลา 4 ชั่วโมง**

1. สาระสำคัญ

พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ พ่อขุนรามคำแหงมหาราช และพระมหาธรรมราชาที่ 1 (ลิไทย) เป็นพระมหากษัตริย์ราชวงศ์พระร่วงแห่งอาณาจักรสุโขทัย มีพระราชกรณียกิจที่สำคัญที่ได้สร้างความเจริญรุ่งเรืองและความเป็นปึกแผ่นให้แก่อาณาจักรสุโขทัย

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

- บอกประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญสมัยสุโขทัย *(ส 4.3 ป 4/2)*

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เล่าพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจของพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ พ่อขุนรามคำแหงมหาราช และพระมหาธรรมราชาที่ 1 (ลิไทย) ได้ (K,P)

2. สนใจศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจของพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ พ่อขุน–รามคำแหงมหาราช และพระมหาธรรมราชาที่ 1 (ลิไทย) (A)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ซักถามความรู้เรื่อง บุคคลสำคัญสมัยสุโขทัย 2. ตรวจผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ รักความเป็นไทย ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

□ บุคคลสำคัญสมัยสุโขทัย

1. พ่อขุนศรีอินทราทิตย์
2. พ่อขุนรามคำแหงมหาราช
3. พระมหาธรรมราชาที่ 1 (ลิไทย)

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย ➡ ฟัง พูด อ่าน และเขียนข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลสำคัญสมัยสุโขทัย

การงานอาชีพ ➡ สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลสำคัญสมัยสุโขทัยจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

ชั่วโมงที่ 94

1. ครูแจ้งตัวชี้วัดและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

2. ครูให้นักเรียนดูภาพพระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนศรีอินทราทิตย์และพ่อขุนรามคำแหงมหาราช แล้วซักถามนักเรียนในประเด็นต่าง ๆ เช่น

1) พระมหากษัตริย์ในภาพใดเป็นปฐมกษัตริย์แห่งอาณาจักรสุโขทัย

2) พระมหากษัตริย์ในภาพใดมีผลงานโดดเด่นและประชาชนชาวไทยในปัจจุบันรู้จักกันมากที่สุด

3. ครูเฉลยคำตอบแล้วเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

4. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม

5. ครูเล่าพระราชประวัติของพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ให้นักเรียนฟัง แล้วให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจที่สำคัญของพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ แล้วให้นักเรียนบันทึกความรู้ที่ได้ลงในแบบบันทึกความรู้

6. ครูสุ่มเลือกนักเรียน 2–3 คน ให้ออกมาเล่าพระราชกรณียกิจของพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ให้เพื่อน ๆ ฟังหน้าชั้นเรียน

7. ครูเสริมความรู้และกล่าวชมเชยนักเรียน แล้วให้นักเรียนทุกคนนำแบบบันทึกความรู้ที่ได้ส่งครู

8. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาและสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับพ่อขุนรามคำแหงมหาราช เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 95–96

7. ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านและสืบค้นมาในประเด็นต่าง ๆ เช่น

1) พ่อขุนรามคำแหงมหาราชเป็นพระมหากษัตริย์องค์ที่เท่าไรแห่งราชวงศ์พระร่วง

2) พ่อขุนรามคำแหงมหาราชมีพระนามเดิมว่าอะไร

3) เพราะเหตุใดพ่อขุนรามคำแหงจึงได้รับการยกย่องว่าเป็นมหาราช

4) การปกครองแบบพ่อปกครองลูกมีลักษณะอย่างไร

8. ครูเฉลยคำตอบ จากนั้นครูเล่าพระราชประวัติของพ่อขุนรามคำแหงมหาราชให้นักเรียนฟัง แล้วให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจที่สำคัญของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช และนักเรียนบันทึกความรู้ที่ได้เป็นแผนที่ความคิดหรือผังมโนทัศน์

9. ครูสุ่มเลือกนักเรียน 2–3 คน ให้ออกมาเล่าพระราชกรณียกิจของพ่อขุนรามคำแหงมหาราชให้เพื่อน ๆ ฟังหน้าชั้นเรียน

10. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาเกี่ยวกับพระมหาธรรมราชาที่ 1 (ลิไทย) เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 97

11. ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมาในประเด็นต่าง ๆ เช่น

1) พระมหาธรรมราชาที่ 1 (ลิไทย) เป็นพระมหากษัตริย์องค์ที่เท่าไรของสุโขทัย และเป็นพระราชโอรสของกษัตริย์พระองค์ใด

2) หนังสือไตรภูมิพระร่วงให้แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตทั้งในอดีตและปัจจุบันในเรื่องใดมากที่สุด

12. ครูเฉลยคำตอบ จากนั้นครูเล่าพระราชประวัติของพระมหาธรรมราชาที่ 1 (ลิไทย) ให้นักเรียนฟัง แล้วให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจที่สำคัญของพระมหาธรรมราชาที่ 1 (ลิไทย) และบันทึกลงในแบบบันทึกความรู้

13. ครูสุ่มเลือกนักเรียน 2–3 คน ให้ออกมาเล่าพระราชกรณียกิจของพระมหาธรรมราชาที่ 1 (ลิไทย) หน้าชั้นเรียน

14. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4–6 คน ให้แต่ละกลุ่มทำใบงานที่ 1 เรื่อง บุคคลสำคัญสมัยสุโขทัย

15. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน เมื่อนำเสนอครบทุกกลุ่มแล้ว ครูเฉลยคำตอบในใบงานที่ 1 พร้อมทั้งกล่าวชมเชยนักเรียน

16. ครูให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลและยกตัวอย่างบุคคลสำคัญของประเทศสมาชิกอาเซียนว่ามีบทบาทสำคัญด้านใดบ้าง บันทึกผล แล้วนำเสนอหน้าชั้นเรียน

17. ในขณะปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ให้ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

18. ครูให้นักเรียนเขียนเรียงความเพื่อแสดงความคิดเห็นในประเด็นว่า ถ้าไม่มีพระมหากษัตริย์ทั้ง 3 พระองค์ ประเทศชาติบ้านเมืองในสมัยสุโขทัยจะเป็นอย่างไร

19. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับบุคคลสำคัญสมัยสุโขทัย แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

20. ครูแนะนำให้นักเรียนนำแบบอย่างที่ได้จากการเรียนเรื่อง บุคคลสำคัญสมัยสุโขทัย ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน รวมทั้งนำความรู้เกี่ยวกับพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์แห่งกรุงสุโขทัยทั้ง 3 พระองค์ไปเผยแพร่ให้บุคคลอื่น เช่น คนในครอบครัว เพื่อนบ้าน คนในชุมชน ได้รู้และเข้าใจ

ขั้นที่ 5 สรุป

21. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง บุคคลสำคัญสมัยสุโขทัย โดยให้นักเรียนสรุปเป็นแผนที่ความคิดหรือผังมโนทัศน์ลงในสมุด พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

22. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัยด้านศิลปกรรม เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

ครูให้นักเรียนจัดป้ายแสดงนิเทศพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจที่สำคัญของพระมหากษัตริย์สมัยสุโขทัย

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. ภาพพระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนศรีอินทราทิตย์และพ่อขุนรามคำแหงมหาราช
2. ใบงานที่ 1 เรื่อง บุคคลสำคัญสมัยสุโขทัย
3. แบบบันทึกความรู้
4. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม
5. สื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สมบูรณ์แบบ ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
6. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
7. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
8. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
9. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางการพัฒนา _____

2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางแก้ไข _____

3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____

   เหตุผล _____

4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้_____

   _____

ลงชื่อ _____**ผู้สอน**

_____/_____/_____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 30
ภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัย

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์	**ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**
หน่วยการเรียนรู้ที่ 12 อาณาจักรสุโขทัย	**เวลา 4 ชั่วโมง**

1. สาระสำคัญ

ภูมิปัญญาที่สำคัญในสมัยสุโขทัย ได้แก่ ศิลปกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี อักษรไทย เครื่องสังคโลก การชลประทาน ภูมิปัญญาเหล่านี้ได้สร้างความภาคภูมิใจให้แก่คนไทยจนถึงปัจจุบัน ดังนั้น คนไทยจึงควรช่วยกันรักษาภูมิปัญญาดังกล่าวไว้ให้คงอยู่ตลอดไป

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

▫ อธิบายภูมิปัญญาไทยที่สำคัญในสมัยสุโขทัยที่น่าภาคภูมิใจและควรค่าแก่การอนุรักษ์ *(ส 4.3 ป. 4/3)*

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกภูมิปัญญาไทยที่สำคัญในสมัยสุโขทัยได้ (K)
2. ภาคภูมิใจในภูมิปัญญาไทยที่เป็นมรดกตกทอดของคนไทยมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย (A)
3. นำความรู้เรื่อง ภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัย ไปเผยแพร่ รักษา และต่อยอดความรู้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม (P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ทดสอบหลังเรียน 2. ซักถามความรู้เรื่อง ภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัย 3. ตรวจผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ รักความเป็นไทย ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

- ภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัย

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย	➡	ฟัง พูด อ่าน และเขียนข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัย
การงานอาชีพฯ	➡	เขียนแผนที่ความคิดเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัยและสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัยจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต
ภาษาต่างประเทศ	➡	ฟัง พูด อ่าน และเขียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัย

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

ชั่วโมงที่ 98

1. ครูแจ้งตัวชี้วัดและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

2. ครูเขียนคำว่า ภูมิปัญญา และภูมิปัญญาไทย พร้อมคำภาษาอังกฤษบนกระดานและอ่านให้นักเรียนฟัง ให้นักเรียนอ่านตาม จากนั้นครูซักถามนักเรียนในประเด็นต่าง ๆ เช่น

   1) ภูมิปัญญาและภูมิปัญญาไทยหมายถึงอะไร

   2) ภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัยที่สำคัญมีอะไรบ้าง

   3) ภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัยมีความสำคัญอย่างไร

3. ครูสรุปคำตอบของนักเรียนแล้วเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

4. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม

5. ครูให้นักเรียนนั่งเป็นวงกลม แล้วสนทนาเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัยด้านศิลปกรรม จากนั้นครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปความรู้ที่ได้เป็นแผนที่ความคิด และตกแต่งให้สวยงาม

6. ครูให้นักเรียนนำแผนที่ความคิดที่ได้ไปติดไว้ที่ป้ายนิเทศหน้าชั้นเรียน แล้วให้นักเรียนบันทึกแผนที่ความคิดลงในสมุดส่งครู

7. ครูให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าและยกตัวอย่างศิลปกรรมของประเทศสมาชิกอาเซียนที่มีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จัก บันทึกผล แล้วนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในชั้นเรียน

8. ครูมอบหมายให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีในสมัยสุโขทัยมา 1 เรื่อง แล้วบันทึกข้อมูลที่ได้ลงในสมุด เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 99

9. ครูตรวจผลงานนักเรียน โดยสุ่มเลือกนักเรียน 2–3 คน (หรืออาสาสมัครนักเรียน) เจ้าของผลงานให้ออกมาอ่านเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปสืบค้นมาให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยครูคอยแนะนำและเสริมความรู้

10. ครูให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากการสืบค้นข้อมูลทั้งหมดมาร่วมกันสรุปเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัยด้านขนบธรรมเนียมประเพณี แล้วบันทึกความรู้ที่ได้ลงในแบบบันทึกความรู้ส่งครู โดยครูคอยเสริมความรู้ให้ถูกต้องสมบูรณ์

11. ครูให้นักเรียนดูภาพศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช แล้วสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับภูมิปัญญาสมัยสุโขทัยด้านอักษรไทยว่า การประดิษฐ์อักษรไทยสมัยสุโขทัยก่อให้เกิดผลดีอย่างไรบ้าง

12. ครูอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับภูมิปัญญาสมัยสุโขทัยด้านอักษรไทย แล้วให้นักเรียนบันทึกความรู้ที่ได้ลงในสมุด

13. ครูมอบหมายให้นักเรียนสืบค้นรูปภาพเกี่ยวกับเครื่องสังคโลกในสมัยสุโขทัย พร้อมวิธีการผลิตเครื่องสังคโลก แล้วบันทึกข้อมูลที่ได้ลงในสมุด เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 100

14. ครูตรวจผลงานนักเรียน โดยสุ่มเลือกนักเรียน 2–3 คน (หรืออาสาสมัครนักเรียน) เจ้าของผลงานให้ออกมาอ่านเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปสืบค้นมาให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยครูคอยแนะนำและเสริมความรู้

15. ครูอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัยด้านเครื่องสังคโลก แล้วให้นักเรียนบันทึกความรู้ที่ได้ลงในสมุด

16. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาเกี่ยวกับภูมิปัญญาสมัยสุโขทัยด้านชลประทาน เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 101

17. ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปศึกษามาในประเด็นต่าง ๆ เช่น

1) ภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัยด้านชลประทานมีอะไรบ้าง

2) ภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัยด้านชลประทานมีความสำคัญอย่างไร

18. ครูอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัยด้านชลประทาน แล้วให้นักเรียนบันทึกสาระสำคัญลงในสมุด

19. ครูให้นักเรียนแบ่งออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน กำหนดหมายเลขประจำตัวของสมาชิกแต่ละคนเป็น 1, 2, 3 และ 4

20. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาข้อมูลและอภิปรายในประเด็นเรื่อง ภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัยที่สำคัญมีอะไรบ้างและมีความสำคัญอย่างไร

21. ครูให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มจับคู่อภิปรายในประเด็นที่ศึกษา โดยใช้เวลา 5 นาที ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 หมายเลข 1 จับคู่อภิปรายกับหมายเลข 2 และหมายเลข 3 จับคู่อภิปรายกับหมายเลข 4

ขั้นที่ 2 หมายเลข 1 จับคู่อภิปรายกับหมายเลข 3 และหมายเลข 2 จับคู่อภิปรายกับหมายเลข 4

ขั้นที่ 3 หมายเลข 1 จับคู่อภิปรายกับหมายเลข 4 และหมายเลข 2 จับคู่อภิปรายกับหมายเลข 3

22. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปผลการอภิปรายและออกมานำเสนอผลการอภิปรายหน้าชั้นเรียน

23. ครูให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการสร้างทำนบกั้นน้ำและการสร้างตระพังหรือสระน้ำหรือบ่อน้ำในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราชเพื่อเก็บน้ำไว้ใช้ ซึ่งเป็นการใช้แรงงานและใช้ทรัพยากรที่มีในชุมชน เป็นหนึ่งในคุณลักษณะของความมีเหตุผลและเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อถึงฤดูแล้งไม่มีน้ำใช้ก็จะมีน้ำไว้ใช้อุปโภคบริโภคและทำการเกษตร

24. ในขณะปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ให้ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

25. ครูให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นในประเด็นว่า ภูมิปัญญาไทยใดบ้างที่เกิดขึ้นในสมัยสุโขทัย และยังได้รับการสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

26. ครูให้นักเรียนทำใบงานที่ 2 เรื่อง ภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัย

27. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมเกี่ยวกับเรื่องภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัย แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

28. ครูแนะนำให้นักเรียนนำความรู้เรื่อง ภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัย ไปเผยแพร่ให้บุคคลอื่น เช่น คนในครอบครัว เพื่อนบ้าน คนในชุมชน ได้รู้และเข้าใจ

ขั้นที่ 5 สรุป

29. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง ภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัย โดยให้นักเรียนสรุปเป็นแผนที่ความคิดหรือผังมโนทัศน์ลงในสมุด พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

30. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนและช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

31. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ 12 ในแบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ด้านความรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม และด้านทักษะ/กระบวนการของนักเรียน

32. ครูมอบหมายให้นักเรียนไปอ่านเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ที่ 13 แผนที่และภาพถ่าย เรื่อง แผนที่ เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

ครูให้นักเรียนค้นหาภาพเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัยเพิ่มเติม แล้วทำเป็นสมุดภาพส่งครู

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. แบบทดสอบหลังเรียน
2. ภาพศิลาจารึกสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช
3. ใบงานที่ 2 เรื่อง ภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัย
4. แบบบันทึกความรู้
5. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม
6. สื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สมบูรณ์แบบ ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
7. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
8. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
9. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
10. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางการพัฒนา _____

2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางแก้ไข _____

3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____

   เหตุผล _____

4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้_____

   _____

ลงชื่อ _____**ผู้สอน**

_____/_____/_____

หน่วยการเรียนรู้ที่ 13
แผนที่และภาพถ่าย

เวลา 4 ชั่วโมง

ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน

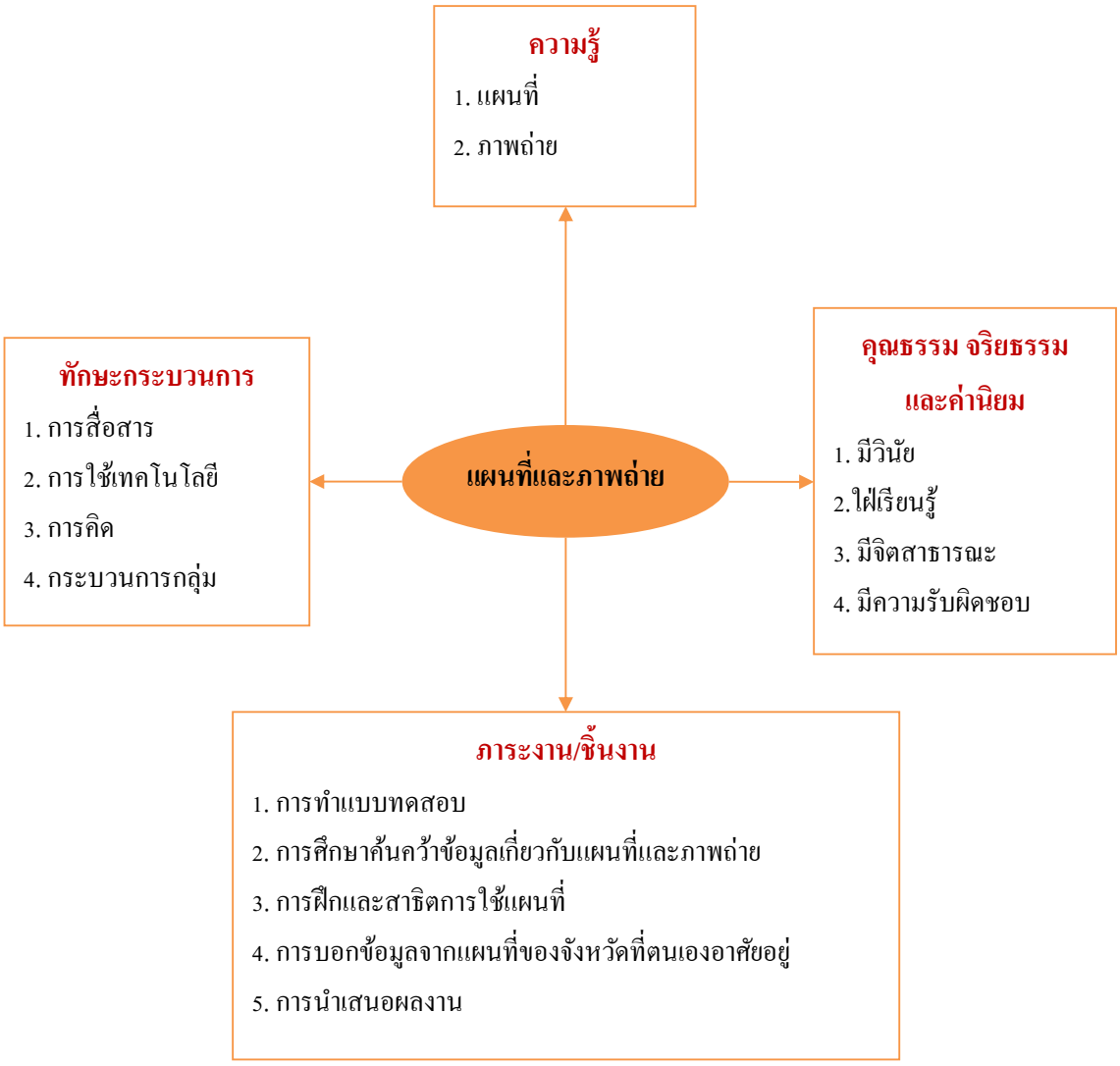

ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้
หน่วยการเรียนรู้ที่ 13 แผนที่และภาพถ่าย

<table>
<tr><th colspan="2">ขั้นที่ 1 ผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน</th></tr>
<tr><td colspan="2">ตัวชี้วัดชั้นปี
1. ใช้แผนที่ ภาพถ่าย ระบุลักษณะสำคัญทางกายภาพของจังหวัดตนเอง (ส 5.1 ป. 4/1)
2. ระบุแหล่งทรัพยากรและสิ่งต่าง ๆ ในจังหวัดของตนเองด้วยแผนที่ (ส 5.1 ป. 4/2)
3. ใช้แผนที่อธิบายความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในจังหวัด (ส 5.1 ป. 4/3)</td></tr>
<tr><td>ความเข้าใจที่คงทนของนักเรียน
นักเรียนจะเข้าใจว่า...
1. แผนที่เป็นเครื่องมือที่แสดงข้อมูลบริเวณพื้นผิวโลกในอาณาเขตที่ต้องการลงบนวัสดุแบนราบ และให้สัญลักษณ์แทนสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏบนพื้นโลกลงในแผนที่
2. ภาพถ่ายเป็นเครื่องมือที่แสดงข้อมูลสภาพแวดล้อมบริเวณพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง ซึ่งได้จากการถ่ายภาพจากกล้องถ่ายภาพ</td><td>คำถามสำคัญที่ทำให้เกิดความเข้าใจที่คงทน
1. แผนที่และภาพถ่ายมีความสำคัญต่อการศึกษาข้อมูลอย่างไร
2. ถ้าเราใช้แผนที่และภาพถ่ายไม่เป็นจะส่งผลต่อการศึกษาของนักเรียนอย่างไร</td></tr>
<tr><td>ความรู้ของนักเรียนที่นำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน
นักเรียนจะรู้ว่า...
1. คำสำคัญ ได้แก่ สัญลักษณ์ มาตราส่วน
2. แผนที่เป็นสิ่งที่ใช้แสดงลักษณะพื้นผิวโลกทั้งที่เป็นอยู่ตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยแสดงลงในวัสดุแบนราบด้วยการย่อให้เล็กลงตามขนาดที่ต้องการ และกำหนดสัญลักษณ์ขึ้นใช้แทนสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏบนพื้นที่จริง
3. แผนที่มี 2 ประเภท ได้แก่ แผนที่อ้างอิงและแผนที่เฉพาะเรื่อง
4. แผนที่มีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ ชื่อแผนที่ สัญลักษณ์ มาตราส่วน และทิศ
5. เราสามารถใช้แผนที่ได้ด้วยการอ่านสัญลักษณ์ในแผนที่และการหาระยะทางในแผนที่</td><td>ทักษะ/ความสามารถของนักเรียนที่นำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน นักเรียนจะสามารถ...
1. อธิบายลักษณะของแผนที่และภาพถ่าย
2. จำแนกประเภทและองค์ประกอบที่สำคัญของแผนที่
3. อ่านข้อมูลในแผนที่และภาพถ่าย
4. เลือกใช้แผนที่หรือภาพถ่ายในการศึกษาข้อมูลได้ถูกต้อง</td></tr>
</table>

6. ภาพถ่ายเป็นเครื่องมือที่แสดงข้อมูลของสภาพพื้นที่ต่าง ๆ ในบริเวณใดบริเวณหนึ่ง ซึ่งให้ข้อมูลเป็นภาพชัดเจน	
ขั้นที่ 2 ภาระงานและการประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง	
1. ภาระงานที่นักเรียนต้องปฏิบัติ 1.1 ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับแผนที่และภาพถ่าย 1.2 ฝึกและสาธิตการใช้แผนที่ 1.3 บอกข้อมูลจากแผนที่ของจังหวัดที่ตนเองอาศัยอยู่	
2. วิธีการและเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 2.1 วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ 1) การทดสอบ 2) การประเมินผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม 3) การประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม 4) การประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ	2.2 เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 1) แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน 2) แบบประเมินผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม 3) แบบประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม 4) แบบประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ
3. สิ่งที่มุ่งประเมิน 3.1 ความสามารถ 6 ด้าน ได้แก่ การอธิบาย ชี้แจง การแปลความและตีความ การประยุกต์ ดัดแปลงและนำไปใช้ การมีมุมมองที่หลากหลาย การให้ความสำคัญและใส่ใจในความรู้สึกของผู้อื่นและการรู้จักตนเอง 3.2 ทักษะ/กระบวนการ เช่น การสื่อสาร การใช้เทคโนโลยี การคิด การแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม 3.3 คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม เช่น มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง รักความเป็นไทย รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีจิตสาธารณะ	
ขั้นที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้	
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 31 แผนที่และภาพถ่าย เวลา 4 ชั่วโมง	

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 31
แผนที่และภาพถ่าย

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 13 แผนที่และภาพถ่าย	เวลา 4 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

แผนที่และภาพถ่ายเป็นเครื่องมือที่นำมาใช้ในการศึกษาหาข้อมูลในจังหวัดของเรา แผนที่และภาพถ่ายให้ข้อมูลแตกต่างกัน ดังนั้นจึงต้องเลือกใช้ให้ถูกต้องและเหมาะสม

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

1. ใช้แผนที่ ภาพถ่าย ระบุลักษณะสำคัญทางกายภาพของจังหวัดตนเอง *(ส 5.1 ป. 4/1)*
2. ระบุแหล่งทรัพยากรและสิ่งต่าง ๆ ในจังหวัดของตนเองด้วยแผนที่ *(ส 5.1 ป. 4/2)*
3. ใช้แผนที่อธิบายความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในจังหวัด *(ส 5.1 ป. 4/3)*

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมาย ประเภท และองค์ประกอบของแผนที่และภาพถ่ายได้ (K)
2. อ่านข้อมูลต่าง ๆ ที่ปรากฏในแผนที่และภาพถ่ายได้ (K)
3. ตระหนักถึงประโยชน์ของแผนที่และภาพถ่าย (A)
4. นำแผนที่และภาพถ่ายไปใช้ค้นหาข้อมูลทางภูมิศาสตร์ได้อย่างเหมาะสม (P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน 2. ซักถามความรู้เรื่อง แผนที่และภาพถ่าย 3. ตรวจผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

1. แผนที่

1.1 ประเภทของแผนที่

1.2 องค์ประกอบของแผนที่

1.3 การใช้แผนที่

1.4 ตัวอย่างแผนที่แสดงข้อมูลของจังหวัด

2. ภาพถ่าย

6. แนวทางการบูรณาการ

ภาษาไทย ➡ ฟัง พูด อ่าน และเขียนข้อมูลเกี่ยวกับแผนที่และภาพถ่าย

การงานอาชีพฯ ➡ สืบค้นแผนที่จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต และฝึกการใช้แผนที่

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

ชั่วโมงที่ 102

1. ครูแจ้งตัวชี้วัดและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

2. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน

3. ครูสนทนาซักถามความรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับแผนที่ที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมาในประเด็นต่าง ๆ เช่น

1) แผนที่คืออะไร

2) แผนที่มีกี่ประเภท ได้แก่อะไรบ้าง

3) แผนที่แต่ละประเภทมีความแตกต่างกันอย่างไร

ครูสรุปคำตอบของนักเรียนแล้วเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

4. ครูอธิบายเกี่ยวกับความหมาย ประเภท และองค์ประกอบของแผนที่ พร้อมเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม

5. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4–6 คน แต่ละกลุ่มเลือกศึกษาชนิดของแผนที่ที่กลุ่มสนใจมา 1 ชนิด โดยศึกษาในประเด็นต่อไปนี้

1) แผนที่ที่ศึกษาเป็นแผนที่ประเภทอะไร

2) แผนที่มีองค์ประกอบครบถ้วนหรือไม่ และมีองค์ประกอบอะไรบ้าง

3) แผนที่ชนิดนี้นำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างไร

6. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มบันทึกผลการศึกษาลงในแบบบันทึกความรู้ส่งครู

7. ครูแนะนำให้นักเรียนแต่ละกลุ่มรู้จักนำแผนที่ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม รวมถึงดูแลรักษาแผนที่ เพื่อสามารถนำไปใช้ได้เป็นระยะเวลานาน ซึ่งเป็นไปตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการรู้จักคุณค่าของทรัพยากรและนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปว่า จะใช้ประโยชน์จากแผนที่ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมอย่างไร และจะมีวิธีการดูแลรักษาแผนที่อย่างไรเมื่อใช้งานเสร็จแล้ว แล้วออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

8. ในขณะปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ให้ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

9. ครูมอบหมายให้นักเรียนทบทวนความรู้เกี่ยวกับประเภทของแผนที่และองค์ประกอบของแผนที่ แล้วสรุปความรู้ที่ได้ลงในสมุด เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 103

10. ครูสนทนาซักถามความรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับประเภทของแผนที่และองค์ประกอบของแผนที่ที่ได้รับมอบหมายให้ไปทบทวนความรู้มาในประเด็นต่าง ๆ เช่น

1) แผนที่มีกี่ประเภท อะไรบ้าง

2) องค์ประกอบของแผนที่แต่ละองค์ประกอบมีความสำคัญอย่างไร

11. ครูแนะนำให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากเรื่อง องค์ประกอบของแผนที่มาใช้ในการอ่านและหาระยะทางจากแผนที่ จากนั้นให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4–6 คน (หรือใช้กลุ่มเดิม) ให้แต่ละกลุ่มสืบค้นแผนที่ของจังหวัดใดจังหวัดหนึ่ง 1 ชนิด ที่กลุ่มสนใจ ฝึกการอ่านสัญลักษณ์ในแผนที่และการหาระยะทางจากแผนที่

12. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาสาธิตวิธีการใช้แผนที่หน้าชั้นเรียน เมื่อสาธิตเสร็จ 1 กลุ่ม ให้เพื่อนที่ฟังซักถามข้อสงสัยกับกลุ่มที่สาธิตได้ โดยครูคอยแนะนำและเสริมความรู้

13. ครูนำแผนที่ของอาเซียน ทั้งแผนที่ภูมิประเทศและแผนที่รัฐกิจมาให้นักเรียนดูภายในชั้นเรียน ให้นักเรียนช่วยกันบอกว่า เป็นแผนที่ของพื้นที่ใด เป็นแผนที่ประเภทใด และมีองค์ประกอบของแผนที่อะไรบ้าง โดยเขียนคำตอบลงในกระดาษ ครูเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง แล้วให้นักเรียนทุกคนบันทึกข้อมูลที่ได้ลงสมุด

14. ครูให้นักเรียนใช้แผนที่ของอาเซียนหาตำแหน่งที่ตั้งของประเทศไทยและใช้แผนที่ดังกล่าววัดระยะทางจากกรุงเทพมหานครไปยังเมืองหลวงของประเทศต่าง ๆ ในอาเซียน ระหว่างการปฏิบัติงาน ครูคอยสังเกตวิธีการใช้แผนที่ของนักเรียนและช่วยแนะนำการใช้แผนที่ให้ถูกต้อง แล้วสุ่มเลือกนักเรียน 2–3 คน ให้ออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน ครูเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง พร้อมกับกล่าวชมเชยและให้กำลังใจนักเรียน

15. ในขณะปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ให้ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

16. ครูมอบหมายให้นักเรียนสรุปวิธีการใช้แผนที่และสืบค้นแผนที่แสดงข้อมูลต่าง ๆ ของจังหวัดที่ตนเองอาศัยอยู่ เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 104

17. ครูตรวจผลงานของนักเรียน โดยสุ่มเลือกนักเรียน 2–3 คน เจ้าของผลงานให้ออกมาสรุปวิธีการใช้แผนที่ที่ได้รับมอบหมายให้เพื่อน ๆ ฟังโดยครูคอยแนะนำและเสริมความรู้

18. ครูแนะนำตัวอย่างแผนที่แสดงข้อมูลของจังหวัด โดยใช้เนื้อหาจากหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

19. ครูให้นักเรียนติดแผนที่ที่สืบค้นมาได้ลงในกระดาษและเขียนอธิบายข้อมูลที่ได้จากแผนที่อย่างพอสังเขป โดยครูคอยแนะนำอย่างใกล้ชิด

20. ครูสุ่มเลือกนักเรียน 2–3 คน ให้ออกมานำเสนอข้อมูลจากแผนที่ของจังหวัดที่ตนเองอาศัยอยู่หน้าชั้นเรียน แล้วครูกล่าวชมเชยและให้กำลังใจนักเรียน จากนั้นให้นักเรียนนำผลงานที่ได้มาส่งครู

21. ในขณะปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ให้ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

22. ครูมอบหมายให้นักเรียนศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความหมาย ลักษณะ และความสำคัญของภาพถ่าย แล้วบันทึกข้อมูลที่ได้ลงในสมุด เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 105

23. ครูตรวจผลงานของนักเรียน โดยสุ่มเลือกนักเรียน 2–3 คน เจ้าของผลงานให้ออกมาบอกข้อมูลเกี่ยวกับความหมาย ลักษณะ และความสำคัญของภาพถ่ายที่ได้รับมอบหมายให้เพื่อน ๆ ฟังโดยครูคอยแนะนำและเสริมความรู้

24. ครูอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับภาพถ่าย พร้อมยกตัวอย่างภาพถ่ายแสดงข้อมูลลักษณะต่าง ๆ ประกอบการอธิบาย จากนั้นให้นักเรียนบันทึกความรู้ที่ได้ลงในแบบบันทึกความรู้ ส่งครู

25. ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า แผนที่กับภาพถ่ายแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร จากนั้นครูสรุปให้นักเรียนฟังว่า

“แผนที่และภาพถ่ายเป็นเครื่องมือที่ให้ข้อมูลแตกต่างกันในด้านรายละเอียดของข้อมูล แผนที่เป็นเครื่องมือที่แสดงให้เห็นข้อมูลในบริเวณพื้นที่ที่มีอาณาเขตกว้างกว่าภาพถ่าย และให้รายละเอียดที่มากกว่า เช่น แสดงมาตราส่วนบอกระยะทางที่นำไปคำนวณหาระยะทางจริงได้ แสดงทิศทางที่ชัดเจน แสดงชื่อสถานที่ต่าง ๆ และแสดงตำแหน่งที่ตั้งของสถานที่ต่าง ๆ ขณะที่ภาพถ่ายเป็นเครื่องมือที่ให้ข้อมูลรายละเอียดที่จำกัดอยู่ในภาพ ให้เฉพาะข้อมูลสภาพแวดล้อมทั่วไปของพื้นที่บริเวณนั้น”

26. ครูนำภาพถ่ายแสดงลักษณะภูมิประเทศของประเทศสมาชิกอาเซียนมาให้นักเรียนดู 10 ภาพ ประเทศละ 1 ภาพ โดยให้นักเรียนดูทีละภาพ ให้นักเรียนช่วยกันสังเกตและตอบว่า ภาพถ่ายแต่ละภาพแสดงลักษณะภูมิประเทศของอะไร จากนั้นให้ครูเฉลยว่า ภาพถ่ายแต่ละภาพอยู่ในประเทศใดในอาเซียน แล้วให้นักเรียนบันทึกความรู้ที่ได้ลงในสมุด

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

27. ครูให้นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของแผนที่และภาพถ่าย

28. ครูสุ่มเลือกนักเรียนออกมาชี้ข้อมูลต่าง ๆ ตามที่ครูกำหนดในแผนที่ภูมิประเทศของประเทศไทย

29. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับแผนที่และภาพถ่าย แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

30. ครูซักถามนักเรียนในประเด็นต่อไปนี้ ให้นักเรียนช่วยกันตอบคำถาม

1) ทิศในแผนที่จำเป็นหรือไม่ที่จะต้องระบุทิศเหนือ จะระบุเป็นทิศอื่นได้หรือไม่ เพราะอะไร

2) นอกจากกระดาษแล้วเรายังสามารถใช้เครื่องมือชนิดใดในการวัดระยะทางเพื่อนำไปเปรียบเทียบกับมาตราส่วนในแผนที่ได้อีกบ้าง

31. ครูสรุปคำตอบของนักเรียน

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

32. ครูแนะนำให้นักเรียนนำความรู้เกี่ยวกับแผนที่และภาพถ่ายไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

ขั้นที่ 5 สรุป

33. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง แผนที่และภาพถ่าย โดยให้นักเรียนสรุปเป็นแผนที่ความคิดหรือผังมโนทัศน์ลงในสมุด พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

34. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนและช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

35. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ 13 ในแบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ด้านความรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม และด้านทักษะ/กระบวนการของนักเรียน

36. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ที่ 14 จังหวัดของเรา เรื่อง จังหวัดต่าง ๆ ในประเทศไทย เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

1. ครูให้นักเรียนจัดทำสมุดรวบรวมภาพถ่าย แผนที่ แสดงข้อมูลด้านต่าง ๆ ของจังหวัด โดยแบ่งหัวข้อออกเป็น ลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติ และสภาพสังคมและวัฒนธรรม

2. ครูให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา (STEM Education) จากสถานการณ์เรื่อง เครื่องวัดระยะทางอย่างง่าย จากคู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน
2. ภาพถ่ายแสดงข้อมูลลักษณะต่าง ๆ
3. แบบบันทึกความรู้
4. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

5. สื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สมบูรณ์แบบ ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์ วัฒนาพานิช จำกัด

6. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์ วัฒนาพานิช จำกัด

7. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

8. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

9. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางการพัฒนา_____

2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางแก้ไข _____

3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____

   เหตุผล _____

4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้_____

   _____

ลงชื่อ_____**ผู้สอน**

_____/_____/_____

หน่วยการเรียนรู้ที่ 14

จังหวัดของเรา

เวลา 6 ชั่วโมง

ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน

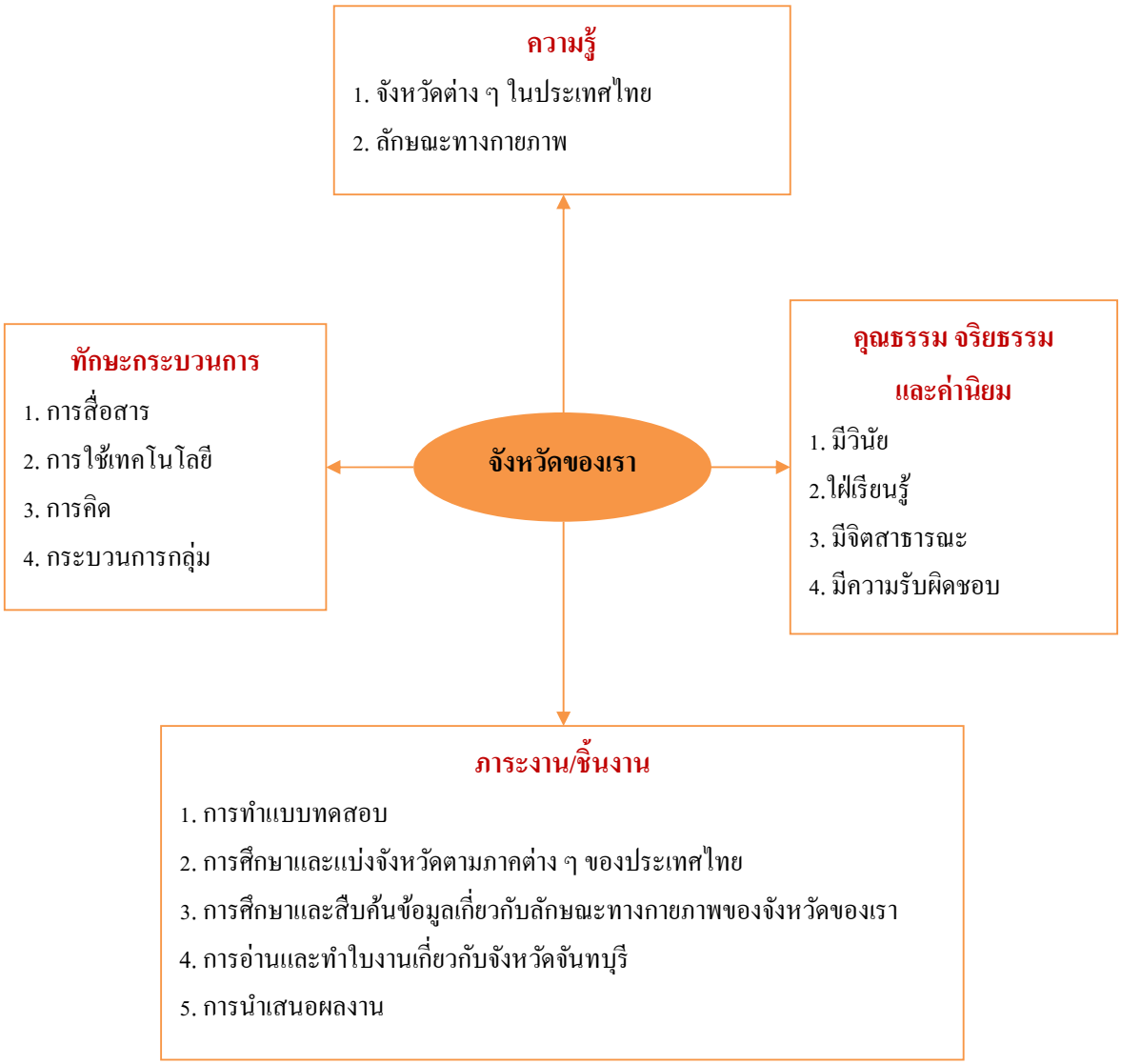

ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้
หน่วยการเรียนรู้ที่ 14 จังหวัดของเรา

<table>
<tr><th colspan="2">ขั้นที่ 1 ผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน</th></tr>
<tr><td colspan="2">ตัวชี้วัดชั้นปี
1. ใช้แผนที่อธิบายความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในจังหวัด (ส 5.1 ป. 4/3)
2. อธิบายสภาพแวดล้อมทางกายของชุมชนที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในจังหวัด (ส 5.2 ป. 4/1)</td></tr>
<tr><td>ความเข้าใจที่คงทนของนักเรียน
นักเรียนจะเข้าใจว่า...
ลักษณะทางกายภาพในแต่ละจังหวัดมีความแตกต่างกันทั้งทางด้านลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งทำให้การดำเนินชีวิตของคนในแต่ละจังหวัดมีความแตกต่างกันไปด้วย</td><td>คำถามสำคัญที่ทำให้เกิดความเข้าใจที่คงทน
ลักษณะทางกายภาพมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของคนในแต่ละพื้นที่อย่างไร</td></tr>
<tr><td>ความรู้ของนักเรียนที่นำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน
นักเรียนจะรู้ว่า...
1. คำสำคัญ ได้แก่ จังหวัด ด้านต้นลม ด้านปลายลม
2. ประเทศไทยมีทั้งหมด 77 จังหวัด แบ่งออกเป็น 6 ภาค ได้แก่ ภาคเหนือ มี 9 จังหวัด ภาคกลาง มี 22 จังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 20 จังหวัด ภาคตะวันออก มี 7 จังหวัด ภาคตะวันตก มี 5 จังหวัด และภาคใต้ 14 จังหวัด
3. ลักษณะทางกายภาพ คือ สิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเรา ซึ่งเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ คือ ลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และทรัพยากรธรรมชาติ
4. ลักษณะภูมิประเทศ คือ สภาพทั่ว ๆ ไปของพื้นผิวโลก ทั้งสิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติและสิ่งที่มนุษย์สร้างหรือดัดแปลงขึ้น ที่สำคัญ ได้แก่ ที่ราบ ที่ราบสูง เนินเขา และภูเขา
5. ภูมิอากาศ คือ ลักษณะอากาศที่เกิดขึ้นเป็นประจำติดต่อกันเป็นเวลานาน เป็นลักษณะ</td><td>ทักษะ/ความสามารถของนักเรียนที่นำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน นักเรียนจะสามารถ...
1. อธิบายลักษณะทางกายภาพของจังหวัด
2. วิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในแต่ละจังหวัด</td></tr>
</table>

อากาศโดยเฉลี่ยของท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออากาศ ได้แก่ ความใกล้หรือไกลทะเล ลักษณะภูมิประเทศ และทิศทางของลมประจำ 6. ทรัพยากรธรรมชาติ คือ สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและมนุษย์สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ เช่น ดิน น้ำ แร่ สัตว์ป่า และพืชพรรณธรรมชาติ 7. ลักษณะทางกายภาพในแต่ละจังหวัดมีความแตกต่างกัน จึงมีอิทธิพลทำให้การดำเนินชีวิตของคนในแต่ละจังหวัดมีความแตกต่างกันด้วย	
ขั้นที่ 2 ภาระงานและการประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง	
1. ภาระงานที่นักเรียนต้องปฏิบัติ 1.1 ศึกษาและแบ่งจังหวัดตามภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย 1.2 ศึกษาและสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพของจังหวัดของเรา 1.3 อ่านและทำใบงานเกี่ยวกับจังหวัดจันทบุรี	
2. วิธีการและเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 2.1 วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ 1) การทดสอบ 2) การประเมินผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม 3) การประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม 4) การประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ	2.2 เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 1) แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน 2) แบบประเมินผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม 3) แบบประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม 4) แบบประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ
3. สิ่งที่มุ่งประเมิน 3.1 ความสามารถ 6 ด้าน ได้แก่ การอธิบาย ชี้แจง การแปลความและตีความ การประยุกต์ ดัดแปลง และนำไปใช้ การมีมุมมองที่หลากหลาย การให้ความสำคัญและใส่ใจในความรู้สึกของผู้อื่น และการรู้จักตนเอง 3.2 ทักษะ/กระบวนการ เช่น การสื่อสาร การใช้เทคโนโลยี การคิด การแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม 3.3 คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม เช่น มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง รักความเป็นไทย รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีจิตสาธารณะ	
ขั้นที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้	
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 32 จังหวัดของเรา	เวลา 6 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 32
จังหวัดของเรา

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 14 จังหวัดของเรา	เวลา 6 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

ลักษณะทางกายภาพในแต่ละจังหวัดมีความแตกต่างกันทั้งทางด้านลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งทำให้การดำเนินชีวิตของคนในแต่ละจังหวัดมีความแตกต่างกันไปด้วย

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

2. ใช้แผนที่อธิบายความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในจังหวัด *(ส 5.1 ป. 4/3)*

3. อธิบายสภาพแวดล้อมทางกายภาพของชุมชนที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในจังหวัด *(ส 5.2 ป. 4/1)*

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายและจำแนกลักษณะทางกายภาพของจังหวัดต่าง ๆ ได้ (K)
2. อธิบายอิทธิพลของลักษณะทางกายภาพที่มีต่อการดำเนินชีวิตของคนในจังหวัดต่าง ๆ ได้ (K)
3. ใฝ่เรียนรู้เรื่อง ลักษณะทางกายภาพของจังหวัด (A)
4. ค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพของจังหวัดต่าง ๆ ได้ (P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน 2. ซักถามความรู้ เรื่อง จังหวัดของเรา 3. ตรวจผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

1. จังหวัดต่าง ๆ ในประเทศไทย
2. ลักษณะทางกายภาพ
   2.1 ลักษณะภูมิประเทศ
   2.2 ภูมิอากาศ
   2.3 ทรัพยากรธรรมชาติ
   2.4 ตัวอย่างลักษณะทางกายภาพของจังหวัด

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย ➡ ฟัง พูด อ่าน และเขียนข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดของเรา

การงานอาชีพฯ ➡ สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดของเราจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

ชั่วโมงที่ 106

1. ครูแจ้งตัวชี้วัดและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
2. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน
3. ครูสนทนาซักถามความรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับจังหวัดต่าง ๆ ในประเทศไทยที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมาในประเด็นต่าง ๆ เช่น
   1) ประเทศไทยมีทั้งหมดกี่จังหวัด
   2) ภาคใดของประเทศไทยที่มีจำนวนจังหวัดมากที่สุด และภาคใดที่มีจำนวนจังหวัดน้อยที่สุด ได้แก่จังหวัดอะไรบ้าง
4. ครูสรุปคำตอบของนักเรียนแล้วเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

5. ครูให้นักเรียนศึกษาจังหวัดต่าง ๆ ในประเทศไทยจากแผนที่แสดงอาณาเขตจังหวัดต่าง ๆ ของประเทศไทย แล้วให้นักเรียนช่วยกันแบ่งจังหวัดตามภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยให้ครบทั้ง 6 ภาค บันทึกลงบนกระดาน ครูช่วยตรวจสอบให้ถูกต้อง และให้นักเรียนบันทึกข้อมูลที่ได้ลงสมุด

6. ครูซักถามนักเรียนว่า ประเทศสมาชิกอาเซียนอื่น ๆ มีลักษณะการแบ่งเขตการปกครองเหมือนกับไทยหรือไม่ และมีการแบ่งเขตการปกครองเป็นอย่างไร ให้นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็น จากนั้นให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4–6 คน ให้แต่ละกลุ่มสืบค้นข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น เอกสารในห้องสมุด อินเทอร์เน็ต นำมาสรุปและเขียนเป็นตารางตามรูปแบบที่กำหนดให้ต่อไปนี้

ประเทศสมาชิกอาเซียน	ลักษณะเขตการปกครอง	จำนวนเขตการปกครอง	ชื่อเขตที่สำคัญ

7. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำตารางที่ได้ไปติดไว้ที่ป้ายนิเทศภายในชั้นเรียน

8. ครูมอบหมายให้นักเรียนศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น เอกสารในห้องสมุด อินเทอร์เน็ต บันทึกข้อมูลที่ได้ลงในสมุด เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 107

9. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ จากเรื่อง ลักษณะทางกายภาพ ที่ได้รับมอบหมายให้ไปศึกษาข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ มา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม

10. ครูอธิบายเนื้อหาเกี่ยวกับลักษณะภูมิประเทศ โดยใช้สื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น แผนที่ลักษณะภูมิประเทศของประเทศไทย ภาพถ่ายลักษณะภูมิประเทศแบบต่าง ๆ ประกอบการอธิบาย

11. ครูให้นักเรียนบันทึกความรู้ที่ได้ลงในแบบบันทึกความรู้ส่งครู

12. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาเกี่ยวกับภูมิอากาศ แล้วบันทึกข้อมูลที่ได้ลงในสมุด เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 108

13. ครูสนทนาซักถามความรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับภูมิอากาศที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมาในประเด็นต่าง ๆ เช่น

1) ภูมิอากาศคืออะไร

2) ปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อภูมิอากาศ

14. ครูเฉลยคำตอบและอธิบายเพิ่มเติมเนื้อหาเกี่ยวกับภูมิอากาศ โดยใช้สื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ภาพแสดงทิศทางของลมประจำที่พัดผ่านเข้ามาในประเทศไทย ประกอบการอธิบาย

15. ครูให้นักเรียนบันทึกความรู้ที่ได้ลงในแบบบันทึกความรู้ส่งครู

16. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ แล้วบันทึกข้อมูลที่ได้ลงในสมุด เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 109

17. ครูสนทนาซักถามความรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมาในประเด็นต่าง ๆ เช่น

1) ทรัพยากรธรรมชาติคืออะไร

2) ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญได้แก่อะไรบ้าง

18. ครูเฉลยคำตอบและอธิบายเพิ่มเติมเนื้อหาเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ โดยใช้สื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ภาพถ่ายทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ ประกอบการอธิบาย

19. ครูให้นักเรียนบันทึกความรู้ที่ได้ลงในแบบบันทึกความรู้ส่งครู

20. ครูมอบหมายให้นักเรียนศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพของจังหวัดที่ตนเองอาศัยอยู่จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต แล้วบันทึกข้อมูลที่ได้ลงในสมุด เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 110

21. ครูตรวจผลงานของนักเรียน โดยสุ่มเลือกนักเรียน 3–5 คน เจ้าของผลงานให้ออกมาเล่าถึงลักษณะทางกายภาพของจังหวัดที่ตนเองอาศัยอยู่ที่ได้รับมอบหมายให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยครูคอยแนะนำและเสริมความรู้

22. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนที่นั่งฟังเพื่อนเล่าหน้าชั้นเรียนสามารถซักถามข้อสงสัยได้ จากนั้นให้นักเรียนทุกคนนำสมุดส่งครู

23. ครูสรุปให้นักเรียนฟังว่า

“ลักษณะทางกายภาพมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของคนในแต่ละพื้นที่”

จากนั้นครูยกตัวอย่างลักษณะทางกายภาพของจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้เนื้อหาจากหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

24. ครูให้นักเรียนทุกคนช่วยกันสรุปลักษณะทางกายภาพของประเทศไทยเป็นแผนที่ความคิด จากนั้นครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 9 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มจับสลากเลือกประเทศสมาชิกอาเซียน 9 ประเทศ (ยกเว้นประเทศไทย) กลุ่มละ 1 ประเทศ ให้แต่ละกลุ่มศึกษาลักษณะทางกายภาพของประเทศที่ได้รับมอบหมาย สรุปข้อมูล แล้วออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน โดยให้เปรียบเทียบว่า ประเทศนั้น ๆ มีลักษณะทางกายภาพเหมือนหรือแตกต่างจากประเทศไทยอย่างไร กำหนดให้ข้อมูลที่สรุปต้องประกอบด้วยข้อมูล ดังนี้

1) ตำแหน่งที่ตั้งและอาณาเขตติดต่อ (ติดต่อกับประเทศไทยหรือไม่ อย่างไร)

2) ลักษณะภูมิประเทศ (ลักษณะภูมิประเทศแตกต่างจากประเทศไทยหรือไม่ อย่างไร)

3) ภูมิอากาศ เช่น ทิศทางลมมรสุม ปริมาณฝน อุณหภูมิ เขตภูมิอากาศ (ภูมิอากาศแตกต่างจากประเทศไทยหรือไม่ อย่างไร)

4) ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ดิน น้ำ ป่าไม้ แร่ สัตว์ป่า (ทรัพยากรธรรมชาติมีความแตกต่างจากประเทศไทยหรือไม่ อย่างไร)

25. เมื่อนักเรียนนำเสนอผลงานครบทุกกลุ่มแล้ว ให้ครูสรุปความรู้ที่ได้ทั้งหมดให้นักเรียนฟัง แล้วให้นักเรียนบันทึกความรู้ที่ได้ในแบบบันทึกความรู้ ส่งครู ตัวอย่างความรู้ที่ครูสรุปให้นักเรียนฟัง เช่น

1) ประเทศไทยมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศสมาชิกอาเซียนทั้งหมด 4 ประเทศ ได้แก่ ประเทศเมียนมาทางทิศเหนือ ทิศตะวันตก และทิศใต้ ประเทศลาวทางทิศเหนือและทิศตะวันออก ประเทศกัมพูชาทางทิศตะวันออก และประเทศมาเลเซียทางทิศใต้

2) ลักษณะภูมิประเทศของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียนแบ่งได้ 3 เขต ได้แก่ เขตเทือกเขาและภูเขา โดยเฉพาะเทือกเขาอาระกันโยมาทางด้านตะวันตกของภาคพื้นทวีป เทือกเขาอันนัมทางด้านตะวันออกของภาคพื้นทวีป และเขตภูเขาไฟในหมู่เกาะอินโดนีเซียและหมู่เกาะฟิลิปปิน เขตที่ราบ

ลุ่มแม่น้ำที่สำคัญ คือ ที่ราบลุ่มแม่น้ำแดง ที่ราบลุ่มแม่น้ำอิรวดี ที่ราบลุ่มแม่น้ำโขง และที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา และเขตหมู่เกาะ ได้แก่ หมู่เกาะอินโดนีเซียและหมู่เกาะฟิลิปปิน

3) ประเทศสมาชิกอาเซียนที่มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นหมู่เกาะ มีพื้นที่ทำการเพาะปลูกน้อย ได้แก่ ประเทศอินโดนีเซียและประเทศฟิลิปปินส์ จะมีพื้นที่นาแบบขั้นบันได้อยู่เป็นจำนวนมาก คล้ายกับภาคเหนือของประเทศไทย เนื่องจากทางภาคเหนือของประเทศไทยมีพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในเขตภูเขาสูง

4) ลมมรสุมทั้ง 2 ฤดูมีอิทธิพลต่ออาเซียนเป็นอย่างมาก ทำให้พื้นที่ต่าง ๆ ในภูมิภาคนี้มีปริมาณฝนเฉลี่ยต่อปีสูงมาก โดยเฉพาะในประเทศฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย บรูไนดารุสซาลาม และพื้นที่บางส่วนของประเทศเวียดนามและประเทศเมียนมา นอกจากนี้ยังได้รับอิทธิพลจากพายุโซนร้อนและพายุดีเปรสชันที่ก่อตัวในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรแปซิฟิก ซึ่งทำให้อาเซียนมีสภาพภูมิอากาศแบบร้อนชื้นและมีฝนตกชุกตลอดทั้งปี

5) ป่าที่สำคัญของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มี 3 ประเภท ได้แก่ ป่าดิบชื้น ป่ามรสุม และป่าหญ้า โดยเฉพาะป่าดิบชื้นพบได้เกือบทุกประเทศในอาเซียน ส่วนป่ามรสุมและป่าหญ้าพบมากในประเทศเมียนมา ไทย และลาว

6) แร่ที่สำคัญของอาเซียน ได้แก่ แร่ดีบุก เหล็ก วุลแฟรม แมงกานีส โครไมต์ บ็อกไซต์ ปิโตรเลียม และถ่านหิน โดยเฉพาะแร่ดีบุกพบมากที่สุดในประเทศมาเลเซีย ปิโตรเลียมและถ่านหินพบมากที่สุดในประเทศอินโดนีเซีย

26. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านทบทวนความรู้เรื่อง ลักษณะทางกายภาพ สรุปแล้วเขียนเป็นแผนที่ความคิดลงในสมุด เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 111

27. ครูตรวจผลงานของนักเรียน โดยสุ่มเลือกนักเรียน 2–3 คน เจ้าของผลงานให้ออกมาสรุปความรู้เรื่อง ลักษณะทางกายภาพ โดยใช้แผนที่ความคิดของตนเองที่ได้รับมอบหมายประกอบการนำเสนอให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยครูคอยแนะนำและเสริมความรู้

28. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4–6 คน ให้แต่ละกลุ่มศึกษาใบความรู้เรื่อง จังหวัดจันทบุรี และทำใบงานเรื่อง รู้เรื่องจังหวัดจันทบุรี

29. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลงานจากใบงานเรื่อง รู้เรื่องจังหวัดจันทบุรี หน้าชั้นเรียน

30. ครูและนักเรียนร่วมกันตรวจสอบความถูกต้องของคำตอบในใบงาน จากนั้นให้นักเรียนแต่ละกลุ่มแก้ไขใบงานให้ถูกต้องแล้วนำมาส่งครู

31. ครูมอบหมายงานให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับจังหวัดจันทบุรีว่า ภายในจังหวัดมีชุมชนที่นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติและเป็นแนวทางของระบบเศรษฐกิจในชุมชนหรือไม่ ถ้ามี คือชุมชนใด และมีลักษณะเป็นอย่างไร ตัวอย่างเช่น

1) มีการจัดทำแผนแม่บทหรือไม่ อย่างไร

2) มีโครงการที่เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไร

3) มีระบบการเกษตรแบบผสมผสานหรือไม่ อย่างไร

4) มีการจัดการวิสาหกิจชุมชนหรือไม่ อย่างไร

5) มีระบบสิ่งแวดล้อมและระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนอย่างไร

32. ครูให้นักเรียนข้อมูลที่ได้เขียนเป็นบทความส่งครู ครูสุ่มเลือกนักเรียน 2–3 คน ให้ออกมานำเสนอผลงานของตัวเองหน้าชั้นเรียน

33. ในขณะปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ให้ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

34. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับจังหวัดของเรา แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

35. ครูซักถามนักเรียนในประเด็นต่อไปนี้ ให้นักเรียนช่วยกันตอบคำถาม

1) เพราะเหตุใดบนภูเขาหรือที่สูงจึงมีอากาศหนาวกว่าบริเวณที่ราบ

2) นักเรียนคิดว่าคนในจังหวัดที่นักเรียนอาศัยอยู่มีการแต่งกายอย่างไร เพราะอะไรจึงแต่งกายเช่นนั้น

36. ครูสรุปคำตอบของนักเรียน

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

37. ครูแนะนำให้นักเรียนนำความรู้เกี่ยวกับจังหวัดของเราไปเผยแพร่ให้บุคคลอื่น เช่น คนในครอบครัว เพื่อนบ้าน คนในชุมชน ได้รู้และเข้าใจ

ขั้นที่ 5 สรุป

38. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง จังหวัดของเรา โดยให้นักเรียนสรุปเป็นแผนที่ความคิดหรือผังมโนทัศน์ลงในสมุด พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

39. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนและช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

40. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ 14 ในแบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ด้านความรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม และด้านทักษะ/กระบวนการ

41. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ที่ 15 สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของจังหวัด เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัด แล้วสรุปข้อมูลที่ได้ลงในสมุด เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไปของนักเรียน

8. กิจกรรมเสนอแนะ

ครูให้นักเรียนออกแบบและจัดทำสมุดภาพ เพื่อรวบรวมภาพถ่ายและแผนที่แสดงข้อมูลด้านต่าง ๆ ของจังหวัดต่าง ๆ ในประเทศไทย โดยแบ่งหัวข้อย่อย ดังนี้

1) ลักษณะภูมิประเทศ

2) ภูมิอากาศ

3) ทรัพยากรธรรมชาติ

4) สภาพสังคมและวัฒนธรรม

พร้อมกับตกแต่งสมุดภาพให้สวยงาม นำไปวางไว้ในห้องเรียน เพื่อใช้เป็นความรู้ประจำชั้นเรียน

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
2. แผนที่แสดงอาณาเขตจังหวัดต่าง ๆ ของประเทศไทย
3. แผนที่แสดงลักษณะภูมิประเทศของประเทศไทย
4. ภาพถ่ายแสดงลักษณะภูมิประเทศแบบต่าง ๆ
5. ภาพแสดงทิศทางของลมประจำที่พัดผ่านเข้ามาในประเทศไทย
6. ภาพถ่ายแสดงทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ
7. ใบความรู้เรื่อง จังหวัดจันทบุรี
8. ใบงานเรื่อง รู้เรื่องจังหวัดจันทบุรี
9. แบบบันทึกความรู้
10. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม
11. สื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สมบูรณ์แบบ ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์ วัฒนาพานิช จำกัด
12. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
13. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
14. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
15. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางการพัฒนา_____

2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางแก้ไข _____

3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____

   เหตุผล _____

4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้_____

   _____

ลงชื่อ_____**ผู้สอน**

_____/_____/_____

หน่วยการเรียนรู้ที่ 15
สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของจังหวัด

เวลา 7 ชั่วโมง

ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน

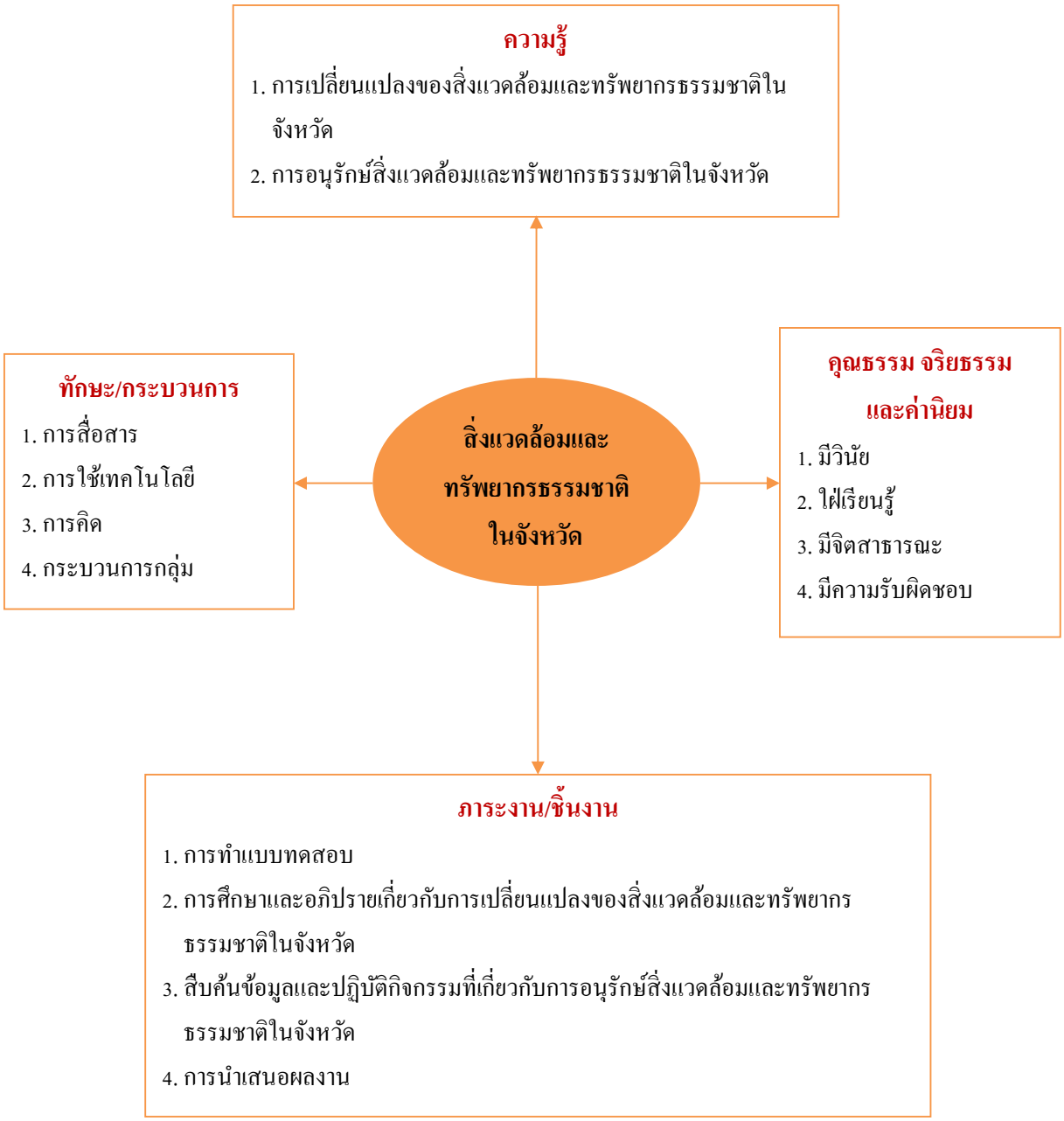

ผังการออกแบบการเรียนรู้
หน่วยการเรียนรู้ที่ 15 สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของจังหวัด

<table>
<tr><th colspan="2">ขั้นที่ 1 ผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน</th></tr>
<tr><td colspan="2">ตัวชี้วัดชั้นปี
1. อธิบายการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในจังหวัดและผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงนั้น (ส 5.2 ป. 4/2)
2. มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในจังหวัด (ส 5.2 ป. 4/3)</td></tr>
<tr><td>ความเข้าใจที่คงทนของนักเรียน
นักเรียนจะเข้าใจว่า...
1. การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร ธรรมชาติในจังหวัดจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต สิ่งแวดล้อม และการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ
2. สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดเป็นของเราทุกคน ดังนั้นจึงต้องช่วยกันดูแล และอนุรักษ์ไว้ให้คงอยู่ตลอดไปเพื่อให้คนรุ่นหลังได้มีใช้</td><td>คำถามสำคัญที่ทำให้เกิดความเข้าใจที่คงทน
1. ถ้าสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดเปลี่ยนแปลงจะเกิดผลกระทบใดขึ้นบ้าง
2. จะทำอย่างไรให้สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรในจังหวัดคงอยู่ตลอดไป</td></tr>
<tr><td>ความรู้ของนักเรียนที่นำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน
นักเรียนจะรู้ว่า...
1. คำสำคัญ ได้แก่ เสื่อมโทรม อุทยานแห่งชาติ
2. การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร ธรรมชาติในจังหวัดเกิดจากหลายสาเหตุ ได้แก่ การเพิ่มจำนวนของประชากร การกระจายตัวของประชากร คุณภาพของประชากร การเร่งพัฒนาเศรษฐกิจ ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการสร้างสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต สิ่งแวดล้อม การพัฒนาด้านเศรษฐกิจของจังหวัด รวมถึงการตั้งถิ่นฐานและการย้ายถิ่นของประชากร
3. การอนุรักษ์และมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติช่วยให้สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติดำรงอยู่ให้รุ่นต่อไปได้ใช้ประโยชน์ในอนาคต
4. การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากร ธรรมชาติมีหลายแนวทาง เช่น การถนอมรักษาให้คงสภาพอยู่ได้นานด้วยการกำหนดเขตอุทยานแห่งชาติ การใช้วัสดุอื่นแทนทรัพยากร ที่มีจำนวนลดน้อยลง หายาก</td><td>ทักษะ/ความสามารถของนักเรียนที่นำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน
นักเรียนจะสามารถ...
1. สำรวจและวิเคราะห์สาเหตุการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัด
2. สืบค้นข้อมูลและวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร ธรรมชาติในจังหวัด
3. บอกแนวทางในการ</td></tr>
</table>

และขาดแคลน การหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ การปรับปรุงให้มีคุณภาพที่ดียิ่งขึ้น การฟื้นฟูให้กลับสู่สภาพเดิม การสำรวจหาแหล่งทรัพยากรใหม่ 5. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติมีแนวทางปฏิบัติหลายวิธี เช่น การศึกษาข้อมูลอย่างลึกซึ้ง การปฏิบัติตามกฎหมาย การเข้าร่วมกิจกรรมและโครงการ ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การสังเกต ศึกษา และติดตามการเปลี่ยนแปลง การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า	อนุรักษ์และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากร ธรรมชาติในจังหวัด
ขั้นที่ 2 ภาระงานและการประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง	
1. ภาระงานที่นักเรียนต้องปฏิบัติ 1.1 ศึกษาและอภิปรายเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัด 1.2 สืบค้นข้อมูลและปฏิบัติกิจกรรมที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัด	
2. วิธีการและเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 2.1 วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ 1) การทดสอบ 2) การประเมินผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม 3) การประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม 4) การประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ	2.2 เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 1) แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน 2) แบบประเมินผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม 3) แบบประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม 4) แบบประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ
3. สิ่งที่มุ่งประเมิน 3.1 ความสามารถ 6 ด้าน ได้แก่ การอธิบาย ชี้แจง การแปลความและตีความ การประยุกต์ ดัดแปลงและนำไปใช้ การมีมุมมองที่หลากหลาย การให้ความสำคัญและใส่ใจในความรู้สึกของผู้อื่นและการรู้จักตนเอง 3.2 ทักษะ/กระบวนการ เช่น การสื่อสาร การใช้เทคโนโลยี การคิด การแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม 3.3 คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม เช่น มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง รักความเป็นไทย รักชาติ	

ศาสน์ กษัตริย์ มีจิตสาธารณะ	
ขั้นที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้	
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 33 การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัด	เวลา 3 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 34 การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัด	เวลา 4 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 33

การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัด

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์	**ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**
หน่วยการเรียนรู้ที่ 15 สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของจังหวัด	**เวลา 3 ชั่วโมง**

1. สาระสำคัญ

การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดเกิดขึ้นจากหลายสาเหตุที่สำคัญ ได้แก่ การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร การกระจายตัวของประชากร คุณภาพของประชากร การเร่งพัฒนาเศรษฐกิจ ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการก่อสร้างต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ผลของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวล้วนส่งผลกระทบต่อคนเรา ตลอดจนสิ่งที่มีชีวิตต่าง ๆ ในจังหวัด

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

- อธิบายการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในจังหวัดและผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงนั้น

(ส 5.2 ป. 4/2)

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายสาเหตุการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัด (K)
2. ระบุผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดได้ (K)
3. เห็นคุณค่าและความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ (A)
4. สำรวจการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนของตนเอง (P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ทดสอบก่อนเรียน 2. ซักถามความรู้เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัด 3. ตรวจผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

• การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัด

1. สาเหตุการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
2. ผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย ➡ ฟัง พูด อ่าน และเขียนข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัด

การงานอาชีพฯ ➡ สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

ชั่วโมงที่ 112

1. ครูแจ้งตัวชี้วัดชั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
2. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน
3. ครูสนทนาซักถามความรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมาในประเด็นต่าง ๆ เช่น

1) นักเรียนคิดว่า สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดที่นักเรียนอาศัยอยู่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร

2) การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติมีสาเหตุมาจากอะไร และส่งผลกระทบอย่างไร

ให้นักเรียนช่วยกันตอบคำถาม ครูสรุปคำตอบของนักเรียน แล้วตั้งประเด็นคำถามต่อว่า นักเรียนคิดว่า ในอนาคตสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดของนักเรียนจะมีแนวโน้มเป็นอย่างไร ให้นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็น ครูสรุปแล้วเชื่อมโยงเข้าสู่เนื้อหาที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

4. ครูเตรียมโหลแก้วบรรจุทราย 3 ใบ แล้วติดชื่อที่โหลแก้วแต่ละใบแทนทรัพยากรธรรมชาติชนิดต่าง ๆ ดังนี้

โหลใบที่ 1 แทนทรัพยากรป่าไม้

โหลใบที่ 2 แทนทรัพยากรแร่

โหลใบที่ 3 แทนทรัพยากรน้ำ

5. ครูให้นักเรียนดูภาพดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 บ้านไม้

ภาพที่ 2 บ้านปูน

ภาพที่ 3 น้ำมันรถยนต์

ภาพที่ 4 เด็กว่ายน้ำ

ครูให้นักเรียนบอกว่า สิ่งที่อยู่ในภาพดังกล่าวต้องใช้ทรัพยากรธรรมชาติอะไรบ้าง เมื่อบอกชนิดของทรัพยากรแล้วให้ตักทรายออกจากโหลของทรัพยากรชนิดนั้นไปไว้ที่ภาชนะอื่นจนครบทุกภาพ

6. ครูให้นักเรียนยกตัวอย่างการนำทรัพยากรธรรมชาติทั้ง 3 ชนิดข้างต้นมาใช้ประโยชน์เพิ่มเติม เมื่อนักเรียนบอกมา ครูจะตักทรายจากโหลของทรัพยากรนั้นออกครั้งละ 1 ช้อน

7. ครูอธิบายให้นักเรียนฟังว่า

"ทุกครั้งที่เราใช้ทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติอยู่เสมอ"

8. ครูอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัด จากนั้นให้นักเรียนบันทึกความรู้ที่ได้ลงในแบบบันทึกความรู้ส่งครู

9. ครูมอบหมายให้นักเรียนศึกษาข่าวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ แล้ววิเคราะห์ถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาตินั้น ๆ แล้วบันทึกข้อมูลที่ได้ลงในสมุด เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 113

10. ครูตรวจผลงานของนักเรียน โดยสุ่มเลือกนักเรียน 2–3 คน เจ้าของผลงานให้ออกมาบอกผลการวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากข่าวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่ได้รับมอบหมายให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยครูคอยแนะนำและเสริมความรู้

11. ครูให้นักเรียนแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับสาเหตุการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น เอกสารในห้องสมุด อินเทอร์เน็ต แล้วนำข้อมูลที่ได้มาร่วมกันอภิปรายภายในชั้นเรียน จากนั้นให้นักเรียนสรุปผลการอภิปรายเป็นแผนที่ความคิด

12. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลการอภิปรายหน้าชั้นเรียน ครูกล่าวชมเชยนักเรียนและซักถามเพิ่มเติมว่า มีสาเหตุอื่นอีกหรือไม่ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัด ให้นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็น ครูสรุปแล้วให้นักเรียนบันทึกความรู้ที่ได้ลงในสมุด

13. ในขณะปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ให้ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

14. ครูมอบหมายให้นักเรียนศึกษาผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติจากข่าวต่าง ๆ แล้วบันทึกข้อมูลที่ได้ลงในสมุด เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 114

15. ครูตรวจผลงานของนักเรียน โดยสุ่มเลือกนักเรียน 2–3 คน เจ้าของผลงานให้ออกมาบอกผลการศึกษาผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติจากข่าวต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยครูคอยแนะนำและเสริมความรู้

16. ครูทบทวนความรู้เกี่ยวกับสาเหตุการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติให้นักเรียนฟัง จากนั้นให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้มาใช้ทำใบงานที่ 1 เรื่อง สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ส่งครู

17. ครูมอบหมายให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลและข่าวเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมของประเทศสมาชิกอาเซียนคนละ 1 เรื่อง แล้วนำออกมาเล่าให้เพื่อน ๆ ฟังหน้าชั้นเรียน

18. เมื่อนักเรียนเล่าจบแล้ว ครูสรุป และให้นักเรียนวิเคราะห์ร่วมกันว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในอาเซียนเกิดมาจากสาเหตุใดใน 6 สาเหตุการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่อยู่ในหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด เรียงจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดพร้อมเหตุผล ครูบันทึกลงบนกระดานและให้นักเรียนบันทึกความรู้ที่ได้ลงในสมุด

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

19. ครูให้นักเรียนทำใบงานที่ 2 เรื่อง สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดของฉัน

20. ครูสุ่มเลือกนักเรียน 2–3 คน ให้ออกมานำเสนอผลงานจากใบงานหน้าชั้นเรียน แล้วกล่าวชมเชยนักเรียน

21. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัด แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

22. ครูให้นักเรียนสำรวจสิ่งแวดล้อมบริเวณชุมชนของนักเรียนว่าได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติอย่างไร แล้วสรุปเป็นรายงานส่งครู

23. ครูแนะนำให้นักเรียนนำความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดไปเผยแพร่ให้บุคคลอื่น เช่น คนในครอบครัว เพื่อนบ้าน คนในชุมชน ได้รู้และเข้าใจ

ขั้นที่ 5 สรุป

24. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัด โดยให้นักเรียนสรุปเป็นแผนที่ความคิดหรือผังมโนทัศน์ลงในสมุด พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

25. ครูมอบหมายให้นักเรียนสืบค้นและฟังเพลง น้ำคือชีวิต จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต แล้วบันทึกสิ่งที่ได้จากการฟังเพลงลงในสมุด เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4–6 คน ให้แต่ละกลุ่มศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสถิติของทรัพยากรป่าไม้ในประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2545 ถึงปัจจุบัน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาจัดทำเป็นแผนภูมิ และนำเสนอหน้าชั้นเรียน

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. แบบทดสอบก่อนเรียน
2. โหลแก้วบรรจุทราย 3 ใบ
3. ภาพบ้านไม้ บ้านปูน น้ำมันรถยนต์ และเด็กว่ายน้ำ
4. ใบงานที่ 1 เรื่อง สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
5. ใบงานที่ 2 เรื่อง สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดของฉัน
6. แบบบันทึกความรู้
7. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม
8. สื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สมบูรณ์แบบ ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์ วัฒนาพานิช จำกัด
9. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
10. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
11. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
12. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางการพัฒนา_____

2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางแก้ไข _____

3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____

   เหตุผล _____

4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้_____

   _____

ลงชื่อ_____**ผู้สอน**

_____/_____/_____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 34
การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัด

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์	**ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**
หน่วยการเรียนรู้ที่ 15 สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของจังหวัด	**เวลา 4 ชั่วโมง**

1. สาระสำคัญ

การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติมีหลายแนวทาง เช่น การถนอมรักษาให้คงสภาพอยู่ได้นานด้วยการกำหนดเขตอุทยานแห่งชาติ การใช้วัสดุอื่นแทนทรัพยากรที่มีจำนวนลดน้อยลง หายาก และขาดแคลน การหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ การปรับปรุงให้มีคุณภาพที่ดีขึ้น การฟื้นฟูให้กลับสู่สภาพเดิม การสำรวจหาแหล่งทรัพยากรใหม่

การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติมีแนวทางปฏิบัติหลายวิธี เช่น การศึกษาข้อมูลอย่างลึกซึ้ง การปฏิบัติตามกฎหมาย การเข้าร่วมกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การสังเกต ศึกษา และติดตามการเปลี่ยนแปลง การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า

สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดเป็นของทุกคน ดังนั้น เราทุกคนจึงต้องมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์เพื่อให้สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติคงอยู่ตลอดไป

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

- มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในจังหวัด *(ส 5.2 ป. 4/3)*

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ระบุวิธีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติได้ (K)
2. ตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดและสนใจเข้าร่วมการอนุรักษ์อย่างสร้างสรรค์ (A)
3. มีส่วนรวมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัด (P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ทดสอบหลังเรียน 2. ซักถามความรู้เรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ 3. ตรวจผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

• การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัด

1. แนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
2. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัด

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย ➡ ฟัง พูด อ่าน และเขียนข้อมูลเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัด

ศิลปะ ➡ แสดงละคร แสดงบทบาทสมมุติ ออกแบบลายเสื้อ และตกแต่งแผนที่ความคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัด

การงานอาชีพฯ ➡ สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

ชั่วโมงที่ 115

1. ครูแจ้งตัวชี้วัดและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

2. ครูสุ่มเลือกนักเรียน 2–3 คน ให้ออกมาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเพลง น้ำคือชีวิต ที่ได้รับมอบหมายให้ไปฟังมาให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยครูสรุปความคิดเห็นของนักเรียนและให้คำแนะนำหรือความรู้เพิ่มเติม

3. ครูแจกใบความรู้ เพลงน้ำเพื่อชีวิต ให้นักเรียนดูเพื่อตรวจสอบว่า เพลงที่ตนเองได้สืบค้นและฟังมานั้นถูกต้องหรือไม่ แล้วซักถามนักเรียนว่า นักเรียนคิดว่า น้ำมีคุณค่ากับเราอย่างไร และทำไมเราจึงต้องรักษาน้ำ ให้นักเรียนช่วยกันตอบคำถาม จากนั้นครูสรุปแล้วเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

4. ครูอธิบายความหมายของคำว่า “อนุรักษ์” ให้นักเรียนฟัง แล้วให้นักเรียนศึกษาแนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติจากหนังสือเรียนและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น เอกสารในห้องสมุด อินเทอร์เน็ต

5. ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปแนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติเป็นแผนที่ความคิด พร้อมกับตกแต่งให้สวยงาม เสร็จแล้วนำไปติดไว้ที่ป้ายนิเทศหน้าชั้นเรียน และร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อผลงาน

6. ครูให้นักเรียนบันทึกแผนที่ความคิดลงในสมุด

7. ครูมอบหมายให้นักเรียนศึกษาวิธีการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ แล้วบันทึกข้อมูลที่ได้ลงในสมุด เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 116

8. ครูสนทนาซักถามความรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับวิธีการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่ได้รับมอบหมายให้ไปศึกษามาในประเด็นต่าง ๆ เช่น

1) การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติสามารถทำได้อย่างไร

2) ในฐานะที่เป็นนักเรียน นักเรียนจะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดของนักเรียนอย่างไร

9. ครูให้นักเรียนช่วยกันตอบคำถามหรือครูสุ่มเลือกนักเรียนให้ลุกขึ้นมาตอบคำถามทีละคน จากนั้นครูอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัด

10. ครูให้นักเรียนบันทึกความรู้ที่ได้ลงในสมุด

11. ครูมอบหมายให้นักเรียนทบทวนความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัด สรุปและบันทึกความรู้ที่ได้ลงในสมุด เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 117

12. ครูตรวจผลงานของนักเรียน โดยสุ่มเลือกนักเรียน 2–3 คน เจ้าของผลงานให้ออกมาทบทวนความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดที่ได้รับมอบหมายให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยครูคอยแนะนำและเสริมความรู้

13. ครูให้นักเรียนทุกคนนำสมุดของตนเองแลกเปลี่ยนกันกับเพื่อน แล้วช่วยกันตรวจทานการสรุปความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดของเพื่อน จากนั้นส่งกลับคืนให้เพื่อน เพื่อให้เพื่อนแก้ไขเพิ่มเติมข้อสรุปของตนเองให้ถูกต้องสมบูรณ์ เสร็จแล้วนำสมุดมาส่งครู

14. ครูให้นักเรียนแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม โดยให้สมาชิกของแต่ละกลุ่มเลือกประธานและเลขานุการกลุ่ม ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารับใบกิจกรรม เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในรูปแบบที่แตกต่างกันดังนี้

กลุ่มที่ 1 ใบกิจกรรมที่ 1 เพื่อแสดงละคร

กลุ่มที่ 2 ใบกิจกรรมที่ 2 เพื่อสร้างสถานการณ์การสัมภาษณ์นักวิชาการ

กลุ่มที่ 3 ใบกิจกรรมที่ 3 เพื่อออกแบบลายเสื้อ

กลุ่มที่ 4 ใบกิจกรรมที่ 4 เพื่อสำรวจและรวบรวมข้อมูลกิจกรรมต่าง ๆ ในจังหวัด

15. ครูมอบหมายให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษา วางแผน และจัดเตรียมงานตามคำสั่งในใบกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย โดยครูคอยทำหน้าที่ให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด แล้วบันทึกข้อมูลลงในใบกิจกรรม เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 118

16. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนกลุ่มออกมาอ่านคำสั่งในใบงานที่กลุ่มได้รับให้เพื่อนฟังหน้าชั้นเรียน จากนั้นครูบอกกฎกติกาการนำเสนอผลงานให้นักเรียนฟัง

17. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนตามที่ได้รับมอบหมายในใบกิจกรรมหน้าชั้นเรียน ครูกล่าวชมเชยและให้กำลังใจนักเรียน

18. ครูให้นักเรียนบันทึกผลการปฏิบัติกิจกรรมของตนเองและความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรมลงในแบบบันทึกความรู้ส่งครู

19. ครูให้นักเรียนนำข้อมูลที่ได้จากการสืบค้นมาร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า เราจะมีวิธีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของอาเซียนอย่างไรบ้าง จากนั้นให้นักเรียนแบ่งกันเขียนวิธีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของอาเซียนเป็นแผนที่ความคิด ครูสุ่มเลือกนักเรียน 3–5 คน ให้ออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน แล้วให้นักเรียนตกแต่งผลงานให้สวยงามและนำไปติดไว้ที่ป้ายนิเทศภายในชั้นเรียน

20. ครูให้นักเรียนสังเกตวิธีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของอาเซียนจากแผนที่ความคิดของนักเรียนที่ป้ายนิเทศ แล้วให้นักเรียนช่วยกันบอกว่า วิธีการแต่ละวิธีนั้นเป็นแนวทางการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในเรื่อง การใช้สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนอย่างไร ครูเขียนคำตอบของนักเรียนลงบนกระดานดำ ครูสรุปและให้นักเรียนบันทึกความรู้ที่ได้ลงในสมุด

21. ในขณะปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ให้ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

22. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดแล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

23. ครูซักถามนักเรียนว่า นอกเหนือจากที่ได้เรียนมา นักเรียนคิดว่า ยังมีแนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติอื่นอีกหรือไม่ อย่างไร ให้นักเรียนช่วยกันตอบคำถาม จากนั้นครูสรุปคำตอบของนักเรียน

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

24. ครูให้นักเรียนยกตัวอย่างกิจกรรมที่นักเรียนสามารถปฏิบัติเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดของตนเอง

25. ครูแนะนำให้นักเรียนนำความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดไปเผยแพร่ให้บุคคลอื่น เช่น คนในครอบครัว เพื่อนบ้าน คนในชุมชน ได้รู้และเข้าใจ

ขั้นที่ 5 สรุป

26. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัด โดยให้นักเรียนสรุปเป็นแผนที่ความคิดหรือผังมโนทัศน์ลงในสมุด พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

27. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนและช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

28. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ 15 ในแบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ด้านความรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม และด้านทักษะ/ของนักเรียนกระบวนการ

29. ครูให้นักเรียนอ่านเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ที่ 10–15 เป็นการบ้านเพื่อเตรียมทดสอบปลายปีในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4–6 คน แต่ละกลุ่มคิดคำขวัญการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ แล้วจัดทำป้ายคำขวัญตกแต่งให้สวยงามนำไปติดไว้ตามสถานที่ต่าง ๆ ในโรงเรียน

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. แบบทดสอบหลังเรียน
2. ใบความรู้ เพลง น้ำคือชีวิต
3. ใบกิจกรรมที่ 1
4. ใบกิจกรรมที่ 2
5. ใบกิจกรรมที่ 3
6. ใบกิจกรรมที่ 4
7. แบบบันทึกความรู้
8. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

9. สื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สมบูรณ์แบบ ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์ วัฒนาพานิช จำกัด

10. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

11. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

12. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

13. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางการพัฒนา_____

2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____

   แนวทางแก้ไข _____

3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____

   เหตุผล _____

4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้_____

   _____

ลงชื่อ_____**ผู้สอน**

_____/_____/_____

การทดสอบปลายปี

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
การทดสอบปลายปี	เวลา 2 ชั่วโมง

ชั่วโมงที่ 119–120

- ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบปลายปี

ตอนที่ 3

เอกสาร/ความรู้เสริมสำหรับครู

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ตอนที่ 3.1
มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดชั้นปี และสาระการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 4

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตนตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัดชั้นปี	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
1. อธิบายความสำคัญของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะเป็นศูนย์รวมจิตใจของศาสนิกชน	• ความสำคัญของพระพุทธศาสนา 1) พระพุทธศาสนาในฐานะที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ 2) เป็นศูนย์รวมการทำความดีและพัฒนาจิตใจ เช่น ฝึกสมาธิ สวดมนต์ ศึกษาหลักธรรม 3) เป็นที่ประกอบศาสนาพิธี (การทอดกฐิน การทอดผ้าป่า การเวียนเทียน การทำบุญ) 4) เป็นแหล่งทำกิจกรรมทางสังคม เช่น การจัดประเพณีท้องถิ่น การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารชุมชน และการส่งเสริมพัฒนาชุมชน
2. สรุปพุทธประวัติตั้งแต่บรรลุธรรมจนถึงประกาศธรรม หรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	• สรุปพุทธประวัติ (ทบทวน) 1) ตรัสรู้ 2) ประกาศธรรม ได้แก่ 3) โปรดชฎิล 4) โปรดพระเจ้าพิมพิสาร 5) โปรดพระอัครสาวก 6) แสดงโอวาทปาติโมกข์
3. เห็นคุณค่าและปฏิบัติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างที่กำหนด	1. พุทธสาวก – พระอุรุเวลกัสสปะ 2. ชาดก 1) กุฏิทูสกชาดก 2) มหาอุกกุสชาดก

ตัวชี้วัดชั้นปี	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	3. ศาสนิกชนตัวอย่าง 1) สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก 2) สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
4. แสดงความเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามไตรสิกขาและหลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธศาสนา หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	1. พระรัตนตรัย – ศรัทธา 4 – พุทธคุณ 3 2. ไตรสิกขา – ศีล สมาธิ ปัญญา 3. โอวาท 3 1) ไม่ทำชั่ว 2) ทำความดี 3) ทำจิตให้บริสุทธิ์ (บริหารจิตและเจริญปัญญา) 4. พุทธศาสนสุภาษิต 1) สุขา สงฺฆสฺส สามคฺคี (ความพร้อมเพรียงของหมู่ให้เกิดสุข) 2) โลโกปตฺถมฺภิกา เมตฺตา–เมตตาธรรม ค้ำจุนโลก)
5. ชื่นชมการทำความดีของตนเอง บุคคลในครอบครัว โรงเรียน และชุมชนตามหลักศาสนา พร้อมทั้งบอกแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต	● ตัวอย่างการทำกระทำความดีของตนเองและบุคคลในครอบครัว โรงเรียน และชุมชน
6. เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนา หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	● ฝึกสวดมนต์ไหว้พระ สรรเสริญคุณพระรัตนตรัย และแผ่เมตตา 1) รู้ความหมายของสติสัมปชัญญะ สมาธิ และปัญญา 2) รู้วิธีปฏิบัติของการบริหารจิตและเจริญปัญญา 3) ฝึกการยืน การเดิน การนั่ง และการนอนอย่างมีสติ 4) ฝึกการกำหนดรู้ความรู้สึก เมื่อตาเห็นรูป หูฟังเสียง จมูกดมกลิ่น ลิ้นลิ้มรส กายสัมผัสสิ่งที่มากระทบใจรับรู้ธรรมารมณ์ 5) ฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การ

ตัวชี้วัดชั้นปี	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	ถาม และการเขียน
7. ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือเพื่อการอยู่ร่วมกันเป็นชาติได้อย่างสมานฉันท์	• หลักธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ 1) เบญจศีล–เบญจธรรม 2) ทุจริต 3–สุจริต 3 3) พรหมวิหาร 4 4) มงคล 38 (เคารพ ถ่อมตน ทำความดีให้ถึงพร้อมไว้ก่อน) 5) พุทธศาสนสุภาษิต : ความพร้อมเพรียงของหมู่ให้เกิดสุข เมตตาธรรมค้ำจุนโลก 6) กตัญญูกตเวทีต่อประเทศชาติ
8. อธิบายประวัติศาสดาของศาสนาอื่น ๆ โดยสังเขป	• ประวัติศาสดา 1) พระพุทธเจ้า 2) นบีมุฮัมมัด 3) พระเยซูคริสต์

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

ตัวชี้วัดชั้นปี	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
1. อภิปรายความสำคัญและมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาศาสนสถานของศาสนาที่ตนนับถือ	1. ความรู้เบื้องต้นและความสำคัญของศาสนสถาน 2. การแสดงความเคารพต่อศาสนสถาน 3. การบำรุงรักษาศาสนสถาน
2. มีมารยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดีตามที่กำหนด	1. การปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระภิกษุ 2. การยืน การเดิน และการนั่งที่เหมาะสมในโอกาสต่าง ๆ
3. ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนดได้ถูกต้อง	• ปฏิบัติตนในศาสนพิธี 1) การอาราธนาศีล 2) การอาราธนาธรรม 3) การอาราธนาพระปริตร 4) ระเบียบพิธีและการปฏิบัติตนในวันธรรม-สวนะ

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัดชั้นปี	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
1. ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชน	1. การเข้าร่วมกิจกรรมประชาธิปไตยของชุมชน เช่น การรณรงค์การเลือกตั้ง 2. แนวทางการปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน เช่น อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สาธารณสมบัติ โบราณวัตถุและโบราณสถาน การพัฒนาชุมชน
2. ปฏิบัติตนในการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	• การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี 1) บทบาทและความรับผิดชอบของผู้นำ 2) บทบาทและความรับผิดชอบของผู้ตามหรือสมาชิก 3) การทำงานกลุ่มให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และประโยชน์ของการทำงานเป็นกลุ่ม
3. วิเคราะห์สิทธิพื้นฐานที่เด็กทุกคนพึงได้รับตามกฎหมาย	• สิทธิพื้นฐานของเด็ก เช่น สิทธิที่จะมีชีวิต สิทธิที่จะได้รับการปกป้อง สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา สิทธิที่จะมีส่วนร่วม
4. อธิบายความแตกต่างทางวัฒนธรรมของกลุ่มคนในท้องถิ่น	• วัฒนธรรมในภาคต่าง ๆ ของไทยที่แตกต่างกัน เช่น การแต่งกาย ภาษา อาหาร
5. เสนอวิธีการที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในชีวิตประจำวัน	1. ปัญหาและสาเหตุของการเกิดความขัดแย้งในชีวิตประจำวัน 2. แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตัวชี้วัดชั้นปี	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
1. อธิบายอำนาจอธิปไตยและความสำคัญของระบอบประชาธิปไตย	1. อำนาจอธิปไตย 2. ความสำคัญของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย

ตัวชี้วัดชั้นปี	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
2. อธิบายบทบาทหน้าที่ของพลเมืองในกระบวนการเลือกตั้ง	• บทบาทหน้าที่ของพลเมืองในกระบวนการเลือกตั้ง ทั้งก่อนการเลือกตั้ง ระหว่างการเลือกตั้ง และหลังการเลือกตั้ง
3. อธิบายความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	1. สถาบันพระมหากษัตริย์ในสังคมไทย 2. ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ในสังคมไทย

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

ตัวชี้วัดชั้นปี	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
1. ระบุปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการ	1. สินค้าและบริการที่มีอยู่หลากหลายในตลาดที่มีความแตกต่างด้านราคาและคุณภาพ 2. ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการที่มีมากมาย ซึ่งขึ้นอยู่กับผู้ซื้อ ผู้ขาย และตัวสินค้า เช่น ความพึงพอใจของผู้ซื้อ ราคาสินค้า การโฆษณา คุณภาพของสินค้า
2. บอกสิทธิพื้นฐานและรักษาผลประโยชน์ของตนเองในฐานะผู้บริโภค	1. สินค้าพื้นฐานของผู้บริโภค 2. สินค้าและบริการที่มีเครื่องหมายรับรองคุณภาพ 3. หลักการและวิธีการเลือกบริโภค
3. อธิบายหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของตนเอง	1. หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง 2. การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิต เช่น การแต่งกาย การกินอาหาร การใช้จ่าย

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

ตัวชี้วัดชั้นปี	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
1. อธิบายความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของคนในชุมชน	1. อาชีพ สินค้าและบริการต่าง ๆ ที่ผลิตในชุมชน 2. การพึ่งพาอาศัยกันภายในชุมชนทางด้านเศรษฐกิจ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อ ผู้ขาย การกู้หนี้ยืมสิน 3. การสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนด้วยการใช้สิ่งของที่ผลิตในชุมชน
2. อธิบายหน้าที่เบื้องต้นของเงิน	4. ความหมายและประเภทของเงิน 5. หน้าที่เบื้องต้นของเงินในระบบเศรษฐกิจ 6. สกุลเงินสำคัญที่ใช้ในการซื้อขายแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

ตัวชี้วัดชั้นปี	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
1. นับช่วงเวลาเป็นทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ	1. ความหมายและช่วงเวลาของทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ 2. การใช้ทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ เพื่อทำความเข้าใจช่วงเวลาในเอกสาร เช่น หนังสือพิมพ์
2. อธิบายยุคสมัยในการศึกษาประวัติของมนุษยชาติโดยสังเขป	1. เกณฑ์การแบ่งยุคสมัยในการศึกษาประวัติศาสตร์ที่แบ่งเป็นสมัยก่อนประวัติศาสตร์และสมัยประวัติศาสตร์ 2. ยุคสมัยที่ใช้ในการศึกษาประวัติศาสตร์ไทย เช่น สมัยก่อนสุโขทัย สมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา สมัยธนบุรี และสมัยรัตนโกสินทร์
3. แยกแยะประเภทหลักฐานที่ใช้ในการศึกษาความเป็นมาของท้องถิ่น	1. ประเภทของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่แบ่งเป็นหลักฐานชั้นต้นและหลักฐานชั้นรอง 2. ตัวอย่างหลักฐานที่ใช้ในการศึกษาความเป็นมาของท้องถิ่นของตน

ตัวชี้วัดชั้นปี	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	3. การจำแนกหลักฐานของท้องถิ่นเป็นหลักฐานชั้นต้นและหลักฐานชั้นรอง

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

ตัวชี้วัดชั้นปี	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
1. อธิบายการตั้งหลักแหล่งและพัฒนาการของมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์โดยสังเขป	1. พัฒนาการของมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์และสมัยประวัติศาสตร์ในดินแดนไทยโดยสังเขป 2. หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่แสดงการตั้งหลักแหล่งของมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์และสมัยประวัติศาสตร์ในดินแดนไทยโดยสังเขป
2. ยกตัวอย่างหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่พบในท้องถิ่นที่แสดงพัฒนาการของมนุษยชาติ	• หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่พบในท้องถิ่นที่แสดงพัฒนาการของมนุษยชาติในดินแดนไทยโดยสังเขป

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย

ตัวชี้วัดชั้นปี	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
1. อธิบายพัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัยโดยสังเขป	1. การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัยโดยสังเขป 2. พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัยทางด้านการเมืองการปกครอง และเศรษฐกิจโดยสังเขป
2. บอกประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญสมัยสุโขทัย	• ประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญสมัยสุโขทัย เช่น พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ พ่อขุนรามคำแหงมหาราช พระมหาธรรมราชาที่ 1 (ลิไทย) โดยสังเขป
3. อธิบายภูมิปัญญาไทยที่สำคัญสมัยสุโขทัยที่น่าภาคภูมิใจและควรค่าแก่การอนุรักษ์	1. ภูมิปัญญาไทยในสมัยสุโขทัย เช่น ภาษาไทย ศิลปกรรมสุโขทัยที่ทำให้สุโขทัยได้รับการยกย่องเป็นมรดกโลก เครื่องสังคโลก 2. คุณค่าของภูมิปัญญาไทยที่สืบต่อถึงปัจจุบันที่น่าภาคภูมิใจและควรค่าแก่การอนุรักษ์

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 รู้เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหา วิเคราะห์ สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัดชั้นปี	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
1. ใช้แผนที่ ภาพถ่าย ระบุลักษณะสำคัญทางกายภาพของจังหวัดตนเอง	• แผนที่/ภาพถ่าย ลักษณะทางกายภาพของจังหวัดตนเอง
2. ระบุแหล่งทรัพยากรและสิ่งต่าง ๆ ในจังหวัดของตนเองด้วยแผนที่	• ตำแหน่ง ระยะทางและทิศของทรัพยากรและสิ่งต่าง ๆ ในจังหวัดของตนเอง
3. ใช้แผนที่อธิบายความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในจังหวัด	1. แผนที่แสดงความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในจังหวัด 2. ลักษณะทางกายภาพ (ภูมิลักษณ์หรือภูมิประเทศและภูมิอากาศ) ที่มีผลต่อสภาพสังคมของจังหวัด

มาตรฐาน ส 5.2 รู้เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตัวชี้วัดชั้นปี	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
1. อธิบายสภาพแวดล้อมทางกายภาพของชุมชนที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในจังหวัด	• สภาพแวดล้อมทางกายภาพของชุมชนที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในจังหวัด เช่น ลักษณะบ้าน อาหาร
2. อธิบายการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในจังหวัดและผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงนั้น	• การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในจังหวัดและผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลง เช่น การตั้งถิ่นฐาน การย้ายถิ่น
3. มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในจังหวัด	• การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัด

ตอนที่ 3.2
โครงงานและแฟ้มสะสมผลงาน

1. โครงงาน (Project Work)

โครงงานเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติและศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตามแผนการดำเนินงานที่นักเรียนได้จัดขึ้น โดยครูช่วยให้คำแนะนำปรึกษา กระตุ้นให้คิด และติดตามการปฏิบัติงานจนบรรลุเป้าหมาย โครงงานแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

1) โครงงานประเภทสำรวจ รวบรวมข้อมูล

2) โครงงานประเภททดลอง ค้นคว้า

3) โครงงานที่เป็นการศึกษาความรู้ ทฤษฎี หลักการหรือแนวคิดใหม่

4) โครงงานประเภทสิ่งประดิษฐ์

การเรียนรู้ด้วยโครงงานมีขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดหัวข้อที่จะศึกษา นักเรียนคิดหัวข้อโครงงาน ซึ่งอาจได้มาจากความอยากรู้อยากเห็นของนักเรียนเอง หรือได้จากการอ่านหนังสือ บทความ การไปทัศนศึกษาดูงาน เป็นต้น โดยนักเรียนต้องตั้งคำถามว่า “จะศึกษาอะไร” “ทำไมต้องศึกษาเรื่องดังกล่าว”

2. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง นักเรียนศึกษาทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง และปรึกษาครู หรือผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ

3. เขียนเค้าโครงของโครงงานหรือสร้างแผนผังความคิด โดยทั่วไปเค้าโครงของโครงงานจะประกอบด้วยหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

1) ชื่อโครงงาน

2) ชื่อผู้ทำโครงงาน

3) ชื่อที่ปรึกษาโครงงาน

4) ระยะเวลาดำเนินการ

5) หลักการและเหตุผล

6) วัตถุประสงค์

7) สมมุติฐานของการศึกษา (ในกรณีที่เป็นโครงงานทดลอง)

8) ขั้นตอนการดำเนินงาน

9) ปฏิบัติโครงงาน

10) ผลที่คาดว่าจะได้รับ

11) เอกสารอ้างอิง/บรรณานุกรม

4. การปฏิบัติโครงงาน ลงมือปฏิบัติงานตามแผนงานที่กำหนดไว้ ในระหว่างปฏิบัติงานควรมีการจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ไว้อย่างละเอียดว่าทำอย่างไร ได้ผลอย่างไร มีปัญหาหรืออุปสรรคอะไรและมีแนวทางแก้ไขอย่างไร

5. เขียนรายงาน เป็นการรายงานสรุปผลการดำเนินงาน เพื่อให้ผู้อื่นได้ทราบแนวคิด วิธีดำเนินงาน ผลที่ได้รับ และข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงงาน ซึ่งการเขียนรายงานนี้ควรใช้ภาษาที่กระชับ เข้าใจง่าย ชัดเจน และครอบคลุมประเด็นที่ศึกษา

6. แสดงผลงาน เป็นการนำผลของการดำเนินงานมาเสนอ อาจจัดได้หลายรูปแบบ เช่น การจัดนิทรรศการ การทำเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อมัลติมิเดีย หรืออาจนำเสนอในรูปของการแสดงผลงาน การนำเสนอด้วยวาจา บรรยาย อภิปรายกลุ่ม สาธิต

2. แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio)

แฟ้มสะสมผลงาน หมายถึง แหล่งรวบรวมเอกสาร ผลงาน หรือหลักฐาน เพื่อใช้สะท้อนถึงผลสัมฤทธิ์ ความสามารถ ทักษะ และพัฒนาการของนักเรียน มีการจัดเรียบเรียงผลงานไว้อย่างมีระบบ โดยนำความรู้ ความคิด และการนำเสนอมาผสมผสานกัน ซึ่งนักเรียนเป็นผู้คัดเลือกผลงานและมีส่วนร่วมในการประเมิน แฟ้มสะสมผลงานจึงเป็นหลักฐานสำคัญที่จะทำให้นักเรียนสามารถมองเห็นพัฒนาการของตนเองได้ตามสภาพจริง รวมทั้งเห็นข้อบกพร่อง และแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นต่อไป

ลักษณะสำคัญของการประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน

1. ครูสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนเป็นรายบุคคลได้เป็นอย่างดี เนื่องจากมีผลงานสะสมไว้ ครูจะทราบจุดเด่น จุดด้อยของนักเรียนแต่ละคนจากแฟ้มสะสมผลงาน และสามารถติดตามพัฒนาการได้อย่างต่อเนื่อง

2. มุ่งวัดศักยภาพของนักเรียนในการผลิตหรือสร้างผลงานมากกว่าการวัดความจำจากการทำแบบทดสอบ

3. วัดและประเมินโดยเน้นผู้เป็นศูนย์กลาง คือ นักเรียนเป็นผู้วางแผน ลงมือปฏิบัติงาน รวมทั้งประเมินและปรับปรุงตนเอง ซึ่งมีครูเป็นผู้ชี้แนะ เน้นการประเมินผลย่อยมากกว่าการประเมินผลรวม

4. ฝึกให้นักเรียนรู้จักการประเมินตนเองและหาแนวทางปรับปรุงพัฒนาตนเอง

5. ชวนให้นักเรียนเกิดความมั่นในและภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง รู้ว่าตนเองมีจุดเด่นในเรื่องใด

6. ช่วยในการสื่อความหมายเกี่ยวกับความรู้ ความสามารถ ตลอดจนพัฒนาการของนักเรียนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ เช่น ผู้ปกครอง ฝ่ายแนะแนว ตลอดจนผู้บริหารของโรงเรียน

ขั้นตอนการประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน

การจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน มี 10 ขั้นตอน ซึ่งแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียด ดังนี้

1. การวางแผนจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน การจัดทำแฟ้มสะสมผลงานต้องมีส่วนร่วมระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครอง

ครู การเตรียมตัวของครูต้องเริ่มจากการศึกษา และวิเคราะห์หลักสูตร คู่มือครู คำอธิบายรายวิชา วิธีการวัดและประเมินผลในหลักสูตร รวมทั้งครูต้องมีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน จึงสามารถวางแผนกำหนดชิ้นงานได้

นักเรียน ต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ การประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ การกำหนดชิ้นงาน และบทบาทในการทำงานกลุ่ม โดยครูต้องแจ้งให้นักเรียนทราบล่วงหน้า

ผู้ปกครอง ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกผลงาน การแสดงความคิดเห็น และรับรู้พัฒนาการของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นก่อนทำแฟ้มสะสมผลงาน ครูต้องแจ้งให้ผู้ปกครองทราบหรือขอความร่วมมือ รวมทั้งให้ความรู้ในเรื่องการประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมผลงานแก่ผู้ปกครองเมื่อมีโอกาส

2. การรวบรวมผลงานและจัดระบบแฟ้ม ในการรวบรวมผลงานต้องออกแบบการจัดเก็บหรือแยกหมวดหมู่ของผลงานให้ดี เพื่อสะดวกและง่ายต่อการนำข้อมูลออกมาใช้ แนวทางการจัดหมวดหมู่ของผลงาน เช่น

1) จัดแยกตามลำดับวันและเวลาที่สร้างผลงานขึ้นมา

2) จัดแยกตามความซับซ้อนของผลงาน เป็นการแสดงถึงทักษะหรือพัฒนาการของนักเรียนที่มากขึ้น

3) จัดแยกตามวัตถุประสงค์ เนื้อหา หรือประเภทของผลงาน

ผลงานที่อยู่ในแฟ้มสะสมผลงานอาจมีหลายเรื่อง หลายวิชา ดังนั้นนักเรียนจะต้องทำเครื่องมือในการช่วยค้นหา เช่น สารบัญ ดัชนีเรื่อง จุดสี แถบสีติดไว้ที่ผลงานโดยมีรหัสที่แตกต่างกัน เป็นต้น

3. การคัดเลือกผลงาน ในการคัดเลือกผลงานนั้นควรให้สอดคล้องกับเกณฑ์หรือมาตรฐานที่โรงเรียน ครู หรือนักเรียนร่วมกันกำหนดขึ้นมา และผู้คัดเลือกผลงานควรเป็นนักเรียนเจ้าของแฟ้มสะสมผลงาน หรือมีส่วนร่วมกับครู เพื่อน และผู้ปกครอง

ผลงานที่เลือกเข้าแฟ้มสะสมผลงาน ควรมีลักษณะดังนี้

1) สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

2) เป็นผลงานชิ้นที่ดีที่สุด มีความหมายต่อนักเรียนมากที่สุด

3) สะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการของนักเรียนในทุกด้าน

4) เป็นสื่อที่จะช่วยให้นักเรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครู ผู้ปกครอง และเพื่อน ๆ

ส่วนจำนวนชิ้นงานนั้นให้กำหนดตามความเหมาะสม ไม่ควรมีมากเกินไป เพราะอาจจะทำให้ผลงานบางชิ้นไม่มีความหมาย แต่ถ้ามีน้อยเกินไปจะทำให้การประเมินไม่มีประสิทธิภาพ

4. สร้างสรรค์แฟ้มสะสมผลงานให้มีเอกลักษณ์ของตนเอง โครงสร้างหลักของแฟ้มสะสมผลงานอาจเหมือนกัน แต่นักเรียนสามารถตกแต่งรายละเอียดย่อยให้แตกต่างกัน ตามความคิดสร้างสรรค์ของแต่ละบุคคล โดยอาจใช้ภาพ สี สติกเกอร์ ตกแต่งให้สวยงามเน้นเอกลักษณ์ของเจ้าของแฟ้มสะสมผลงาน

5. การแสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกต่อผลงาน ในขั้นตอนนี้นักเรียนจะได้รู้จักการวิพากษ์วิจารณ์ หรือสะท้อนความคิดเกี่ยวกับผลงานของตนเอง ตัวอย่างข้อความที่ใช้แสดงความรู้สึกต่อผลงาน เช่น

1) ได้แนวคิดจากการทำผลงานชิ้นนี้มาจากไหน

2) เหตุผลที่เลือกผลงานชิ้นนี้ คืออะไร

3) จุดเด่นและจุดด้อยของผลงานชิ้นนี้ คืออะไร

4) รู้สึกพอใจกับผลงานชิ้นนี้มากน้อยเพียงใด

5) ได้ข้อคิดอะไรจากการทำผลงานชิ้นนี้

6. ตรวจสอบความสามารถของตนเอง เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ประเมินความสามารถของตนเอง โดยพิจารณาตามเกณฑ์ย่อย ๆ ที่ครูและนักเรียนช่วยกันกำหนดขึ้น เช่น นิสัยการทำงาน ทักษะทางสังคม การทำงานเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนด การขอความช่วยเหลือเมื่อมีความจำเป็น เป็นต้น นอกจากนี้การตรวจสอบความสามารถตนเองอีกวิธีหนึ่ง คือ การให้นักเรียนเขียนวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย ของตนเอง และสิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไข

7. การประเมินผลงาน เป็นขั้นตอนที่สำคัญเนื่องจากเป็นการสรุปคุณภาพของงานและความสามารถหรือพัฒนาการของนักเรียน การประเมินแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การประเมินโดยไม่ให้ระดับคะแนน และการประเมินโดยให้ระดับคะแนน

1) การประเมินโดยไม่ให้ระดับคะแนน ครูกลุ่มนี้มีความเชื่อว่า แฟ้มสะสมผลงานมีไว้เพื่อศึกษากระบวนการทำงาน ศึกษาความคิดเห็นและความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อผลงานของตนเอง ตลอดจนดูพัฒนาการหรือความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างไม่เป็นทางการ ครู ผู้ปกครอง และเพื่อนสามารถให้คำชี้แนะแก่นักเรียนได้ ซึ่งวิธีการนี้จะทำให้นักเรียนได้เรียนรู้และปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ โดยไม่ต้องกังวลว่าจะได้คะแนนมากน้อยเท่าไร

2) การประเมินโดยให้ระดับคะแนน มีทั้งการประเมินตามจุดประสงค์การเรียนรู้ การประเมินระหว่างภาคเรียน และการประเมินปลายภาค ซึ่งจะช่วยในวัตถุประสงค์ด้านการปฏิบัติเป็นหลัก การประเมินแฟ้มสะสมผลงานต้องกำหนดมิติการให้คะแนน (scoring rubrics) ตามเกณฑ์ที่ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดขึ้น การให้ระดับคะแนนมีทั้งการให้คะแนนเป็นรายชิ้นก่อนเก็บเข้าแฟ้มสะสมผลงาน และการให้คะแนนแฟ้มสะสมผลงานทั้งแฟ้ม ซึ่งมาตรฐานคะแนนนั้นต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การจัดทำแฟ้มสะสมงาน และมุ่งเน้นพัฒนาการของนักเรียนแต่ละคนมากกว่าการนำไปเปรียบเทียบกับบุคคลอื่น

8. การแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่น มีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ เพื่อน ครู และผู้ปกครอง อาจทำได้หลายรูปแบบ เช่น การจัดประชุมในโรงเรียนโดยเชิญผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมาร่วมกันพิจารณาผลงาน การสนทนาแลกเปลี่ยนระหว่างนักเรียนกับเพื่อน การส่งแฟ้มสะสมผลงานไปให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องช่วยให้ข้อเสนอแนะ หรือคำแนะนำ

ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์นั้นนักเรียนจะต้องเตรียมคำถามเพื่อถามผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงงานของตนเอง ตัวอย่างคำถาม เช่น

1) ท่านคิดอย่างไรกับผลงานชิ้นนี้

2) ท่านคิดว่าควรปรับปรุงแก้ไขส่วนใดอีกบ้าง

3) ผลงานชิ้นใด ที่ท่านชอบมากที่สุด เพราะอะไร

9. การปรับเปลี่ยนผลงาน หลังจากที่นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และได้รับคำแนะนำจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องแล้ว จะนำมาปรับปรุงผลงานให้ดีขึ้น นักเรียนสามารถนำผลงานที่ดีกว่าเก็บเข้าแฟ้มสะสม

ผลงานแทนผลงานเดิม ทำให้แฟ้มสะสมผลงานมีผลงานที่ดี ทันสมัย และตรงตามจุดประสงค์ในการประเมิน

10. การประชาสัมพันธ์ผลงานของนักเรียน เป็นการแสดงนิทรรศการผลงานของนักเรียน โดยนำแฟ้มสะสมผลงานของนักเรียนทุกคนมาจัดแสดงร่วมกัน และเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ครู และนักเรียนทั่วไปได้เข้าชมผลงาน ทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง ผู้ที่เริ่มต้นทำแฟ้มสะสมผลงานอาจไม่ต้องดำเนินการทั้ง 10 ขั้นตอนนี้ อาจใช้ขั้นตอนหลัก ๆ คือ การรวบรวมผลงานและการจัดระบบแฟ้ม การคัดเลือกผลงาน และการแสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกต่อผลงาน

องค์ประกอบสำคัญของแฟ้มสะสมผลงาน มีดังนี้

1. **ส่วนนำ** ประกอบด้วย
   - ปก
   - คำนำ
   - สารบัญ
   - ประวัติส่วนตัว
   - จุดมุ่งหมายของการทำแฟ้มสะสมผลงาน

2. **ส่วนเนื้อหาแฟ้ม** ประกอบด้วย
   - ผลงาน
   - ความคิดเห็นที่มีต่อผลงาน
   - Rubrics ประเมินผลงาน

3. **ส่วนข้อมูลเพิ่มเติม** ประกอบด้วย
   - ผลการประเมินการเรียนรู้
   - การรายงานความก้าวหน้าโดยผู้สอน
   - ความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น เพื่อน ผู้ปกครอง

ตอนที่ 3.3
ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้
และรูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้รายชั่วโมง

1. ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ Backward Design

ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้ที่ _____

<table>
<tr><td colspan="2">ขั้นที่ 1 ผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน</td></tr>
<tr><td colspan="2">ตัวชี้วัดชั้นปี
1. _____</td></tr>
<tr><td>ความเข้าใจที่คงทนของนักเรียน
นักเรียนจะเข้าใจว่า...
1. _____</td><td>คำถามสำคัญที่ทำให้เกิดความเข้าใจที่คงทน
1. _____</td></tr>
<tr><td>ความรู้ของนักเรียนที่นำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน
นักเรียนจะรู้ว่า...
1. _____
2. _____</td><td>ทักษะ/ความสามารถของนักเรียนที่นำไปสู่
ความเข้าใจที่คงทน นักเรียนจะสามารถ...
1. _____
2. _____</td></tr>
<tr><td colspan="2">ขั้นที่ 2 ภาระงานและการประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้
ตามที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง</td></tr>
<tr><td colspan="2">1. ภาระงานที่นักเรียนต้องปฏิบัติ
1.1 _____
1.2 _____</td></tr>
<tr><td>2. วิธีการและเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้
2.1 วิธีการประเมินผลการเรียนรู้
1) _____
2) _____</td><td>
2.2 เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้
1) _____
2) _____</td></tr>
<tr><td colspan="2">3. สิ่งที่มุ่งประเมิน
3.1 _____</td></tr>
<tr><td colspan="2">ขั้นที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้</td></tr>
<tr><td colspan="2">_____
_____</td></tr>
</table>

2. รูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้รายชั่วโมง

เมื่อครูออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Backward Design แล้ว ครูสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้รายชั่วโมงโดยใช้รูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้แบบเรียงหัวข้อ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ชื่อแผน... (ระบุชื่อและลำดับที่ของแผนการจัดการเรียนรู้)

ชื่อเรื่อง... (ระบุชื่อเรื่องที่จะทำการจัดการเรียนรู้)

สาระที่... (ระบุสาระที่ใช้จัดการเรียนรู้)

ชั้น... (ระบุชั้นที่จัดการเรียนรู้)

หน่วยการเรียนรู้ที่... (ระบุลำดับที่และชื่อของหน่วยการเรียนรู้)

เวลา... (ระบุระยะเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ต่อ 1 แผน)

สาระสำคัญ... (เขียนความคิดรวบยอดหรือมโนทัศน์ของหัวเรื่องที่จะจัดการเรียนรู้)

ตัวชี้วัดชั้นปี... (ระบุตัวชี้วัดชั้นปีที่ใช้เป็นเป้าหมายของแผนการจัดการเรียนรู้)

จุดประสงค์การเรียนรู้... (กำหนดให้สอดคล้องกับสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนหลังจากสำเร็จการศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งประกอบด้วยด้านความรู้ (Knowledge–K) ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (Affective–A) และด้านทักษะ/กระบวนการ (Performance–P))

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้... (ระบุวิธีการและเครื่องวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน)

สาระการเรียนรู้... (ระบุสาระและเนื้อหาที่ใช้จัดการเรียนรู้ อาจเขียนเฉพาะหัวเรื่องก็ได้)

แนวทางบูรณาการ... (เสนอแนะและระบุกิจกรรมของกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นที่บูรณาการร่วมกัน)

กระบวนการจัดการเรียนรู้... (กำหนดให้สอดคล้องกับธรรมชาติของกลุ่มสาระการเรียนรู้และการบูรณาการข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้)

กิจกรรมเสนอแนะ... (ระบุรายละเอียดของกิจกรรมที่นักเรียนควรปฏิบัติเพิ่มเติม)

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้... (ระบุสื่อ อุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้)

บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้... (ระบุรายละเอียดของผลการจัดการเรียนรู้ตามแผนที่กำหนดไว้ อาจนำเสนอข้อเด่นและข้อด้อยให้เป็นข้อมูลที่สามารถใช้เป็นส่วนหนึ่งของการทำวิจัยในชั้นเรียนได้)

ตอนที่ 3.4
แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ประจำหน่วยการเรียนรู้

แบบทดสอบก่อนเรียน
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พระพุทธ

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. ศาสนาใดเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทยที่เป็นชาวพุทธ

ก คริสต์ศาสนา

ข ศาสนาอิสลาม

ค พระพุทธศาสนา

ง ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู

2. ข้อใด*ไม่ใช่*ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะศูนย์รวมจิตใจของชาวพุทธ

ก เป็นสถาบันหลักของสังคมไทย

ข มีวัดเสมือนตัวแทนพระพุทธศาสนา

ค เป็นศาสนาที่คนไทยส่วนใหญ่นับถือ

ง เป็นศาสนาเพียงศาสนาเดียวในสังคมไทย

3. ชาวพุทธส่วนมากประกอบพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาที่ใด

ก วัด

ข บ้าน

ค ชุมชน

ง โรงเรียน

4. พระพุทธเจ้าตรัสรู้ด้วยวิธีการใด

ก กัดฟัน

ข อดอาหาร

ค กลั้นลมหายใจ

ง บำเพ็ญเพียรทางจิต

5. พระพุทธเจ้าตรัสรู้ที่ไหน

ก ลุมพินีวัน

ข ริมฝั่งแม่น้ำอโนมา

ค อิสิปตนมฤคทายวัน

ง ริมฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา

6. หลักธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงเป็นครั้งแรกมีชื่อว่าอะไร

ก อริยสัจ 4

ข โอวาทปาติโมกข์

ค อาทิตตปริยายสูตร

ง ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร

7. ชาดกเป็นวรรณกรรมที่นำมาจากที่ใด

ก คัมภีร์

ข ใบลาน

ค สมุดข่อย

ง พระไตรปิฎก

8. ในกุฏิทูสกชาดก เพราะเหตุใดลิงจึงทำลายรังของนกขมิ้น

ก เพราะนกขมิ้นสั่งสอนลิง

ข เพราะนกขมิ้นชอบแกล้งลิง

ค เพราะนกขมิ้นชอบว่าร้ายลิง

ง เพราะนกขมิ้นชอบแย่งอาหารลิง

9. ใครเป็นศาสดาของศาสนาอิสลาม

ก คุรุนานัก

ข นบีมุฮัมมัด

ค พระพุทธเจ้า

ง พระเยซูคริสต์

10. พระเยซูคริสต์ประสูติที่เมืองใด

ก เมืองเมกกะ

ข เมืองสาวัตถี

ค เมืองเบทเลเฮม

ง เมืองกบิลพัสดุ์

แบบทดสอบหลังเรียน
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พระพุทธ

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. ศาสนามีประโยชน์ต่อเราอย่างไร

ก เป็นที่พึ่งทางใจ

ข ช่วยพัฒนาบุคลิกภาพ

ค เป็นบ่อเกิดของวัฒนธรรม

ง ช่วยให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2. สถานที่ใดเป็นศูนย์กลางการอบรมสั่งสอนคุณธรรมและจริยธรรมให้กับผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนา

ก วัด

ข ชุมชน

ค โรงเรียน

ง ศูนย์ราชการ

3. คนไทยส่วนใหญ่นับถือศาสนาอะไร

ก คริสต์ศาสนา

ข ศาสนาอิสลาม

ค พระพุทธศาสนา

ง ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู

4. คนแก่ คนเจ็บ คนตาย และสมณะที่เจ้าชายสิทธัตถะทรงเห็นขณะเสด็จประพาสอุทยานมีชื่อเรียกว่าอะไร

ก เทวทูต 4

ข อริยสัจ 4

ค พรหมวิหาร 4

ง ฆราวาสธรรม 4

5. เพราะเหตุใดพระพุทธเจ้าจึงตัดสินพระทัยแสดงธรรมที่ตรัสรู้แก่ปัญจวัคคีย์เป็นกลุ่มแรก

ก เป็นผู้มีอาวุโสสูงสุด

ข เป็นผู้ที่เคยปรนนิบัติรับใช้มาก่อน

ค เป็นผู้มีสติปัญญาพอที่จะเข้าใจธรรมได้

ง เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ใกล้กับสถานที่ที่พระองค์ตรัสรู้ธรรม

6. ชฎิล 3 พี่น้องมีความเกี่ยวข้องกับพระเจ้าพิมพิสารอย่างไร

ก เป็นญาติ

ข เป็นเพื่อน

ค เป็นอาจารย์

ง เป็นข้าราชบริพาร

7. อุปติสสะได้ฟังธรรมครั้งแรกจากใคร

ก พระอัสสชิ

ข พระพุทธเจ้า

ค พระเจ้าพิมพิสาร

ง พระโมคคัลลานะ

8. มหาอุกกุสชาดกให้ข้อคิดในเรื่องใด

ก การผูกมิตร

ข การเสียสละ

ค การทำความดี

ง การช่วยเหลือผู้อื่น

9. ใครเป็นศาสนทูตของศาสนาอิสลาม

ก อัลลอฮ์

ข อามีนะฮ์

ค อับดุลลอฮ์

ง นบีมุฮัมมัด

10. ศาสดาของแต่ละศาสนามีจุดมุ่งหมายในการสอนศาสนิกชนของตนอย่างไร

ก สอนให้ทุกคนทำความดี

ข สอนให้ยึดมั่นในองค์ศาสดา

ค สอนเน้นการปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา

ง สอนเน้นการปฏิบัติเพื่อให้หลุดพ้นจากเกิด แก่ เจ็บ และตาย

แบบทดสอบก่อนเรียน
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 พระธรรม

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. ศรัทธาในการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าเรียกว่าอะไร

ก กัมมสัทธา

ข วิปากสัทธา

ค ตถาคตโพธิสัทธา

ง กัมมัสสกตาสัทธา

2. โหน่งประพฤติตนแต่สิ่งที่ดี แสดงว่าโหน่งปฏิบัติตามหลักไตรสิกขาข้อใด

ก ศีล

ข ทาน

ค สมาธิ

ง ปัญญา

3. ข้อใดจัดเป็นกรรมชั่ว

ก มนตรีพูดจาไพเราะ

ข พิมลทำบุญตักบาตรทุกเช้า

ค สุนันท์หลีกเลี่ยงการดื่มน้ำเมา

ง ธานีขายยาเสพติดในราคาย่อมเยา

4. การกระทำในข้อใดเป็นการละเมิดหรือผิดศีล 5 ข้อ 2

ก จีระเดชตกปลาทุกวัน

ข ชาญชัยพูดจาหยาบคาย

ค ภิญโญดื่มสุราหลังเลิกงาน

ง สมชายขโมยปากกาของสมศรี

5. ใครปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาข้อสมาธิ

ก สุขุมตั้งใจอ่านหนังสือ

ข ประยูรแก้ปัญหาด้วยปัญญา

ค สมปองหลีกเลี่ยงการดื่มสุรา

ง ปรีชาจ่ายเงินไถ่ชีวิตโคกระบือ

6. ข้อใดเป็นการประพฤติกายสุจริต

ก จ้อยพูดจาไพเราะ

ข แป้งสงสารสัตว์จรจัด

ค ป้อมคิดแต่ในเรื่องที่ดี

ง ปานทิ้งขยะลงในถังขยะ

7. สุธีอิจฉาวารีที่สอบได้คะแนนสูงสุด แสดงว่าสุธี*ขาด*พรหมวิหาร 4 ข้อใด

ก กรุณา

ข มุทิตา

ค เมตตา

ง อุเบกขา

8. เด็กที่ชอบรังแกสัตว์แสดงว่า*ขาด*คุณธรรมข้อใด

ก ความอดทน

ข ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน

ค ความเมตตากรุณา

ง ความขยันหมั่นเพียร

9. ข้อใดคือผลที่เกิดจากความสามัคคี

ก ความขยัน

ข ความสำเร็จ

ค ความซื่อสัตย์

ง ความประหยัด

10. “โลโกปตฺถมฺภิกา เมตตา” มีความหมายอย่างไร

ก เมตตาธรรมนำสุขมาให้

ข เมตตาธรรมนำชีวิให้สดใส

ค เมตตาธรรมทำให้โลกรุ่งเรือง

ง เมตตาธรรมเป็นเครื่องค้ำจุนโลก

แบบทดสอบหลังเรียน
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 พระธรรม

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. สิ่งที่เคารพสูงสุดของชาวพุทธคืออะไร

ก พระสงฆ์

ข พระธรรม

ค พระพุทธเจ้า

ง พระรัตนตรัย

2. โยธินมีความเชื่อว่า *"ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว"* แสดงว่าโยธินมีศรัทธาในข้อใด

ก กัมมสัทธา

ข วิปากสัทธา

ค ตถาคตโพธิสัทธา

ง กัมมัสสกตาสัทธา

3. *"ทำดีได้ดี"* คำว่า ดี ในที่นี้หมายถึงอะไร

ก เงินทอง

ข ความสุขใจ

ค การมีอาชีพที่มั่นคง

ง ธานีขายยาเสพติดในราคาย่อมเยา

4. ถ้าต้องการเป็นคนมีสติสัมปชัญญะควรหลีกเลี่ยงการทำผิดเบญจศีลข้อใด

ก ข้อ 2

ข ข้อ 3

ค ข้อ 4

ง ข้อ 5

5. การกระทำของใครเป็นกายทุจริต

ก ขาวพูดคำหยาบ

ข แดงขโมยไม้บรรทัดเพื่อน

ค เขียวเห็นดินสอของเพื่อนแล้วอยากได้

ง ดำใส่ร้ายเพื่อนว่าเป็นคนขโมยยางลบของตน

6. การไม่พูดเท็จควรปฏิบัติควบคู่กับเบญจธรรมข้อใด

ก สัจจะ

ข สัมมาอาชีวะ

ค เมตตากรุณา

ง สติสัมปชัญญะ

7. ธรรมประจำใจของผู้ใหญ่หรือผู้ที่เป็นหัวหน้าได้แก่หลักธรรมหมวดใด

ก อิทธิบาท 4

ข สังคหวัตถุ 4

ค พรหมวิหาร 4

ง ฆราวาสธรรม 4

8. ความรู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้อื่นเกิดจากการมีพรหมวิหารข้อใด

ก กรุณา

ข เมตตา

ค มุทิตา

ง อุเบกขา

9. ข้อใดเป็นการแสดงความกตัญญูกตเวทีต่อประเทศชาติที่ดีที่สุด

ก มีความสามัคคีกัน

ข ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม

ค ประพฤติตนเป็นพลเมืองดี

ง รักษาประเพณีวัฒนธรรมที่ดีงาม

10. พุทธศาสนสุภาษิตว่า *“สุขา สงฺฆสฺส สามคฺคี”* **สอนให้เราเป็นคนอย่างไร**

ก อดทน

ข ซื่อสัตย์

ค กตัญญูกตเวที

ง รักใคร่และสามัคคี

แบบทดสอบก่อนเรียน
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 พระสงฆ์

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. ก่อนที่จะมาบวชเป็นพระภิกษุพระอุรุเวลกัสสปะเป็นอะไรมาก่อน

ก ฤาษี

ข ชฎิล

ค ปริพาชก

ง พระอรหันต์

2. *"กัสสปะ เธอไม่ใช่พระอรหันต์หรอกนะ ทั้งยังไม่พบทางแห่งความเป็นพระอรหันต์ด้วย"* **พระพุทธเจ้าตรัสกับอุรุเวลกัสสปะเช่นนี้ด้วยมีพระประสงค์อะไร**

ก ตำหนิ

ข เตือนสติ

ค ชี้แจงเหตุผล

ง อธิบายหลักธรรม

3. การที่พระอุรุเวลกัสสปะได้รับการยกย่องจากพระพุทธเจ้าให้เป็นเลิศในด้านมีบริวารมาก เพราะเหตุผลข้อใด

ก มีฤทธิ์มาก

ข มีสติปัญญามาก

ค มีคนนับถือมาก

ง มีศรัทธาในพระพุทธศาสนามาก

4. การที่พระอุรุเวลกัสสปะหันมานับถือพระพุทธศาสนาได้แสดงว่าท่านเป็นคนอย่างไร

ก มีเหตุผล

ข ว่านอนสอนง่าย

ค อ่อนน้อมถ่อมตน

ง เชื่อมั่นในตนเองสูง

5. พระราชกรณียกิจของสมเด็จพระบรมราชชนกที่มีประโยชน์ต่อประชาชนมากที่สุดคือด้านใด

ก กฎหมาย

ข การทหาร

ค การศึกษา

ง การแพทย์และสาธารณสุข

6. สมเด็จพระบรมราชชนกทรงได้รับการถวายพระราชสมัญญาว่าอะไร

ก พระบิดาแห่งกองทัพเรือ

ข พระบิดาแห่งวิทยาศาสตร์

ค พระบิดาแห่งกฎหมายไทย

ง พระบิดาแห่งการแพทย์แผนปัจจุบัน

7. *"หมอเจ้าฟ้า"* **คำกล่าวนี้เกี่ยวข้องกับบุคคลใด**

ก สมเด็จพระบรมราชชนก

ข สมเด็จพระบรมราชชนนี

ค สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ

ง สมเด็จพระพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาฯ

8. ถ้าเรานำคุณธรรมเรื่องความถ่อมตนของสมเด็จพระบรมราชชนกมาประพฤติปฏิบัติ เราจะได้รับผลดีต่อไปนี้*ยกเว้น***ข้อใด**

ก มีคนชื่นชม

ข เจริญก้าวหน้า

ค อยู่ร่วมกันอย่างสงบ

ง ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่สำคัญ ๆ

9. หน่วยงานอะไรที่ก่อตั้งขึ้นจากพระเมตตาของสมเด็จพระบรมราชชนนี

ก มูลนิธิชัยพัฒนา

ข มูลนิธิสายใจไทย

ค มูลนิธิรางวัลมหิดล

ง มูลนิธิแพทย์อาสา พอ.สว.

10. หลังจากสมเด็จพระบรมราชชนกสวรรคต สมเด็จพระบรมราชชนนีทรงเลี้ยงดูพระราชโอรสและพระราชธิดามาโดยลำพังแสดงให้เห็นถึงคุณธรรมข้อใดของพระองค์

ก ความอดทน

ข ความซื่อสัตย์

ค ความรับผิดชอบ

ง ความเพียรพยายาม

แบบทดสอบหลังเรียน
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 พระสงฆ์

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. พระอุรุเวลกัสสปะและบริวารนับถืออะไรมาก่อนที่จะมานับถือพระพุทธศาสนา

ก ไฟ

ข เทวดา

ค พระพรหม

ง พระอรหันต์

2. *"กัสสปะ เธอไม่ใช่พระอรหันต์หรอกนะ ทั้งยังไม่พบทางแห่งความเป็นพระอรหันต์ด้วย"* **แสดงว่าคนที่พระพุทธเจ้าตรัสถึงเป็นคนอย่างไร**

ก โอ้อวด

ข เข้าใจผิด

ค ไม่มีฤทธิ์

ง ไม่มีสติปัญญา

3. พระอุรุเวลกัสสปะได้รับการยกย่องจากพระพุทธเจ้าให้เป็นเลิศในด้าน

ก มีฤทธิ์มาก

ข มีบริวารมาก

ค มีสติปัญญามาก

ง มีศรัทธาในพระพุทธศาสนามาก

4. คุณธรรมของพระอุรุเวลกัสสปะที่เราเห็นได้ชัดเจนจากการศึกษาประวัติของท่านคือข้อใด

ก ความมีเหตุผล

ข ความอ่อนน้อมถ่อมตน

ค ความเชื่อมั่นในตนเองสูง

ง การเป็นคนว่านอนสอนง่าย

5. วันที่ 24 กันยายนของทุกปีเป็นวันอะไร

ก วันครู

ข วันมหิดล

ค วันครอบครัว

ง วันสิ่งแวดล้อมไทย

6. “พระบิดาแห่งการแพทย์แผนปัจจุบัน” เป็นพระราชสมัญญาของใคร

ก สมเด็จพระบรมราชชนก

ข สมเด็จพระบรมราชชนนี

ค สมเด็จฯ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ

ง พระเจ้าบรมวงศ์เธอฯ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์

7. การพระราชทานทรัพย์สินส่วนพระองค์เพื่อช่วยเหลือกิจการด้านการแพทย์และการสาธารณสุข แสดงให้เห็นคุณธรรมของสมเด็จพระบรมราชชนกในเรื่องอะไร

ก ความขยัน

ข ความอดทน

ค ความมีเหตุผล

ง ความมีเมตตากรุณา

8. โรงพยาบาลอะไรที่เกี่ยวข้องกับสมเด็จพระบรมราชชนนีมากที่สุด

ก โรงพยาบาลศิริราช

ข โรงพยาบาลกรุงเทพ

ค โรงพยาบาลรามาธิบดี

ง โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

9. สมเด็จพระบรมราชชนนีมีพระมหากรุณาธิคุณต่อหน่วยงานใดมากที่สุด

ก ทหารบก

ข ทหารอากาศ

ค ตำรวจนครบาล

ง ตำรวจตระเวนชายแดน

10. ถ้าเรานำคุณธรรมเรื่องความมีเมตตาของกรุณาสมเด็จ พระบรมราชชนกและสมเด็จพระบรมราชชนนี มาประพฤติปฏิบัติ เราจะได้รับผลดีต่อไปนี้*ยกเว้น*ข้อใด

ก มีคนชื่นชม

ข เจริญก้าวหน้า

ค มีฐานะที่ดีขึ้น

ง อยู่ร่วมกันอย่างสงบ

แบบทดสอบก่อนเรียน
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การปฏิบัติตนดี

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. ข้อใด*ไม่ใช่*ความสำคัญของวัด

ก เป็นสถานที่ทำบุญของชาวบ้าน

ข เป็นศูนย์กลางการทำกิจกรรมพัฒนาชุมชน

ค เป็นศูนย์รวมอาหารและสินค้าประจำหมู่บ้าน

ง เป็นสถานที่อบรมคุณธรรมและจริยธรรมแก่เด็กและเยาวชน

2. สิ่งก่อสร้างที่สำคัญที่สุดภายในวัดคืออะไร

ก เจดีย์

ข วิหาร

ค โบสถ์

ง ศาลาการเปรียญ

3. หน้าที่ในการพัฒนาและบำรุงรักษาวัดเป็นของใคร

ก เจ้าอาวาส

ข พระสงฆ์ในวัด

ค ชาวพุทธทุกคน

ง ชาวบ้านรอบ ๆ วัด

4. ในวัยเรียน เราควรพัฒนาและบำรุงรักษาวัดด้วยวิธีใดจึงจะเหมาะสมที่สุด

ก สมัครเป็นศิษย์วัด

ข บริจาคเงินค่าน้ำค่าไฟ

ค ช่วยสร้างกุฏิและกำแพงวัด

ง ช่วยดูแลรักษาความสะอาด

5. เมื่อพบพระสงฆ์ยืนอยู่ ก่อนที่เราจะเดินผ่านท่านไปควรแสดงความเคารพด้วยวิธีใดจึงจะเหมาะสม

ก นั่งคุกเข่าและกราบ

ข ยืนตรงและน้อมตัวลงไหว้

ค โค้งคำนับหรือถอนสายบัว

ง วิธีใดก็ได้ขึ้นอยู่กับสถานที่ที่พระสงฆ์ยืน

6. การกล่าวขอให้พระสงฆ์ให้ศีลเรียกว่าอะไร

ก การจำศีล

ข การรักษาศีล

ค การสมาทานศีล

ง การอาราธนาศีล

7. *“พรัหมา จะ โลกาธิปะตี สะหัมปะติ...”* **เป็นคำกล่าวขึ้นต้นของอะไร**

ก การอาราธนาศีล

ข การอาราธนาธรรม

ค การอาราธนาพระปริตร

ง การกล่าวนมัสการพระพุทธเจ้า

8. ในพิธีเจริญพระพุทธมนต์ เมื่อเราอาราธนาศีลและสมาทานศีลจบแล้ว เราควรทำอะไรต่อไป

ก ฟังธรรม

ข อาราธนาพระปริตร

ค ถวายเครื่องไทยธรรม

ง กรวดน้ำอุทิศส่วนกุศล

9. ในวันธรรมสวนะเราควรทำกิจกรรมต่อไปนี้*ยกเว้น*ข้อใด

ก ดื่มสุรา

ข ฟังธรรม

ค รักษาศีล

ง ตักบาตร

10. การนั่งสมาธิด้วยการภาวนาในใจว่า พุท–โธ **ให้สติกำหนดอะไร**

ก ท่านั่ง

ข ลมหายใจเข้า–ออก

ค อาการพอง–ยุบของท้อง

ง จังหวะการก้าวย่างของเท้า

แบบทดสอบหลังเรียน
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การปฏิบัติตนดี

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. ข้อใด*ไม่ใช่*ความสำคัญของวัด

ก เป็นสถานที่ทำบุญของชาวบ้าน

ข เป็นศูนย์กลางจัดงานประจำปีของชาวบ้าน

ค เป็นศูนย์กลางการทำกิจกรรมพัฒนาชุมชน

ง เป็นสถานที่อบรมคุณธรรมและจริยธรรมแก่เด็กและเยาวชน

2. โบสถ์สัมพันธ์กับกิจกรรมในข้อใดมากที่สุด

ก บวชพระ

ข ฟังธรรม

ค สวดมนต์

ง ฉันอาหาร

3. วิธีการบำรุงรักษาวัดในข้อใดที่เราควรเข้าไปมีส่วนร่วมโดยตรง

ก ซ่อมแซมกุฏิ

ข รักษาความสะอาด

ค บริจาคเงินสร้างโบสถ์

ง ปรับปรุงสภาพวัดให้สวยงาม

4. การปฏิบัติในข้อใด*ไม่ถูกต้อง*

ก สวมกางเกงขายาว ใส่เสื้อสายเดี่ยวไปวัด

ข นำเรื่องตลกโปกฮาไปเล่าให้พระสงฆ์ฟัง

ค หมั่นไปวัดฟังธรรมและสวดมนต์ไหว้พระ

ง เมื่อเห็นพระสงฆ์เดินสวนทางมารีบเดินหนีไปทางอื่น

5. เมื่อพบพระสงฆ์นั่งอยู่บนเก้าอี้ ก่อนที่เราจะเดินผ่านท่านไป ควรแสดงความเคารพด้วยวิธีใด จึงจะเหมาะสม

ก นั่งคุกเข่าและกราบ

ข ยืนตรงและน้อมตัวลงไหว้

ค โค้งคำนับหรือถอนสายบัว

ง วิธีใดก็ได้ขึ้นอยู่กับสถานที่ที่พระสงฆ์นั่ง

6. การกล่าวขอให้พระสงฆ์สวดพระพุทธมนต์ในงานทำบุญเลี้ยงพระเรียกว่าอะไร

ก การขอศีล

ข การสมาทานศีล

ค การอาราธนาธรรม

ง การอาราธนาพระปริตร

7. ข้อใด*ไม่ควร*ทำเมื่อเดินอยู่กับผู้ใหญ่

ก เดินตามไปข้างหลัง

ข มือประสานไว้ข้างหน้า

ค สนทนากับท่านตามสมควร

ง ทักทายคนที่เดินสวนทางมา

8. วันใด*ไม่ใช่*วันธรรมสวนะ

ก วันมาฆบูชา

ข วันวิสาขบูชา

ค วันเข้าพรรษา

ง วันออกพรรษา

9. การสวดมนต์ไหว้พระนอกจากทำให้จิตใจสงบแล้วยังมีผลดีอะไรอีก

ก ทำให้มีความจำดี

ข ทำให้ไม่นอนตื่นสาย

ค ทำให้เรียนหนังสือเก่ง

ง ทำให้ไม่มีความเครียด

10. การมีจิตใจจดจ่ออยู่กับเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพียงเรื่องเดียว แสดงว่าเราเป็นคนอย่างไร

ก มีศีล

ข มีสติ

ค มีสมาธิ

ง มีปัญญา

แบบทดสอบก่อนเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทย

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. ในประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย ใครเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย

ก รัฐบาล

ข ประชาชน

ค นายกรัฐมนตรี

ง พระมหากษัตริย์

2. ข้อใดเป็นลักษณะของการปกครองระบอบประชาธิปไตย

ก ตัดสินใจตามเสียงส่วนน้อย

ข ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพอย่างเท่าเทียมกัน

ค อำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศเป็นของคณะผู้ปกครอง

ง ประชาชนต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้นำอย่างไม่มีเงื่อนไข

3. ข้อใด*ไม่ใช่*ความสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย

ก ประชาชนมีความเสมอภาค

ข ผู้ปกครองได้รับประโยชน์สูงสุด

ค คนในสังคมอยู่ร่วมกันบนหลักเหตุผล

ง เปิดโอกาสให้ประชาชนปกครองตนเอง

4. ต่อไปนี้เป็นอำนาจอธิปไตย*ยกเว้น*ข้อใด

ก อำนาจบริหาร

ข อำนาจตุลาการ

ค อำนาจนิติบัญญัติ

ง อำนาจสารบัญญัติ

5. ข้อใดเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจบริหาร

ก ศาล

ข รัฐสภา

ค คณะรัฐมนตรี

ง คณะกรรมการการเลือกตั้ง

6. การตรากฎหมายเป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรใด

ก ศาล

ข รัฐสภา

ค คณะรัฐมนตรี

ง พระมหากษัตริย์

7. ก่อนการเลือกตั้ง พลเมืองดีที่มีสิทธิเลือกตั้งควรปฏิบัติตามข้อใด

ก สังเกตการณ์การนับคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ข ช่วยหัวคะแนนที่ชื่นชอบซื้อเสียงเลือกตั้ง

ค ตรวจสอบรายชื่อตนเองในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ง ทำลายป้ายหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เป็นคนไม่ดี

8. ใครปฏิบัติตนถูกต้อง

ก เอไม่ไปเลือกตั้ง เพราะไม่มีผู้สมัครที่เป็นคนดีเลย

ข บีตั้งใจทำบัตรเลือกตั้งเสีย เพราะไม่รู้ว่าจะเลือกใครดี

ค ซีช่วยผู้สมัครรับเลือกตั้งจัดเลี้ยงชาวบ้านในคืนก่อนวันเลือกตั้ง

ง ดีลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในช่องไม่ประสงค์ลงคะแนน เพราะไม่ชอบผู้สมัครคนใดเลย

9. ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทย พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะใด

ก ประมุขของรัฐ

ข หัวหน้าฝ่ายบริหาร

ค สมาชิกสภานิติบัญญัติ

ง ประธานสภานิติบัญญัติ

10. ใครเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตย

ก องคมนตรี

ข นายกรัฐมนตรี

ค สมาชิกวุฒิสภา

ง พระมหากษัตริย์

แบบทดสอบหลังเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทย

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. การปกครองระบอบประชาธิปไตยคืออะไร

ก การปกครองโดยข้าราชการ

ข การปกครองโดยคนส่วนน้อย

ค การปกครองโดยคนส่วนใหญ่

ง การปกครองที่ประชาชนไม่มีส่วนร่วม

2. ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยจองไทย ใครเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย

ก ประชาชน

ข ข้าราชการ

ค ประธานาธิบดี

ง พระมหากษัตริย์

3. ข้อใดเป็นความสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย

ก ประชาชนไม่มีสิทธิและเสรีภาพ

ข ประชาชนมีฐานะทางเศรษฐกิจดี

ค ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง

ง ประชาชนไม่ต้องเข้าร่วมกิจกรรมทางการปกครอง

4. อำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศเรียกว่าอะไร

ก อำนาจบริหาร

ข อำนาจตุลาการ

ค อำนาจอธิปไตย

ง อำนาจนิติบัญญัติ

5. องค์กรใดใช้อำนาจนิติบัญญัติ

ก ศาล

ข รัฐสภา

ค องค์กรอิสระ

ง คณะรัฐมนตรี

6. อำนาจตุลาการเป็นอำนาจในด้านใด

ก ออกกฎหมาย

ข บริหารประเทศ

ค ตัดสินคดีความต่าง ๆ

ง ควบคุมการบริหารประเทศ

7. หากพบเห็นการกระทำผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งควรทำอย่างไร

ก ไม่ต้องสนใจ

ข แจ้งเจ้าหน้าที่

ค เข้าไปขัดขวางทันที

ง เข้าไปร่วมกระทำผิดด้วย

8. กิจกรรมการเลือกตั้งในข้อใดที่*ไม่ควร*ปฏิบัติ

ก ซื้อสิทธิ์ขายเสียง

ข ฟังการหาเสียงเลือกตั้ง

ค ชักชวนผู้อื่นไปเลือกตั้ง

ง สนทนาเรื่องการเลือกตั้ง

9. ปัจจุบันพระมหากษัตริย์ไทยทรงดำรงอยู่ในฐานะใด

ก ประมุขของประเทศ

ข ตุลาการของประเทศ

ค ประธานของประเทศ

ง นายกรัฐมนตรีของประเทศ

10. พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจอธิปไตยอย่างไร

ก ใช้ผ่านทางประชาชน

ข ใช้ผ่านทางองคมนตรี

ค ใช้ผ่านทางสำนักพระราชวัง

ง ใช้ผ่านทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล

แบบทดสอบก่อนเรียน
หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. ใครเป็นพลเมืองดี

ก พุกเรียนเก่ง
ข นุ้ยมีฐานะร่ำรวย
ค อ้อเป็นคนมีชื่อเสียง
ง แก้วปฏิบัติตนเป็นคนดี

2. เราควรปฏิบัติตนเพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนด้วยวิธีการใด

ก ทำบุญเอาหน้า
ข ไม่สุงสิงกับใคร
ค ร่วมมือกันพัฒนาชุมชน
ง ใช้ประโยชน์จากสาธารณสมบัติให้มาก ๆ

3. หากคนในสังคม*ไม่ปฏิบัติตน*เป็นพลเมืองดี สังคมจะเป็นอย่างไร

ก สงบสุข
ข มีชื่อเสียง
ค สับสนวุ่นวาย
ง เจริญก้าวหน้า

4. พ่อพา ด.ช.วินัย ไปร่วมฟังการประชุมหมู่บ้าน แสดงว่า ด.ช.วินัยมีสิทธิในข้อใด

ก สิทธิที่จะมีชีวิต
ข สิทธิที่จะมีส่วนร่วม
ค สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา
ง สิทธิที่จะได้รับการปกป้อง

5. เมื่ออ้อมเป็นหวัด แม่จะพาไปหาหมอ แสดงว่าอ้อมได้รับสิทธิตามข้อใด

ก สิทธิที่จะมีชีวิต
ข สิทธิที่จะมีส่วนร่วม
ค สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา
ง สิทธิที่จะได้รับการปกป้อง

6. ผู้นำของโรงเรียนคือใคร

ก นักเรียน

ข ครูประจำชั้น

ค นักการภารโรง

ง ผู้อำนวยการโรงเรียน

7. ข้อใด*ไม่ใช่* ลักษณะการทำงานกลุ่ม

ก มีการเกี่ยงงานกัน

ข มีเป้าหมายร่วมกัน

ค มีการประสานงานกัน

ง มีส่วนร่วมในการทำงาน

8. อะไรสามารถแก้ปัญหาความขัดแย้งได้

ก การยึดมั่น

ข ความเสียสละ

ค ความเชื่อมั่นในตนเอง

ง การยึดความคิดตนเป็นใหญ่

9. ใครปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน

ก ติ๋มกวาดใบไม้ไว้บนทางเท้าหน้าบ้านของตน

ข ป๊อดใช้ทางเท้าเปิดร้านขายอาหารราคาถูกแก่เด็ก ๆ

ค ตุ๋ยห้ามเด็ก ๆ เข้าไปวิ่งเล่นในโบราณสถานของชุมชน

ง ปิ๊ดนำสุราไปเลี้ยงคนในงานทอดกฐินของวัดในชุมชน

10. ข้อใดสามารถก่อให้เกิดความขัดแย้งได้มากที่สุด

ก ความสามัคคี

ข ความเสียสละ

ค ความคิดเห็นไม่ตรงกัน

ง ความรับผิดชอบต่อหน้าที่

แบบทดสอบหลังเรียน
หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. ข้อใด*ไม่ใช่*การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

ก ร่วมมือพัฒนาชุมชน

ข ร่วมรณรงค์ให้คนในชุมชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

ค ไม่ไปเลือกตั้งหากเห็นว่าไม่มีผู้สมัครที่เป็นคนดี

ง ร่วมประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคนในชุมชน

2. การกระทำใดเป็นการพัฒนาชุมชน

ก เก็บขยะในวัด

ข ไปโรงเรียนทุกวัน

ค กวาดบ้านของตนเอง

ง ถางหญ้าในสวนผลไม้

3. ปิ่นได้รับการจดทะเบียนการเกิดทันทีหลังจากที่เกิด แสดงว่าปิ่นได้รับสิทธิตามข้อใด

ก สิทธิที่จะมีชีวิต

ข สิทธิที่จะมีส่วนร่วม

ค สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา

ง สิทธิที่จะได้รับการปกป้อง

4. เด็กคนใดได้รับสิทธิที่จะได้รับการพัฒนา

ก บุ๋มแสดงความคิดเห็นเรื่องการตกแต่งบ้าน

ข แม่พาน้อยไปรับวัคซีนป้องกันโรคบาดทะยัก

ค อ้อได้รับการส่งเสริมให้เรียนในสิ่งที่ตนสนใจ

ง ฟ้าได้รับการจดทะเบียนการเกิดทันทีหลังจากที่เกิด

5. ใครเป็นผู้นำของห้องเรียน

ก หัวหน้าห้อง

ข หัวหน้ากลุ่ม

ค ครูประจำชั้น

ง ผู้อำนวยการโรงเรียน

6. หน้าที่ใดเป็นของกำนัน

ก บริหารงานของโรงเรียน

ข เชื่อฟังคำสั่งของลูกบ้านอย่างเคร่งครัด

ค ตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ของตำบล

ง ดูแลไม่ให้นักเรียนในห้องเรียนพูดคุยส่งเสียงดัง

7. เมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้น สิ่งแรกที่ต้องทำคืออะไร

ก ใช้อารมณ์แก้ไขปัญหา

ข อยู่เฉย ๆ ไม่ต้องสนใจ

ค หาสาเหตุเพื่อแก้ไขปัญหา

ง กล่าวโทษผู้อื่นว่าเป็นต้นเหตุของปัญหา

8. ต่อไปนี้เป็นแนวทางที่ใช้แก้ปัญหาความขัดแย้ง*ยกเว้น*ข้อใด

ก การยึดมั่น

ข ความสามัคคี

ค ความเสียสละ

ง ความรับผิดชอบต่อหน้าที่

9. เมื่อทำงานผิดพลาด เราควรทำอย่างไรเพื่อที่จะได้อยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างสันติสุข

ก อยู่เฉย ๆ

ข โทษผู้อื่น

ค ยอมรับความผิดพลาด

ง ปกปิดความผิดพลาดของตน

10. ใครมีบทบาทหน้าที่เป็นผู้นำในการบริหารงานของโรงเรียน

ก หัวหน้าห้อง

ข ครูประจำชั้น

ค นักเรียนทุกคน

ง ผู้อำนวยการโรงเรียน

แบบทดสอบก่อนเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 วัฒนธรรมไทยในภูมิภาคต่าง ๆ

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. คนภาคเหนือนิยมแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่มีความหนาเพื่ออะไร

ก ป้องกันเชื้อโรค

ข ป้องกันสัตว์มีพิษ

ค ป้องกันความหนาว

ง ป้องกันสารพิษในอากาศ

2. พืชชนิดใดนิยมปลูกในภาคเหนือ

ก ฝ้าย

ข ลิ้นจี่

ค มะพร้าว

ง มันสำปะหลัง

3. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าภาคอะไร

ก บูรพา

ข อีสาน

ค พายัพ

ง ทักษิณ

4. ภาคอีสานเป็นแหล่งผลิตเกลือชนิดใด

ก เกลือแกง

ข เกลือสมุทร

ค เกลือสินเธาว์

ง เกลือเสริมไอโอดีน

5. คนอีสานมีสำเนียงการพูดคล้ายกับภาษาของคนในประเทศใดมากที่สุด

ก ลาว

ข กัมพูชา

ค เวียดนาม

ง อินโดนีเซีย

6. ภาคใดของประเทศไทยมีลักษณะภูมิประเทศเหมาะกับการทำนามากที่สุด

ก ภาคใต้

ข ภาคกลาง

ค ภาคเหนือ

ง ภาคอีสาน

7. ข้อใด*ไม่ใช่*อาหารที่คนในภาคกลางนิยมรับประทาน

ก แกงส้ม

ข พะแนง

ค แกงไตปลา

ง แกงเขียวหวาน

8. คนในภาคใต้ที่นับถือศาสนาอิสลามนิยมพูดภาษาอะไร

ก ภาษายาวี

ข ภาษาบาลี

ค ภาษามอญ

ง ภาษาโรมัน

9. พืชชนิดใดนิยมปลูกในภาคใต้

ก สะตอ

ข มะพร้าว

ค ยางพารา

ง ถูกทุกข้อ

10. ข้อใดเป็นภาษาใต้

ก เว้า

ข เจ๊า

ค แอ่ว

ง หรอย

แบบทดสอบหลังเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 วัฒนธรรมไทยในภูมิภาคต่าง ๆ

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. เพราะอะไรคนในภาคเหนือจึงนิยมแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่มีความหนา

ก มีแดดจัด

ข มีฝนตกชุก

ค มีอากาศหนาว

ง มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นทะเลทราย

2. เราจะพบเห็นการปลูกแอปเปิลได้มากที่สุดในภาคใด

ก ภาคใต้

ข ภาคกลาง

ค ภาคเหนือ

ง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. “อีสาน” เป็นชื่อเรียกอีกชื่อหนึ่งของภาคอะไร

ก ภาคใต้

ข ภาคกลาง

ค ภาคเหนือ

ง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

4. ข้อใดเป็นพืชที่พบได้มากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ก ปอ

ข กุหลาบ

ค แอปเปิล

ง ปาล์มน้ำมัน

5. เมื่ออยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เราจะพบเห็นประเพณีใดมากที่สุด

ค ชักพระ

ข แฮกนา

ก แข่งเรือ

ง บุญบั้งไฟ

6. หากเราต้องการประกอบอาชีพทำนา เราควรเลือกทำในภาคใดจึงจะเหมาะสมที่สุด

ก ภาคใต้

ข ภาคกลาง

ค ภาคเหนือ

ง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

7. ข้อใดเป็นอาหารของคนในภาคกลาง

ก ลาบ

ข แกงแค

ค พะแนง

ง แกงไตปลา

8. เราสามารถพบเห็นประเพณีแข่งเรือได้มากที่สุดในภาคใด

ก ภาคใต้

ข ภาคกลาง

ค ภาคเหนือ

ง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

9. มีหลังคาเตี้ยและลาดชันเพื่อไม่ให้ต้านลม มีการยกพื้นให้สูงเพื่อป้องกันน้ำท่วม เป็นลักษณะเด่นของบ้านในภาคใด

ก ภาคใต้

ข ภาคกลาง

ค ภาคเหนือ

ง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

10. ข้อใดเป็นภาษาพูดของคนในภาคใต้

ก อู้

ข แอ่ว

ค แซบ

ง แหลง

แบบทดสอบก่อนเรียน
หน่วยการเรียนรู้ที่ 8 เศรษฐศาสตร์น่ารู้

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. ข้อใดคือจุดมุ่งหมายสำคัญของการบริโภค

ก ของแถมที่ติดมากับตัวสินค้า

ข ความพึงพอใจสินค้าและบริการ

ค การได้รับสินค้าในปริมาณมากขึ้น

ง การซื้อสินค้าและบริการในราคาถูก

2. ปัจจัยใดมีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการมากที่สุด

ก การโฆษณา

ข คุณภาพของสินค้า

ค รายได้ของผู้บริโภค

ง รสนิยมในการบริโภค

3. ในฉลากสินค้าสิ่งใดแสดงถึงการรับรองคุณภาพและความปลอดภัยของตัวสินค้า

ก สถานที่ผลิต

ข ส่วนประกอบ

ค เครื่องหมาย อย.

ง วันเดือนปีที่ผลิต

4. วิธีการใดเป็นการป้องกันการถูกเอาเปรียบจากการซื้อสินค้า

ก เลือกซื้อสินค้าราคาแพง

ข เลือกซื้อสินค้าที่มีของแถมติดมาด้วย

ค ศึกษากฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคอย่างละเอียด

ง ตรวจสอบคุณภาพและอ่านฉลากให้ถี่ถ้วนก่อนซื้อ

5. ข้อใด *ไม่ใช่* สิทธิของผู้บริโภคที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย

ก สิทธิที่จะได้รับสิทธิ์ซื้อสินค้าในราคาประหยัด

ข สิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญา

ค สิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกหาสินค้าหรือบริการ

ง สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้าหรือบริการ

6. ใครมีวิธีการซื้อสินค้าที่เหมาะสมที่สุด

ก น้อยซื้อเสื้อเพราะเห็นป้ายลดราคา

ข แก้วซื้อสมุดเพราะเขียนหมดเล่มแล้ว

ค หญิงสะสมคูปองเพื่อนำไปแลกซื้อแก้วน้ำ

ง อ้นซื้อรองเท้านักเรียนเพราะอยากได้ของแถม

7. “สิ่งที่มนุษย์กำหนดขึ้นมาใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ” ข้อความนี้หมายถึงอะไร

ก เงิน

ข เพชร

ค ทองคำ

ง บัตรเครดิต

8. หน่วยงานใดมีหน้าที่ผลิตเหรียญกษาปณ์

ก กรมธนารักษ์

ข ธนาคารออมสิน

ค กระทรวงพาณิชย์

ง ธนาคารแห่งประเทศไทย

9. ข้อใดคือสกุลเงินของสหราชอาณาจักร

ก เยน

ข ยูโร

ค ดอลลาร์สหรัฐ

ง ปอนด์สเตอร์ลิง

10. “สื่อกลางที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการที่สังคมยอมรับ พกพาง่าย น้ำหนักเบา สามารถแลกซื้อสิ่งของต่าง ๆ ได้ทุกสถานที่และทุกเวลาที่ต้องการ” ข้อความนี้หมายถึงอะไร

ก เช็ค

ข ธนบัตร

ค บัตรเครดิต

ง เหรียญกษาปณ์

แบบทดสอบหลังเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 8 เศรษฐศาสตร์น่ารู้

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. “ราคาเป็นปัจจัยที่สำคัญในการตัดสินใจซื้อ” ข้อใดสอดคล้องกับข้อความดังกล่าวนี้มากที่สุด

ก ราคาลดลง ความต้องการซื้อสูงขึ้น

ข ราคาลดลง ความต้องการซื้อลดลง

ค ราคาสูงขึ้น ความต้องการซื้อสูงขึ้น

ง ราคาสูงขึ้น ความต้องการซื้อเท่าเดิม

2. ปัจจัยใดมีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการของผู้บริโภคที่ใส่ใจในสุขภาพและความปลอดภัย

ก การโฆษณา

ข คุณภาพของสินค้า

ค รายได้ของผู้บริโภค

ง การใช้ระบบเงินผ่อนหรือให้กู้ยืม

3. เครื่องหมาย อย. *ไม่ได้*นำมาใช้กับสินค้าประเภทใด

ก อาหาร

ข ยารักษาโรค

ค เครื่องสำอาง

ง เครื่องใช้ไฟฟ้า

4. ข้อใดเป็นเครื่องหมายรับรองคุณภาพของกระทรวงอุตสาหกรรม

ก เครื่องหมาย อย.

ข เครื่องหมาย มอก.

ค เครื่องหมายมาตรฐาน Q

ง เครื่องหมายรับรองฮาลาล

5. โหน่งใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ในระบบรายเดือน แต่เมื่อถึงกำหนดจ่ายเงินมักมีค่าบริการข้อความ SMS แฝงเข้ามา โหน่งถูกละเมิดสิทธิเรื่องใด

ก ความเป็นธรรมในการทำสัญญา

ข การได้รับข่าวสารที่ไม่ถูกต้องและเพียงพอ

ค ความปลอดภัยจากการใช้สินค้าและบริการ

ง การมีอิสระในการเลือกหาสินค้าหรือบริการ

6. “มีน้ำหนักมาก พกพาไม่สะดวก มีข้อจำกัดในการใช้ชำระหนี้” ข้อความนี้หมายถึงอะไร

ก เช็ค

ข ธนบัตร

ค บัตรเครดิต

ง เหรียญกษาปณ์

7. “ข้าวมันไก่ จานละ 40 บาท” จากข้อความนี้เงินมีหน้าที่ใด

ก เป็นหน่วยวัดมูลค่า

ข เป็นเครื่องรักษามูลค่า

ค เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน

ง เป็นมาตรฐานการชำระหนี้ในอนาคต

8. หน่วยงานใดมีหน้าที่จัดพิมพ์ธนบัตร

ก กรมศุลกากร

ข กรมธนารักษ์

ค ธนาคารออมสิน

ง ธนาคารแห่งประเทศไทย

9. “ริงกิต” เป็นสกุลเงินของประเทศใด

ก ญี่ปุ่น

ข สิงคโปร์

ค มาเลเซีย

ง สหภาพยุโรป

10. ข้อใดเป็นเงินตราสกุลหลักที่ใช้ในการซื้อขายแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ

ก จั๊ต

ข ยูโร

ค เรียล

ง รูเปียห์

แบบทดสอบก่อนเรียน
หน่วยการเรียนรู้ที่ 9 เศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. เศรษฐกิจพอเพียงมีความหมายตรงกับข้อใด

ก มีกิน มีใช้

ข พอมี พอกิน

ค อดมื้อ กินมื้อ

ง เหลือกิน เหลือใช้

2. ข้อใดคือเงื่อนไขสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง

ก มีเหตุผล ความรู้

ข ความรู้ คุณธรรม

ค ความรู้ ความรอบคอบ

ง มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี คุณธรรม

3. ข้อใด *ไม่ใช่* แนวคิดของการดำเนินชีวิตที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท

ก ความมีเหตุผล

ข ความพอประมาณ

ค การเสียสละเพื่อส่วนรวม

ค การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

4. ข้อใดคือเป้าหมายของการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

ก เพื่อส่งเสริมอาชีพด้านเกษตรกรรม

ข เพื่อให้คนไทยสามารถพึ่งตนเองได้

ค เพื่อให้ประเทศไทยส่งออกสินค้าได้มากขึ้น

ง เพื่อส่งเสริมให้คนไทยใช้จ่ายอย่างประหยัด

5. บุคคลใด *ไม่ได้* นำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

ก อ้อยแบ่งเงินค่าขนมบางส่วนไว้เป็นเงินออม

ข เก่งปลูกผักสวนครัวไว้รับประทานเองที่บ้าน

ค ตุ้มส่งเอสเอ็มเอสไปโหวตให้นักร้องที่ชื่นชอบ

ง น้ำซื้อข้าวผัดเป็นอาหารกลางวันแทนการกินขนมห่อ

6. แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเหมาะกับผู้ประกอบอาชีพใด

ก ชาวนา

ข นักเรียน

ค พ่อค้าแม่ค้า

ง ทุกสาขาอาชีพ

7. ข้อใดเป็นการใช้จ่ายอย่างระมัดระวัง รอบคอบ และประหยัด

ก การใช้เงินค่าขนมหมดพอดี

ข การเลือกซื้อแต่สินค้าที่ชอบ

ค การแบ่งเงินบางส่วนไว้เป็นเงินออม

ง การขอเงินพ่อแม่ซื้อของเล่นที่อยากได้

8. ข้อใดกล่าว*ผิด*

ก ชุมชนที่มีคนอาศัยอยู่มากย่อมขาดความสงบสุข

ข ประชากรในภาคใต้มีอาชีพทำประมงเป็นส่วนใหญ่

ค การช่วยเหลือและพึ่งพาซึ่งกันและกันจะทำให้ชุมชนเกิดความสงบสุข

ง ลักษณะภูมิประเทศที่แตกต่างกันทำให้คนในชุมชนประกอบอาชีพต่างกัน

9. “การรวมกลุ่มกันของคนในชุมชนเพื่อให้ความช่วยเหลือทางด้านการเงินแก่สมาชิกในชุมชน” ข้อความนี้หมายถึงข้อใด

ก อำเภอ

ข ธนาคาร

ค สหกรณ์

ง โรงรับจำนำ

10. สำนวนใดมีความหมายตรงกับความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของคนในชุมชน

ก น้ำขึ้นให้รีบตัก

ข ขี่ช้างจับตั๊กแตน

ค เก็บเบี้ยใต้ถุนร้าน

ง น้ำพึ่งเรือเสือพึ่งป่า

แบบทดสอบหลังเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 9 เศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. ข้อใด*ไม่ใช่*แนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง

ก มีเป้าหมายเพื่อให้พึ่งตนเองได้

ข เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

ค ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง

ง ส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรมให้กับคนไทย

2. ข้อใดกล่าวถึงแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงได้ถูกต้องที่สุด

ก ใช้จ่ายให้พอดีกับรายได้ที่ได้รับ

ข ใช้จ่ายอย่างอัตคัด ยอมอดมื้อกินมื้อ

ค ใช้จ่ายอย่างไรก็ได้ ถ้าทำให้มีความสุข

ง ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยได้ ถ้าไม่ทำให้เดือดร้อน

3. ข้อต่อไปนี้เป็นคุณลักษณะของเศรษฐกิจพอเพียง*ยกเว้น*ข้อใด

ก มีเหตุผล

ข คุณธรรม

ค พอประมาณ

ง มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

4. ใครมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

ก หวานแบ่งเงินเดือนฝากธนาคาร

ข แก้มเลือกซื้อแต่สิ่งที่จำเป็นต้องใช้

ค เอกซื้อหนังสือการ์ตูนที่ลดราคามาอ่าน

ง นิดช่วยเหลือประเทศโดยการซื้อลอตเตอรี่

5. แนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเรื่องใดที่ผู้ประกอบอาชีพค้าขายควรยึดเป็นหลักปฏิบัติมากที่สุด

ก ตัดทอนค่าใช้จ่าย

ข ลดความฟุ่มเฟือย

ค ยึดถือความสุจริต

ง ยึดความประหยัด

6. ตาลนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในด้านการใช้จ่าย ข้อใด*ไม่ใช่*พฤติกรรมการใช้จ่ายของตาล

ก จัดแบ่งรายได้เป็นเงินออม

ข นำเงินไปซื้ออาหารกลางวัน

ค ขอเงินผู้ปกครองซื้ออุปกรณ์การเรียน

ง เลือกซื้อสินค้าที่มีคุณภาพและราคาไม่แพง

7. หากได้รับเงินไปโรงเรียนวันละ 40 บาท ควรแบ่งไว้เป็นเงินออมอย่างน้อยเท่าใด

ก 4 บาท

ข 10 บาท

ค 20 บาท

ง 30 บาท

8. ข้อใด*ไม่ใช่*ลักษณะความสัมพันธ์ของคนในชุมชน

ก พี่น้อง

ข เพื่อนฝูง

ค ญาติมิตร

ง เจ้านายลูกน้อง

9. ข้อใดคือลักษณะภูมิประเทศของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ก ภูเขาสูง

ข ที่ราบสูง

ค ที่ราบชายฝั่ง

ง ที่ราบลุ่มแม่น้ำ

10. ถ้าเพื่อนบ้านมาเล่าให้ครอบครัวของนักเรียนฟังว่า ไม่มีเงินทุนประกอบอาชีพ นักเรียนจะให้คำแนะนำว่าอย่างไร

ก ให้อยู่เฉย ๆ

ข ให้ไปกู้ยืมกองทุนหมู่บ้าน

ค ให้ไปกู้ยืมแหล่งเงินกู้นอกระบบ

ง ให้นำของมีค่าไปจำนำที่โรงรับจำนำ

แบบทดสอบก่อนเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 10 เวลา ยุคสมัย และหลักฐานทางประวัติศาสตร์

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. ทศวรรษหมายถึงช่วงกี่ปี

ก 1 ปี

ข 10 ปี

ค 100 ปี

ง 1,000 ปี

2. *"พ่อขุนรามคำแหงมหาราชทรงประดิษฐ์อักษรไทยเมื่อ พ.ศ. 1826"* **เหตุการณ์นี้เกิดในพุทธศตวรรษที่เท่าไร**

ก พุทธศตวรรษที่ 17

ข พุทธศตวรรษที่ 18

ค พุทธศตวรรษที่ 19

ง พุทธศตวรรษที่ 20

3. พ.ศ. 1901–2000 เป็นพุทธศตวรรษที่เท่าไร

ก พุทธศตวรรษที่ 1

ข พุทธศตวรรษที่ 15

ค พุทธศตวรรษที่ 19

ง พุทธศตวรรษที่ 20

4. ค.ศ. 1801–1900 อยู่ในคริสต์ศตวรรษที่เท่าไร

ก คริสต์ศตวรรษที่ 18

ข คริสต์ศตวรรษที่ 19

ค คริสต์ศตวรรษที่ 20

ง คริสต์ศตวรรษที่ 21

5. ปัจจุบันอยู่ในช่วงสหัสวรรษที่เท่าไร

ก สหัสวรรษที่ 1

ข สหัสวรรษที่ 2

ค สหัสวรรษที่ 3

ง สหัสวรรษที่ 4

6. เครื่องมือสำคัญที่สุดที่นักประวัติศาสตร์ใช้อธิบายเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์คืออะไร

ก ยุคสมัย

ข ช่วงเวลา

ค วิธีการทางประวัติศาสตร์

ง หลักฐานทางประวัติศาสตร์

7. ตัวอย่างในข้อใดถือเป็นหลักฐานชั้นรอง

ก ภาพถ่ายทางอากาศ

ข ภาพนิ่งจากแผ่นสไลด์

ค ภาพยนตร์สารคดีสงครามโลก

ง ภาพข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์รายวัน

8. ยุคใดที่มีอายุประมาณ 500,000–4,000 ปีมาแล้ว

ก ยุคหิน

ข ยุคโลหะ

ค ยุคเหล็ก

ง ยุคสำริด

9. เพราะเหตุใดนักประวัติศาสตร์จึงแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์

ก เพื่ออธิบายเรื่องราวในอดีตได้ถูกต้อง

ข เพื่อให้เข้าใจเรื่องราวในอดีตได้ง่ายขึ้น

ค เพื่อความสะดวกในการสืบค้นเรื่องราวในอดีต

ง เพื่อให้เกิดความชำนาญในการศึกษาเรื่องราวในอดีต

10. อะไรเป็นหลักฐานชั้นรอง

ก ตำนานพระแก้วมรกต

ข เครื่องปั้นดินเผาบ้านเก่า

ค ซากกำแพงเมืองพระนครศรีอยุธยา

ง เมืองโบราณอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

แบบทดสอบหลังเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 10 เวลา ยุคสมัย และหลักฐานทางประวัติศาสตร์

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. ค.ศ. 1950–1959 ตรงกับทศวรรษที่เท่าไร

ก 1950

ข 1960

ค 1970

ง 1980

2. ทศวรรษ 1990 เริ่มต้นในศักราชใด

ก 1900

ข 1990

ค 1991

ง 2000

3. ศักราช 1–100 หมายถึงช่วงศตวรรษที่เท่าไร

ก ศตวรรษที่ 1

ข ศตวรรษที่ 2

ค ศตวรรษที่ 10

ง ศตวรรษที่ 11

4. หนังสือประวัติศาสตร์จัดเป็นหลักฐานประเภทใด

ก หลักฐานชั้นต้น

ข หลักฐานที่ไม่ใช่วัตถุ

ค หลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร

ง หลักฐานที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร

5. ข้อใด*ไม่ใช่*หลักฐานชั้นต้น

ก จารึก

ข จดหมายเหตุ

ค พระราชพงศาวดาร

ง อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย

6. เพราะเหตุใดบทความทางประวัติศาสตร์จึงเป็นหลักฐานชั้นรอง

ก เป็นหลักฐานที่เชื่อถือไม่ได้

ข เขียนขึ้นขณะเกิดเหตุการณ์

ค เขียนขึ้นหลังจากเกิดเหตุการณ์แล้ว

ง เป็นบทความที่ยังไม่มีความสมบูรณ์

7. ยุคโลหะแบ่งเป็น 2 ยุคย่อย คืออะไร

ก ยุคสำริด ยุคเหล็ก

ข ยุคหินเก่า ยุคเหล็ก

ค ยุคหินกลาง ยุคโลหะ

ง ยุคหินเก่า ยุคหินใหม่

8. นักประวัติศาสตร์ใช้อะไรเป็นเกณฑ์ในการแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์เป็นสมัยก่อนประวัติศาสตร์กับสมัยประวัติศาสตร์

ก การมีตัวหนังสือใช้

ข การมีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง

ค ช่วงเวลาการก่อตั้งราชธานี

ง การประดิษฐ์เครื่องมือเครื่องใช้

9. พระราชพงศาวดารเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นในสมัยใด

ก ยุคโลหะ

ข สมัยก่อนประวัติศาสตร์

ค สมัยกึ่งก่อนประวัติศาสตร์

ง สมัยประวัติศาสตร์

10. ข้อใดเป็นหลักฐานชั้นต้นทั้งหมด

ก จารึก ตำนาน

ข ชินกาลมาลีปกรณ์ อนุสาวรีย์

ค จดหมายเหตุ ซากกำแพงเมือง

ง อนุสาวรีย์ บทความทางประวัติศาสตร์

แบบทดสอบก่อนเรียน
หน่วยการเรียนรู้ที่ 11 การตั้งถิ่นฐานในดินแดนประเทศไทย

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. สมัยก่อนประวัติศาสตร์แบ่งคร่าว ๆ ออกเป็นยุคอะไรบ้าง

ก ยุคหินและยุคโลหะ

ข ยุคหินและยุคเหล็ก

ค ยุคหินและยุคสำริด

ง ยุคหินและยุคทองแดง

2. ข้อใดกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับมนุษย์ยุคหิน

ก อาศัยในถ้ำหรือเพิงผา

ข มีการอยู่ร่วมกันเป็นชุมชน

ค ดำรงชีวิตด้วยการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์

ง รู้จักทำเครื่องมือเครื่องใช้จากสำริดหรือเหล็ก

3. มนุษย์ยุคใดที่รู้จักการเพาะปลูกเลี้ยงสัตว์ไว้เป็นอาหาร

ก ยุคหินเก่า

ข ยุคโลหะ

ค ยุคหินใหม่

ง ยุคหินกลาง

4. กลองมโหระทึกสำริดขุดพบที่จังหวัดอะไร

ก ตรัง

ข สงขลา

ค ปัตตานี

ง นครศรีธรรมราช

5. แหล่งโบราณคดีถ้ำหมอเขียวอยู่ในจังหวัดอะไร

ก ภูเก็ต

ข กระบี่

ค สงขลา

ง ปัตตานี

6. แหล่งโบราณคดีแห่งใดที่ค้นพบหม้อสามขา

ก แหล่งโบราณคดีบ้านเก่า

ข แหล่งโบราณคดีถ้ำผีแมน

ค แหล่งโบราณคดีบ้านเชียง

ง แหล่งโบราณคดีถ้ำหมอเขียว

7. แหล่งโบราณคดีใดที่รู้จักนำสำริดมาทำเครื่องมือเครื่องใช้

ก แหล่งโบราณคดีบ้านเก่า

ข แหล่งโบราณคดีบ้านเชียง

ค แหล่งโบราณคดีถ้ำหมอเขียว

ง แหล่งโบราณคดีถ้ำวิมานนาคินทร์

8. ภาชนะดินเผาที่มีชื่อเสียงของแหล่งโบราณคดีบ้านเชียงคืออะไร

ก ภาชนะดินเผาสีดำ

ข ภาชนะดินเผาสีเทาเข้ม

ค ภาชนะดินเผาลายเขียนสี

ง ภาชนะดินเผาสีน้ำตาลเข้ม

9. อะไรเป็นข้อบ่งชี้ว่าสมัยประวัติศาสตร์ได้เริ่มขึ้น

ก มีตัวหนังสือใช้

ข เกิดชุมชนใหญ่

ค ใช้สำริดทำเครื่องมือเครื่องใช้

ง สร้างเมืองโดยมีกำแพงล้อมรอบ

10. ข้อใด*ไม่ใช่*เมืองโบราณในภาคเหนือ

ก เวียงเถาะ

ข เวียงท่ากาน

ค เมืองศรีเทพ

ง เมืองหริภุญชัย

แบบทดสอบหลังเรียน
หน่วยการเรียนรู้ที่ 11 การตั้งถิ่นฐานในดินแดนประเทศไทย

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. หลักฐานใดที่ขุดพบที่แหล่งโบราณคดีบ้านเก่า จังหวัดกาญจนบุรี

ก ขวานเหล็ก

ข กำไลสำริด

ค หม้อสามขา

ง ภาชนะดินเผาลายเขียนสี

2. เครื่องมือหินกะเทาะยุคหินกลางพบที่ไหน

ก บ้านวังไฮ จังหวัดลำพูน

ข บ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี

ค ออบหลวง จังหวัดเชียงใหม่

ง บ้านดอนตาเพชร จังหวัดกาญจนบุรี

3. กลองมโหระทึกพบที่บ้านเกตุกาย จังหวัดนครศรีธรรมราชอยู่ในยุคอะไร

ก ยุคเหล็ก

ข ยุคสำริด

ค ยุคหินใหม่

ง ยุคหินกลาง

4. เบ็ดตกปลายุคหินใหม่พบที่ไหน

ก บ้านเชียง

ข โคกพนมดี

ค บ้านเกตุกาย

ง วัดเขาจันทน์งาม

5. ขวานหินขัด เศษภาชนะดินเผาที่มีทั้งผิวเรียบและแบบขัดมัน เป็นหลักฐานที่ขุดพบที่ไหน

ก แหล่งโบราณคดีบ้านเก่า

ข แหล่งโบราณคดีบ้านเชียง

ค แหล่งโบราณคดีถ้ำหมอเขียว

ง แหล่งโบราณคดีบ้านเกตุกาย

6. แหล่งโบราณคดีบ้านเก่า จังหวัดกาญจนบุรีอยู่ในยุคอะไร

ก ยุคหินเก่า

ข ยุคหินกลาง

ค ยุคหินใหม่

ง ยุคเหล็ก

7. ข้อใดเป็นเมืองโบราณในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ก เมืองคูบัว

ข เมืองอู่ทอง

ค เมืองศรีมโหสถ

ง เมืองฟ้าแดดสงยาง

8. ตุ๊กตาหินคาร์เนเลียนรูปสิงโตที่ขุดพบที่บ้านดอนตาเพชร จังหวัดกาญจนบุรี เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ยุคใด

ก ยุคสำริด

ข ยุคเหล็ก

ค ยุคหินเก่า

ง ยุคหินใหม่

9. เมืองหริภุญชัยปัจจุบันอยู่ในจังหวัดอะไร

ก ลำพูน

ข กาฬสินธุ์

ค กาญจนบุรี

ง นครราชสีมา

10. เมืองใดต่อไปนี้ที่*ไม่ใช่*เมืองโบราณสมัยทวารวดี

ก เมืองศรีเทพ

ข เมืองสทิงพระ

ค เมืองหริภุญชัย

ง เมืองศรีมโหสถ

แบบทดสอบก่อนเรียน
หน่วยการเรียนรู้ที่ 12 อาณาจักรสุโขทัย

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. พระมหากษัตริย์พระองค์แรกของอาณาจักรสุโขทัยมีพระนามว่าอะไร

ก พ่อขุนผาเมือง

ข พ่อขุนบาลเมือง

ค พ่อขุนรามคำแหง

ง พ่อขุนศรีอินทราทิตย์

2. สมัยสุโขทัยตอนปลายใช้ลักษณะการปกครองแบบใด

ก ธรรมราชา

ข สมมติเทพ

ค ประชาธิปไตย

ง พ่อปกครองลูก

3. เมืองสระหลวงสองแควในสมัยสุโขทัยปัจจุบันอยู่ในจังหวัดใด

ก สุโขทัย

ข พิษณุโลก

ค นครสวรรค์

ง กำแพงเพชร

4. สินค้าสำคัญที่มีลักษณะเฉพาะของสุโขทัยคืออะไร

ก ผ้าไหม

ข ไม้หอม

ค เครื่องจักสาน

ง เครื่องสังคโลก

5. ในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช สุโขทัยได้รับพระพุทธศาสนาผ่านทางเมืองใด

ก เมืองอโยธยา

ข เมืองเชียงใหม่

ค เมืองเมาะตะมะ

ง เมืองนครศรีธรรมราช

6. *“สรีดภงส์”* **ในสมัยสุโขทัยคืออะไร**

ก ถนน

ข คลอง

ค เหมืองแร่

ง ทำนบกั้นน้ำ

7. เครื่องสังคโลกของสุโขทัยได้รับแบบอย่างมาจากชาติใด

ก จีน

ข พม่า

ค มอญ

ง อาหรับ

8. อาณาจักรสุโขทัยผนวกเข้ากับอาณาจักรใดในที่สุด

ก จีน

ข พม่า

ค อยุธยา

ง ล้านนา

9. พระมหากษัตริย์พระองค์ใดทรงพระราชนิพนธ์หนังสือเรื่อง ไตรภูมิพระร่วง

ก พระยาเลอไทย

ข พระมหาธรรมราชาที่ 2

ค พ่อขุนรามคำแหงมหาราช

ง พระมหาธรรมราชาที่ 1 (ลิไทย)

10. สถาปัตยกรรมในข้อใดจัดว่าเป็นสถาปัตยกรรมแบบสุโขทัย

ก พระปรางค์

ข เจดีย์ทรงกลม

ค เจดีย์ทรงปราสาท

ง เจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์

แบบทดสอบหลังเรียน
หน่วยการเรียนรู้ที่ 12 อาณาจักรสุโขทัย

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. พ่อขุนผาเมืองกับพ่อขุนบางกลางหาวขับไล่กลุ่มชนใดออกไปจากสุโขทัย

ก พม่า

ข มอญ

ค เขมร

ง ไทพวน

2. ใครเป็นพระสหายของพ่อขุนบางกลางหาว

ก พ่อขุนผาเมือง

ข พ่อขุนบานเมือง

ค พ่อขุนศรีนาวนำถุม

ง พ่อขุนรามคำแหงมหาราช

3. พระรามทรงช่วยพระราชบิดารบกับใคร

ก เจ้าเมืองตาก

ข เจ้าเมืองฉอด

ค เจ้าเมืองคนที

ง เจ้าเมืองเวียงจันทน์

4. อาณาจักรสุโขทัยมีความเจริญรุ่งเรืองมากที่สุดในสมัยใด

ก พ่อขุนบานเมือง

ข พ่อขุนศรีอินทราทิตย์

ค พ่อขุนรามคำแหงมหาราช

ง พระมหาธรรมราชาที่ 1 (ลิไทย)

5. ในสมัยสุโขทัยพระมหากษัตริย์พระองค์ใดที่ทรงนำหลักทศพิธราชธรรมมาใช้ในการปกครองบ้านเมือง

ก พระยาเลอไทย

ข พ่อขุนศรีอินทราทิตย์

ค พ่อขุนรามคำแหงมหาราช

ง พระมหาธรรมราชาที่ 1 (ลิไทย)

6. สินค้าเข้าของสุโขทัยที่สำคัญได้แก่อะไร

ก งาช้าง

ข ของป่า

ค ผ้าแพร

ง หนังสัตว์

7. เจดีย์วัดช้างล้อมในเขตอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย เป็นสถาปัตยกรรมแบบใด

ก เจดีย์แบบศรีวิชัย

ข เจดีย์แบบสุโขทัยแท้

ค เจดีย์ทรงกลมแบบลังกา

ง เจดีย์ทรงเหลี่ยมแบบเขมร

8. เครื่องปั้นดินเผาเคลือบเนื้อละเอียดในสมัยสุโขทัยเรียกว่าอะไร

ก เตาทุเรียง

ข ลายสือไทย

ค เครื่องสังคโลก

ง เครื่องเบญจรงค์

9. ตระพังในสมัยสุโขทัยหมายถึงอะไร

ก ฝาย

ข ทำนบ

ค เหมือง

ง สระน้ำ

10. เครื่องสังคโลกสุโขทัยที่ได้รับอิทธิพลจากเครื่องถ้วยจีนมีลักษณะอย่างไร

ก มีลายขูดขีด

ข เคลือบสีน้ำตาล

ค แกะลายดอกไม้

ง เขียนลายสีดำใต้เคลือบ

แบบทดสอบก่อนเรียน
หน่วยการเรียนรู้ที่ 13 แผนที่และภาพถ่าย

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. ข้อใดกล่าวถึงแผนที่*ผิด*ไปจากความจริง

ก แผนที่เป็นเครื่องมือทางภูมิศาสตร์

ข แผนที่เป็นเครื่องมือสำหรับบอกทิศ

ค แผนที่เป็นเครื่องมือสำหรับศึกษาสภาพทางภูมิศาสตร์

ง แผนที่เป็นเครื่องมือสำหรับการวางแผนและพัฒนาด้านต่าง ๆ

2. แผนที่ชนิดใดแสดงข้อมูลทะเลและที่ราบสูงของจังหวัดได้ชัดเจนมากที่สุด

ก แผนที่ประชากร

ข แผนที่เส้นทางคมนาคม

ค แผนที่ลักษณะทางกายภาพ

ง แผนที่แสดงเขตการปกครอง

3. ทิศใดมีความสำคัญต่อการใช้แผนที่มากที่สุด

ก ทิศใต้

ข ทิศเหนือ

ค ทิศตะวันตก

ง ทิศตะวันออก

4. ข้อใดคือสัญลักษณ์ที่ใช้แทนแหล่งน้ำ

ก

ข

ค

ง

5. ข้อใดคือประโยชน์ของสัญลักษณ์ในแผนที่

ก ใช้หาระยะทางในแผนที่

ข ใช้แบ่งประเภทของแผนที่

ค เพิ่มความสวยงามให้แผนที่

ง รู้ความหมายของสิ่งที่แสดงในแผนที่

6. ข้อใด *ไม่ใช่* แผนที่เฉพาะเรื่อง

ก แผนที่แสดงทรัพยากรป่าไม้

ข แผนที่แสดงเขตการปกครองอำเภอพล

ค แผนที่แสดงภูมิประเทศจังหวัดสุโขทัย

ง แผนที่แสดงเขตอำเภอในจังหวัดพะเยา

7. ข้อใดคือมาตราส่วนแบบเศษส่วน

ก 1:75,000

ข 1=50,000

ค 1 เซนติเมตร เท่ากับ 50 กิโลเมตร

ง 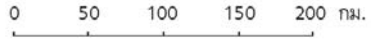

8. มาตราส่วนกำหนดให้ 1 เซนติเมตรเท่ากับ 50 กิโลเมตร ถ้าในแผนที่มีระยะทาง 3 เซนติเมตร ในภูมิประเทศจริงมีระยะทางเท่าไร

ก 90 กิโลเมตร

ข 125 กิโลเมตร

ค 150 กิโลเมตร

ง 200 กิโลเมตร

ใช้ภาพถ่ายต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ 9–10

9. ภาพถ่ายนี้ต้องการให้เห็นลักษณะของอะไร

ก เกาะ

ข ภูเขา

ค ป่าไม้

ง ชายทะเล

10. คนที่อาศัยอยู่ในบริเวณนี้ควรประกอบอาชีพอะไร จึงจะเหมาะสมกับลักษณะภูมิประเทศมากที่สุด

ก ทำไร่

ข ทำประมง

ค รับราชการ

ง อุตสาหกรรมท่องเที่ยว

แบบทดสอบหลังเรียน
หน่วยการเรียนรู้ที่ 13 แผนที่และภาพถ่าย

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. ข้อใดกล่าวถึงแผนที่ได้ถูกต้อง

ก แผนที่เป็นสิ่งที่ย่อส่วนลงในวัสดุทรงกลม

ข สิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในแผนที่มีขนาดเท่าของจริง

ค แผนที่จะมีสัญลักษณ์แทนสิ่งที่ปรากฏบนพื้นที่จริง

ง แผนที่เป็นเครื่องมือที่แสดงเฉพาะสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น

2. ข้อใดบอกประเภทของแผนที่ได้ถูกต้อง

ก แผนที่อ้างอิงและแผนที่เฉพาะเรื่อง

ข แผนที่อ้างอิงและแผนที่ภูมิประเทศ

ค แผนที่เฉพาะเรื่องและแผนที่กระดาษ

ง แผนที่เฉพาะเรื่องและแผนที่ประชากร

3. ชื่อแผนที่มีประโยชน์อย่างไร

ก ช่วยหาระยะทางในแผนที่

ข ช่วยบอกทิศทางของสิ่งต่าง ๆ ในแผนที่

ค ช่วยบอกตำแหน่งที่ตั้งของสิ่งต่าง ๆ ในแผนที่

ง ช่วยทำให้เรารู้ว่าเป็นแผนที่อะไร แสดงข้อมูลอะไร

4. **สัญลักษณ์นี้ในแผนที่ควรหมายถึงอะไร**

ก แหล่งแร่

ข แหล่งน้ำ

ค แหล่งป่าไม้

ง แหล่งที่พักอาศัย

5.

จากภาพเป็นมาตราส่วนประเภทใด

ก มาตราส่วนเส้น

ข มาตราส่วนคำพูด

ค มาตราส่วนรูปแท่ง

ง มาตราส่วนแบบเศษส่วน

6. จากมาตราส่วนในข้อ 5 ถ้าวัดระยะทางในแผนที่จากจุดหนึ่งไปอีกจุดหนึ่งได้ 2 ส่วนครึ่งของมาตราส่วน ระยะทางจริงบนพื้นผิวโลกจะเป็นเท่าใด

ก 100 กิโลเมตร

ข 115 กิโลเมตร

ค 125 กิโลเมตร

ง 150 กิโลเมตร

7. ถ้าสัญลักษณ์ ◉ วางอยู่ทางด้านบนของแผนที่ ข้อใดกล่าวถูกต้อง

ก แผนที่นี้ไม่มีทิศเหนือ

ข แผนที่นี้มีมาตราส่วน 1:50,000

ค เมืองนี้มีขนาดใหญ่ที่สุดในพื้นที่

ง เมืองนี้ตั้งอยู่ทางด้านทิศเหนือของแผนที่

8. ภาพถ่ายมีความแตกต่างจากแผนที่อย่างไร

ก บอกทิศและระยะทางไม่ได้

ข แสดงลักษณะภูมิประเทศของพื้นที่ได้

ค มีสัญลักษณ์ที่ชัดเจนและสวยงามมากกว่า

ง ภาพถ่ายใช้มาตราส่วนคำพูดในการบอกระยะทางเท่านั้น

ใช้ภาพถ่ายต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ 9–10

9. ภาพถ่ายนี้*ไม่แสดง*ข้อมูลใด

ก ภูเขาสูง

ข แม่น้ำขนาดใหญ่

ค พื้นที่ที่ราบลุ่มแม่น้ำ

ง การตั้งถิ่นฐานของประชากร

10. ภาพถ่ายนี้*ไม่สามารถ*นำไปใช้ศึกษาเรื่องใด

ก สภาพภูมิอากาศของพื้นที่นี้

ข สภาพภูมิประเทศของพื้นที่นี้

ค ภัยพิบัติทางธรรมชาติที่อาจจะเกิดขึ้น

ง ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญของพื้นที่นี้

แบบทดสอบก่อนเรียน
หน่วยการเรียนรู้ที่ 14 จังหวัดของเรา

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. จังหวัดใด *ไม่อยู่* ในภาคตะวันออก

ก ระยอง

ข สระบุรี

ค จันทบุรี

ง ปราจีนบุรี

2. ภาคอะไรของประเทศไทยที่มีจังหวัดมากที่สุด

ก ภาคใต้

ข ภาคกลาง

ค ภาคตะวันตก

ง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. จังหวัดอะไรติดกับจังหวัดอุบลราชธานีทางทิศตะวันตก

ก ยโสธร

ข ร้อยเอ็ด

ค สกลนคร

ง ศรีสะเกษ

4. จังหวัดใดมีลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูง

ก ภูเก็ต

ข นนทบุรี

ค สุพรรณบุรี

ง แม่ฮ่องสอน

5. การเพาะปลูกพืชส่วนใหญ่เหมาะกับสภาพภูมิประเทศอย่างไร

ก เนินเขา

ข ภูเขาสูง

ค ที่ราบสูง

ง ที่ราบลุ่มแม่น้ำ

6. จังหวัดอะไรมีสภาพภูมิประเทศเหมาะแก่การทำประมงน้ำเค็ม

ก พะเยา

ข จันทบุรี

ค นนทบุรี

ง นครสวรรค์

7. จังหวัดใดได้รับอิทธิพลของทะเลทำให้ฝนตกมากที่สุด

ก ตาก

ข ตราด

ค เชียงใหม่

ง กาญจนบุรี

8. บึงบอระเพ็ดเป็นทะเลสาบน้ำจืดในจังหวัดอะไร

ก พะเยา

ข สุโขทัย

ค อุตรดิตถ์

ง นครสวรรค์

9. ยิปซัมและหินอ่อนจัดเป็นแร่ชนิดใด

ก แร่โลหะ

ข แร่อโลหะ

ค แร่เชื้อเพลิง

ง แร่รัตนชาติ

10. น้ำบาดาลเป็นชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งของแหล่งน้ำประเภทใด

ก น้ำใต้ดิน

ข น้ำผิวดิน

ค หยาดน้ำฟ้า

ง ทะเลหรือมหาสมุทร

แบบทดสอบหลังเรียน
หน่วยการเรียนรู้ที่ 14 จังหวัดของเรา

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. ข้อใดกล่าวถูกต้อง

ก ชัยภูมิ ชัยนาท เป็นจังหวัดในภาคกลาง

ข จังหวัดในภาคเหนือมีทั้งหมด 10 จังหวัด

ค ปราจีนบุรีเป็นจังหวัดที่ไม่มีอาณาเขตจดกับทะเล

ง ตั้งแต่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ลงไปถึงนราธิวาสเป็นจังหวัดในภาคใต้

2. จังหวัดในข้อใด *ไม่อยู่* ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งหมด

ก น่าน แพร่ ร้อยเอ็ด

ข เลย หนองคาย บึงกาฬ

ค สุรินทร์ บุรีรัมย์ นครราชสีมา

ง มหาสารคาม อุดรธานี อุบลราชธานี

3. ข้อใดกล่าวถึงลักษณะของภูเขาได้ถูกต้อง

ก มีลักษณะเป็นลูกคลื่น

ข มีความสูงตั้งแต่ 600 เมตรขึ้นไป

ค มีด้านหนึ่งลาดลงสู่พื้นที่ที่ต่ำกว่าเสมอ

ง มีความสูงตั้งแต่ 150 เมตร แต่ไม่ถึง 600 เมตร

4. บริเวณที่มีระดับความสูง–ต่ำของพื้นที่ไม่เกิน 150 เมตรจัดเป็นพื้นที่ภูมิประเทศแบบใด

ก ภูเขา

ข ที่ราบ

ค เนินเขา

ง ที่ราบสูง

5. ลักษณะภูมิประเทศใด *ไม่ใช่* ลักษณะภูมิประเทศรอง

ก เกาะ

ข แม่น้ำ

ค ที่ราบสูง

ง ที่ราบชายฝั่งทะเล

6. ข้อใด*ไม่ใช่*ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภูมิอากาศ

ก ลักษณะภูมิประเทศ

ข ทรัพยากรธรรมชาติ

ค ทิศทางของลมประจำ

ง ที่ตั้งใกล้หรือไกลทะเล

7. ความไกลทะเลส่งผลให้จังหวัดต่าง ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีลักษณะเป็นอย่างไร

ก ต้องทำนาแบบขั้นได

ข ต้องเพาะปลูกพืชทนแล้ง

ค ต้องสวมเสื้อผ้าหนาเพราะมีอากาศหนาว

ง ต้องทำเหมืองแร่แทนการทำประมงทะเล

8. ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือส่งผลให้จังหวัดต่าง ๆ ของประเทศไทยเกิดปรากฏการณ์ใด

ก พายุฝน

ข ฝนแล้ง

ค อุณหภูมิลดลง

ง อุณหภูมิสูงขึ้น

9. สัตว์ป่ามีประโยชน์ต่อมนุษย์อย่างไร

ก ใช้เป็นอาหาร

ข ใช้เป็นยารักษาโรค

ค ใช้ในการสูบน้ำบาดาล

ง ใช้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

10. ข้อใด*ไม่ใช่*องค์ประกอบของลักษณะทางกายภาพที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของคนในจังหวัด

ก ภูมิอากาศ

ข ระบบเศรษฐกิจ

ค ทรัพยากรธรรมชาติ

ง ลักษณะภูมิประเทศ

แบบทดสอบก่อนเรียน
หน่วยการเรียนรู้ที่ 15 สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของจังหวัด

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. ข้อใดเป็นการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ

ก การหาแหล่งน้ำมัน

ข การปลูกป่าชายเลน

ค การวางแผนขุดพลอย

ง การใช้เครื่องมือขุดดิน

2. เมื่อป่าไม้ถูกทำลายจะ *ไม่เกิด*ผลกระทบอย่างไร

ก เกิดพายุ

ข เกิดฝนตกหนัก

ค สัตว์ป่าไม่มีที่อยู่

ง ระบบนิเวศอุดมสมบูรณ์

3. ข้อใด *ไม่ใช่* ผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัด

ก มีขยะเพิ่มขึ้น

ข มีถนนเพิ่มขึ้น

ค มีที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้น

ง มีปริมาณน้ำในแม่น้ำเพิ่มขึ้น

4. การกระทำใด *ไม่ได้*เป็นการทำลายสิ่งแวดล้อม

ก ตะโกนส่งเสียงดัง

ข เก็บก้อนหินมาจากน้ำตก

ค เก็บกล้วยไม้จากป่ามาเลี้ยง

ง ทิ้งเศษอาหารไว้ให้สัตว์กิน

5. นักเรียนจะช่วยอนุรักษ์ป่าไม้ได้อย่างไรง่ายที่สุด

ก ช่วยกันปลูกป่าทุกปี

ข หาสัตว์ไปปล่อยในป่า

ค ชี้เบาะแสการตัดไม้ทำลายป่า

ง ใช้สินค้าไม้ที่ทำจากต่างประเทศ

6. ข้อใดคือผลเสียจากการทำลายสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

ก มลพิษลดลง

ข ฝนตกต้องตามฤดู

ค สัตว์ป่าบางชนิดสูญพันธุ์

ง ผลผลิตจากการเพาะปลูกมากขึ้น

7. ใครมีส่วนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัด

ก แดงช่วยเอาผักตบชวาขึ้นบนฝั่ง

ข แก้วตัดต้นไม้มาสร้างที่อยู่อาศัย

ค แพรชอบสะสมกล้วยไม้ป่าที่หายาก

ง โต้งต่อท่อน้ำทิ้งลงแหล่งน้ำตามธรรมชาติ

8. ข้อใด*ไม่ใช่*การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

ก ใช้ทรัพยากรให้มากที่สุด

ข ใช้ทรัพยากรให้นานที่สุด

ค ใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

ง ใช้ทรัพยากรที่ใช้แล้วนำกลับมาใช้ใหม่

9. เราจะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างไรเมื่อไปท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ

ก อาบน้ำในธารน้ำ

ข ตัดกิ่งไม้มาก่อกองไฟ

ค เก็บขยะกลับไปทิ้งที่บ้าน

ง เก็บดอกไม้กลับไปฝากเพื่อน

10. การนำเศษเหล็กไปแปรรูปแล้วนำกลับมาใช้ใหม่เป็นการอนุรักษ์ที่ตรงกับข้อใด

ก การฟื้นฟู

ข การถนอมรักษา

ค การใช้วัสดุอื่นทดแทน

ง การหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่

แบบทดสอบหลังเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 15 สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของจังหวัด

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. ข้อใดกล่าวถึงความหมายของ “การอนุรักษ์” ได้ถูกต้อง

ก การเก็บไว้ห้ามใช้อย่างเด็ดขาด

ข การใช้ให้เกิดประโยชน์ให้มากที่สุด

ค การสงวนไว้เฉพาะคนกลุ่มใหญ่ให้มากที่สุด

ง การเก็บรักษาและนำมาใช้ประโยชน์อย่างถูกต้อง

2. การจัดตั้งเขตอุทยานแห่งชาติถือเป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแนวทางใด

ก การฟื้นฟู

ข การถนอมรักษา

ค การปรับปรุงให้มีคุณภาพดีขึ้น

ง การสำรวจหาแหล่งทรัพยากรใหม่

3. การสำรวจหาแหล่งทรัพยากรใหม่เป็นแนวทางที่เหมาะแก่การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติชนิดใด

ก แร่

ข ดิน

ค ป่าไม้

ง สัตว์ป่า

4. สิ่งใดที่*ไม่สามารถ*หมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ได้

ก ตะกั่ว

ข กระดาษ

ค พลาสติก

ง น้ำมันเบนซิน

5. ข้อใดเป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยการปรับปรุงคุณภาพให้ดีขึ้น

ก การขุดลอกคูคลอง

ข การปลูกป่าทดแทน

ค การผลิตกระแสไฟฟ้าจากลม

ง การออกกฎหมายเกี่ยวกับสัตว์ป่าและพันธุ์พืช

6. การให้โรงงานอุตสาหกรรมต้องจัดทำระบบบำบัดน้ำเสีย ถือเป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยแนวทางใด

ก การฟื้นฟู

ข การถนอมรักษา

ค การปรับปรุงคุณภาพ

ง การใช้วัสดุอื่นทดแทน

7. การไปเที่ยวอุทยานแห่งชาติ*ไม่ควร*ปฏิบัติตนอย่างไร

ก ถ่ายภาพป้ายอุทยานเป็นที่ระลึก

ข ขอแผ่นพับแนะนำอุทยานจากเจ้าหน้าที่

ค หักกิ่งไม้และนำเศษใบไม้มาเป็นฟืนทำอาหาร

ง เก็บขวดน้ำพลาสติกที่ดื่มน้ำหมดแล้วกลับบ้าน

8. ข้อใดเป็นการกระทำที่เหมาะสมที่สุดเมื่อไปเที่ยวในพื้นที่ป่าไม้

ก สำรวจหาแหล่งแร่ในป่า

ข ปลูกพืชผักและผลไม้ต่าง ๆ

ค เก็บดอกไม้ป่ามาศึกษาต่อที่โรงเรียน

ง เก็บขวดน้ำและเศษกระดาษในป่าไปขาย

9. การศึกษาข้อมูลสิ่งแวดล้อมในจังหวัดของเรามีผลดีอย่างไร

ก สิ่งแวดล้อมได้รับการฟื้นฟูเร็วขึ้น

ข มีกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมที่เข้มงวดมากขึ้น

ค ตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

ง ได้เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ

10. เมื่อจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรธรรมชาติชนิดหนึ่งเป็นจำนวนมาก เราควรปฏิบัติอย่างไรดีที่สุด

ก ใช้สิ่งอื่นทดแทน

ข ใช้อย่างคุ้มค่ามากที่สุด

ค ขอทรัพยากรมาใช้เพิ่มจากแหล่งอื่น

ง สำรวจหาแหล่งทรัพยากรชนิดนั้น ๆ เพิ่มขึ้น

ตอนที่ 3.5

แบบทดสอบกลางปี

ด้านความรู้

ตอนที่ 1 เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. สถานที่ใดเป็นศูนย์รวมทางด้านจิตใจของชาวพุทธ

ก วัด

ข บ้าน

ค ชุมชน

ง โรงเรียน

2. เมื่อพระชมมายุได้ 7 พรรษา พระโอรสสิทธัตถะเข้าศึกษาวิชาการต่าง ๆ ในสำนักของใคร

ก อุททกดาบส

ข อาฬารดาบส

ค ครูวิศวามิตร

ง โกณฑัญญะพราหมณ์

3. พระพุทธเจ้าทรงแสดงโอวาทปาติโมกข์แก่ใคร

ก ปัญจวัคคีย์

ข ชฎิล 3 พี่น้อง

ค พระเจ้าพิมพิสาร

ง พระสงฆ์ 1,250 องค์

4. กุฏิทูสกชาดกให้ข้อคิดเรื่องใด

ก การเสียสละ

ข การมีปัญญา

ค การทำความดี

ง การไม่คบคนพาล

5. ข้อใด*ไม่ใช่*องค์ประกอบของพระรัตนตรัย

ก พระสงฆ์

ข พระพุทธ

ค พระธรรม

ง พระไตรปิฎก

6. พระพุทธเจ้าทรงกำจัดความโลภ ความโกรธ และความหลงออกจากจิตใจ ตรงกับพุทธคุณข้อใด

ก พระวิสุทธิคุณ

ข พระกรุณาคุณ

ค พระปัญญาคุณ

ง พระวิสุทธิคุณและพระกรุณาคุณ

7. คนที่ทำกรรมชั่วจะได้รับผลเป็นอย่างไร

ก มีเพื่อนเพิ่มขึ้น

ข มีความสุขทางใจ

ค มีความทุกข์ทางใจ

ง มีคนยกย่องสรรเสริญ

8. *"เว้นจากการพูดเท็จ"* **จะต้องปฏิบัติควบคู่กับเบญจธรรมข้อใด**

ก มีสัจจะ

ข มีเมตตากรุณา

ค มีสัมมาอาชีวะ

ง มีสติสัมปชัญญะ

9. *"แก้วพลอยยินดีเมื่อเห็นก้านสอบได้คะแนนสูงสุด"* **แสดงว่าแก้วปฏิบัติตามหลักธรรมพรหมวิหาร 4 ข้อใด**

ก เมตตา

ข กรุณา

ค มุทิตา

ง อุเบกขา

10. พุทธศาสนสุภาษิตบทที่ว่า *"โล โกปัตถัมภิกา เมตตา"* **สอนให้เราเป็นคนอย่างไร**

ก มีความขยัน

ข มีความอดทน

ค มีความเมตตา

ง มีความซื่อสัตย์

11. เพราะเหตุใดน้องชายทั้งสองของพระอุรุเวลกัสสปะกับบริวารจึงขอบวชกับพระพุทธเจ้า

ก ไม่ต้องการบูชาไฟอีก

ข เกรงกลัวพระพุทธเจ้า

ค เห็นอิทธิปาฏิหาริย์ของพระพุทธเจ้า

ง เกิดความเลื่อมใสตามพี่ชายของตน

12. สมเด็จพระบรมราชชนกทรงมีคุณธรรมสำคัญข้อใดที่เราควรยึดถือเป็นแบบอย่าง

ก สัจจะ

ข มุทิตา

ค อุเบกขา

ง เมตตากรุณา

13. จากพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระบรมราชชนนีต่อประชาชนชาวไทยแสดงให้เห็นถึงคุณธรรมข้อใดของพระองค์มากที่สุด

ก ความขยัน

ข ความอดทน

ค ความยุติธรรม

ง ความเมตตากรุณา

14. ข้อใด*ไม่ใช่*การบำรุงรักษาวัดที่ถูกวิธี

ก ปลูกต้นไม้ในวัด

ข บริจาคเงินบำรุงวัด

ค เก็บกวาดขยะในบริเวณวัด

ง นำสิ่งของในวัดไปเป็นของตน

15. ถ้าพบพระสงฆ์ยืนอยู่ที่หน้ากุฏิควรแสดงความเคารพด้วยวิธีใดเหมาะสมที่สุด

ก กราบ

ข ยกมือไหว้

ค ยกมือทักทาย

ง โค้งคำนับหรือถอนสายบัว

16. *“มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง...”* เป็นคำขึ้นต้นของคำอะไร

ก คำอาราธนาศีล

ข คำอาราธนาธรรม

ค คำอาราธนาพระปริตร

ง คำกล่าวบูชาพระรัตนตรัย

17. ในวันธรรมสวนะเราควรทำกิจกรรมใดมากที่สุด

ก ให้ทาน

ข ฟังธรรม

ค พัฒนาวัด

ง เวียนเทียน

18. การสวดมนต์ไหว้พระมีผลดีอย่างไร

ก ทำให้ดูมีสง่าราศี

ข ทำให้มีจิตใจสงบ

ค ทำให้เจริญรุ่งเรือง

ง ทำให้สมหวังในสิ่งที่ต้องการ

19. การฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียนมีประโยชน์ต่อนักเรียนด้านใดมากที่สุด

ก การเล่นกีฬา

ข การเรียนหนังสือ

ค การทำกิจกรรมกลุ่ม

ง การปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน

20. การฝึกกำหนดลมหายใจเข้าออกขณะนั่งสมาธิมีผลดีอย่างไร

ก ทำให้หายใจได้คล่องขึ้น

ข ทำให้รู้ว่าตนกำลังหายใจอยู่

ค ทำให้มีปอดประสิทธิภาพในการหายใจ

ง ทำให้ใจจดจ่ออยู่กับสิ่งเดียวคือลมหายใจ

21. การปกครองระบอบประชาธิปไตยมีความสำคัญอย่างไร

ก ผู้ปกครองมีอำนาจไม่จำกัด

ข ผู้นำได้รับประโยชน์มากที่สุด

ค ประชาชนมีความเสมอภาคกัน

ง ประชาชนไม่ต้องเข้าไปมีส่วนร่วมทางการปกครอง

22. ข้อใดกล่าวเกี่ยวกับอำนาจอธิปไตยได้ถูกต้องที่สุด

ก อำนาจในการออกกฎหมาย

ข อำนาจในการตัดสินคดีความ

ค อำนาจที่ใช้บริหารราชการแผ่นดิน

ง อำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ

23. สิ่งใด*ไม่ควร* ปฏิบัติในการเลือกตั้ง

ก รณรงค์การเลือกตั้ง

ข ลงสมัครรับเลือกตั้ง

ค ติดตามข่าวสารการเลือกตั้ง

ง ให้ผู้อื่นลงคะแนนเลือกตั้งแทนตนเอง

24. พระมหากษัตริย์ทรงมีความสำคัญต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างไร

ก ทรงใช้อำนาจอธิปไตย

ข ทรงเป็นประมุขของประเทศ

ค ทรงเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนชาวไทย

ง ถูกทุกข้อ

25. ใครเป็นพลเมืองดีของชุมชน

ก จอมไม่ไปเลือกตั้ง

ข ฝนร่วมรณรงค์การเลือกตั้ง

ค นิดฝ่าฝืนกฎจราจรเพราะไม่รู้กฎหมาย

ง แบมให้ความร่วมมือกับชุมชนในบางเรื่องที่คนสนใจ

26. การกระทำในข้อใด*ไม่ใช่* การร่วมรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชนของพลเมืองดี

ก น้อมกวาดขยะในวัด

ข อรปลูกดอกไม้ริมถนน

ค แหวนเผาขยะหลังบ้านตนเอง

ง สาทำแผ่นป้ายรณรงค์ให้แก้ปัญหามลพิษในชุมชน

27. เด็กคนใดได้รับสิทธิที่จะได้รับการพัฒนา

ก น้ำได้เรียนในสิ่งที่ตนสนใจ

ข เมื่อเป๊ิลป่วยแม่จะพาไปหาหมอ

ค เอกได้รับการจดสูติบัตรทันทีหลังจากเกิด

ง กรได้แสดงความคิดเห็นในที่ประชุมของหมู่บ้าน

28. ข้อใด*ไม่ควร*นำมาใช้แก้ปัญหาความขัดแย้งในชุมชน

ก ความซื่อสัตย์

ข ความเสียสละ

ค ความเห็นแก่ตัว

ง ความรับผิดชอบต่อหน้าที่

29. ผู้นำที่ดีต้องมีลักษณะอย่างไร

ก เห็นแก่ตัว

ข จิตใจโลเล

ค ซื่อสัตย์สุจริต

ง เห็นแก่พวกพ้องมากกว่าส่วนรวม

30. ข้อใดคืออาหารของภาคเหนือ

ก ปลาร้า

ข แกงเหลือง

ค แกงเขียวหวาน

ง ขนมจีนน้ำเงี้ยว

31. ข้อใดเป็นภาษาอีสาน

ก อู้

ข เฮ็ด

ค หรอย

ง แหลง

32. ข้อใดคือประเพณีของภาคใต้

ก แฮกนา

ข แห่นางแมว

ค สู่ข้าวเอาขวัญ

ง สารทเดือน 10

33. ข้อใดกล่าว*ผิด*

ก ผู้ที่มีรายได้มากมีโอกาสซื้อหาสินค้าฟุ่มเฟือยมาก

ข ราคาสินค้าและบริการมีผลต่อความต้องการสินค้าและบริการ

ค ความปลอดภัยของสินค้าสังเกตได้จากเครื่องหมายรับรองคุณภาพ

ง การใช้ระบบเงินผ่อนหรือให้กู้ยืมเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการกำหนดรายจ่าย

34. “ผู้ที่มีรายได้น้อยใช้สินค้าราคาแพง ผู้ที่มีรายได้มากใช้สินค้าราคาถูก” จากข้อความนี้ปัจจัยใดมีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการ

ก การโฆษณา

ข คุณภาพของสินค้า

ค รายได้ของผู้บริโภค

ง รสนิยมในการบริโภค

35. ผู้บริโภคควรปฏิบัติตนอย่างไรเพื่อมิให้ถูกละเมิดสิทธิจากผู้ประกอบการ

ก เลือกซื้อสินค้าที่มีราคาถูก

ข ขอร้องให้ผู้ขายลดราคาให้

ค ซื้อสินค้าที่มีของแถมด้วยทุกครั้ง

ง ตรวจสอบคุณภาพของสินค้าก่อนซื้อ

36. “เสื้อยืดตัวละ 59 บาท” จากข้อความนี้เงินทำหน้าที่ใด

ก เป็นหน่วยวัดมูลค่า

ข เป็นเครื่องรักษามูลค่า

ค เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน

ง เป็นมาตรฐานในการชำระหนี้ในอนาคต

37. ข้อใด*ไม่ใช่*การปฏิบัติตนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

ก ประกอบอาชีพสุจริต

ข ออมเงินไว้ใช้ในอนาคต

ค ซ่อมแซมเครื่องใช้ในบ้าน

ง โทรศัพท์คุยกับเพื่อนครั้งละนาน ๆ

38. บุคคลใดใช้จ่ายเงินได้เหมาะสมที่สุด

ก กนกนำเงินไปให้ผู้อื่นกู้ยืม

ข มานะซื้อเสื้อผ้าที่มีราคาแพง

ค วิชัยยืมเงินเพื่อนบ้านใช้เป็นประจำ

ง สุดแบ่งเงินรายได้บางส่วนฝากธนาคาร

39. ข้อใดเป็นลักษณะความสัมพันธ์ของคนในชุมชน

ก พึ่งพาอาศัยกัน

ข แก่งแย่งแข่งขัน

ค เจ้านายกับลูกน้อง

ง นายทุนกับผู้ใช้แรงงาน

40. ข้อใด*ไม่ใช่*แหล่งเงินทุนหมุนเวียนของคนในชุมชน

ก ธนาคาร

ข สหกรณ์

ค บริษัทเงินทุน

ง กองทุนหมู่บ้าน

ตอนที่ 2 ตอบคำถาม

1. *"ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว"* นักเรียนเห็นด้วยกับคำกล่าวนี้หรือไม่ เพราะอะไร

แนวคำตอบ

เห็นด้วย เพราะเมื่อทำความดีแล้ว เรารู้สึกสบายใจ มีความสุขทางใจ ก็แสดงว่าได้รับผลของกรรมดีแล้ว ซึ่งเมื่อเราทำความชั่ว แม้ไม่มีใครรู้ก็วิตกกังวล กลัวว่าคนอื่นจะรู้จึงทุกข์ร้อนใจ นั่นก็แสดงว่า ได้รับผลของกรรมชั่วแล้ว

2. การฝึกสติและสมาธิมีผลดีต่อการดำเนินชีวิตของเราอย่างไร

แนวคำตอบ

ทำให้เราคิด ทำ และพูดอย่างมีสติตลอดเวลา รวมทั้งทำให้เราปลอดภัยหรือห่างไกลจากอุบัติเหตุ

3. ทำไมเราจึงต้องให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน

แนวคำตอบ

เพราะการมีสมาธิจะทำให้เราฟัง อ่าน คิด ถาม และเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เราสามารถติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างเข้าใจ และทำให้เราสามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้เข้าใจดีและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

4. อำนาจอธิปไตยคืออะไร ประกอบด้วยอำนาจอะไรบ้าง

แนวคำตอบ

อำนาจอธิปไตย คือ อำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ ประกอบด้วย

1) อำนาจนิติบัญญัติ

2) อำนาจบริหาร

3) อำนาจตุลาการ

5. การปกครองระบอบประชาธิปไตยมีความสำคัญอย่างไร

แนวคำตอบ

การปกครองระบอบประชาธิปไตยมีความสำคัญ คือ ประชาชนในประเทศที่ใช้การปกครองในระบอบนี้จะมีสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค มีโอกาสได้เลือกผู้แทนของตนเอง มีอิสระในการพูด การแสดงความคิดเห็น ใช้หลักเหตุผลในการอยู่ร่วมกัน ส่งผลให้สังคมเกิดการพัฒนา เจริญก้าวหน้าและคนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

6. ปัจจัยใดมีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการของนักเรียนมากที่สุด เพราะเหตุใด

แนวคำตอบ

รายได้ เพราะถ้ามีรายได้มากก็มีโอกาสเลือกซื้อสินค้าและบริการ ได้มาก แต่ถ้ามีรายได้น้อยจะมีโอกาสในการเลือกซื้อสินค้าและบริการน้อยลง

สรุปผลการประเมิน	คะแนน	
	เต็ม	ได้
ตอนที่ 1		
ตอนที่ 2		
รวม		

ลงชื่อ _____ **ผู้ประเมิน**

ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม

สำหรับครูประเมินนักเรียน

คำชี้แจง สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนแล้วใส่คะแนนลงในช่องให้ตรงกับความเป็นจริง

รายการประเมิน	พฤติกรรมที่แสดงออก	คะแนน			หมายเหตุ
		3	2	1	
1. มีวินัย	1. มีการวางแผนการทำงานและจัดระบบการทำงาน				**3** หมายถึง นักเรียนแสดงพฤติกรรมนั้นอย่างสม่ำเสมอ **2** หมายถึง นักเรียนแสดงพฤติกรรมนั้นเป็นครั้งคราว **1** หมายถึง นักเรียนแสดงพฤติกรรมนั้นน้อยครั้ง
	2. ทำงานตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่ได้วางแผนไว้				
	3. ตรวจสอบความถูกต้อง ความเรียบร้อย หรือคุณภาพของงาน				
2. ใฝ่เรียนรู้	4. มีความกระตือรือร้นและสนใจที่จะแสวงหาความรู้				
	5. ชอบสนทนา ซักถาม ฟัง หรืออ่านเพื่อให้ได้ความรู้เพิ่มขึ้น				
	6. มีความสุขที่ได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองต้องการเรียนรู้				
3. อยู่อย่างพอเพียง	7. ใช้จ่ายทรัพย์สินของตนเอง เช่น เงิน เสื้อผ้า สิ่งของ อย่างประหยัด				
	8. ใช้น้ำ ไฟฟ้า และทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ อย่างประหยัดและคุ้มค่า				
	9. มีส่วนร่วมในการดูแลและรักษาทรัพย์สินของส่วนรวม				
4. รักความเป็นไทย	10. ใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง				
	11. รู้จักอ่อนน้อมถ่อมตนและมีสัมมาคารวะ				
	12. ร่วมกิจกรรมที่สำคัญเกี่ยวกับชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์				
5. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	13. มีส่วนร่วมในการเผยแพร่และอนุรักษ์วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีไทย				
6. มีจิตสาธารณะ	14. เสียสละ มีน้ำใจ รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น				
	15. เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน				
7. มีความรับผิดชอบ	16. ยอมรับผลการกระทำของตนเองทั้งที่เป็นผลดีและผลเสีย				
	17. ทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สมบูรณ์ตามกำหนดและตรงต่อเวลา				
8. ซื่อสัตย์สุจริต	18. บันทึกข้อมูลตามความเป็นจริงและไม่ใช้ความคิดเห็นของตนเองไปเกี่ยวข้อง				
	19. ไม่แอบอ้างผลงานของผู้อื่นว่าเป็นของตน				
	20. เคารพหรือปฏิบัติตามข้อตกลง กฎ กติกา หรือระเบียบของกลุ่มที่กำหนดไว้				
	คะแนนรวม				
	คะแนนเฉลี่ย				

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	2.34–3.00	1.67–2.33	1.00–1.66
ระดับคุณภาพ	**3** = ดีมาก, ดี	**2** = พอใช้	**1** = ควรปรับปรุง

หมายเหตุ การหาคะแนนเฉลี่ยหาได้จากการนำเอาคะแนนรวมในแต่ละช่องมาบวกกัน แล้วหารด้วยจำนวนข้อ จากนั้นนำคะแนนเฉลี่ยที่ได้มาเทียบกับเกณฑ์การตัดสินคุณภาพและสรุปผลการประเมิน

สรุปผลการประเมิน (เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐)

ระดับคุณภาพที่ได้	3	2	1
	☐	☐	☐

ด้านทักษะ/กระบวนการ

สำหรับครูประเมินนักเรียน

คำชี้แจง สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนแล้วใส่คะแนนลงในช่องให้ตรงกับความเป็นจริง

รายการประเมิน	พฤติกรรมที่แสดงออก	คะแนน			หมายเหตุ
		3	2	1	
1. การสื่อสาร	1. ใช้วิธีการสื่อสารในการนำเสนอข้อมูลความรู้ได้อย่างเหมาะสม				**3** หมายถึง นักเรียนแสดงพฤติกรรมนั้นอย่างสม่ำเสมอ **2** หมายถึง นักเรียนแสดงพฤติกรรมนั้นเป็นครั้งคราว **1** หมายถึง นักเรียนแสดงพฤติกรรมนั้นน้อยครั้ง
	2. เลือกรับข้อมูลความรู้ด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง				
2. การใช้เทคโนโลยี	3. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลความรู้จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง				
	4. เลือกใช้เทคโนโลยีในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลความรู้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและมีคุณธรรม				
3. การคิด	5. สรุปความคิดรวบยอดหรือสาระสำคัญของเรื่องที่ศึกษา				
	6. แปลความ ตีความ หรือขยายความของคำ ข้อความ ภาพ และสัญลักษณ์ในเรื่องที่ศึกษา				
	7. วิเคราะห์หลักการและนำหลักการไปใช้ได้อย่างสมเหตุสมผล				
4. การแก้ปัญหา	8. ตั้งคำถามหรือตั้งสมมุติฐานต่อเรื่องที่ศึกษาอย่างมีระบบ				
	9. รวบรวมข้อมูลความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาจากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ				
	10. ตรวจสอบและประเมินความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลความรู้ที่ได้จากการเก็บรวบรวม				
	11. นำข้อมูลความรู้ที่ได้จากการตรวจสอบและประเมินมาวิเคราะห์หรือแยกแยะเพื่อความสะดวกในการทดสอบสมมุติฐาน				
	12. ทดสอบสมมุติฐานและสรุปเป็นหลักการด้วยภาษาของตนเองที่เข้าใจง่าย				
	13. นำข้อมูลความรู้ที่ได้ไปใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน				
5. กระบวนการกลุ่ม	14. มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการทำงานของกลุ่ม				
	15. ร่วมกันวางแผนและแบ่งหน้าที่การทำงานกับสมาชิกในกลุ่ม				
	16. เป็นทั้งผู้นำและผู้ตามในการทำงานกลุ่ม				
	17. ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความรับผิดชอบ				
	18. ช่วยลดข้อขัดแย้งและแก้ปัญหาของกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ				
	19. สร้างสรรค์ผลงานเสร็จทันเวลาและมีคุณภาพ				
	20. ภูมิใจและพึงพอใจในผลงานและการทำงานกลุ่ม				
คะแนนรวม					
คะแนนเฉลี่ย					

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	2.34–3.00	1.67–2.33	1.00–1.66
ระดับคุณภาพ	3 = ดีมาก, ดี	2 = พอใช้	1 = ควรปรับปรุง

หมายเหตุ การหาคะแนนเฉลี่ยหาได้จากการนำเอาคะแนนรวมในแต่ละช่องมาบวกกัน แล้วหารด้วยจำนวนข้อ จากนั้นนำคะแนนเฉลี่ยที่ได้มาเทียบกับเกณฑ์การตัดสินคุณภาพและสรุปผลการประเมิน

สรุปผลการประเมิน (เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐)

ระดับคุณภาพที่ได้	3	2	1
	☐	☐	☐

ตอนที่ 3.6

แบบทดสอบปลายปี

ด้านความรู้

ตอนที่ 1 เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. พ.ศ. 2551 อยู่ในช่วงสหัสวรรษที่เท่าไร

ก สหัสวรรษที่ 1

ข สหัสวรรษที่ 2

ค สหัสวรรษที่ 3

ง สหัสวรรษที่ 4

2. ข้อใดกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับสมัยก่อนประวัติศาสตร์

ก ยุคหินเกิดก่อนยุคโลหะ

ข ยุคโลหะกินเวลายาวนานกว่ายุคหิน

ค ยุคหินแบ่งเป็นยุคหินเก่าและหินใหม่

ง ยุคโลหะแบ่งเป็นยุคทองแดงและยุคเหล็ก

3. สมัยประวัติศาสตร์ในประเทศไทยข้อใดมีช่วงเวลาสั้นที่สุด

ก สมัยสุโขทัย

ข สมัยอยุธยา

ค สมัยธนบุรี

ง สมัยรัตนโกสินทร์

4. “ตำนาน” หมายถึงอะไร

ก นิทานในท้องถิ่น

ข บันทึกเหตุการณ์ในสมัยโบราณ

ค เอกสารที่ออกโดยหน่วยราชการ

ง เรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันเป็นเวลานาน

5. ข้อใดเป็นหลักฐานชั้นต้น

ก ตำนาน

ข อนุสาวรีย์

ค พระพุทธรูป

ง หนังสือเรียนประวัติศาสตร์

6. หลักฐานใดแสดงว่ามนุษย์มีความเจริญมากที่สุด

ก จารึก

ข ขวานหินขัด

ค โครงกระดูกมนุษย์

ง เครื่องประดับจากหิน

7. หากต้องการสืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่น ควรใช้หลักฐานข้อใดที่มีความน่าเชื่อถือมากที่สุด

ก ตำนาน

ข หนังสือเรียน

ค เอกสารทางราชการ

ง การสอบถามผู้รู้ในท้องถิ่น

8. ข้อใด*ไม่ใช่*เครื่องมือเครื่องใช้ที่ขุดพบที่แหล่งโบราณบ้านเก่า

ก กำไลสำริด

ข หม้อสามขา

ค ขวานหินขัด

ง โครงกระดูกมนุษย์

9. แหล่งโบราณคดีแห่งใดขุดพบภาชนะดินเผาลายเขียนสี

ก แหล่งโบราณคดีบ้านเก่า

ข แหล่งโบราณคดีบ้านเชียง

ค แหล่งโบราณคดีถ้ำหมอเขียว

ง แหล่งโบราณคดีเมืองศรีมโหสถ

10. มนุษย์ยุคโลหะเจริญกว่ามนุษย์ในยุคหินอย่างไร

ก รู้จักการใช้ไฟ

ข รู้จักทำการเพาะปลูก

ค ใช้อาวุธในการล่าสัตว์

ง หาอาหารจากธรรมชาติ

11. ข้อใดคือความแตกต่างระหว่างมนุษย์ยุคหินกับมนุษย์ยุคโลหะ

ก มีการล่าสัตว์

ข มีการเลี้ยงสัตว์

ค รู้จักใช้ตัวหนังสือบันทึกเรื่องราว

ง มีการจัดการปกครองที่เป็นระเบียบ

12. เมืองโบราณต่าง ๆ ในประเทศไทยได้รับอิทธิพลจากประเทศอินเดียทางด้านใดมากที่สุด

ก ศาสนา

ข เศรษฐกิจ

ค การปกครอง

ง ศาสนาและภาษา

13. ข้อใดคือเมืองโบราณในภาคกลาง

ก เวียงเถาะ

ข เมืองคูบัว

ค เมืองยะรัง

ง เมืองฟ้าแดดสงยาง

14. *"พ่อขุนรามคำแหงมหาราช โปรดเกล้าฯ ให้แขวนกระดิ่งไว้ที่ประตูวัง"* **ข้อความนี้แสดงถึงพระราชกรณียกิจของพระองค์ในด้านใด**

ก ศาสนา

ข เศรษฐกิจ

ค การปกครอง

ง ภาษาและวรรณกรรม

15. ชนชั้นใดนับเป็นชนกลุ่มใหญ่ที่สุดในอาณาจักรสุโขทัย

ก ทาส

ข พระสงฆ์

ค ประชาชน

ง เจ้านายและขุนนาง

16. ข้อใดแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างอาณาจักรสุโขทัยและอาณาจักรล้านนา

ก ติดต่อค้าขายเป็นหลัก

ข เป็นเมืองประเทศราช

ค สนับสนุนซึ่งกันและกัน

ง ทำสงครามกันอย่างต่อเนื่อง

17. ข้อใดกล่าวถึงการค้าของสุโขทัย *ไม่ถูกต้อง*

ก เป็นการค้าแบบเสรี

ข เริ่มมีการค้าขายกับชาติตะวันตก

ค มีตลาดประจำที่เรียกว่า ตลาดปสาน

ง สินค้าออกสำคัญได้แก่ เครื่องสังคโลก

18. หลังสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช สุโขทัยได้ฟื้นฟูความเจริญรุ่งเรืองขึ้นอีกในสมัยใด

ก พระยางั่วนำถุม

ข พระยาเลอไทย

ค พระมหาธรรมราชาที่ 2

ง พระมหาธรรมราชาที่ 1 (ลิไทย)

19. ไตรภูมิพระร่วงเกี่ยวข้องกับเรื่องอะไรมากที่สุด

ก บาปบุญคุณโทษ

ข การเมืองการปกครอง

ค ความเชื่อเรื่องวิญญาณ

ง พระราชประวัติของพระมหากษัตริย์

20. ในสมัยพระมหาธรรมราชาที่ 1 (ลิไทย) ได้มีการตั้งราชธานีแห่งที่สองคือเมืองใด

ก เมืองนครชุม

ข เมืองพระบาง

ค เมืองพิษณุโลก

ง เมืองศรีสัชนาลัย

21. ภูมิปัญญาไทยในสมัยสุโขทัยข้อใดกลายเป็นเอกลักษณ์ของชาติ

ก ทำนบ

ข อักษรไทย

ค เหมืองฝาย

ง เครื่องสังคโลก

22. เครื่องสังคโลกสุโขทัยส่วนใหญ่เคลือบสีอะไร

ก สีเทา

ข สีขาว

ค สีเขียว

ง สีน้ำตาล

23. สัญลักษณ์ ++++++ ในแผนที่ควรหมายถึงอะไร

ก ป่าไม้

ข แม่น้ำ

ค ทางรถไฟ

ง เมืองหลวง

24. ภาพต่อไปนี้แสดงให้เห็นถึงลักษณะเด่นอะไรของจังหวัด

ก ภูเขา

ข น้ำตก

ค หุบเขา

ง ที่ราบสูง

ใช้แผนที่ต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ 25–26

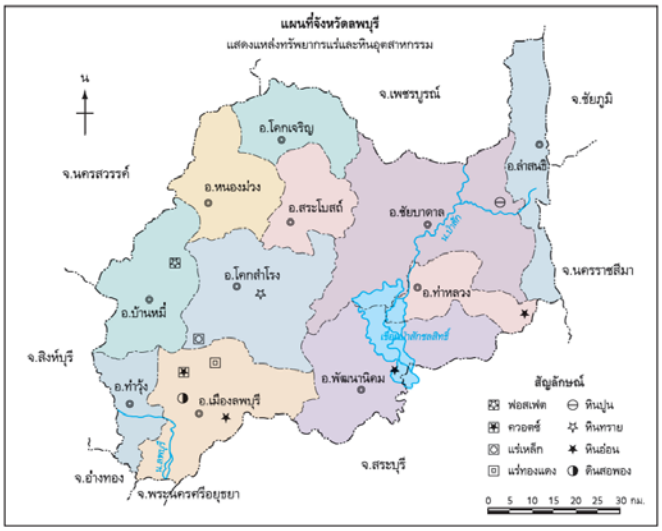

25. จากแผนที่ อำเภอใดในจังหวัดลพบุรีที่มีแหล่งทรัพยากรแร่มากที่สุด

ก บ้านหมี่

ข โคกสำโรง

ค เมืองลพบุรี

ง พัฒนานิคม

26. จากแผนที่ ทรัพยากรแร่ชนิดใดที่มีมากที่สุดในจังหวัดลพบุรี

ก หินปูน

ข หินอ่อน

ค หินทราย

ง ดินสอพอง

27. จังหวัดสระบุรีตั้งอยู่ในภาคใดของประเทศไทย

ก ภาคกลาง

ข ภาคเหนือ

ค ภาคตะวันออก

ง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

28. จังหวัดราชบุรีตั้งอยู่ทางทิศใดของจังหวัดกาญจนบุรี

ก ทิศใต้

ข ทิศเหนือ

ค ทิศตะวันตก

ง ทิศตะวันออก

ใช้แผนที่ต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ 29–30

29. จากแผนที่ ทางทิศตะวันตกของจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีลักษณะภูมิประเทศเป็นอย่างไร

ก ภูเขาสูง

ข ที่ราบลุ่มแม่น้ำ

ค ที่ราบและเนินเขา

ง ที่ราบชายฝั่งทะเล

30. จากแผนที่ ข้อใดกล่าวถูกต้อง

ก จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีเกาะ 1 แห่งเท่านั้น คือ เกาะสมุย

ข แม่น้ำที่สำคัญของจังหวัดสุราษฎร์ธานีไหลผ่านทางทิศเหนือของจังหวัด

ค แหล่งน้ำที่สำคัญที่สุดของจังหวัดสุราษฎร์ธานีอยู่ในเขตภูเขาสูงทางทิศตะวันตก

ง บริเวณอำเภอไชยาและอำเภอท่าฉางจะมีอุณหภูมิในฤดูร้อนและหนาวแตกต่างกันมาก

31. จังหวัดที่มีลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบพบได้มากในภาคใดของประเทศไทย

ก ภาคใต้

ข ภาคกลาง

ค ภาคตะวันตก

ง ภาคตะวันออก

32. ลมประจำที่มีอิทธิพลทำให้เกิดฝนตกในจังหวัดต่าง ๆ ของประเทศไทยคือลมอะไร

ก ลมมรสุมตะวันตก

ข ลมมรสุมตะวันออก

ค ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้

ง ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ

33. ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือส่งผลอย่างไรต่อประชากรที่อาศัยอยู่ในภาคเหนือ

ก ทำให้ประชากรต้องรีบปลูกพืช

ข ทำให้ประชากรต้องใส่เสื้อผ้าหนา ๆ

ค ทำให้ประชากรต้องย้ายถิ่นฐานลงมายังเขตที่ราบ

ง ทำให้ประชากรเปลี่ยนมาประกอบอาชีพเกี่ยวกับการทำป่าไม้

34. เพราะอะไรทรัพยากรธรรมชาติในภาคกลางจึงส่งเสริมให้ประชากรในภาคกลางนิยมเพาะปลูกพืช

ก เพราะมีดินและน้ำที่อุดมสมบูรณ์

ข เพราะมีแร่อโลหะอยู่เป็นจำนวนมาก

ค เพราะมีพืชพรรณธรรมชาติที่หลากหลาย

ง เพราะมีสัตว์ป่าอาศัยอยู่ตามระบบนิเวศอย่างสมบูรณ์

35. การตัดไม้ทำลายป่าทำให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมในจังหวัดอย่างไร

ก ทำให้เกิดน้ำท่วม

ข ทำให้ป่าไม้ลดลง

ค ทำให้ฝนไม่ตกตามฤดูกาล

ง ถูกทุกข้อ

36. ข้อใดคือสาเหตุทางธรรมชาติที่ทำให้ดินเสื่อมโทรม

ก หมอกลงจัด

ข อากาศแห้งแล้ง

ค การปลูกพืชหมุนเวียน

ง การเผาซังข้าวหลังการเก็บเกี่ยว

37. การสร้างเขื่อนกั้นน้ำส่งผลกระทบอย่างไรต่อคุณภาพชีวิตของประชากร

ก เกิดเสียงดังน่ารำคาญ

ข เกิดมลพิษทางอากาศเพราะป่าไม้ลดลง

ค เกิดมลภาวะจากการผลิตกระแสไฟฟ้าจากเขื่อน

ง เกิดมลพิษทางน้ำเพราะเขื่อนไม่มีการควบคุมและบำบัดน้ำเสีย

38. การใช้พลาสติกแทนเหล็กอะลูมิเนียมเป็นการอนุรักษ์ที่ตรงกับข้อใด

ก การฟื้นฟู

ข การถนอมรักษา

ค การใช้วัสดุอื่นทดแทน

ง การหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่

39. การกำหนดเขตอุทยานแห่งชาติเพื่อรักษาป่าไม้ไว้เป็นการอนุรักษ์ที่ตรงกับข้อใด

ก การฟื้นฟู

ข การถนอมรักษา

ค การใช้วัสดุอื่นทดแทน

ง การหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่

40. ใคร *ไม่มี* ส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัด

ก ป้อมเดินลัดสนามหญ้า

ข แก้วชอบสะสมต้นไม้ที่หายาก

ค แพรช่วยน้าปลูกต้นไม้ริมถนน

ง ฟ้าติดตามข่าวเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

ตอนที่ 2 ตอบคำถาม

1. สินค้าเข้าและสินค้าออกที่สำคัญของอาณาจักรสุโขทัยคืออะไร

แนวคำตอบ

สินค้าเข้าที่สำคัญ เช่น ผ้าแพร ผ้าไหม อาวุธ

สินค้าออกที่สำคัญ เช่น เครื่องสังคโลก ของป่าจำพวกหนังสัตว์ ไม้กฤษณา งาช้าง

2. แหล่งโบราณคดีถ้ำหมอเขียวมีหลักฐานอะไรบ้างที่แสดงถึงพัฒนาการของมนุษย์ในยุคหิน

แนวคำตอบ

หลักฐานที่แสดงถึงพัฒนาการของมนุษย์ในยุคหิน ได้แก่ เครื่องมือหินแบบต่าง ๆ ขวานหินขัด เศษภาชนะดินเผาทั้งแบบผิวเรียบและขัดมัน

3. สัญลักษณ์ในแผนที่มีความสำคัญอย่างไร

แนวคำตอบ

สัญลักษณ์เป็นเครื่องหมายที่แสดงสิ่งต่าง ๆ บนพื้นผิวโลก ช่วยให้สามารถแสดงสิ่งต่าง ๆ บนพื้นผิวโลกลงในแผนที่ได้โดยง่าย

4. ปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อภูมิอากาศในแต่ละจังหวัด

แนวคำตอบ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภูมิอากาศ ได้แก่

1) ที่ตั้งใกล้หรือไกลทะเล

2) ลักษณะภูมิประเทศ

3) ทิศทางของลมประจำ

สรุปผลการประเมิน	คะแนน	
	เต็ม	ได้
ตอนที่ 1		
ตอนที่ 2		
รวม		

ลงชื่อ _____ **ผู้ประเมิน**

ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม

สำหรับครูประเมินนักเรียน

คำชี้แจง สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนแล้วใส่คะแนนลงในช่องให้ตรงกับความเป็นจริง

รายการประเมิน	พฤติกรรมที่แสดงออก	คะแนน			หมายเหตุ
		3	2	1	
1. มีวินัย	1. มีการวางแผนการทำงานและจัดระบบการทำงาน				**3** หมายถึง นักเรียนแสดงพฤติกรรมนั้นอย่างสม่ำเสมอ **2** หมายถึง นักเรียนแสดงพฤติกรรมนั้นเป็นครั้งคราว **1** หมายถึง นักเรียนแสดงพฤติกรรมนั้นน้อยครั้ง
	2. ทำงานตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่ได้วางแผนไว้				
	3. ตรวจสอบความถูกต้อง ความเรียบร้อย หรือคุณภาพของงาน				
2. ใฝ่เรียนรู้	4. มีความกระตือรือร้นและสนใจที่จะแสวงหาความรู้				
	5. ชอบสนทนา ซักถาม ฟัง หรืออ่านเพื่อให้ได้ความรู้เพิ่มขึ้น				
	6. มีความสุขที่ได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองต้องการเรียนรู้				
3. อยู่อย่างพอเพียง	7. ใช้จ่ายทรัพย์สินของตนเอง เช่น เงิน เสื้อผ้า สิ่งของ อย่างประหยัด				
	8. ใช้น้ำ ไฟฟ้า และทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ อย่างประหยัดและคุ้มค่า				
	9. มีส่วนร่วมในการดูแลและรักษาทรัพย์สินของส่วนรวม				
4. รักความเป็นไทย	10. ใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง				
	11. รู้จักอ่อนน้อมถ่อมตนและมีสัมมาคารวะ				
	12. ร่วมกิจกรรมที่สำคัญเกี่ยวกับชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์				
5. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	13. มีส่วนร่วมในการเผยแพร่และอนุรักษ์วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีไทย				
6. มีจิตสาธารณะ	14. เสียสละ มีน้ำใจ รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น				
	15. เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน				
7. มีความรับผิดชอบ	16. ยอมรับผลการกระทำของตนเองทั้งที่เป็นผลดีและผลเสีย				
	17. ทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สมบูรณ์ตามกำหนดและตรงต่อเวลา				
8. ซื่อสัตย์สุจริต	18. บันทึกข้อมูลตามความเป็นจริงและไม่ใช้ความคิดเห็นของตนเองไปเกี่ยวข้อง				
	19. ไม่แอบอ้างผลงานของผู้อื่นว่าเป็นของตน				
	20. เคารพหรือปฏิบัติตามข้อตกลง กฎ กติกา หรือระเบียบของกลุ่มที่กำหนดไว้				
	คะแนนรวม				
	คะแนนเฉลี่ย				

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	2.34–3.00	1.67–2.33	1.00–1.66
ระดับคุณภาพ	**3** = ดีมาก, ดี	**2** = พอใช้	**1** = ควรปรับปรุง

หมายเหตุ การหาคะแนนเฉลี่ยหาได้จากการนำเอาคะแนนรวมในแต่ละช่องมาบวกกัน แล้วหารด้วยจำนวนข้อ จากนั้นนำคะแนนเฉลี่ยที่ได้มาเทียบกับเกณฑ์การตัดสินคุณภาพและสรุปผลการประเมิน

สรุปผลการประเมิน (เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐)

ระดับคุณภาพที่ได้	3	2	1
	☐	☐	☐

ด้านทักษะ/กระบวนการ

สำหรับครูประเมินนักเรียน

คำชี้แจง สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนแล้วใส่คะแนนลงในช่องให้ตรงกับความเป็นจริง

รายการประเมิน	พฤติกรรมที่แสดงออก	คะแนน			หมายเหตุ
		3	2	1	
1. การสื่อสาร	1. ใช้วิธีการสื่อสารในการนำเสนอข้อมูลความรู้ได้อย่างเหมาะสม				**3** หมายถึง นักเรียนแสดงพฤติกรรมนั้นอย่างสม่ำเสมอ **2** หมายถึง นักเรียนแสดงพฤติกรรมนั้นเป็นครั้งคราว **1** หมายถึง นักเรียนแสดงพฤติกรรมนั้นน้อยครั้ง
	2. เลือกรับข้อมูลความรู้ด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง				
2. การใช้เทคโนโลยี	3. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลความรู้จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง				
	4. เลือกใช้เทคโนโลยีในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลความรู้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและมีคุณธรรม				
3. การคิด	5. สรุปความคิดรวบยอดหรือสาระสำคัญของเรื่องที่ศึกษา				
	6. แปลความ ตีความ หรือขยายความของคำ ข้อความ ภาพ และสัญลักษณ์ในเรื่องที่ศึกษา				
	7. วิเคราะห์หลักการและนำหลักการไปใช้ได้อย่างสมเหตุสมผล				
4. การแก้ปัญหา	8. ตั้งคำถามหรือตั้งสมมุติฐานต่อเรื่องที่ศึกษาอย่างมีระบบ				
	9. รวบรวมข้อมูลความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาจากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ				
	10. ตรวจสอบและประเมินความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลความรู้ที่ได้จากการเก็บรวบรวม				
	11. นำข้อมูลความรู้ที่ได้จากการตรวจสอบและประเมินมาวิเคราะห์หรือแยกแยะเพื่อความสะดวกในการทดสอบสมมุติฐาน				
	12. ทดสอบสมมุติฐานและสรุปเป็นหลักการด้วยภาษาของตนเองที่เข้าใจง่าย				
	13. นำข้อมูลความรู้ที่ได้ไปใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน				
5. กระบวนการกลุ่ม	14. มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการทำงานของกลุ่ม				
	15. ร่วมกันวางแผนและแบ่งหน้าที่การทำงานกับสมาชิกในกลุ่ม				
	16. เป็นทั้งผู้นำและผู้ตามในการทำงานกลุ่ม				
	17. ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความรับผิดชอบ				
	18. ช่วยลดข้อขัดแย้งและแก้ปัญหาของกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ				
	19. สร้างสรรค์ผลงานเสร็จทันเวลาและมีคุณภาพ				
	20. ภูมิใจและพึงพอใจในผลงานและการทำงานกลุ่ม				
คะแนนรวม					
คะแนนเฉลี่ย					

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	2.34–3.00	1.67–2.33	1.00–1.66
ระดับคุณภาพ	3 = ดีมาก, ดี	2 = พอใช้	1 = ควรปรับปรุง

หมายเหตุ การหาคะแนนเฉลี่ยหาได้จากการนำเอาคะแนนรวมในแต่ละช่องมาบวกกัน แล้วหารด้วยจำนวนข้อ จากนั้นนำคะแนนเฉลี่ยที่ได้มาเทียบกับเกณฑ์การตัดสินคุณภาพและสรุปผลการประเมิน

สรุปผลการประเมิน (เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐)

ระดับคุณภาพที่ได้	3	2	1
	☐	☐	☐

ตอนที่ 3.7
ใบความรู้ ใบงาน แบบบันทึก และแบบประเมินต่าง ๆ

ใบความรู้
เรื่อง จังหวัดจันทบุรี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 32 จังหวัดของเรา

"น้ำตกลือเลื่อง เมืองผลไม้ พริกไทยพันธุ์ดี อัญมณีมากเหลือ เสื่อจันทบูร สมบูรณ์ธรรมชาติ สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช รวมญาติกู้ชาติที่จันทบุรี"

จังหวัดจันทบุรีเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ทางภาคตะวันออกของประเทศไทย แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 9 อำเภอ กับ 1 กิ่งอำเภอ

ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดปราจีนบุรีและฉะเชิงเทรา

ทิศใต้ ติดต่อกับอ่าวไทย

ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดตราดและประเทศกัมพูชา

ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดระยองและชลบุรี

ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่ทางทิศตะวันออกและทิศเหนือเป็นภูเขาและเนินเขา บริเวณทิศใต้ของจังหวัดเป็นที่ราบชายฝั่งทะเล

ภูมิอากาศ

สภาพอากาศระหว่างฤดูร้อนและฤดูหนาวไม่แตกต่างกันมากเนื่องมาจากอิทธิพลของทะเล มีฝนตกชุกเฉลี่ยนานประมาณ 6 เดือน

ทรัพยากรธรรมชาติ

จังหวัดจันทบุรีเป็นจังหวัดที่มีดินและน้ำอุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งแร่รัตนชาติที่สำคัญของประเทศ ทรัพยากรป่าไม้ที่พบ ได้แก่ ป่าเบญจพรรณบริเวณพื้นที่ทางทิศตะวันออกและทิศเหนือของจังหวัด และป่าชายเลนบริเวณชายฝั่งทะเล

จังหวัดจันทบุรีเป็นจังหวัดที่มีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจหลายแห่ง ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น ภูเขา น้ำตก หาดทราย และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เช่น วัดวาอารามต่าง ๆ โบราณสถาน เป็นจังหวัดที่อุดมไปด้วยอาหารทะเลนานาชนิด เป็นจังหวัดที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจแห่งหนึ่งของประเทศ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและทำประมง นอกจากนี้ยังมีการทำนากุ้ง นาเกลือ และการขุดพลอย จังหวัดจันทบุรีไม่เพียงเป็นจังหวัดที่มีชื่อเสียงทางด้านการท่องเที่ยวเท่านั้น แต่ยังเป็นจังหวัดที่มีชื่อเสียงเรื่องผลไม้อร่อยขึ้นชื่อหลายชนิด ดังเช่น เมืองผลไม้ที่ปรากฏอยู่ในคำขวัญของจังหวัด

ใบความรู้

เพลง น้ำคือชีวิต

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 34 การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัด

เพลง น้ำคือชีวิต

ประพันธ์คำร้องและทำนองโดยประภาส ชลศรานนท์

*น้ำคือชีวิต เพราะน้ำคือชีวิต ทั้งก่อเกิดและหล่อเลี้ยง ทำลายและเยียวยา
รักน้ำรักชีวิต รู้น้ำรู้ชีวิต มองลำธารผ่านความคิด มองชีวิตอย่างพอเพียง
ตราบใดที่ฟ้ายังมีเมฆ ตราบใดที่น้ำยังรินไหล
ตราบใดผืนดินมีหมอกไอ ตราบนั้นชีวิตจะกลับมา
พ่อจึงสอนเราให้ทำฝน เก็บกักน้ำไว้บนภูบนผา
(ชะลอน้ำไม่ให้ไหลบ่าให้ดินชุ่มชื้นทั้งผืนป่า)
เมื่อแหล่งน้ำสมบูรณ์ก็เกื้อกูลป่า หลากชีวิตนานาจึงมารวมกัน
เมื่อพายุมาพาลมฝนตกหนักเสียจนน้ำท่วมเมือง
ทะเลก็ขึ้นมาหนุนเนื่องชีวิตที่ครบจึงขาดหาย
พ่อจึงสอนเราให้กันน้ำขุดบ่อให้มันมารวมไว้
(ต้องยอมเสียนาและเสียไร่เพื่อจะรักษาบ้านเมืองไว้)
และเมื่อฝนร้างลง พ่อคงตั้งใจ เรามีน้ำเก็บไว้ในยามแร้นแค้น
หนึ่งคนใช้น้ำเพียงหนึ่งถัง หนึ่งถังน้ำดีกลายเป็นน้ำเน่า
หมื่นแสนน้ำเสียรวมกันเข้า ชีวิตในน้ำจึงจากไป
พ่อจึงสอนเราให้กรองน้ำก่อนปล่อยไหลลงทะเลใหญ่
(ให้ลมฟ้าฟื้นคืนน้ำใสให้ต้นไม้ฟื้นคืนน้ำใหม่)
ป่าชายเลนสมบูรณ์และเพิ่มพูนได้กุ้งปูหอยที่หายหวนคืนดังเดิม
***
จากฟ้าสู่เขา จากเขาสู่เมือง จากเมืองสู่เมืองและจากเมืองสู่ทะเล พ่อเฝ้ามอง พ่อเฝ้าทำให้ทุกหยดน้ำเป็นทุกหยาดของชีวิต
หากมองเห็นฟ้ายังมีเมฆนั่นคือผืนดินไม่สิ้นหวัง หากยังเห็นน้ำยังไหลหลั่งอีกครั้งชีวิตจะสืบสาน
พ่อจึงสอนเราให้มองน้ำและลองย้อนมองดูคืนวัน
(ตักตวงผู้เดียวหรือแบ่งปัน ทำลายต้นน้ำหรือป้องกัน)
หลากชีวิตสมบูรณ์ต้องเกื้อกูลกัน คนกับน้ำผูกพันรวมเป็นหนึ่งเดียว

ใบงานที่ 1

เรื่อง หาภาพพุทธประวัติ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 พุทธประวัติ

ตัวชี้วัดชั้นปี สรุปพุทธประวัติตั้งแต่บรรลุธรรมจนถึงประกาศธรรม หรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด *(ส 1.1 ป. 4/2)*

คำชี้แจง หาภาพพุทธประวัติตอนที่ตนเองประทับใจมาติดลงในกรอบ พร้อมเขียนคำบรรยาย

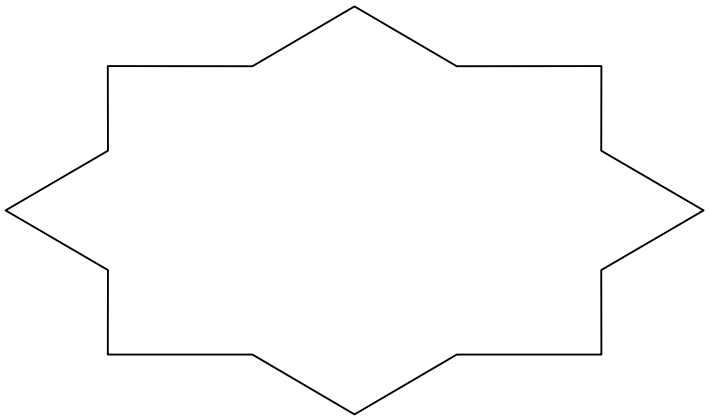

ภาพพุทธประวัติตอน _____

สาเหตุประทับใจ เพราะ _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

ชื่อ _____ **นามสกุล** _____ **เลขที่** _____ **ชั้น** _____

โรงเรียน _____

ใบงานที่ 2

เรื่อง วาดภาพตัวละครจากชาดก

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ชาดก

ตัวชี้วัดชั้นปี เห็นคุณค่าและปฏิบัติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก/เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด *(ส 1.1 ป. 4/3)*

คำชี้แจง วาดภาพตัวละครจากชาดกที่ประทับใจ พร้อมเขียนคำบรรยาย

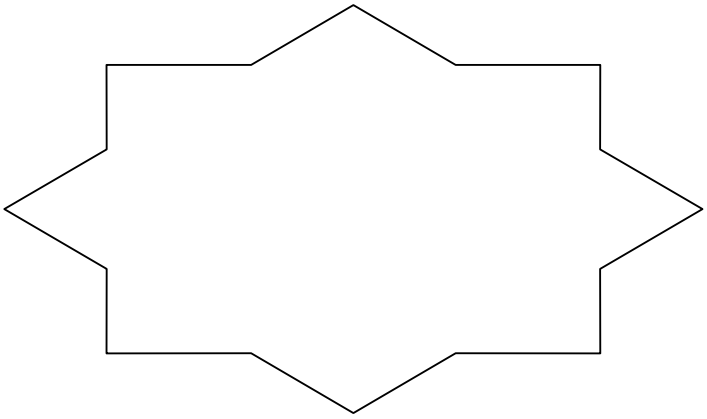

ชื่อตัวละคร _____

มาจากชาดกเรื่อง _____

สาเหตุประทับใจ เพราะ _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

ชื่อ _____ **นามสกุล** _____ **เลขที่** _____ **ชั้น** _____

โรงเรียน _____

ใบงาน

เรื่อง วิเคราะห์คุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่าง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 พุทธสาวกและชาวพุทธตัวอย่าง

ตัวชี้วัดชั้นปี เห็นคุณค่าและประพฤติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติ สาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด *(ส 1.1 ป. 4/3)*

คำชี้แจง 1. ให้แต่ละกลุ่มอภิปรายเกี่ยวกับคุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของสมเด็จพระบรมราชชนกและสมเด็จพระบรมราชชนนีในประเด็นที่กำหนดให้

2. ส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนและร่วมกันวิจารณ์ผลงาน

ประเด็นการอภิปราย	คำตอบหรือข้อสรุป
1. คุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของสมเด็จพระบรมราชชนกและสมเด็จพระบรมราชชนนีมีอะไรบ้าง	***แนวคำตอบ*** *คุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของสมเด็จพระบรมราชชนก* *1) ความมีพระเมตตา* *2) ความอดทน* *3) ความรับผิดชอบ* *คุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของสมเด็จพระบรมราชชนนี* *1) ความมีพระเมตตาและกรุณา* *2) ความอดทน* *3) ความรับผิดชอบ*
2. เราจะนำคุณธรรมดังกล่าวมาประพฤติปฏิบัติในเรื่องใด	***แนวคำตอบ*** *เราสามารถนำคุณธรรมของพระองค์มาเป็นแบบอย่างในเรื่องต่าง ๆ เช่น* *1) การศึกษาเล่าเรียน* *2) การทำงาน* *3) การอยู่ร่วมกับผู้อื่น*

ประเด็นการอภิปราย	คำตอบหรือข้อสรุป
3. การนำคุณธรรมดังกล่าวไปประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันจะเกิดผลดีอย่างไร	***แนวคำตอบ*** *1) ทำให้เรามีความสุข ความสบายใจ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข* *2) ทำให้เราประสบความสำเร็จในการเรียนและการทำงาน*

กลุ่มที่ _____

สมาชิก

1. _____ **2.** _____

3. _____ **4.** _____

5. _____ **6.** _____

ใบงานที่ 1

เรื่อง วิธีการบำรุงรักษาวัด

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 หน้าที่ชาวพุทธ

ตัวชี้วัดชั้นปี อภิปรายความสำคัญและมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาศาสนสถานของศาสนาที่ตนนับถือ *(ส 1.2 ป 4/1)*

คำชี้แจง 1. ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันระดมสมองเพื่อหาวิธีการบำรุงรักษาวัด

2. บันทึกผลและส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

ประเด็นการอภิปราย	คำตอบหรือข้อสรุป
เราสามารถบำรุงรักษาวัดได้ด้วยวิธีการใดบ้าง	*แนวคำตอบ* *1) บริจาคค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า และค่าบูรณะซ่อมแซมสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ* *2) ไม่ทำให้สิ่งก่อสร้างภายในวัดชำรุดหรือเสียหาย* *3) ปรับปรุงสภาพวัดให้สวยงาม*

กลุ่มที่ _____

สมาชิก

1. _____ **2.** _____

3. _____ **4.** _____

5. _____ **6.** _____

ใบงานที่ 2

เรื่อง การปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระสงฆ์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 มารยาทชาวพุทธ

ตัวชี้วัดชั้นปี มีมารยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดีตามที่กำหนด *ส 1.2 (ป 4/2)*

คำชี้แจง เขียนเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ถูก และเขียนเครื่องหมาย ✗ หน้าข้อที่ผิด

___✗___ **1.** ชาวพุทธส่วนมากไปหาพระสงฆ์เพราะต้องการไปขอเลขเด็ดหรือหวย

___✓___ **2.** เวลาเราพูดกับพระสงฆ์ให้ใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า ผม กระผม (สำหรับผู้ชาย) ฉัน ดิฉัน (สำหรับผู้หญิง) และใช้สรรพนามแทนพระสงฆ์ว่า พระคุณเจ้า

___✓___ **3.** ถ้าพระสงฆ์ที่พูดกับเราเป็นพระเถรผู้ใหญ่ เราควรประนมมือพูดกับท่าน

___✗___ **4.** ผู้หญิงที่เป็นญาติพี่น้องกับพระสงฆ์สามารถเข้าไปพูดคุยกับพระสงฆ์สองต่อสองในกุฏิได้

___✗___ **5.** เมื่อจะไปนิมนต์พระสงฆ์มาทำพิธีทำบุญที่บ้านเราควรนำเงินไปถวายท่านด้วยเพื่อแสดงความเคารพบูชา

___✓___ **6.** การกราบพระสงฆ์ให้กราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ 3 ครั้ง

___✗___ **7.** ถ้าเราจะเดินผ่านพระสงฆ์ขณะที่ท่านยืนอยู่ให้นั่งคุกเข่ากราบจากนั้นคลานลงมือผ่านไป

___✓___ **8.** เมื่อพระสงฆ์เดินสวนทางมา ให้เราหลีกเข้าข้างทางด้านซ้ายมือของท่าน เมื่อท่านเดินมาถึงตรงหน้าให้ประนมมือไหว้ รอจนท่านเดินผ่านไปจึงค่อยเดินต่อไป

___✓___ **9.** การเดินตามพระสงฆ์ให้เราเดินเยื้องไปทางด้านซ้ายมือของท่าน โดยเว้นระยะห่างประมาณ 2–3 ก้าว

___✓___ **10.** ขณะอยู่ต่อหน้าพระสงฆ์ ชาวพุทธที่ดีต้องสำรวมรักษากิริยามารยาทให้เรียบร้อย

ชื่อ _____ **นามสกุล** _____ **เลขที่** _____ **ชั้น** _____

โรงเรียน _____

ใบงาน

เรื่อง ชาวพุทธทำอะไรกันในวันพระ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 ศาสนพิธี

ตัวชี้วัดชั้นปี ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาตามที่กำหนดได้ถูกต้อง *(ส 1.2 ป 4/3)*

คำชี้แจง 1. ให้นักเรียนดูภาพและอภิปรายในประเด็นที่กำหนดให้

2. นำเสนอผลงานของตนเองหน้าชั้นเรียน

ประเด็นการอภิปราย

1. กิจกรรมในภาพชาวพุทธจะทำกันในวันอะไร

แนวคำตอบ

กิจกรรมดังกล่าวชาวพุทธจะทำกันในวันพระ วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และวันสำคัญอื่น ๆ

2. การทำกิจกรรมในภาพมีผลดีอย่างไร

แนวคำตอบ

การทำกิจกรรมดังกล่าวมีผลดีหลายประการ เช่น ทำให้จิตใจสบาย สงบ ลดความเห็นแก่ตัว ช่วยเหลือส่งเสริมพระพุทธศาสนา มีความรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

3. นอกจากกิจกรรมในภาพแล้ว ชาวพุทธควรทำกิจกรรมอะไรได้อีกในวันพระหรือวันธรรมสวนะ

แนวคำตอบ

กิจกรรมที่ชาวพุทธควรทำในวันพระหรือวันธรรมสวนะ เช่น ให้ทาน รักษาศีล บำเพ็ญสาธารณประโยชน์

ชื่อ _____ **นามสกุล** _____ **เลขที่** _____ **ชั้น** _____

โรงเรียน _____

ใบงานที่ 1

เรื่อง การปกครองระบอบประชาธิปไตย

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12 การปกครองระบอบประชาธิปไตย

ตัวชี้วัดชั้นปี อธิบายอำนาจอธิปไตยและความสำคัญของระบอบประชาธิปไตย *(ส 2.2 ป 4/1)*

คำชี้แจง เติมคำลงในช่องว่าง

การปกครองระบอบประชาธิปไตย หมายถึง *การปกครองที่ประชาชนเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง มีสิทธิและเสรีภาพอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน ตัดสินใจตามเสียงส่วนมาก แต่ก็นำเสียงส่วนน้อยมาพิจารณาด้วย*

การปกครองระบอบประชาธิปไตยมีลักษณะ 6 ประการ ดังนี้

1. *ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ*
2. *ประชาชนมีความเสมอภาคกัน*
3. *ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง*
4. *ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น*
5. *ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด*
6. *ใช้เหตุผลในการตัดสินใจ*

อำนาจอธิปไตย คือ *อำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ*

อำนาจอธิปไตยมี 3 อำนาจ คือ

1. *อำนาจนิติบัญญัติ*
2. *อำนาจบริหาร*
3. *อำนาจตุลาการ*

กลุ่มที่ _____

สมาชิก

1. _____ **4.** _____

2. _____ **5.** _____

3. _____ **6.** _____

ใบงานที่ 2

เรื่อง บทบาทหน้าที่ของพลเมืองดีในกระบวนการเลือกตั้ง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 13 การเลือกตั้ง

ตัวชี้วัดชั้นปี อธิบายบทบาทหน้าที่ของพลเมืองในกระบวนการเลือกตั้ง *(ส 2.2 ป 4/2)*

คำชี้แจง เขียนเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ถูก และเขียนเครื่องหมาย ✗ หน้าข้อที่ผิด

✓ **1.** การเลือกตั้งมีความสำคัญ เพราะเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเลือกตัวแทนเพื่อไปใช้อำนาจหน้าที่แทนตน

✓ **2.** การเลือกตั้งมีหลายระดับ เช่น การเลือกตั้งหัวหน้าห้อง การเลือกตั้งประธานนักเรียน การเลือกผู้ใหญ่บ้าน การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

✗ **3.** การเลือกตั้งไม่มีความสำคัญต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะประชาชนจะเลือกเฉพาะผู้ที่เป็นพวกพ้องของตนเท่านั้น

✗ **4.** การเลือกตั้งแต่ละครั้งพลเมืองมีบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งเฉพาะในขั้นตอนก่อนการเลือกตั้งและระหว่างการเลือกตั้งเท่านั้น

✓ **5.** พลเมืองจะต้องไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามกำหนดเวลา

✗ **6.** ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่สัญญาว่าจะให้เงินแก่ผู้ที่เลือกตน ถือเป็นคนดี มีน้ำใจ ดังนั้น เราจึงควรเลือกให้เข้าไปเป็นตัวแทนของเรา

✓ **7.** เราสามารถชักชวนให้ผู้อื่นไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้หลายวิธี เช่น การเดินขบวนเพื่อรณรงค์ให้คนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

✗ **8.** เมื่อเราพบเห็นการทุจริตเลือกตั้ง ควรนิ่งเฉยไว้ เพราะไม่เกี่ยวข้องกับเรา

✓ **9.** เราสามารถร่วมตรวจสอบการเลือกตั้งได้หลายวิธี เช่น การสังเกตการณ์การนับคะแนนเสียงเลือกตั้ง

✗ **10.** ในขณะที่เรายังเป็นเด็กอยู่ ไม่ควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง เพราะเป็นเรื่องเฉพาะผู้ใหญ่เท่านั้น

ชื่อ _____ **นามสกุล** _____ **เลขที่** _____ **ชั้น** _____

โรงเรียน _____

ใบงานที่ 1

เรื่อง พลเมืองดีของชุมชน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 15 พลเมืองดีของชุมชน

ตัวชี้วัดชั้นปี ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชน *(ส 2.1 ป 4/1)*

คำชี้แจง เติมคำลงในช่องว่างให้ถูกต้อง

พลเมืองดีของชุมชน

พลเมืองดี หมายถึง *ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ของพลเมืองได้อย่างครบถ้วนทั้งกิจที่ต้องทำและกิจที่ควรทำ*

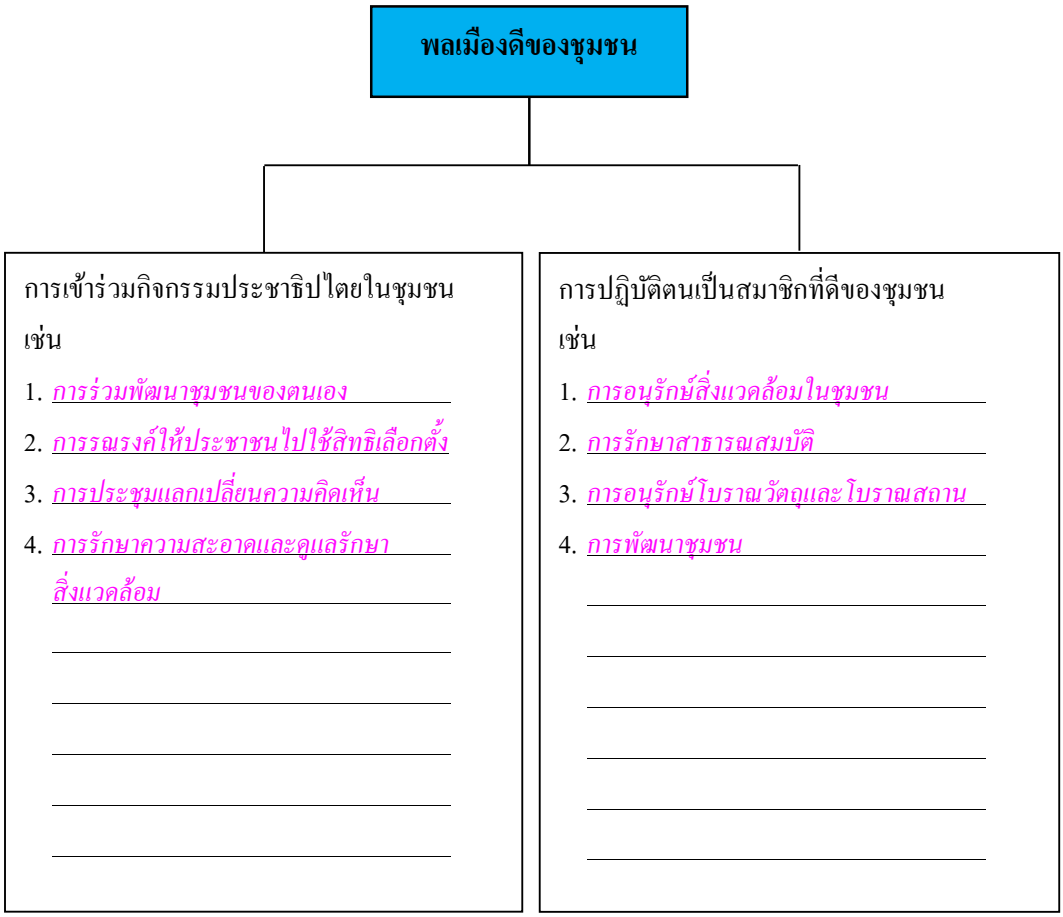

ชื่อ _____ **นามสกุล** _____ **เลขที่** _____ **ชั้น** _____

โรงเรียน _____

ใบงานที่ 2

เรื่อง การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 18 การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัดชั้นปี เสนอวิธีการที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในชีวิตประจำวัน *(ส 2.1 ป 4/5)*

คำชี้แจง สำรวจความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของตน บันทึกข้อมูล บอกสาเหตุ และเสนอแนะแนวทางแก้ไข *พิจารณาจากคำตอบของนักเรียน*

ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของตน

เหตุการณ์ความขัดแย้งและสาเหตุ	**แนวทางแก้ปัญหาความขัดแย้ง**
เหตุการณ์ความขัดแย้ง คือ _____ _____ _____ _____ สาเหตุมาจาก _____ _____ _____	_____ _____ _____ _____ _____ _____ _____

เหตุการณ์ความขัดแย้งและสาเหตุ	**แนวทางแก้ปัญหาความขัดแย้ง**
เหตุการณ์ความขัดแย้ง คือ _____ _____ _____ _____ สาเหตุมาจาก _____ _____ _____	_____ _____ _____ _____ _____ _____ _____

ชื่อ _____ **นามสกุล** _____ **เลขที่** _____ **ชั้น** _____

โรงเรียน _____

ใบงาน

เรื่อง ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของคนในชุมชน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 22 เศรษฐกิจพอเพียง

ตัวชี้วัดชั้นปี อธิบายความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของคนในชุมชน *(ส 3.2 ป. 4/1)*

คำชี้แจง แสดงความคิดเห็นในประเด็นต่อไปนี้

1. เพราะเหตุใดการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนจึงแตกต่างกัน

แนวคำตอบ

ความแตกต่างของความรู้ความสามารถ ลักษณะภูมิประเทศ ทรัพยากร ภูมิอากาศ จำนวนประชากร ฯลฯ

2. อาชีพ สินค้าและบริการของภาคกลางและภาคใต้แตกต่างกันหรือไม่ เพราะอะไร

แนวคำตอบ

แตกต่างกัน เพราะภาคกลางและภาคใต้มีลักษณะภูมิประเทศ ทรัพยากร ภูมิอากาศ จำนวนประชากร ฯลฯ แตกต่างกัน

3. ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของคนในชุมชนมีลักษณะอย่างไร

แนวคำตอบ

มีการซื้อและขาย มีการกู้ยืม และมีการใช้สิ่งของที่ผลิตในชุมชน

4. ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจแสดงให้เห็นถึงคุณธรรมอะไรบ้าง

แนวคำตอบ

ความมีน้ำใจ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความสามัคคี ความซื่อสัตย์สุจริต การพึ่งตนเอง

5. ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจในชุมชนมีผลดีอย่างไรบ้าง

แนวคำตอบ

1) ส่งเสริมให้คนในชุมชนช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

2) ทำให้อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

3) ทำให้ชุมชนเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้

กลุ่มที่ _____

สมาชิก

1. _____ **4.** _____

2. _____ **5.** _____

3. _____ **6.** _____

ใบงานที่ 1

เรื่อง บุคคลสำคัญสมัยสุโขทัย

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 29 บุคคลสำคัญสมัยสุโขทัย

ตัวชี้วัดชั้นปี บอกประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญสมัยสุโขทัย *(ส 4.3 ป 4/2)*

คำชี้แจง ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

คำถาม	คำตอบ
1. พ่อขุนศรีอินทราทิตย์มีพระนามเดิมว่าอะไร	*1. พ่อขุนบางกลางหาว*
2. ใครมีส่วนในการก่อตั้งอาณาจักรสุโขทัยร่วมกับพ่อขุนศรีอินทราทิตย์	*2. พ่อขุนผาเมือง*
3. พ่อขุนรามคำแหงเป็นพระราชโอรสของใคร	*3. พ่อขุนศรีอินทราทิตย์กับนางเสือง*
4. เมื่ออายุ 19 พรรษา พ่อขุนรามคำแหงมหาราชทรงชนช้างชนะใคร	*4. ขุนสามชน เจ้าเมืองฉอด*
5. การปกครองสมัยสุโขทัยตอนต้นเป็นการปกครองแบบใด	*5. พ่อปกครองลูก*
6. อักษรไทยเกิดขึ้นเมื่อใด	*6. พ.ศ. 1826*
7. จารึกหลักที่ 1 เรียกอีกอย่างหนึ่งว่าอะไร	*7. ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง*
8. พ่อขุนรามคำแหงมหาราชได้ทรงนิมนต์พระสงฆ์จากที่ใดมาเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่กรุงสุโขทัย	*8. นครศรีธรรมราช*
9. พระมหาธรรมราชาที่ 1 (ลิไทย) เกี่ยวข้องกับพ่อขุนรามคำแหงมหาราชอย่างไร	*9. เป็นพระราชนัดดา (หลาน)*
10. สมัยสุโขทัยพระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองที่สุดในสมัยพระมหากษัตริย์	*10. พระมหาธรรมราชาที่ 1 (ลิไทย)*

กลุ่มที่ _____

สมาชิก

1. _____ **4.** _____

2. _____ **5.** _____

3. _____ **6.** _____

ใบงานที่ 2

เรื่อง ภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัย

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 30 ภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัย

ตัวชี้วัดชั้นปี อธิบายภูมิปัญญาไทยที่สำคัญในสมัยสุโขทัยที่น่าภาคภูมิใจและควรค่าแก่การอนุรักษ์ *(ส 4.3 ป 4/3)*

คำชี้แจง ให้นักเรียนหาภาพเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยในสมัยสุโขทัยมาติด และเขียนคำบรรยายใต้ภาพ

ภาพนี้เป็นภาพ _____

ความสำคัญของภาพนี้ คือ _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

ชื่อ _____ **นามสกุล** _____ **เลขที่** _____ **ชั้น** _____

โรงเรียน _____

ใบงาน

เรื่อง รู้เรื่องจังหวัดจันทบุรี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 32 จังหวัดของเรา

ตัวชี้วัดชั้นปี อธิบายสภาพแวดล้อมทางกายของชุมชนที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในจังหวัด *(ส 5.2 ป. 4/1)*

คำชี้แจง ให้แต่ละกลุ่มศึกษาใบความรู้เรื่อง จังหวัดจันทบุรี สรุปความรู้ที่ได้และร่วมกันแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่กำหนดให้ แล้วส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

1. สรุปความรู้ที่ได้

จังหวัดจันทบุรีมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขา เนินเขา และที่ราบชายฝั่งทะเล ฤดูร้อนและหนาวมีสภาพอากาศไม่แตกต่างกันมากนัก และมีทรัพยากรดิน น้ำ และแร่ที่อุดมสมบูรณ์

2. ประเด็นศึกษา

1) เพราะเหตุใดพื้นที่จังหวัดจันทบุรีจึงมีฝนตกชุก

เพราะได้รับอิทธิพลของทะเล

2) นักเรียนคิดว่า จากการที่จังหวัดจันทบุรีมีอาณาเขตติดต่อกับทะเลเป็นปัจจัยที่ทำให้คนในจังหวัดประกอบอาชีพประมงหรือไม่

ใช่ เพราะทะเลเป็นแหล่งอาหารทะเลที่สำคัญ มีสัตว์ทะเลเป็นจำนวนมาก จึงทำให้คนในจังหวัดประกอบอาชีพประมงกันมาก

3) ในจังหวัดอื่นที่ไม่มีพื้นที่ติดทะเลคนในจังหวัดนั้นจะประกอบอาชีพประมงเหมือนกับจังหวัดจันทบุรีหรือไม่

มีการทำประมงเช่นเดียวกัน แต่เป็นการทำประมงน้ำจืด ไม่ใช่การทำประมงน้ำเค็มหรือประมงทะเล

4) นักเรียนคิดว่า จังหวัดใดที่มีคนในจังหวัดประกอบอาชีพประมงทะเลบ้าง

มีหลายจังหวัด เช่น ชลบุรี ตราด ระยอง รวมถึงจังหวัดต่าง ๆ ทางภาคใต้ของประเทศไทย

5) เพราะเหตุใดจังหวัดจันทบุรีจึงได้ชื่อว่าเป็นเมืองแห่งผลไม้

เพราะมีดินและน้ำอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเจริญเติบโตของผลไม้ชนิดต่าง ๆ

กลุ่มที่ _____

สมาชิก

1. _____ **4.** _____

2. _____ **5.** _____

3. _____ **6.** _____

ใบงานที่ 1

เรื่อง สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 33 การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัด

ตัวชี้วัดชั้นปี อธิบายการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในจังหวัดและผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงนั้น *(ส 5.2 ป. 4/2)*

คำชี้แจง ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปสาเหตุและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดลงในแผนที่ความคิดให้ถูกต้อง แล้วตกแต่งให้สวยงาม

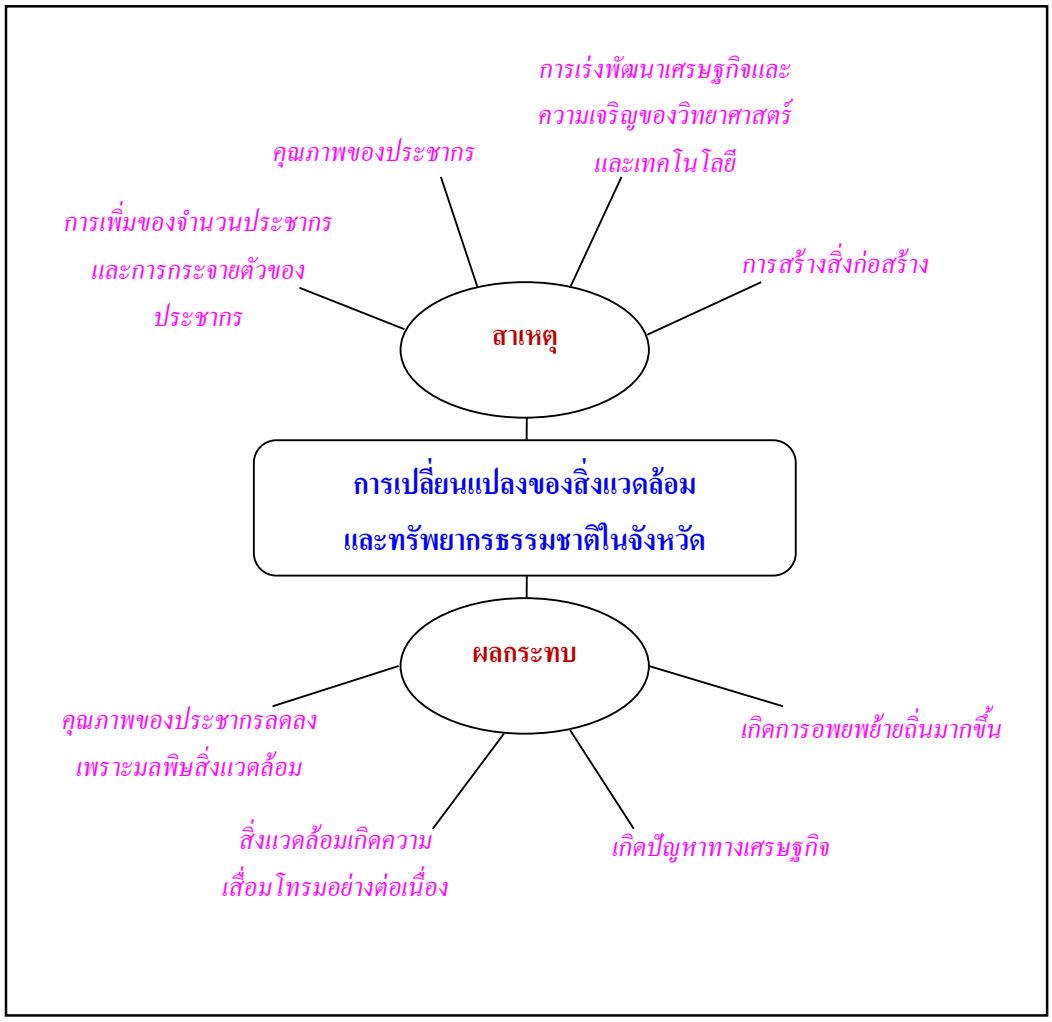

กลุ่มที่ _____

สมาชิก

1. _____ **4.** _____

2. _____ **5.** _____

3. _____ **6.** _____

ใบงานที่ 2

เรื่อง สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดของฉัน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 33 การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัด

ตัวชี้วัดชั้นปี อธิบายการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในจังหวัดและผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงนั้น *(ส 5.2 ป. 4/2)*

คำชี้แจง ให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดของตนเองจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ แล้วสรุปข้อมูลลงในช่องว่างที่กำหนดให้

พิจารณาจากคำตอบของนักเรียน

สภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในอดีต	สภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในปัจจุบัน
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

สรุปผล

_____

_____

_____

_____

_____

_____

ชื่อ _____ **นามสกุล** _____ **เลขที่** _____ **ชั้น** _____

โรงเรียน _____

ใบกิจกรรมที่ 1

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 34 การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัด

คำชี้แจง ให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันแสดงละครยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

1. สมาชิกคนที่ 1 _____ แสดงเป็น _____
2. สมาชิกคนที่ 2 _____ แสดงเป็น _____
3. สมาชิกคนที่ 3 _____ แสดงเป็น _____
4. สมาชิกคนที่ 4 _____ แสดงเป็น _____
5. สมาชิกคนที่ 5 _____ แสดงเป็น _____
6. สมาชิกคนที่ 6 _____ แสดงเป็น _____

ละครเรื่อง _____

เรื่องย่อ

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

ใบกิจกรรมที่ 2

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 34 การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัด

คำชี้แจง ให้สมาชิกในกลุ่มสร้างสถานการณ์จัดสัมภาษณ์นักวิชาการด้านสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ และสมมุติบทบาทตัวเองเป็นตัวละครต่อไปนี้

1. สมาชิกคนที่ 1 _____ แสดงเป็น นักวิชาการสิ่งแวดล้อมคนที่ 1
2. สมาชิกคนที่ 2 _____ แสดงเป็น นักวิชาการสิ่งแวดล้อมคนที่ 2
3. สมาชิกคนที่ 3 _____ แสดงเป็น พิธีกรคนที่ 1
4. สมาชิกคนที่ 4 _____ แสดงเป็น พิธีกรคนที่ 2
5. สมาชิกคนที่ 5 _____ แสดงเป็น ผู้ชมรายการ
6. สมาชิกคนที่ 6 _____ แสดงเป็น ผู้ชมรายการ

ชื่อรายการ _____

สถานการณ์

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

ใบกิจกรรมที่ 3

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 34 การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัด

คำชี้แจง ให้สมาชิกกลุ่มออกแบบลายเสื้อ และระบายสีลงบนกระดาษวาดเขียน สำหรับใช้ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ พร้อมทั้งบรรยายแนวความคิดการออกแบบลายเสื้อ

1. สมาชิกคนที่ 1 _____ ทำหน้าที่ _____
2. สมาชิกคนที่ 2 _____ ทำหน้าที่ _____
3. สมาชิกคนที่ 3 _____ ทำหน้าที่ _____
4. สมาชิกคนที่ 4 _____ ทำหน้าที่ _____
5. สมาชิกคนที่ 5 _____ ทำหน้าที่ _____
6. สมาชิกคนที่ 6 _____ ทำหน้าที่ _____

แนวความคิดการออกแบบ

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

ใบกิจกรรมที่ 4

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 34 การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัด

คำชี้แจง ให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลกิจกรรมต่าง ๆ ในจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ แล้วบันทึกข้อมูลลงในแบบบันทึกข้อมูล

แหล่งค้นคว้าข้อมูล ได้แก่

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

ชื่อกิจกรรม _____

รายละเอียดกิจกรรม _____

_____

_____

ชื่อกิจกรรม _____

รายละเอียดกิจกรรม _____

_____

_____

ชื่อกิจกรรม _____

รายละเอียดกิจกรรม _____

_____

_____

ชื่อกิจกรรม _____

รายละเอียดกิจกรรม _____

_____

_____

กลุ่มที่ _____

สมาชิก

1. _____ **4.** _____

2. _____ **5.** _____

3. _____ **6.** _____

แบบบันทึกข้อมูลการสร้างคำถามและคำตอบของนักเรียน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

คำถาม	คำตอบ
1.	1.
2.	2.
3.	3.
4.	4.
5.	5.
6.	6.
7.	7.
8.	8.
9.	9.
10.	10.
11.	11.
12.	12.
13.	13.
14.	14.
15.	15.

แบบประเมินผลการฝึกปฏิบัติมารยาทชาวพุทธ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 มารยาทชาวพุทธ

ตัวชี้วัดชั้นปี มีมารยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดีตามที่กำหนด *(ส 1.2 ป. 4/2)*

คำชี้แจง สังเกตการณ์ฝึกปฏิบัติของนักเรียนเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม โดยเขียนเครื่องหมาย ✓ หรือ ✗ ลงในช่องตารางตามความเป็นจริง พร้อมระบุข้อเสนอแนะ

รายการฝึกปฏิบัติ	ปฏิบัติถูกต้อง (✓)	ปฏิบัติไม่ถูกต้อง (✗)	ข้อเสนอแนะ
1. การเดินผ่านพระสงฆ์			
2. การเดินสวนทางกับพระสงฆ์			
3. การเดินตามพระสงฆ์			
4. การยืนตามลำพัง			
5. การยืนต่อหน้าผู้ใหญ่			
6. การเดินตามลำพัง			
7. การเดินกับผู้ใหญ่			
8. การเดินสวนกับผู้ใหญ่			
9. การเดินผ่านผู้ใหญ่			
10. การนั่งเก้าอี้ตามลำพัง			
11. การนั่งเก้าอี้ต่อหน้าผู้ใหญ่			
12. การนั่งกับพื้นตามลำพัง			
13. การนั่งกับพื้นต่อหน้าผู้ใหญ่			

ลงชื่อ _____ **ผู้ประเมิน**

_____ / _____ / ____

แบบประเมินผลการกล่าวคำอาราธนา

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 ศาสนพิธี

ตัวชี้วัดชั้นปี ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนดได้ถูกต้อง *(ส 1.2 ป. 4/3)*

คำชี้แจง เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางให้ตรงกับความเป็นจริง (สำหรับนักเรียน)

รายการประเมิน	ระดับคะแนน		
	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ควรปรับปรุง)
1. การอาราธนาศีล			
1.1 ความถูกต้อง			
1.2 ความตั้งใจ			
2. การอาราธนาธรรม			
2.1 ความถูกต้อง			
2.2 ความตั้งใจ			
3. การอาราธนาพระปริตร			
3.1 ความถูกต้อง			
3.2 ความตั้งใจ			

ลงชื่อ _____ **ผู้ประเมิน**

_____ / _____ / ____

แบบประเมินพฤติกรรมของนักเรียน
ในด้านการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11 การบริหารจิตและการเจริญปัญญา

คำชี้แจง เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางให้ตรงกับความเป็นจริง (สำหรับนักเรียน)

เลขที่	ชื่อ-สกุล	รายการประเมิน															รวมคะแนน	สรุปผล	
		การฟัง			การอ่าน			การคิด			การถาม			การเขียน				ผ่าน	ไม่ผ่าน
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1			
1.																			
2.																			
3.																			
4.																			
5.																			
6.																			
7.																			
8.																			
9.																			
10.																			
11.																			
12.																			
13.																			
14.																			
15.																			
16.																			
17.																			
18.																			
19.																			
20.																			

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

นักเรียนต้องมีพฤติกรรมในแต่ละรายการอย่างน้อยระดับ 2 ขึ้นไปทุกรายการ จำนวน 3 ใน 5 รายการ

แบบบันทึกคำถามและคำตอบในเกมปุจฉา–วิสัชนา

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ _____ **เรื่อง** _____

คำถาม	คำตอบ
1. _____	**1.** _____
2. _____	**2.** _____
3. _____	**3.** _____
4. _____	**4.** _____
5. _____	**5.** _____
6. _____	**6.** _____
7. _____	**7.** _____
8. _____	**8.** _____
9. _____	**9.** _____
10. _____	**10.** _____

กลุ่มที่ _____

สมาชิก

1. _____ **2.** _____

3. _____ **4.** _____

5. _____ **6.** _____

แบบบันทึกผลการระดมสมอง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 13 การเลือกตั้ง

ตัวชี้วัดชั้นปี อธิบายบทบาทหน้าที่ของพลเมืองในกระบวนการเลือกตั้ง *(ส 2.2 ป 4/2)*

คำชี้แจง ให้แต่ละกลุ่มระดมสมองเพื่อแสดงความคิดเห็นเรื่อง บทบาทหน้าที่ของพลเมืองดีในกระบวนการเลือกตั้ง บันทึกผลและ นำเสนอผลงานหน้าชั้น

บทบาทหน้าที่ของพลเมืองดีในกระบวนการเลือกตั้ง

1. ในฐานะที่เป็นนักเรียนควรเข้าไปมีบทบาทหน้าที่ในการเลือกตั้งอย่างไรบ้าง

_____

_____

_____

_____

2. หากพบการกระทำผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง เราควรทำอย่างไร

_____

_____

_____

_____

3. เราสามารถชักชวนให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งได้อย่างไร

_____

_____

_____

_____

_____

กลุ่มที่ _____

สมาชิก

1. _____ **4.** _____

2. _____ **5.** _____

3. _____ **6.** _____

แบบบันทึกผลการอภิปราย

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 17 สิทธิพื้นฐานของเด็ก

ตัวชี้วัดชั้นปี วิเคราะห์สิทธิพื้นฐานที่เด็กทุกคนพึงได้รับตามกฎหมาย *(ส 2.1 ป 4/3)*

คำชี้แจง ให้แต่ละกลุ่มบันทึกผลการอภิปรายลงในแบบบันทึกผลการอภิปราย แล้วส่งตัวแทนนำเสนอผลการอภิปรายหน้าชั้นเรียน

ประเด็นการอภิปราย	ข้อมูลหรือความรู้ที่ได้
1. เด็กควรมีบทบาททั้งต่อตนเอง ครอบครัว และสังคมอย่างไรบ้าง	
2. เด็กควรได้รับสิทธิในด้านใดบ้าง	

กลุ่มที่ _____

สมาชิก

1. _____ **5.** _____

2. _____ **6.** _____

3. _____ **7.** _____

4. _____ **8.** _____

แบบบันทึกผลการสำรวจ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 25 หลักฐานทางประวัติศาสตร์

ตัวชี้วัดชั้นปี แยกแยะประเภทหลักฐานที่ใช้ในการศึกษาความเป็นมาของท้องถิ่น *(ส 4.1 ป. 4/3)*

คำชี้แจง ให้แต่ละกลุ่มสำรวจหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ใช้ในการศึกษาความเป็นมาของท้องถิ่นของตน แล้วจัดแยกประเภทให้ถูกต้อง

หลักฐานชั้นต้น	หลักฐานชั้นรอง

กลุ่มที่ _____

สมาชิก

1. _____ **4.** _____

2. _____ **5.** _____

3. _____ **6.** _____

แบบบันทึกความรู้

เรื่อง หน้าที่เบื้องต้นของเงิน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 21 เงินในระบบเศรษฐกิจ

ตัวชี้วัดชั้นปี อธิบายหน้าที่เบื้องต้นของเงิน *(ส 3.2 ป. 4/2)*

คำชี้แจง บันทึกความรู้ในประเด็นที่ศึกษา

หน้าที่เบื้องต้นของเงิน

แนวคำตอบ

หน้าที่ของเงินแบ่งออกเป็น 4 ประการ คือ

1) เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน

2) เป็นหน่วยวัดมูลค่า

3) เป็นเครื่องรักษามูลค่า

4) เป็นมาตรฐานการชำระหนี้ในอนาคต

ชื่อ _____ **นามสกุล** _____ **เลขที่** _____ **ชั้น** _____

โรงเรียน _____

แบบบันทึกความรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 25 หลักฐานทางประวัติศาสตร์

ตัวชี้วัดชั้นปี แยกแยะประเภทหลักฐานที่ใช้ในการศึกษาความเป็นมาของท้องถิ่น *(ส 4.1 ป. 4/3)*

คำชี้แจง ให้นักเรียนบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์

เรื่อง หลักฐานทางประวัติศาสตร์

1. หลักฐานทางประวัติศาสตร์ คือ _____

_____

_____

_____

2. หลักฐานทางประวัติศาสตร์ แบ่งตามความสำคัญมี 2 ประเภท ได้แก่

1) _____

2) _____

3. ยกตัวอย่างหลักฐานแต่ละประเภท (จากที่นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่าง)

หลักฐานชั้นต้น	หลักฐานชั้นรอง

ชื่อ _____ **นามสกุล** _____ **เลขที่** _____ **ชั้น** _____

โรงเรียน _____

แบบบันทึกความรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 31 เรื่อง แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์

ตัวชี้วัดชั้นปี ใช้แผนที่ ภาพถ่าย ระบุลักษณะสำคัญทางกายภาพของจังหวัดตนเอง *(ส 5.1 ป. 4/1)*

คำชี้แจง ให้แต่ละกลุ่มเลือกศึกษาชนิดของแผนที่ที่กลุ่มสนใจ 1 ชนิด แล้วบันทึกความรู้

ประเด็นที่ศึกษา

1. แผนที่ที่ศึกษาเป็นแผนที่ประเภทอะไร

   _____

2. แผนที่นี้มีองค์ประกอบอะไรบ้าง มีองค์ประกอบที่สำคัญคือ ชื่อแผนที่ สัญลักษณ์ มาตราส่วน และทิศครบถ้วนหรือไม่

   _____

   _____

   _____

3. แผนที่ชนิดนี้นำมาใช้ประโยชน์อย่างไร

   _____

   _____

   _____

   _____

   _____

   _____

   _____

   _____

   _____

   _____

กลุ่มที่ _____

สมาชิก

1. _____ **4.** _____

2. _____ **5.** _____

3. _____ **6.** _____

แบบบันทึกความรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ _____ เรื่อง _____

สรุปความรู้ที่ได้รับ

1. สรุปความรู้ที่ได้

2. สรุปแนวคิดใหม่ที่ได้

3. การนำไปใช้ประโยชน์

ชื่อ _____ นามสกุล _____ เลขที่ _____ ชั้น _____

โรงเรียน _____

แบบบันทึกความรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ _____ เรื่อง _____

สรุปความรู้ที่ได้รับ

1. สรุปความรู้ที่ได้

2. สรุปแนวคิดใหม่ที่ได้

3. การนำไปใช้ประโยชน์

กลุ่มที่ _____

สมาชิก

1. _____ **4.** _____

2. _____ **5.** _____

3. _____ **6.** _____

ตัวอย่างแบบประเมินทักษะการเขียนเรียงความ

เรื่อง _____

แผนการจัดการเรียนรู้ _____ **หน่วยการเรียนรู้ที่** _____

ชั้น _____ **วันที่** _____ **เดือน** _____ **พ.ศ.** _____

เลขที่	ชื่อ–สกุล	รายการประเมิน						รวมคะแนน (30 คะแนน)	สรุปผล	
		การเว้นประโยค (5 คะแนน)	ประโยคหลักให้แนวคิดหลักที่สำคัญต่อย่อหน้า (5 คะแนน)	เขียนประโยคที่สมบูรณ์ (5 คะแนน)	คำสะกดผิดพลาดไม่เกิน 5 คำ (5 คะแนน)	สรุปอย่างมีเหตุผล (6 คะแนน)	ลายมืออ่านง่าย (4 คะแนน)		ผ่าน	ไม่ผ่าน
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										
11										
12										
13										
14										
15										

เกณฑ์การประเมิน

ได้คะแนนร้อยละ 50 ขึ้นไปถือว่าผ่าน

ตัวอย่างแบบประเมินทักษะการพูด

เรื่อง _____

แผนการจัดการเรียนรู้ _____ **หน่วยการเรียนรู้ที่** _____

ชั้น _____ **วันที่** _____ **เดือน** _____ **พ.ศ.** _____

เลขที่	ชื่อ–สกุล	รายการประเมิน										รวมคะแนน (30 คะแนน)	สรุปผล	
		การปรากฏตัว (3 คะแนน)	การเริ่มเรื่อง (3 คะแนน)	การออกเสียงและจังหวะ (4 คะแนน)	การลำดับเนื้อหา (5 คะแนน)	บุคลิกท่าทาง (2 คะแนน)	การใช้ถ้อยคำเหมาะสม (3 คะแนน)	ความเร้าใจ (2 คะแนน)	ความสนใจของผู้ฟัง (2 คะแนน)	คุณค่าของเรื่องที่พูด (3 คะแนน)	การสรุปที่เหมาะสม (3 คะแนน)		ผ่าน	ไม่ผ่าน
1														
2														
3														
4														
5														
6														
7														
8														
9														
10														
11														
12														
13														
14														
15														

เกณฑ์การประเมิน

ได้คะแนนร้อยละ 50 ขึ้นไปถือว่าผ่าน

ตัวอย่างแบบประเมินผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคล

ผลงาน/กิจกรรมที่ _____ **เรื่อง** _____

แผนการจัดการเรียนรู้ _____ **หน่วยการเรียนรู้ที่** _____

ชั้น _____ **วันที่** _____ **เดือน** _____ **พ.ศ.** _____

เลขที่	ชื่อ–สกุล	รายการประเมิน					รวมคะแนน (20 คะแนน)	ระดับคุณภาพ			
		ความถูกต้องของผลงาน/กิจกรรม (6 คะแนน)	จุดเด่นของผลงาน/กิจกรรม (4 คะแนน)	ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (4 คะแนน)	รูปแบบการนำเสนอผลงาน (3 คะแนน)	การนำไปใช้ประโยชน์ (3 คะแนน)		4	3	2	1
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											

เกณฑ์การประเมิน

การสรุปผลการประเมินให้เป็นระดับคุณภาพ 4, 3, 2, 1 กำหนดเกณฑ์ได้ตามความเหมาะสมหรืออาจใช้เกณฑ์ดังนี้

18–20 คะแนน = 4 (ดีมาก)

14–17 คะแนน = 3 (ดี)

10–13 คะแนน = 2 (พอใช้)

0–9 คะแนน = 1 (ควรปรับปรุง)

ตัวอย่างแบบประเมินผลงาน/กิจกรรมเป็นกลุ่ม

ผลงาน/กิจกรรมที่ _____ **เรื่อง** _____

แผนการจัดการเรียนรู้ _____ **หน่วยการเรียนรู้ที่** _____

ชั้น _____ **วันที่** _____ **เดือน** _____ **พ.ศ.** _____

กลุ่มที่ _____

เลขที่	ชื่อ–สกุล	รายการประเมิน					รวมคะแนน (20 คะแนน)	ระดับคุณภาพ			
		ความถูกต้องของผลงาน/กิจกรรม (6 คะแนน)	จุดเด่นของผลงาน/กิจกรรม (4 คะแนน)	ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (4 คะแนน)	รูปแบบการนำเสนอผลงาน (3 คะแนน)	การนำไปใช้ประโยชน์ (3 คะแนน)		4	3	2	1
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											

เกณฑ์การประเมิน

การสรุปผลการประเมินให้เป็นระดับคุณภาพ 4, 3, 2, 1 กำหนดเกณฑ์ได้ตามความเหมาะสมหรืออาจใช้เกณฑ์ดังนี้

18–20 คะแนน = 4 (ดีมาก)

14–17 คะแนน = 3 (ดี)

10–13 คะแนน = 2 (พอใช้)

0–9 คะแนน = 1 (ควรปรับปรุง)

ตัวอย่างแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคล

ผลงาน/กิจกรรมที่ _____ **เรื่อง** _____

แผนการจัดการเรียนรู้ _____ **หน่วยการเรียนรู้ที่** _____

ชั้น _____ **วันที่** _____ **เดือน** _____ **พ.ศ.** _____

คำชี้แจง สังเกตพฤติกรรมในการทำงานของนักเรียน แล้วเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องรายการประเมินพฤติกรรมที่นักเรียนปฏิบัติ

เลขที่	ชื่อ–สกุล	รายการประเมิน										รวมคะแนน	ระดับคุณภาพ			
		สนใจในการทำงาน	ไม่เอาเปรียบเพื่อนในการทำงาน	เสนอความคิดเห็น	รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	ให้ความช่วยเหลือผู้อื่น	มุ่งมั่นทำงานให้สำเร็จ	ประเมินและปรับปรุงด้วยความเต็มใจ	เคารพข้อตกลงของกลุ่ม	ทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	พอใจกับความสำเร็จของงาน		4	3	2	1
1																
2																
3																
4																
5																
6																
7																
8																

เกณฑ์การประเมิน

1. การให้คะแนน ✓ ให้ 1 คะแนน
2. การสรุปผลการประเมินให้เป็นระดับคุณภาพ 4, 3, 2, 1 กำหนดเกณฑ์ได้ตามความเหมาะสมหรืออาจใช้เกณฑ์ดังนี้

   9–10 คะแนน = 4 (ดีมาก)

   7–8 คะแนน = 3 (ดี)

   5–6 คะแนน = 2 (พอใช้)

   0–4 คะแนน = 1 (ควรปรับปรุง)

ตัวอย่างแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายกลุ่ม

ผลงาน/กิจกรรมที่ _____ **เรื่อง** _____

แผนการจัดการเรียนรู้ _____ **หน่วยการเรียนรู้ที่** _____

ชั้น _____ **วันที่** _____ **เดือน** _____ **พ.ศ.** _____

กลุ่มที่ _____

คำชี้แจง สังเกตพฤติกรรมในการทำงานของนักเรียน แล้วเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องรายการประเมินพฤติกรรมที่นักเรียนปฏิบัติ

เลขที่	ชื่อ–สกุล	รายการประเมิน										รวมคะแนน	ระดับคุณภาพ			
		แบ่งงานกันรับผิดชอบ	มีกระบวนการทำงานเป็นขั้นตอน	ทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	ร่วมแสดงความคิดเห็น	รับฟังความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่ม	นำมติ/ข้อตกลงของกลุ่มไปปฏิบัติ	ร่วมกันปรับปรุงผลงานด้วยความเต็มใจ	มุ่งมั่นทำงานให้สำเร็จ	พอใจกับความสำเร็จของงาน	บรรยากาศในการทำงาน		4	3	2	1
1																
2																
3																
4																
5																

เกณฑ์การประเมิน

1. การให้คะแนน ✓ ให้ 1 คะแนน
2. การสรุปผลการประเมินให้เป็นระดับคุณภาพ 4, 3, 2, 1 กำหนดเกณฑ์ได้ตามความเหมาะสมหรืออาจใช้เกณฑ์ดังนี้

   9–10 คะแนน = 4 (ดีมาก)

   7–8 คะแนน = 3 (ดี)

   5–6 คะแนน = 2 (พอใช้)

   0–4 คะแนน = 1 (ควรปรับปรุง)

แบบประเมินรายงานการศึกษาค้นคว้า

เรื่อง _____ **กลุ่มที่** _____

ภาคเรียนที่ _____ **ชั้น** _____

เลขที่	ชื่อ–สกุล	รายการประเมิน							สรุปผล	
		เนื้อหาสาระครบถ้วนตรงตามประเด็น	ความถูกต้องของเนื้อหาสาระ	ภาษาถูกต้องเหมาะสม	ค้นคว้าจากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย	รูปแบบการนำเสนอน่าสนใจ	ประเมิน ปรับปรุง และแสดงความรู้สึกต่อชิ้นงาน	รวมคะแนนที่ได้ทั้งหมด	ผ่าน	ไม่ผ่าน
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										
11										
12										
13										
14										
15										

เกณฑ์การประเมิน แยกตามองค์ประกอบย่อย 6 ด้าน

รายการที่ 1 เนื้อหาสาระครบถ้วนตรงตามประเด็น

4 หมายถึง มีเนื้อหาสาระครบถ้วนตามประเด็นที่กำหนดทั้งหมด

3 หมายถึง มีเนื้อหาสาระค่อนข้างครบถ้วนตามประเด็นที่กำหนดทั้งหมด

2 หมายถึง มีเนื้อหาสาระไม่ครบถ้วนตามประเด็นแต่ภาพรวมของสาระทั้งหมดอยู่ในเกณฑ์พอใช้

1 หมายถึง มีเนื้อหาสาระไม่ครบถ้วน ภาพรวมของสาระทั้งหมดอยู่ในเกณฑ์ต้องปรับปรุง

รายการที่ 2 ความถูกต้องของเนื้อหาสาระ

4 หมายถึง เนื้อหาสาระทั้งหมดถูกต้องตามข้อเท็จจริงและหลักวิชา

3 หมายถึง เนื้อหาสาระเกือบทั้งหมดถูกต้องตามข้อเท็จจริงและหลักวิชา

2 หมายถึง เนื้อหาสาระบางส่วนถูกต้องตามข้อเท็จจริง และหลักวิชาต้องแก้ไขบางส่วน

1 หมายถึง เนื้อหาสาระส่วนใหญ่ไม่ถูกต้องตามข้อเท็จจริง และหลักวิชาต้องแก้ไขเป็นส่วนใหญ่

รายการที่ 3 ภาษาถูกต้องเหมาะสม

4 หมายถึง สะกดการันต์ถูกต้อง ถ้อยคำสำนวนเหมาะสมดีมาก ลำดับความได้ชัดเจน เข้าใจง่าย

3 หมายถึง สะกดการันต์ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่ ถ้อยคำสำนวนเหมาะสมดี ลำดับความได้ดีพอใช้

2 หมายถึง สะกดการันต์ผิดอยู่บ้าง ถ้อยคำสำนวนเหมาะสมพอใช้ ลำดับความพอเข้าใจ

1 หมายถึง สะกดการันต์ผิดมาก ถ้อยคำสำนวนไม่เหมาะสม ลำดับความได้ไม่ชัดเจน

รายการที่ 4 ค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

4 หมายถึง ค้นคว้าจากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายตั้งแต่ 4 แหล่งขึ้นไป

3 หมายถึง ค้นคว้าจากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายตั้งแต่ 3 แหล่งขึ้นไป

2 หมายถึง ค้นคว้าจากแหล่งการเรียนรู้ 2 แหล่ง

1 หมายถึง ใช้ความรู้เพียงแหล่งการเรียนรู้เดียว

รายการที่ 5 รูปแบบการนำเสนอน่าสนใจ

4 หมายถึง รูปแบบการนำเสนองานแปลกใหม่ น่าสนใจดี ลำดับเรื่องราวได้ดีมาก

3 หมายถึง รูปแบบการนำเสนองานน่าสนใจ ลำดับเรื่องราวได้ดี

2 หมายถึง รูปแบบการนำเสนองานน่าสนใจพอใช้ ลำดับเรื่องราวได้พอใช้

1 หมายถึง รูปแบบการนำเสนอผลงานไม่น่าสนใจ ลำดับเรื่องราวได้ไม่ดี

รายการที่ 6 ประเมิน ปรับปรุง และแสดงความรู้สึกต่อชิ้นงาน

4 หมายถึง วิเคราะห์ข้อเด่น ข้อด้อยของงานได้ชัดเจน ปรับปรุงพัฒนางานได้เหมาะสม และแสดงความรู้สึกต่องานทั้งกระบวนการทำงานและผลงานได้อย่างชัดเจน

3 หมายถึง วิเคราะห์ข้อเด่น ข้อด้อยของงานได้บางส่วน ปรับปรุงพัฒนางานได้บ้าง และแสดงความรู้สึกต่องานได้แต่ไม่ครบถ้วน

2 หมายถึง วิเคราะห์ข้อเด่น ข้อด้อยของงานได้เล็กน้อย ปรับปรุงพัฒนางานด้วยตนเองไม่ได้ต้องได้รับคำแนะนำจากผู้อื่น และแสดงความรู้สึกต่องานได้แต่ไม่ครบถ้วน

1 หมายถึง วิเคราะห์ข้อเด่น ข้อด้อยของงานไม่ได้ ไม่ปรับปรุงพัฒนางาน และแสดงความรู้สึกต่องานได้เล็กน้อยหรือไม่แสดงความรู้สึกต่องาน

เกณฑ์การตัดสินผลการเรียน

นักเรียนต้องมีพฤติกรรมในแต่ละรายการอย่างน้อยระดับ 3 ขึ้นไป จำนวน 4 ใน 6 รายการ ถือว่าผ่าน

มิติคุณภาพของการบันทึกผลงาน

กำหนดเกณฑ์การประเมินผลการบันทึกผลงานโดยใช้มาตราส่วนประเมินค่า 4 ระดับ ดังนี้

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ
– บันทึกผลงานได้ถูกต้องตามจุดประสงค์ เขียนบันทึกได้ชัดเจน แนวคิดหลักถูกต้อง มีประเด็นสำคัญครบถ้วน – ใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสม คำศัพท์ถูกต้อง	**4**
– บันทึกผลงานได้ตรงตามจุดประสงค์ เขียนบันทึกบางส่วนยังไม่ชัดเจนแนวคิดหลักถูกต้อง ส่วนที่เป็นประเด็นสำคัญมีไม่ครบถ้วน – ใช้ภาษา คำศัพท์ไม่ถูกต้องในบางส่วน	**3**
– บันทึกผลงานยึดตามจุดประสงค์ เขียนบันทึกไม่ชัดเจน แนวคิดหลักบางส่วนไม่ถูกต้อง – ใช้ภาษา คำศัพท์ไม่ถูกต้องในบางส่วน	**2**
– บันทึกผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์ เขียนบันทึกไม่ชัดเจน และแนวคิดหลักส่วนใหญ่ไม่ถูกต้อง – ใช้ภาษา คำศัพท์ไม่ถูกต้อง	**1**

แบบประเมินโครงงาน

ชื่อโครงงาน _____ **กลุ่มที่** _____

ภาคเรียนที่ _____ **ชั้น** _____

เลขที่	ชื่อ–สกุล	รายการประเมิน				รวมคะแนนรายคนไม่น้อยกว่าร้อยละ 60	สรุปผล	
		ความสำคัญของการจัดทำโครงงาน	เนื้อหาของโครงงาน	กระบวนการทำงาน	การนำเสนอโครงงาน		ผ่าน	ไม่ผ่าน
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								

เกณฑ์การประเมิน แยกตามองค์ประกอบย่อย 4 ด้าน

รายการที่ 1 ความสำคัญของการจัดทำโครงงาน

4 หมายถึง มีการทำงานเป็นกระบวนการกลุ่ม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สอดคล้องกับเนื้อหาและมีประโยชน์ในชีวิตจริง

3 หมายถึง มีการทำงานเป็นกระบวนการกลุ่ม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ บางส่วนไม่สอดคล้องกับเนื้อหา แต่มีประโยชน์ในชีวิตจริง

2 หมายถึง มีการทำงานเป็นกระบวนการกลุ่ม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ไม่สอดคล้องกับเนื้อหาและไม่มีประโยชน์ในชีวิตจริง

1 หมายถึง มีการทำงานเป็นกระบวนการกลุ่ม แต่ขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ไม่สอดคล้องกับเนื้อหา และไม่มีประโยชน์ในชีวิตจริง

รายการที่ 2 เนื้อหาของโครงงาน

4 หมายถึง เนื้อหาถูกต้องครบถ้วน ใช้แนวคิดและข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสม และมีการสรุปได้ดี

3 หมายถึง เนื้อหาเกือบทั้งหมดถูกต้อง ใช้แนวคิดที่เหมาะสม มีข้อมูลข่าวสารบางเรื่องไม่เหมาะสม และการสรุปต้องแก้ไข

2 หมายถึง เนื้อหาบางส่วนถูกต้อง แนวคิดและข้อมูลข่าวสารบางส่วนต้องแก้ไข และการสรุปต้องแก้ไข

1 หมายถึง เนื้อหาส่วนใหญ่ไม่ถูกต้อง แนวคิดและข้อมูลข่าวสารส่วนใหญ่ต้องแก้ไข และการสรุปต้องแก้ไขทั้งหมด

รายการที่ 3 กระบวนการทำงาน

4 หมายถึง มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ มีการดำเนินงานตามแผน ลงมือปฏิบัติจนประสบความสำเร็จ และมีการประเมินและปรับปรุงการดำเนินงาน

3 หมายถึง มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ มีการดำเนินงานตามแผน ลงมือปฏิบัติจนประสบความสำเร็จ แต่ขาดการประเมินและปรับปรุงการดำเนินงาน

2 หมายถึง มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ แต่ไม่ได้ดำเนินงานตามแผน แม้จะปฏิบัติจนประสบความสำเร็จ และมีการประเมินและปรับปรุงการดำเนินงานก็ตาม

1 หมายถึง มีการวางแผนไม่เป็นระบบ การดำเนินงานไม่ประสบความสำเร็จ

รายการที่ 4 การนำเสนอโครงงาน

4 หมายถึง สื่อความหมายได้ชัดเจน ข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์ ใช้รูปแบบที่เหมาะสม และข้อสรุปของโครงงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

3 หมายถึง สื่อความหมายได้ชัดเจน ข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์ ใช้รูปแบบที่ไม่ค่อยเหมาะสม แต่ข้อสรุปของโครงงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2 หมายถึง สื่อความหมายไม่ค่อยชัดเจน ข้อมูลบางส่วนขาดความสมบูรณ์ ใช้รูปแบบที่ไม่เหมาะสม ข้อสรุปของโครงงานไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

1 หมายถึง สื่อความหมายไม่ชัดเจน ข้อมูลส่วนใหญ่ไม่สมบูรณ์ ใช้รูปแบบที่ไม่เหมาะสม และข้อสรุปของโครงงานไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ทั้งหมด

เกณฑ์การตัดสินผลการเรียน

นักเรียนต้องมีพฤติกรรมในแต่ละรายการ อย่างน้อยระดับ 3 ขึ้นไป จำนวน 3 ใน 4 รายการ ถือว่าผ่าน

ตัวอย่างแบบประเมินโครงงาน (ทั่วไป)

ชื่อโครงงาน _____ **กลุ่มที่** _____

ภาคเรียนที่ _____ **ชั้น** _____

เลขที่	ชื่อ–สกุล	รายการประเมิน					รวมจำนวนรายการที่ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ	สรุปผล	
		กำหนดประเด็นปัญหาชัดเจน	วางแผนกำหนดขั้นตอนการแก้ปัญหาได้เหมาะสม	ลงมือปฏิบัติตามแผน	สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน	เขียนรายงานนำเสนอ		ผ่าน	ไม่ผ่าน
1									
2									
3									
4									
5									

เกณฑ์การประเมิน แยกตามองค์ประกอบย่อย 5 ด้าน

รายการที่ 1 กำหนดประเด็นปัญหาชัดเจน

4 หมายถึง กำหนดประเด็นปัญหาได้ด้วยตนเอง ปัญหาที่กำหนดมีความเฉพาะเจาะจงชัดเจนดีมาก

3 หมายถึง กำหนดประเด็นปัญหาได้ด้วยตนเอง ปัญหาที่กำหนดมีความเฉพาะเจาะจงชัดเจนดี

2 หมายถึง กำหนดประเด็นปัญหาได้ด้วยตนเองเป็นบางส่วน ปัญหาที่กำหนดมีความเฉพาะเจาะจงชัดเจนพอใช้

1 หมายถึง กำหนดประเด็นปัญหาด้วยตนเองไม่ได้

รายการที่ 2 วางแผนกำหนดขั้นตอนการแก้ปัญหาได้เหมาะสม

4 หมายถึง ออกแบบวิธีการ ขั้นตอนการแก้ปัญหา ระบุควบคุมตัวแปรได้ถูกต้องเหมาะสม

3 หมายถึง ออกแบบวิธีการ ขั้นตอนการแก้ปัญหา ระบุควบคุมตัวแปรได้ค่อนข้างเหมาะสม

2 หมายถึง ออกแบบวิธีการ ขั้นตอนการแก้ปัญหา ระบุควบคุมตัวแปรได้เหมาะสมพอใช้

1 หมายถึง ออกแบบวิธีการ ขั้นตอนการแก้ปัญหา ระบุควบคุมตัวแปรได้ไม่เหมาะสม

รายการที่ 3 ลงมือปฏิบัติตามแผน

4 หมายถึง ลงมือแก้ปัญหาตามขั้นตอนที่กำหนดไว้อย่างครบถ้วนจริงจัง สามารถค้นพบความรู้ ข้อคิด แนวทางการปฏิบัติตามประเด็นปัญหาที่ตั้งไว้ด้วยตนเองทั้งหมด

3 หมายถึง ลงมือแก้ปัญหาตามขั้นตอนที่กำหนดไว้อย่างครบถ้วนจริงจัง สามารถค้นพบความรู้ ข้อคิด แนวทางการปฏิบัติตามประเด็นปัญหาที่ตั้งไว้ด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่

2 หมายถึง ลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดบ้าง แต่ไม่ครบถ้วน สามารถค้นพบความรู้ ข้อคิด แนวทางการปฏิบัติตามประเด็นปัญหาที่ตั้งไว้ด้วยตนเองเป็นบางส่วน

1 หมายถึง ลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดได้น้อยมาก ไม่สามารถค้นพบความรู้ ข้อคิด แนวทางการปฏิบัติตามประเด็นปัญหาที่ตั้งไว้

รายการที่ 4 สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน

4 หมายถึง นำข้อค้นพบ วิธีปฏิบัติไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ครบถ้วน ถูกต้อง และต่อเนื่อง

3 หมายถึง นำข้อค้นพบ วิธีปฏิบัติไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ครบถ้วน ถูกต้อง แต่ขาดความต่อเนื่อง

2 หมายถึง นำข้อค้นพบ วิธีปฏิบัติไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้เป็นบางส่วน และต้องกระตุ้นเตือนให้ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

1 หมายถึง นำข้อค้นพบ วิธีปฏิบัติไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้น้อย หรือไม่นำไปใช้เลย

รายการที่ 5 เขียนรายงานนำเสนอ

4 หมายถึง บันทึกผลการศึกษาค้นคว้าและนำเสนอข้อมูลได้ถูกต้องชัดเจน แสดงให้เห็นถึงขั้นตอนการวางแผน การลงมือแก้ปัญหาและข้อค้นพบที่ได้ครบถ้วน

3 หมายถึง บันทึกผลการศึกษาค้นคว้าและนำเสนอข้อมูลได้ถูกต้องชัดเจน แสดงให้เห็นถึงขั้นตอนการวางแผน การลงมือแก้ปัญหา และข้อค้นพบที่ได้ค่อนข้างครบถ้วน

2 หมายถึง บันทึกผลการศึกษาค้นคว้าและนำเสนอข้อมูลได้บ้าง แสดงให้เห็นถึงขั้นตอนการวางแผน การลงมือแก้ปัญหา และข้อค้นพบที่ได้เพียงบางส่วน

1 หมายถึง บันทึกผลการศึกษาค้นคว้าและนำเสนอข้อมูลได้น้อยมาก เห็นขั้นตอนการวางแผน การลงมือแก้ปัญหา และข้อค้นพบที่ได้ไม่ชัดเจน

เกณฑ์การตัดสินผลการเรียน

นักเรียนต้องมีพฤติกรรมในแต่ละรายการอย่างน้อยระดับ 3 ขึ้นไป จำนวน 3 ใน 5 รายการ ถือว่าผ่าน

แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) เป็นแหล่งรวบรวมผลงานของนักเรียนอย่างเป็นระบบที่นำมาใช้ประเมินสมรรถภาพของนักเรียน เพื่อช่วยให้นักเรียน ครู ผู้ปกครอง หรือผู้ที่เกี่ยวข้องเกิดความเข้าใจและมองเห็นอย่างเป็นรูปธรรมได้ว่า การปฏิบัติงานและผลงานของนักเรียนมีคุณภาพมาตรฐานอยู่ในระดับใด

แฟ้มสะสมผลงานเป็นเครื่องมือประเมินผลตามสภาพจริงที่ให้โอกาสนักเรียนได้ใช้ผลงานจากที่ได้ปฏิบัติจริงสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจถึงความสามารถที่แท้จริงของตน ซึ่งผลงานที่เก็บสะสมในแฟ้มสะสมผลงานมีหลายลักษณะ เช่น การเขียนรายงาน บทความ การศึกษาค้นคว้า สิ่งประดิษฐ์ การทำโครงงาน บันทึกการบรรยาย บันทึกการทดลอง บันทึกการอภิปราย บันทึกประจำวัน แบบทดสอบ

แบบบันทึกความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินชิ้นงานในแฟ้มสะสมผลงาน

ชื่อผลงาน _____ **วันที่** _____ **เดือน** _____ **พ.ศ.** _____

หน่วยการเรียนรู้ที่ _____ **เรื่อง** _____

รายการประเมิน	บันทึกความคิดเห็นของนักเรียน
1. เหตุผลที่เลือกผลงานชิ้นนี้ไว้ในแฟ้มสะสมผลงาน	_____ _____
2. จุดเด่นและจุดด้อยของผลงานชิ้นนี้มีอะไรบ้าง	_____ _____
3. ถ้าจะปรับปรุงผลงานชิ้นนี้ให้ดีขึ้นควรปรับปรุงอย่างไร	_____ _____
4. งานชิ้นนี้ควรได้คะแนนเท่าใด เพราะเหตุใด (ถ้ากำหนดให้คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	_____ _____

ความเห็นของครูหรือที่ปรึกษา

_____

_____

ความเห็นของผู้ปกครอง

_____

_____

ผลการประเมินของครูหรือที่ปรึกษา

_____

_____

_____

ตัวอย่างแบบประเมินแฟ้มสะสมผลงาน

เรื่อง _____ **กลุ่มที่** _____

ภาคเรียนที่ _____ **ชั้น** _____

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	1	2	3	4
1. โครงสร้างและองค์ประกอบ				
2. แนวความคิดหลัก				
3. การประเมินผล				
4. การนำเสนอ				

เกณฑ์การประเมิน แยกตามองค์ประกอบย่อย 4 ด้าน

ระดับคุณภาพ	รายการประเมิน
1. โครงสร้างและองค์ประกอบ	
4	ผลงานมีองค์ประกอบที่สำคัญครบถ้วนและจัดเก็บได้อย่างเป็นระบบ
3	ผลงานมีองค์ประกอบที่สำคัญเกือบครบถ้วนและส่วนใหญ่จัดเก็บอย่างเป็นระบบ
2	ผลงานมีองค์ประกอบที่สำคัญเป็นส่วนน้อย แต่บางชิ้นงานมีการจัดเก็บที่เป็นระบบ
1	ผลงานขาดองค์ประกอบที่สำคัญและการจัดเก็บไม่เป็นระบบ
2. แนวความคิดหลัก	
4	ผลงานสะท้อนแนวความคิดหลักของนักเรียนที่ได้ความรู้ทางสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีหลักฐานแสดงว่ามีการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้มาก
3	ผลงานสะท้อนแนวความคิดหลักของนักเรียนที่ได้ความรู้ทางสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีหลักฐานแสดงว่าสามารถนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ตัวอย่างได้
2	ผลงานสะท้อนแนวความคิดหลักของนักเรียนว่าได้ความรู้ทางสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมบ้าง มีหลัก ฐานแสดงถึงความพยายามที่จะนำไปใช้ประโยชน์
1	ผลงานจัดไม่เป็นระบบ มีหลักฐานแสดงว่ามีความรู้ทางสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมน้อยมาก
3. การประเมินผล	
4	มีการประเมินความสามารถและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและผลงาน รวมทั้งมีการเสนอแนะโครงการที่เป็นไปได้ที่จะจัดทำต่อไปไว้อย่างชัดเจนหลายโครงการ

ระดับคุณภาพ	รายการประเมิน
3	มีการประเมินความสามารถและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและผลงาน รวมทั้งการเสนอแนะโครงการที่ควรจัดทำต่อไป
2	มีการประเมินความสามารถและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและผลงานบ้าง รวมทั้งมีการเสนอแนะโครงการที่จะทำต่อไปแต่ไม่ชัดเจน
1	มีการประเมินประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและผลงานน้อยมาก และไม่มีข้อเสนอแนะใด ๆ
4. การนำเสนอ	
4	เขียนบทสรุปและรายงานที่มีระบบดี มีขั้นตอน มีข้อมูลครบถ้วน มีการประเมินผลครบถ้วน แสดงออกถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
3	เขียนบทสรุปและรายงานแสดงให้เห็นว่ามีขั้นตอนการจัดเก็บผลงาน มีการประเมินผลงานเป็นส่วนมาก
2	เขียนบทสรุปและรายงานแสดงให้เห็นว่ามีขั้นตอนการจัดเก็บผลงาน มีการประเมินผลเป็นบางส่วน
1	เขียนบทสรุปและรายงานแสดงให้เห็นว่ามีขั้นตอนการจัดเก็บผลงาน แต่ไม่มีการประเมินผล

เกณฑ์การประเมินโดยภาพรวม

ระดับคุณภาพ	รายการประเมิน
4	ผลงานมีรายละเอียดมากเพียงพอ ไม่มีข้อผิดพลาดหรือแสดงถึงความไม่เข้าใจ มีความเข้าใจในเรื่องที่ศึกษาโดยมีการบูรณาการหรือเชื่อมโยงแนวความคิดหลักต่าง ๆ เข้าด้วยกัน
3	ผลงานมีรายละเอียดมากเพียงพอและไม่มีข้อผิดพลาดหรือแสดงถึงความไม่เข้าใจ แต่ข้อมูลต่าง ๆ เป็นลักษณะของการนำเสนอที่ไม่ได้บูรณาการระหว่างข้อมูลกับแนวความคิดหลักของเรื่องที่ศึกษา
2	ผลงานมีรายละเอียดที่บันทึกไว้ แต่พบว่าบางส่วนมีความผิดพลาดหรือไม่ชัดเจนหรือแสดงถึงความไม่เข้าใจเรื่องที่ศึกษา
1	ผลงานมีข้อมูลน้อย ไม่มีรายละเอียดบันทึกไว้